

A DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF THE
SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE COLLECTIONS OF
THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY
MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA SHĀSTRĪ,
M.A., D.LITT., F.A.S.B.

REVISED AND EDITED BY
PRABODH CHANDRA SEN GUPTA, M.A.

VOLUME X, PART I
ASTRONOMY MANUSCRIPTS

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS
PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

CALCUTTA
1945

Price Rs.5.

NOTICES OF SANSKRIT MANUSCRIPTS
PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

First Series. Vols. I-IX. By R. L. MITRA and Vols. X-XI.
By MM. H. P. SHĀSTRĪ. 1870-1895.

			Price Rs.2/8/-
[Vol. I]	(No. 1) (1871), pp. 10+108 = 118	.....	1/4/-
"	(No. 2) (1870), " 4+96 = 100	.....	2/8/-
"	(No. 3) (1871), " 16+134 = 150	.....	1/4/-
Vol. II,	Pt. 1 (No. 4) (1872), pp. 4+96 = 100	.....	1/4/-
"	Pt. 2 (No. 5) (1872), " 4+96 = 100	.....	1/4/-
"	Pt. 3 (No. 6) (1873), " 4+96 = 100	.....	2/8/-
"	Pt. 4 (No. 7) (1874), " 4+12+114 = 130 and 4 plates	.....	2/8/-
Vol. III,	Pt. 1 (No. 8) (1874), " 4+96 = 100 and 1 plate	....	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 9) (1875), " 2+80+32 = 114 and 2 plates	.....	1/4/-
"	Pt. 3 (No. 10) (1876), " 4+96 = 100	.....	3/12/-
"	Pt. 4 (No. 11) (1876), " 94+2+12 = 110 and 10 plates	.....	1/4/-
Vol. IV,	Pt. 1 (No. 12) (1877), " 96+8 = 104	.....	3/12/-
"	Pt. 2 (No. 13) (1878), " 224+16 = 240	.....	2/8/-
Vol. V,	Pt. 1 (No. 14) (1879), " 152+8 = 160	.....	6/4/-
"	Pt. 2 (No. 15) (1880), " 318+16+32 = 366 and 5 plates	.....	2/8/-
Vol. VI,	Pt. 1 (No. 16) (1881), " 6+152 = 158 and 1 plate	..	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 17) (1882), " 164+14+12 = 190	.....	2/8/-
Vol. VII,	Pt. 1 (No. 18) (1883), " 8+154 = 162	.....	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 19) (1884), " 168+16 = 184	.....	2/8/-
Vol. VIII,	Pt. 1 (No. 20) (1885), " 8+160 = 168	.....	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 21) (1886), " 176+18 = 194	.....	2/8/-
Vol. IX,	Pt. 1 (No. 22) (1887), " 10+160 = 170	.....	3/12/-
"	Pt. 2 (No. 23) (1888), " 16+14+28+156 = 214	....	2/8/-
Vol. X,	Pt. 1 (No. 24) (1890), " 6+120 = 126	.....	3/12/-
"	Pt. 2 (No. 25) (1892), " 8+16+248 = 272	.....	3/12/-
Vol. XI,	(No. 26) (1895), " 20+72+24+138+6 = 260..	.....	3/12/-

Second Series. Vols. I-IV. By MM. H. P. SHĀSTRĪ.
1898-1911.

			Price Rs.2/8/-
Vol. I,	Pt. 1 (No. 27) (1898), pp. 160	.....	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 28) (1898), " 160	.....	2/8/-
"	Pt. 3 (No. 29) (1900), " 40+112 = 152	.....	2/8/-
Vol. II,	Pt. 1 (No. 30) (1898), " 160	.....	1/4/-
"	Pt. 2 (No. 31) (1904), " 22+78 = 100	.....	2/8/-
Vol. III,	Pt. 1 (No. 32) (1904), " 160	.....	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 33) (1907), " 26+14+94 = 134	.....	5/-
Vol. IV,	(No. 34) (1911), " 36+12+264 = 312	.....	

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT MANUSCRIPTS

ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL,
GOVERNMENT COLLECTION

VOLUME X

JYOTIṢA

I. JYOTIṢA—GAṆITA (ASTRONOMY AND MATHEMATICS).

6826.

2904. अभिष्टसारणी । *Abhiṣṭasāraṇī*.

Substance, foolscap paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 40 by counting.
Character, Nāgara. A book of astronomical tables. Appearance, fresh.

The *māṅgalācaraṇa* and the object of the work :

नत्वा गुरुं शिवं गौरौ दिवाकरमुखान् खगान् ।

पञ्चाङ्गपत्रसिद्ध्यर्थं तनुतेऽभिष्टसारिणीम् ॥ १ ॥

Rules for the use of the tables :

मधोः सितादितोऽभीष्टतिथिं औवद्ग्रहो मतः ।

तिथिभ्रुवोर्ध्वसङ्कोचं तिथीनां च गणो भवेत् ॥ २ ॥

गणस्खाद्भिभागोना भस्य द्वाभ्यंशयुक्तैः ।

गणोत्थवारदण्डाद्यं योज्यं वर्षदिनादिके ॥ ३ ॥

अधोऽङ्गात् फलमुन्नेयं योज्यं वारादिके तथा ।

तिथ्यादिकं भवेत् स्पष्टमेवमग्रेऽपि योजनात् ॥ ४ ॥

वाराप्राप्तौ गणसैको निरोकावान्यदुक्तवत् ।

वारप्रधानतामीषां वारात्तिथ्यादिलब्धयः ॥ ५ ॥

ज्ञासो वारद्वये नूनं वृद्धिर्वारद्वये किल ।

गणस्सावधिकोष्ठाप्तेऽवधिसैकफलेऽवधौ ॥ ६ ॥

तस्मिन् शेषमिते कोष्ठे प्राग्वत्तिथ्यादिसाधनम् ॥ ७ ॥

A table containing शकादारभ्य १६५६ मेघार्कसमये तिथिवारघटी-फलानि—2 to 10 leaves; a table containing शकात् १६५६ नक्षत्रकदम्बवृक्षौ सिद्धे नक्षत्रकोष्ठा नक्षत्रफलानि—9 leaves; the third table containing शकात् १६५६ योगकदम्बवृक्षौ सिद्धे योगकोष्ठाका योगफलानि—9 leaves; fourth table containing ग्रहाणां पञ्चवर्ग-बलानि—4 leaves; fifth table—4 leaves: अहर्गणानयनं, रविस्फुटी-करणम्, चन्द्रस्फुटीकरणम्, चन्द्रफलमंशादि; sixth table—4 leaves: अथ मध्यमरवयो मेघार्कसमयजाः; स्पष्टरवयः ।

6827.

770. आर्यभटसिद्धान्तः । *Āryabhaṭasiddhānta*.

For the manuscript see L. 1566.

A well-known treatise on astronomy by Āryabhaṭa. Published by Dr. Kern. Indian reprints of this edition by Dr. Kern are also available.

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणिपत्यैकमनेकं सत्यां देवतां परं ब्रह्म ।

आर्यभटस्त्रीणि गदति गणितं कालक्रियां गोलम् ॥ १ ॥

वर्गाक्षराणि वर्गोऽवर्गोऽवर्गाक्षराणि कान्ङ्गौ यः ।

खद्विनवकेस्वरानववर्गोऽवर्गे नवान्धवर्गे वा ॥ २ ॥

युगरविभगणाः ख्युष्ट (४३२००००) शशिचयगिरि[यि]भु[शु]-
शुक्ल (५७७५३३६), etc. etc. etc.

It is divided into two main parts :

(i) दशगौतिका has $2+10 = 12$ verses.

(ii) आर्यभट्ट has $1+32+27+48+2 = 110$ verses.

The last verse runs thus :

आर्यभट्टीयं नाम्ना पूर्वं स्वपदभुवः सदा नित्ये ।

[स्वायम्भुवं सदासद्यत्] ।

सुहृतायुषोस्तु नाशं कुरुते प्रतिकंचुकं योऽस्य ॥ ५० ॥

6828.

4178. आर्यसिद्धान्तः or महासिद्धान्तः ।

Āryasiddhānta or Mahāsiddhānta.

By Āryabhaṭa II.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 51. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

See Oxf. 325B and IO. Catal. No. 2767.

A work published by the late MM. Sudhākara Dvivedī, Benares Sanskrit Series.

The manuscript begins thus :

विविधखगगमपाटीकुट्टकवीजादिदृष्टशास्त्रेण ।

आर्यभटेन क्रियते सिद्धान्तो रुचिर आर्याभिः ॥ १ ॥

रूपात् कटपयपूर्वा वर्णक्रमाद्भवन्त्यङ्काः ।

etc. etc. etc.

Chapter I has 61 verses.

„ II „ 17 „

„ III „ 40 „

„ IV „ 49 „

„ V „ 17 „

Chapter VI has $16\frac{1}{2}$ verses.

„	VII	„	7	„
„	VIII	„	12	„
„	IX	„	9	„
„	X	„	8	„
„	XI	„	11	„
„	XII	„	13	„

The manuscript extends up to Chapter XVIII.

6829.

968. **आर्यसिद्धान्तः or महासिद्धान्तः ।**

Āryasiddhānta or Mahāsiddhānta.

Substance, country-made paper. $12 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 37. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete in 18 chapters.

For the work see L. 1568 and Weber 1731. Our manuscript fully agrees with the latter.

6830.

7871. **आर्यभटसिद्धान्तः or महासिद्धान्तः ।**

Āryabhaṭasiddhānta or Mahāsiddhānta.

By Āryabhaṭa II.

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Pages, 38. Lines, 17 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, modern Nāgara. Clearly written. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीमदार्यभट्टकृते महासिद्धान्ते गोलाध्याये कुट्टकाध्यायो-
ऽष्टादशः । १८

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । विविधखगागमपाटी-
कुटुकवीजादिदृष्टशास्त्रेण । etc. etc.

See Oxf., p. 325B.

The same as the preceding manuscripts.

6831.

6368. **आयनतत्त्वम् ।** *Āyanatattva.*

By Dhunḍhirāja.

Substance, country-made paper. 10 × 5½ inches. Folia, 32. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Left incomplete.

The *maṅgalācarana* and the object of the work :

श्रीगणेशाय नमः ।

गलदुगण्डपतङ्गुगमखिताननयङ्गजम् ।

विघ्नान्धकारमार्त्तगुणं वक्रतुण्डमुपास्महे ॥

विनायकसुतो नत्वा विनायकपदाम्बुजम् ।

विविक्तमा(सा)यने तत्त्वं ढूँडिराजः प्रवर्त्तते ॥

Then it goes on :

इह खलु केचिदयनांशसंस्कृतग्रहात्माधितक्रान्तिच्छायाचर-
दलादेः स्फुटं दृक्तुल्यतासिद्धेरयनांशानां स्फुटीकरणसंस्कारत्वं
मन्यमानाः प्रत्यवतिष्ठन्ते । तत्र विप्रतिपत्तिः—अयनांशा ग्रह-
स्फुटीकारसंस्कारो न वा । ग्रहस्फुटीकरणसंस्कारत्वमयनांशवृत्तिर्न
वा । अयनांशत्वं ग्रहस्फुटीकरणसंस्कारवृत्तिर्नैवेत्यादि तत्र
विधिकोटि[का]नां परेषां अयमाशयः—अहर्गणोत्पन्नस्य ग्रहस्य
दृक्सांम्यार्हत्वेन मध्यमस्य दृक्सांम्यसिद्धये अतीन्द्रियदृष्टि-
भिरेते(तौ) संस्कारा अभिहिताः । etc. etc. etc.

6832.

10055. करणभूषणम् । *Karanabhūṣaṇa.**By Cunnirāma.*

Substance, country-made paper. 11×6 inches. Folia, 16. Lines, 6-9 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara. Date, Samvat 1894. Appearance, old and discoloured. Complete.

A manual for calculating the positions of the sun, moon and other planets.

Beginning :

अथ वर्षगण-मासगण-अहर्गणानयनम् ।

शकोऽङ्गवाणादिशशाङ्गहीनः स्यादब्दसङ्ख्येयमथार्कनिघ्नः ।

मासैर्युतोऽधः सगजात् शतघ्नादतोऽब्धिनाराचरधां(धां)शयुक् स्यात् ॥

7A, इति श्रीचुन्निरामकृते करणभूषणे सूर्यचन्द्रस्पष्टीकरणे प्रथमः
किरणः । 10A, इति श्रीचातुर्वेदचुन्निराम ताराग्रहस्पष्टीकरणकिरणः । 12A,
० उपकरणाख्यः किरणः । 15A, ० चन्द्रग्रहणानयनकिरणः ।

Last Colophon :

० सूर्यग्रहणानयनकिरणः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु लेखकपाठकानां संवत् १८९४ आषाढे द्वाविंशे ४ गुरौ ।
(There are five lines more.)

6833.

10051. कौतुकलीलावती । *Kautukalīlāvatī.**By Rāma.*

Substance, foolscap paper. 8×4 inches. Folia, 9. Lines, 5-8 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Problems of algebra and mensuration.

Beginning :

नत्वा नारायणं रुद्रं गणेशं भारतीं गुरुम् ।

सारोद्धारं प्रवक्ष्यामि ज्योतिषां क्षीरधेखि ॥

विंशद्वराटिकाकिन्या काकिनी-वेदभिः पणः ।

पणघोडशिभिर्द्रुमः द्रुमघोडशिर्निष्ककः ॥

7B, श्रीमालिज्ञानविप्रेण विद्याधरसुतेन ।

व्यवहारनिबन्धोऽयं रामेण कृतकौतुकम् ॥

देवीं सरस्वतीं नत्वा निजज्ञानविनिश्चयम् ।

क्रियते स्वल्पबुद्धीनां बुधानां सुखहेतवे ॥

End :

रेखाश्च द्विगुणौकार्यास्तृतीयांशेन वर्जिताः ।

पक्षैः फलैस्तु वीजानि निराख्ये प्रसूतं फलम् ॥

Colophon :

इति श्रीकौतुकलीलावती सम्पूर्णा ।

6834.

6370. **करणकुतूहलम् ।** *Karaṇakutūhala.*

By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 10, 11 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

To the end of the 8th chapter :

इति भास्करकृते करणकुतूहले ग्रहपुण्याधिकारः अष्टमः ।

Begins thus :

अथः पतिं पद्मभवं भवं विदो वदन्ति केचिद्ब्रह्म वि...म्भरा ।

न्तमेकमीशं ब्रह्मधापि भास्करः करोम्यपूर्वं कुतूहलं ॥

श्राकः श्राशङ्कनवदियहितो (१०६१) विद्वतोऽर्कै (१२)
 श्रैत्रादिमाससहितस्त्रिंशो दश (१०) ब्रात
 सार्द्धत्रिचन्द्र (१३।३०) सहिता दिनवाप्तहीनो (६२)
 etc. etc. etc.

Ends thus :

ललितवचन[रम्यं] बाललीलावगम्यं
 पठयति मतिरुद्वै कौतुके प्रोळिसिद्धे ॥

A well-known work on astronomy in ten chapters.
 See Berl. Cat. No. 844, Oxf. Cat. No. 774 and IO. Catal.
 No. 2925.

This work has been already published by Venkateswar
 Press, Bombay.

6835.

7903. **करणकुतूहलम् ।** *Karanakutūhala.*

By Bhāskara.

Substance, country-made paper. $2 \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 13. Lines, 8, 9
 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgara. Date, Śamvat
 1746. Appearance, discoloured.

A well-known treatise on planetary motions, composed
 in 1183 A.D.—called also *Grahāgamakutūhala* or *Brahma-
 tulya* or *Brahmatulyasiddhānta*.

See Berl. Cat. No. 844, Oxf. Cat. No. 744 and IO.
 Catal. No. 2925.

Last Colophon :

इतीह भास्करोदिते ग्रहागमे कुतूहले
 विदग्धबुद्धिवल्लभे रवीन्द्रपर्वसम्भवः ॥

After seven lines under the heading “अथ वक्रोक्तार्कघटी-
फलानि लिख्यंते” comes the date :

रसयुगन्धरचन्द्रे १७४६ संमिते वैक्रमाब्दात्
नभसि वज्रलपक्षे अष्टमी चान्द्रयाम्ये ।
रविदिनचित्रिकायां शंकरः सञ्जयोगे
लिखितमिह कथा + + दैववित् नन्दरामः ॥

Then there are 15 lines in a later hand (13 of which
are on the reverse side) under the heading :

अथ ग्रहणोपयोगीनौरदाध्यायो व्याख्यायते ।

6836.

6393. ब्रह्मतुल्यः or करणकुतूहलम् ।

Brahmatulya or Karanakutūhala.

By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 22. Lines, 7 on
a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1790. Appearance, old and
discoloured. Complete.

Well-known and often described.

Colophon :

इति ब्रह्मतुल्यः समाप्तः ।

Post-colophon :

संवत् १७९० श्राके १६५६ जेष्ठवदि ८ गुरु लिखितं भट्टराम-
देवसुतमनसारासेण । श्रीरस्तु । कल्याणमस्तु ।

Begins thus :

गणेशं गिरं पद्मजन्माद्युतेशान
ग्रहान् भास्कारो भास्कारादींश्च नत्वा ।
लघुक्रियं प्रसूटं खेटकर्म्म
प्रवक्ष्यामि ब्रह्मसिद्धान्ततुल्यम् ॥

शकः पञ्चदिक्चन्द्र (११०५) हीनार्कनिघ्नो मधोर्यातमासाह
नन्वितोघोद्विघ्ना । etc. etc.

6837.

9851. लघुप्रक्रिय ब्रह्मतुल्यः । *Laghuprakriya*

Brahmatulya.

By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 8×3 inches. Folia, 16. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

An astronomical treatise based on *Brahmasiddhānta*.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ ब्रह्मतुल्यं लिख्यते ।

गणेशं गिरिं पद्मजन्माच्युतेशान्

गृह्णान् भास्करो भास्करादींश्च नत्वा ।

लघुप्रक्रियं प्रस्फुटं खेटकर्म

प्रवक्ष्याम्यथ ब्रह्मसिद्धान्ततुल्यम् ॥

शकः पञ्चदिक्चन्द्र ११०५ हीनोर्क १२ निघ्नो । etc.

मधोर्यातमासान्वितोघो २ द्वि २ निघ्नात् २ ।

रसाङ्गा ईई न्वितान् स्वाभ्रखाङ्गांश्च ६०० हीना

षडङ्गैरवाप्ताधिमासैर्युगूर्द्धैः २ ॥

खरामा ३० हतो याततिथ्यन्वितोऽधः

स्ति ३ युक्ता खरामभ्रशैलांश्च ७० युक्ता ।

युगाङ्गैः[युगाङ्गैः] ई४ वराप्तवमोनस्तदूर्द्धै-

र्भवेजीवं वारादिकोऽहर्गणोऽयं । इत्यादि ।

The last leaf :

पद्मोन्नतसिगुणगुणाम् ।

6838.

6371. **करणकुतूहलम् (ब्रह्मतुल्यः) ।**

Karanakutūhala (Brahmatulya).

By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 22-65. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1721. Appearance, discoloured. Ch. IV (incomplete in the beginning) to X.

This is accompanied by a commentary.

The first and the last colophons :

28A, इति चन्द्रग्रहणाधिकारश्चतुर्थः समाप्तः ।

Last Colophon :

इति श्रीकविकुलतिलकभास्कराचार्य्यकृते ब्रह्मतुल्ये कुतूहलनाम्नि
करणे पर्व्वे पर्व्वसम्भवाधिकारो दशमः संपूर्णः ।

कुतूहलनामकरणं सम्पूर्णमिति भद्रम् ।—

Post-colophon :

संवत् १७२१ वर्षे फाल्गुन वदि १४ दिने रविवारे पंडितश्री ५
ऋद्धिचं गणिशिष्य पं ललितचन्द्रेण लिखितम् स्ववाचनकृते नटीपद्म-
नगरे शुभभवकुले स्वकपाठकयोः ।

The commentary of the closing verse :

65A, सज्जनधाम्नि सज्जनाश्रिते विज्जलविले विज्जलविलनाम्नि
नगरे महेश्वर इति महेश्वरनामा द्विज आसीत् ब्राह्मणो बभूव
किंलक्षणो ब्राह्मणः शाण्डिल्यगोत्रः शाण्डिल्यस्य मुनेर्गोत्रमन्वयः...
etc. etc. etc.

6839.

10400. करणकुतूहलभाष्यम् । *Karaṇakutūhalabhāṣya.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 38 of which the first is missing. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,140. Character, Nāgara. Date, Samvat 1706. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीकरणकुतूहलभाष्ये पर्व्वेज्ञानयनाधिकारो दशमः समाप्तः ॥

Post-colophon :

श्रीसंवत् १७०६ वर्षे पौषसुदि २ भौमे लिखितं ॥ (Three lines more.)

The text—*Karaṇakutūhala*—is a well-known work on astronomical computations, in ten chapters, composed in 1183 A.D., by Bhāskara, son of Maheśvara of Vijjalavida.

For the commentary see IO. Catal. No. 2927.

6840.

7749. करणकुतूहलटीका । *Karaṇakutūhalatīkā.*

By Candīdāsa.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 49. Lines, 16 on a page. Extent in ślokas, 2,300. Character, Jaina Nāgara. Date, Samvat 1716. Appearance, old and discoloured. Complete.

The text by Bhāskara is well known. It was composed in 1183 A.D.

The commentary begins :

नत्वा देवं त्रिनेत्रं प्रकटितविभवं सर्वकर्त्तारमीशं

श्रौतस्मार्त्तक्रियायां निपुणतरमते राघवस्यात्मजोऽहम् ।

ज्ञात्वा सिद्धांततन्त्रं सुगुरुवचनतः शिष्यशिद्धार्यमेतत्

चंडीदासः सुबोधं करणमतितरां भास्करीयं करोमि ॥

End :

श्रीसार्द्धसूत्रभु(?) विष्णुः नामा(?) तस्यानुजः सर्वकलासु विज्ञः ।
श्रीकर्णकुतूहलटीकामिदां(?) है + विदां मुदेऽकरोत् ॥ (?)

Colophon :

इति श्रीकरणकुतूहलटीका समाप्ता ।

Post-colophon :

भट्टारकश्रीश्रीककासरिः शिष्यधनसुंदरेण लिखितं ॥

In a later hand :

संवत् १७१६ राब्दे श्रीवीकानेर चतुर्थसहस्रतः ग्रंथाग्रं + + +

6841.

10206 (B). करणकुतूहलवृत्तिः । *Karaṇakutūhalavṛtti*.

Author unknown.

Substance, etc. the same as in A. Folia, marked 17-27. Lines, 13, 14 on a page.

Beginning :

अथ चन्द्रग्रहणाध्यायो व्याख्यायते ।

21A, इति श्रीकरणकुतूहलवृत्तौ चन्द्रग्रहणाध्यायश्चतुर्थः ।

The text, *Karaṇakutūhala* (a treatise on planetary motions in ten chapters), was composed in 1183 A.D., by Bhāskara (see IO. Catal. No. 2925).

26A, इति श्रीकरणकुतूहलवृत्तौ सूर्यग्रहणाधिकारः पञ्चमः । अथोदया-
स्ताधिकारो व्याख्या ।

The fragment ends abruptly. .

6842.

10081. खेचरसिद्धान्तः। *Khecarasiddhānta. (Hindi.)**Being an old treatise on planetary motions.**By Śrīdharācārya.*

Three leaves only ($10 \times 4\frac{1}{2}$ inches) written in Nāgara of the 18th century.

Two leaves of tables, marked with the letters खे० सि० and bearing the leaf-marks 3 and 4; and the last leaf.

Colophon :

इति श्रीधरविरचितखेचरसिद्धान्तः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभं लि० मिश्र टोडरू—

For the work see IO. Catal. No. 2930.

6843.

10206 (C). गणितामृतम् । *Gaṇitāmṛta.**By Gaṅgādhara, son of Bhairava Datta.*

Substance, etc. the same as in A. Fol. 4 (marked from 1). Lines, 10 on a page.

Mangalācarana and the object of the work :

हृतसंसारसंसारभक्तवाक्सारकारिणे ।

नमो मातङ्गवक्त्राय प्रबूहबूहहारिणे ॥

श्रीमद्भैरवदेवज्ञसूनुर्गङ्गाधरः सुधीः ।

पञ्चाङ्गग्रहसिद्ध्यर्थं तनोति गणितामृतम् ॥

There are 80 ślokas. The MS. ends abruptly in the 81st śloka.

Three stray leaves.

6844.

1778. गणितनाममाला । *Gaṇitanāmamālā*.*By Haridatta.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Date, Samvat 1879. Appearance, fresh. Complete.

A glossary of astronomical terms.

Colophon :

कंचोलज्ञातिविप्रेण हरिदत्तेन धीमता ।

नाममाला कृता श्रेष्ठा (द्रेष्ठा) गुरोः प्रसादतो मया ॥

इति श्रीगनीतस्य नाममालां समाप्त ।

Post-colophon :

संवत् १८७९ वैशाख कृष्णपक्ष रविवार दिने ।

For the work see L. No. 2731 and IO. Catal No. 2975.

In the IO. manuscript there is half-verse more at the end, wanting in every other manuscript, which makes Haridatta son of Śrīpati.

The work has been printed in the Devadāsakoṣa, Benares, 1865.

6845.

7068. गणितनाममाला or ज्योतिषी नाममाला ।

Gaṇitanāmamālā or Jyotiṣīnāmamālā.

By Haradatta, son of Śrīpati.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 19 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Jaina Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति ज्योतिषी नाममाला सं० ।

The object of the work :

गणितस्य नाममालां वच्चेहं गुरुप्रभावतः ।

बालानां सुखबोधाय हरदत्तो द्विजाग्रणीः ॥ १ ॥

It goes on :

भेषादख्यमाग्निधातुशशिनः शर्वोदितिर्वाक्पतिः

कद्रूजाः पितरो भर्गोर्यम रवि (?) त्वष्ट्राह्वया मारुतः ।

शक्राग्नी त्वय मित्र इन्द्रनिष्कृती तोयं च विश्वे विधि-

र्गोविन्दो वसवोऽवपाजचरणाह्विर्बुध्नूपूषाभिधा ॥ २ ॥

1A, इत्यष्टाविंशतिनक्षत्रनामानि; 1B, इत्यंकसंज्ञाः; 2A, इति द्वादश-
राशिसंज्ञाः; इति भवनसंज्ञा; इति सूर्य्यनाम; 2B, इति चन्द्रनामानि; इति
कुजनामानि; इति बुधः; इति बृहस्पतिः; इति शुक्रः; इति शनिः; इति
राजकेतुनाम; इति मासनामानि; इति प्रहरसंज्ञा; इति दिननामानि; 3A,
इति मध्याह्नमध्यरात्रिप्रदोषसंज्ञाः; इत्यहोरात्रिनाम; इत्युभयपक्षसंज्ञा; इति
मासर्तृयनवर्षसंज्ञाः; इति तिथिनामानि; इति राश्यंशकलाविकलासंज्ञाः; इति
राशिषट्कसंज्ञाः; इति सप्तकवर्गसंज्ञा; इति दिग्विदिग्नामानि; इति राशीनां
चरस्थिरद्विभागसंज्ञा; 3B, इति दक्षिणायनोत्तरायनसंज्ञाः; इति संक्रांतिसंज्ञा;
इति नवजलचतुष्पदकौटकसरीसृपराशिसंज्ञा; इति निशाबलदिवाबलप्लुदय-
शीर्षोदयोभयोदयलग्नसंज्ञा; इति भेषादिराशीशाः; इति सूर्यादीनां ग्रहा-
णामुच्चसंज्ञा; इति ग्रहाणां नीचसंज्ञा; इति ग्रहाणां परमोच्चपरमनीचभागाः;
इति खगृहोच्चमूलत्रिकोणसंज्ञा ।

End :

कण्डूलज्ञातिविप्रेण हरदत्तेन धीमता ।

नाममाला कृता श्लिष्टा देवगुर्वोः प्रसादतः ॥

ओश्रीपतिसुतेनैषा बालानां बुद्धिद्वये ।

गणितस्य नाममाला रचिता शास्त्रसंग्रहे ॥

There are 132 verses in all.

6846.

6415. ग्रहकल्पतरुः । *Grahakalpataru.**By Raghunātha.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 38, of which foll. 1, 5 and 6 are missing. Lines, 12 on a page. The MS. abounds in astronomical tables. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and worn-out. Defective in the beginning. Copied by a pupil of the author in Samvat 1646.

An astronomical work of planetary tables.

34A, इतीहखेचरफले ग्रहकल्पतरौ मया ।

कृताः श्रीरघुनाथेन ग्रहाः सूर्यादयः स्फुटाः ।

34B, ° द्वायाध्यायस्य साधनम् ।

35B, ° चन्द्रग्रहणसाधनम् ।

36A, ° कृतं श्रीरघुनाथेन सूर्यग्रहस्य साधनम् ।

Last Colophon :

कृतः (ता) श्रीरघुनाथेन ग्रहयुद्धस्य निर्णयः ।

समाप्तः ।

Then three ślokaś in praise of the author, who was a Rājā, and his son :

ज्योतिर्विक्वविमण्डलीकुमुदिनीप्रोद्बोधसोमोभवत्

कीर्त्तिभूमिललामधाम कविताचाव्वीकुरंगीदृशां ।

ये + + जगत् स्वकीर्त्तिनिवहैः पटीर पंक(?) प्रभैः

स श्रीमान् रघुनाथभट्टजय + क्ष्मा(क्षामा)पालभूषामणिः ॥

तत्सूना विबुधकोटिलोककिरीटकोटि-

ह्यौर्णायतं निजगुणैर्नहि तच्च चन्द्रम् ।

यद्वक्त्रपङ्कजमवाप्य विभाति वाणी

कार्येण कारणविशेषगुणोऽनुमेयः ॥

शारदा सारवित् कोपि नास्ति भूगोलके परः ।

रघुनाथोपमानत्वं प्रार्थितसुरता गुरुः ॥

Then comes the date of the copying of the MS. :

शुभमस्तु । यादृशं etc.

संवत् १६४६ वर्षे ज्येष्ठ सुदि १ लिखितं रघुनाथभट्टशिष्यस्य ।

योशि राडललिखितम् । कलियुगेन लिखितम् । शुभमस्तु ।

शुभं भवतु ।

6847.

6434. ग्रहज्ञाभरणम् । *Grahañābharanam.*

By Rāma.

Substance, country-made paper. $8 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 29. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

Maṅgalācaraṇa and object:

हेरम्बवाणी रविचन्द्रभौम-

चन्द्रात्मजेज्यास्फुजिदर्कसूनुन् ।

नत्वा च तातांघ्रियुगं द्विजोहं

रामो ग्रहज्ञाभरणं करोमि ॥

दुर्ज्ञं जातकफले बज्जकालज्ञे नृणां स्फुरति नो मतिरत्र ।

ताजिकोक्तफलमीक्ष्य व + तः प्रायशोऽब्दफलं स्फुटमाद्यम् ॥

3A, अथ वर्षमानम् ; अथ संक्रान्तिवाराद्यानयनम् ; अथ क्षेपकाः ; 3B, अथ संक्रान्तिविथ्यानयनम् ; 5A, अथ ग्रहाणां गतेरानयनम् ; 5B, अथ लग्नस्पष्टीकरणम् ; 6A, अथ चक्रमार्गतो ग्रहाणां गतेरानयनम् ; अथ भाव-स्पष्टीकरणम् ; 7A, अथ राशिस्वरूपं । etc. etc. etc.

6848.

7899. ग्रहमणिः । *Grahamani.**By Dhundhirāja.*

Substance, country-made paper. $5\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 11-13 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

I. *Beginning :*

गणपतिं गिरमर्कग्रहान् सुखान्
 गुरुपदाम्बुजमक्षितमोपहम् ।
 मतिकरं प्रणिपत्य करोम्यहं
 ग्रहमणिं गणकप्रियभूषणम् ॥ २ ॥
 अथ शक्रो घनभूत १५११ विवर्जितो
 निजगुणैर्निहतो ध्रुवसंयुतः ।
 खदहनेश्च ३० तित्यौ मुनिभिः ७ पतौ
 यमकुभिः १२ कुजतो भमुखा ध्रुवाः ॥ २ ॥

There are 14 ślokas.

End :

श्रीमदत्रिकुलसंभवो द्विजः
 केशवात्मजसुतः सुबुद्धिमान् ।
 धुंडिराज इति नामधारकः
 प्रसूतं ग्रहमणिं चकार ह ॥

2B. *Colophon :*

इति धुंडिराजकृतौ ग्रहमणि समाप्तः ।

3A, II. *Beginning :*

अथ महादेवीया ग्रहश्लोका लिख्यन्ते ॥
 खगजेन्द्रो १४८० शाकम्बाः गुणाः क्षेपेण संयुताः ।
 पलान्ता वादिमौ काथ्यौ विपलान्ताः परे + वाः ॥

There are eight stanzas only.

6849.

5520. ग्रहणमाला । *Grahaṇamālā*.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 69. Lines, 5 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

This gives accounts of the eclipses of the sun and the moon during the years from 1769 to 2142.

6850.

2778. ग्रहणमाला । *Grahaṇamālā*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1891. Appearance, fresh. Complete.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ ग्रहणमाला लिख्यते ।

कलियुगप्रमाणम् । ४,३२,००० तन्मध्ये जातानि ग्रहणानि तान्यत्र न लिख्यन्ते । अतः परं भविष्याणि ग्रहणानि लिख्यन्ते शके १७५१ फाल्गुनशुद्ध १५ इत्यादि ।

An account of eclipses from Śaka 1751 to Śaka 1890.

End :

अस्याप्यग्रे ३०० शतवर्षपर्यन्तं ग्रहणानि सन्ति मयात्र न लिखितानि ।

Date :

संवत् १८९१ पौष वदी ३ शुक्ल लिखितं देवदत्तचतुर्वेदिना शुभमस्तु ।

6851.

6408. ग्रहणावली । *Grahaṇāvalī.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

It records solar and lunar eclipses from Saṃvat 1621 to 1711.

6852.

7919. ग्रहणाधिकारः । *Grahaṇādhikāra.**By Mallāri Daivajña.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 3. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 115. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

तमीशं मूर्द्धि विभ्राणं तमीशच्च गुरुं भजे ।

तमीशं मूर्द्धि विभ्राणं तमीशोत्थञ्च खेचरान् ॥

Colophon :

इति मल्लारिदैवज्ञविरचितचन्द्रसूर्यग्रहणाधिकारः ॥

After the colophon there are four lines containing a quotation.

6853.

6406. चन्द्रग्रहण-सूर्यग्रहण-परिलेखाधिकाराः ।

*Candragrahaṇa-Sūryagrahaṇa-Parilekhādhikārā.**By Mallāri.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. The leaves are stitched together.

An astronomical treatise on lunar and solar eclipses.

The *māṅgalācarana* and the object of the work :

श्रीगणेशाय नमः ।

तमौशं मूर्द्धि विभ्राणं तमौशन्तु गुरुं भजे ।

तमौशं मूर्द्धि विभ्राणं तमौशोत्यच्च खेचरान् ॥ १ ॥

राज्ञा सुखासनगतेन च लब्धस्व(य)स्यः

पृष्ठो द्विजो न ररिना(?) विधुर्यहः किम् ।

हस्त्यश्व-यानरथपत्तिखुरोत्यधूलि-

व्याप्तान्तरं च गगनं ग्रहणं नहीदम् ॥ २ ॥

इत्युक्ते गणकेन भूमिपतिना पृष्ठः पुनः स्यात् कदा

++++ सविस्तरं ग्रहमुखं कास्यादि शिष्यादिति । (?)

श्रुत्वा राजगिरं हयोपरि कथं व + ग्रहो मानसे

+ + + नृपमिति विह्वलतनूजातस्तदा दैववित् ॥

तस्मा + + रवी(वि)न्दुपर्वगणकानन्दार्थमत्यद्भुतं

पञ्चांगं गणकेन धार्यमखिलं हस्ते द्वितीये गुणः ।

अश्वाकर्षणजस्ततो ग्रहयुगं वाचं विनोदाय भू-

पालानां सकलं स्फुटार्थसहितैर्दत्तैः खरामप्रमैः ॥

3B, इति श्रीमल्लारिविरचिते विधुग्रहाधिकारः ।—5A,
•सूर्यग्रहणाधिकारः ।—अथ परिलेखाधिकारः—6A (last
colophon), इति मल्लारिविरचितः परिलेखाधिकारः ॥

It ends :

मल्लारिनामा गणितोपरिष्ठा-

चकार पर्वद्वयसाधनं हि ।

वाचं महावेगहयोपरिस्थ-

दैवज्ञवर्त्येण यथास्फुटार्थम् ॥

6854.

7846. ग्रहण-पर्वप्रबोधः । *Grahana-parvaprabodha.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Jyotiṣa relating to the lunar and solar eclipses. An extract from पर्वप्रबोध ।

Colophon :

अथ पर्वप्रबोधोदाहरणं लिख्यते । शके १५६८ व्याब्दे आरुण
अधिक शुद्ध १५ शुक्ले षष्ठी घटी ४० प० ५७ तस्मिन् दिने
चन्द्रपर्ववर्लोकनार्थं गताब्दाः ५८ मासाः ५ अधिमासाः ६
मासगणः २२७ मध्यमध्रुवः १६।२८५० । etc. etc.

1B, इति चन्द्रग्रहणं—अथ सूर्यग्रहोदाहरणं । 2B, इति
पर्वप्रबोधे सूर्यग्रहोदाहरणं समाप्तं ।

6855.

7912. ग्रहण-पर्वद्वयदीपः । *Grahana-parvadvayadīpa.*

By Kāśīrāja.

Substance, country-made paper. 8×5 inches. Folia, 2. Lines, 18+6 in all. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

It relates to the calculation of solar and lunar eclipses.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रणम्य रम्यं श्रीगुरोः पदाब्जं

यत् सर्वशास्त्राकलनैकवीजं ।

श्रीकृष्णदैवज्ञजकाशिराजः

प्रश्नोदयाद्वक्ष्यति पर्वद्वयदीपम् ॥

वेदास्तर्कशरैः शराः करकृतैः षट् + तृदस्त्रैर्नगा

रुद्रैः शैलमिताः शरेषुभिरभिहिःखाब्धिःखमंगाश्विभिः (?) ।

भूमिर्विश्वमितैर्यमौ तु गगनेनाक्षौणि नागाब्धिभिः

ग्रामाः पंचगुणैः कृता यमकवैः क्षेपाः मधोः स्युर्विधोः ॥ २ ॥

There are 12 verses. The 12th runs thus :

इत्यम्बनेरनगरेऽग्रजाग्रः

श्रीकृष्णदैवज्ञकाशिराजः ।

चकार पर्वद्वयदीपकारखं

प्रभोदयादेव विनिश्चयेन ॥ १२ ॥

Colophon :

इति श्रीमदम्बनेरनगरस्थितकाशिराजविरचितः पर्वद्वयदीपः

समाप्तिमगात् ॥ श्रीरस्तु ॥

6856.

1602. ग्रहलाघवटीका । *Grahalāghavatīkā.*

By Viśvanātha, son of Divākara and younger brother
of Mallāri.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 90. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 2,250. Character, Nāgara. Date, Samvat 1850. Appearance, tolerable. Generally correct. Complete.

Begins thus :

ज्योतिर्विद्गुरुणा गणेशगुरुणा निर्मथ्य शास्त्राम्बुधिं

यच्चक्रे ग्रहलाघवं विवरणं कुर्वेऽस्य सत्प्रीतये ।

स्मृत्वा शम्भुसुतं दिवाकरसुतस्तद्विश्वनाथः कृती

याऽग्न्यं ज्योतिषगर्वगोकुलपरित्राणाय नारायणम् ॥

श्रीमद्गुरुणा गणेशदैवज्ञेन ये ग्रन्थाः कृतास्ते तद्भाटपुत्रेण
वृत्सिंहज्योतिर्विदा स्वकृतग्रहलाघवटीकायां श्लोकद्वयेन बद्धाः ।

तद्यथा—

कृत्वादौ ग्रहलाघवं लघुवृहत्तिथ्यादिचिन्तामणी-
 सत्सिद्धान्तशिरोमणेश्च विवृतिं लीलावतीव्याकृतम् ।
 श्रीवृन्दावनटीकिकां च विवृतिं मौहूर्ततत्त्वस्य वै
 सत्सिद्धान्तविनिर्णयं सुविवृतिं कन्दोऽर्णवाख्यस्य वै ॥
 सुधीरञ्जनं तर्जनीयं एकं च कृष्णा—ष्टमीनिर्णयं ह्योलिकायाः ।
 लघुपाथोपात्तस्तथान्यान् पूर्वान् गणेशो गुरुर्ब्रह्मनिर्वाणमापत् ॥
 etc. etc. etc. etc. etc.

Last śloka of the ग्रहलाघव runs thus :

नन्दिग्राम इच्छापेरान्तविषये शिष्यादिगीतस्तुति-
 र्योऽभूत् कौशिकगोत्रतः सकलशास्त्रार्थवित् केशवः ।
 सनुस्तस्य यदंघ्रियमभजनाल्लब्ध्वावबोधांशकं
 स्पष्टं वृत्तविचित्रमल्यकरणी चैतद् गणेशोऽकरोत् ॥

Published by MM. Sudhākara Dvivedī—with the commentaries of Viśvanātha, Mallāri and Dvivedī—Chowkhamba Sanskrit Series.

Post-colophon :

मीती सावणवदि ३ संमत १८५० की लिपि पुस्तका ज[य]नगर-
 मध्ये लेखक गोविन्दराम दधीच लिषी ।

For the work see IO. Catal. No. 2932 and L. 2456.

The concluding verse of the commentary, as quoted in L. 2456, is wanting in the present manuscript.

6857.

475. ग्रहलाघवोदाहरणम् । *Grahalāghavodāharṇa.*

For the MS. see L. 1339. Incomplete. For a complete work see IO. Catal. Nos. 2932-33. The commentator is Viśvanātha, a pupil of the author.

The same as 1602 ग्रहलाघवटीका.

6858.

2931. ग्रहलाघवलघुसारणिका ।

*Grahalāghavalaghusāranikā.**By Prema.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 14. Character, Nāgara. Full of tables. Date, (?). Appearance, fresh. Complete.

Beginning :

नत्वा गणेशस्य पदारविन्दं

हरिं च सूर्यप्रमुखान् ग्रहांश्च ।

प्रेमो ग्रहार्थं ग्रहलाघवस्य

लघुक्रियासारणिकां करोति ॥ १ ॥

अहर्गणं श्रीग्रहलाघवोक्तं

कृत्वा बुधैः खाग्रिमितैर्विभाज्यम् ।

लब्धं पुनर्दादशभिर्विभज्य

शेषास्तयोऽङ्काः ध्रुवसंज्ञकाः स्युः ॥ २ ॥

Topics :

2A, रविमध्यत्रिंशत्शेषाङ्काः ; 2B, चन्द्रमध्यत्रिंशच्छेषाङ्काः ; 3A, चन्द्रोच्च-
त्रिंशच्छेषाङ्काः ; 3B, राजत्रिंशच्छेषाङ्काः ; 4A, भौममध्यमत्रिंशच्छेषाङ्काः ;
4B, बुधकेन्द्रत्रिंशच्छेषाङ्काः ; 5A, गुरुमध्यमत्रिंशच्छेषाङ्काः ; 5B, शुक्रकेन्द्र-
त्रिंशच्छेषाङ्काः ; 6A, शनिमध्यमत्रिंशच्छेषाङ्काः ; 6B, रविमन्दफलम् मन्दोच्चं
२।१८।० केन्द्रभुजांशाः अंशादिकं फलं गतिफलं कलादि ; 7A, चन्द्रमन्दफलम् ।
केन्द्रस्य भुजांशाः अंशादिफलं गतिफलं कलादि ; 7B, भौममन्दफलम् मन्दोच्चं
४।०।० केन्द्रभुजांशाः । अंशादिफलं । गतिफलं कलादि ; 8A, बुधमन्दफलं ।
मन्दोच्चं ७।०।० केन्द्रभुजांशाः अंशादिकं फलं गतिफलं कलादि ; 8B, गुरुमन्दफलं ।
मन्दोच्चं ९।०।० केन्द्रभुजांशाः । अंशादिकं फलं । गतिफलं कलादि ; 9A,
शुक्रमन्दफलं । मन्दोच्चं ७।०।० केन्द्रभुजांशाः । अंशादिकं फलं गतिफलं कलादि ;
9B, शनिमन्दफलं ; 10A, भौमश्रीघ्रफलं ; 10B, भौमश्रीघ्रफलं ; 11A, अथ

बुधशीघ्रं; 11B, बुधशीघ्रफलं; 12A, अथ गुरुशीघ्रफलं; 12B, गुरुशीघ्रफलं;
13A, अथ शुक्रशीघ्रफलं; 14A, शनिशीघ्रफलं ।

The date of the composition of the work :

गजादिषु च नैर्मिते १५७८ शाककाले

द्वितीया रवौ मासि पौषे च शुक्ले ।

नगर्यां मधोः श्रीगणेशप्रसादात्

सुधीः प्रेमनामाकरोत् सारणीं हि ॥

6859.

4292. ग्रहलाघवसिद्धान्तरहस्योदाहृतिः ।

Grahalāghavasiddhāntarahasyodāhṛti.

By Nārāyaṇa Daivajña, son of Govinda Daivajña.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 44 of which the first is missing. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Date, Samvat 1692 and Śaka 1558. Appearance, old, discoloured and damaged.

The text is by Gaṇeśa of Nandigrāma, son of Keśava. See IO. Catal. No. 2931.

The commentary ends :

औद्धत्यं परिहरति । अथा + कार श्लोकमाह “नन्दिग्राम
इति” ।

गोविन्ददैवज्ञसुतेन काश्या-

मुदाहृतिः खेचरलाघवस्य ।

नारायणेनाल्पमनीषितुष्टौ

कृता दधिग्रामनिवासिना हि ॥

Colophon :

इति श्रीगोविन्ददैवज्ञात्मजनारायणदैवज्ञकृता ग्रहलाघव-
सिद्धान्तरहस्योदाहृतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement :

शुभं भवतु । कल्याणं विजयं शुभम् । संवत् १६६२ श्राके
१५५८ प्र आषाढ वदि ३० गुरौ ग्रहलाघव उपाध्या[य] किभाश
फलकनिष्ठ काह्लजि आत्मपठनार्थं श्रीमहाविद्याप्रसादात् ।

6860.

8707. ग्रहलाघवम् । *Grahalāghava.*
By Gaṇeśa Daivajña.

Fragmentary.

The colophon in leaf 10A runs thus :

इति श्रीसकलागमाचार्य-केशवसांवत्सरात्मजसुतगणेशदेवज्ञत-
ग्रहलाघवे सूर्य्य + + + ।

Already published.

6861.

9613. ग्रहलाघवम् । *Grahalāghava.*
By Gaṇeśa Daivajña.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15. Lines, 6-7 on a page. Extent in ślokas, 195. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Verse. Generally correct. Incomplete at the end.

Colophon :

इति श्रीगणेशदेवज्ञविरचिते ग्रहलाघवाख्यप्रकरणे सूर्य्यग्रहणा-
धिकारोऽगात् समाप्तिं ।

See L., Vol. VI, p. 49, No. 2024.

Already published.

6862.

3266. ग्रहलाघवम् or सिद्धान्तरहस्यम् ।

*Grahalāghava or Siddhāntarahasya.**By Gaṇeśa Daivajña, son of Keśava.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. A mere fragment.

See our No. 1601.

6863.

1839. ग्रहलाघवम् (सिद्धान्तरहस्यम्) ।

Grahalāghava (Siddhāntarahasya).

*By Gaṇeśa, son of Keśava of Nandigrāma, with a
commentary by Viśvanātha Daivajña,
son of Divākara Daivajña.*

For the manuscript see L. 2456. For both the text and the commentary see IO. Catal. Nos. 2931 and 2932 and Bhandarkar's Rep., 1882-3, pp. 29, 215. The text is also noticed in L. 2024.

Keśava, the father of Gaṇeśa, is the same as the author of *Jātakapaddhati*. They belonged to the Kauśika Gotra and lived at Nandigrāma in Aparānta which is the Sanskrit name for Konkon.

The Post-colophon Statement :

ग्रन्थसंख्या १८५० संवत् १८४६ माघमासे शुक्लपक्षे ५ बुधे
लिखितं मिश्रकृपारामजी । स्वार्थं परार्थं वा ।

After this there are two verses from *Jyotir nibandha*.

6864.

1601. ग्रहलाघवः सटीकः । *Grahalāghava.*

*The text is by Gaṇeśa Daivajña and commentary by
Mallāri Daivajña, son of Divākara Daivajña.*

For the manuscript see L. 2025. It contains the text
also which is noticed in L. 2024 and IO. Catal. No. 2931.

6865.

5561. ग्रहलाघवसिद्धान्तरहस्योदाहरणम् ।

Grahalāghavasiddhāntarahasyodāharana.
*By Viśvanātha, son of Divākara and younger
brother of Mallāri.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 50. Lines, 14
on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Nāgara. Date, Śaka 1704.
Appearance, fresh. Complete.

For the description of the work and the references
see IO. Catal. No. 2932.

Colophon :

इति श्रीसकलागमाचार्यश्रीदैवज्ञदिवाकरात्मजश्रीविश्वनाथ-
विरचितं सिद्धान्तरहस्योदाहरणं समाप्तम् ।

गोलग्रामनिवासिनो गुरुपदद्वन्दाब्जभक्तौ रत-

स्यासीत् तत्र दिवाकरस्य तनयः श्रीविश्वनाथाक्षयः ।

तेनेदं ग्रहलाघवस्य गणितं स्पष्टीकृतं तद्गुह्यैः

शोध्यं शुद्धमिदं तदा तु गणकैः स्वान्ते सदा धार्यताम् ॥

Post-colophon Statement :

शके १७०४ फाल्गुनमासे कृष्णपक्षे दशम्यां बुधवासरे लिखितं
मंतोजी त्रिपाठी आत्मनाथ साकिम वडेगाव । श्रीदेव्यै नमः ।

6866.

7180. चन्द्रार्कौ । *Camdrārki.**By Mahādeva Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 15, 16 on a page. Character, Jaina Nāgara of the early 19th century. Appearance, fresh. Complete.

A short treatise on the movement of the sun and the moon.

Beginning :

सूर्यं चन्द्रं सद्गुरुं भक्तिपूर्वं
नत्वा वक्ष्ये सूर्यचन्द्रोद्भवं च ।
यन्तं पंचाङ्गाभिधं बुद्धिदृष्टौ
ग्राह्यं तज्ज्ञैर्युक्तमेतन्मयोक्तम् ॥

There are 30 verses only.

2A, इति महादेवोक्तचन्द्रार्कौस्तुतम् ।

The rest of the leaves contains simply a set of astronomical tables under the headings :

2A, अथ शुद्धादयः सवीजाः कोष्ठकाः; 3A, अथ चन्द्रार्कौ सूर्यस्पष्ट-
कोष्ठकाः; 3B, रविस्पष्टकोष्ठकाः सगतिकाः; 4A, रवेः कोष्ठकानि; 4B,
रवेः कोष्ठकानि; 5A, अतःपरं चन्द्रकोष्ठकाः प्रारभ्यन्ते; 7A, चन्द्रकोष्ठका-
स्तदयः केन्द्रकोष्ठकाः; 7B, इति चन्द्रकेन्द्रकोष्ठकानि समाप्तानि; 8A, अथ
घट्यादिफलं; 8B, अथ मन्दफलकोष्ठकाः ऋणसंज्ञकाः; 9A, मन्दफलमंशादि;
9B, मन्दफलकोष्ठकाः; 10A, मन्दफलम् ।

The colophon at the end of the manuscript :

इति श्रीमहादेवभट्टेन विरचिता चन्द्रार्कौ संपूर्णा ।

See Oxf., p. 327B, in which the author's name is Dinakara.

The concluding verse about the author's family, etc. is wanting in the present MS.

6867.

7867. **ज्यासाधनप्रकारः ।** *Jyāsāadhanaprakāra.*

By an unknown author.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 14 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

It relates to Jyotiṣa, mostly taken up with figures. It begins with अथ ज्यासाधनप्रकारः and ends with the colophon इति जीवासाधनं ।

A pamphlet illustrating how to construct a table of Indian 'sines' of arcs.

6868.

7284. **ज्योतिषनाममाला ।** *Jyotiṣanāmamālā.*

By Haradatta, son of Śrīpati.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4$ inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Extent in ślokaś, 200. Character, Jaina Nāgara. Date, Samvat 1899. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीज्योतिषनाममाला समाप्तिमियाय ।

Post-colophon :

सं १८९९ मी । ज्ये । व । ६

For the work see our No. 7068, page 15.

6869.

2491. ज्योतिषरत्नमाला or simply रत्नमाला ।

*Jyotiṣaratnamālā or Ratnamālā.**By Śrīpati Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 35. Lines, 9-11 on a page. Extent in ślokas, 770. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1889. Appearance, oldish. Complete.

Colophon :

इति श्रीश्रीपतिभट्टविरचितायां ज्योतिषरत्नमाला समाप्तम् ।

Post-colophon :

नन्दाष्टनागेन्दुमिते हि वर्षे

श्रीपौषमासे तिथिषष्टिद्वयो ।

वासरानां गुरु + + + दिने तथास्तु (?)

+ + + + + ज्योतिषरत्नमाला ॥

सीतापति के चरण पर सदा करह इत्यादि ।

This is an astronomical compendium in 20 chapters.

For a full description of the work see Oxf. No. 782.

See also L. 1426 and IO. Catal. No. 2895.

6870.

898. ज्योतिषरत्नमाला । *Jyotiṣaratnamālā.**By Śrīpati Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 70. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1852. Appearance, old and repaired. Generally correct. Complete.

Another copy of 575, see below.

Post-colophon :

श्रीसंवत् १८५२ शाकराज्ये १७१७ वर्षे ज्येष्ठे मासे शुक्लापक्षे
तिथौ १ भौमदिनेन लिखितमिदं पुस्तकं । साहित्यमिश्रधन्वी
स्वपठनार्थं अम्बरसरमथे ।

अदृशभावद् मतिविश्रमादा etc.

6871.

575. ज्योतिषरत्नमाला । *Jyotiṣaratnamālā.*

By Śrīpati Bhaṭṭa.

For the manuscript see L. 1426 and for the work
IO. Catal. Nos. 2896, 2897.

6872.

3920. ज्योतिषरत्नमाला । *Jyotiṣaratnamālā.*

By Śrīpati Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 15×3 inches. Folia, 31. Lines, 6
on a page. Extent in ślokas, 725. Character, Bengali. Date, Śaka 1600.
Appearance, discoloured. To the end of the 19th prakaraṇa.

Last Colophon :

इति श्रीश्रीपतिभट्टविरचितायां ज्योतिषरत्नमालायामूनविंश-
प्रकरणं सम्पूर्णम् ।

Post-colophon :

शाके खाम्बरषट्चन्द्रे अलिखद्रत्नमालिकाम् ।

ज्योतिःशास्त्रार्थविद् विद्वान् भट्टः श्रीश्यामसुन्दरः ॥

शकाब्दाः १६०० तारिख १२ ।

फाल्गुनस्य शुक्लापक्षे सप्तम्यां मन्दवासरे ।

लिलेख श्रीचिरञ्जीवो रत्नमालां मनोहराम् ॥

An astronomical compendium in 20 chapters, founded on *Ratnakōśa*. See IO. Catal. No. 2895.

6873.

7215.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Astronomical calculation of the times of the rise of different planets in different countries, such as, Makasudavāda (Murshidabad), Mithila, Kāśī, Yodhapura.

Begins thus :

देशान्तरकलादिरेखायाः पूर्व्यामृगम् पश्चिमतो धनम् । मक-
सुदावादे रवेर्देशान्तरं २।३० ऋणम् । मिथिलायां १।५७ काश्यां
०।४७ योधपुरे ०।१२ धनम् । गतिः ५६।८॥ : ॥१॥

6874.

6761.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Character, Nāgara. Date, Samvat 1829. Appearance, fresh. Complete.

These astronomical folios begin with the short introductory words :

अथ ग्रहाणां वल्लीं कृत्वा कोष्ठकानि स्थाप्यन्ते ॥

The reverse of the last leaf contains six ślokas, giving, thus, in the first śloka the subject-matter :

नत्वा वल्लभनन्दनं तदनु गोपांघ्रिपद्मद्वयं

ज्ञात्वा श्रीगुरुवाक्यतो दिननिशां सद्युक्तमेवाधुना ।

सिद्धान्तेषु यथोक्तखेचरविधं सुस्पष्टकोष्ठैर्मुञ्जः

मध्यस्पष्टविभागतो ग्रहगणान् कुर्वे दिनौघादहं ॥

Colophon :

जातं सूत्रं

Post-colophon :

सं १८३६ वर्षे वैशाख कृष्ण १० ॥

6875.

2647. तिथ्यादिपत्रम् । *Tithyādipatra.*

By Makaranda.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 44. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured.

It contains astronomical tables.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

सिद्धान्तशास्त्राण्यवलोक्य सम्यग्

विश्वो(शो)पकाराय गुरुप्रसादात् ।

तिथ्यादिपत्रं वितनोति काश्या-

मानन्दकन्दो मकरन्दनामा ॥

See IO. Catal. No. 2954. The IO. MS. has श्रीसूर्य-सिद्धान्तमतेन in the place of सिद्धान्तशास्त्राण्यवलोक्य in our manuscript.

There is no continuous pagination. The first pagination has from 1 to 5; the second, 1 to 5; the third, two leaves without any page-marks; the fourth, 1 to 22; the fifth, only one leaf marked 51; the sixth, two leaves with any leaf-marks; the seventh, 7 to 12, both inclusive; the last leaf with any page-mark.

On the obverse of the first leaf in Devanāgarī ग्रहलाघवो-
दाहरणम्, below it मकरन्दोदाहरणम्, below it पञ्चाङ्गशासनम्,
below it in Bengali आनन्दकन्दो मकरन्दकृतः ग्रहलाघवोदाहरणम् ।
खण्डितं ज्योतिष, with a big query in blue pencil in Rājendra-
lāl's hand.

6876.

7617. दिनचन्द्रिका । *Dinacandrikā*.

By Rāghavānanda Cakravartī.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 49. Charac-
ter, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीराघवानन्दविरचितायां दिनचन्द्रिका समाप्ता ।

Post-colophon :

मूलसम्भवमध्ये १५ सेतिनूनतिथि आवेतो कृष्णपक्षजानना
ओपंदरसेति अधीकतिथि आवतो कृष्णपक्षजानना ।

संवत् १९३८ पौषशुक्ल १० अम्वचन्द्रतिथौ कविवासरे अजीम-
गंजमध्ये भागोरतीतटे लिखित (a name is blurred over
with ink here) मुखचानार्थं ।

It contains astronomical tables with brief remarks for
the construction of calendar.

It is a fragmentary copy of portions of the well-known
work दिनचन्द्रिका by the famous Bengali astronomer Rāgha-
vānanda Cakravartī. Written in Hindi character.

In the colophon the word 'चक्रवर्ती' is deleted by ink.

Published in Bengal by Bhagavatīcharan Smṛtitīrtha
in 1913 A.D.

6877.

7823. दैवज्ञबान्धव । *Daivajñabāndhava.**By Haradatta.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 22. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 528. Character, Nāgara. Date, Śaka 1768. Appearance, fresh. Complete.

Written in two different hands. The second hand begins in l. 9 of 14A and continues to the end.

A good work on the construction of a Hindu calendar.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

यस्याशा वसनं गतिश्च दृषमः खट्वाङ्गशूलं करे

चन्द्रश्चारु विभूषणं वरतनौ यज्ञोपवीतं फणी ।

दुर्जयस्त्रिपुरो जितश्च मदनो येनान्धको निर्जितः

गङ्गा मूर्द्ध्नि धृता च पुण्यतटिनी तस्मै नमः शम्भवे ॥ १ ॥

कृष्णः करोतु कल्याणं कंसकुञ्जरकेशरी ।

कालिन्दीकुलकल्लोलकोलाहलकुतूहली ॥ २ ॥

इन्दीवरदलप्रणामं पीताम्बरधरं हरिम् ।

नत्वा [च] क्रियते यन्नाज्ज्योतिःशास्त्रमनुत्तमम् ॥ ३ ॥

यच्छास्त्रं सविता चकार विपुलैः स्तन्यैस्त्रिभिर्ज्योतिषं

तस्योच्छित्तिभयात् पुनः कलियुगे संवृत्य यो भूतले ।

भूयः स्वल्पतरं वराहमिहिरव्याजेन सर्वं व्यधा-

दित्यं यं प्रवदन्ति योगकुशलास्तस्मै नमो भास्वते ॥ ४ ॥

तत्रादौ समयशुद्धिः—

4B, यमघण्टयोगः ; ग्रहनाडीयोगः ; 5A, अथ क्रकचयोगः ; 5B, अथ अमृतयोगः ; अधानन्दयोगः ; 6A, अथ पर्वप्रकरणं ; 8B, इति वर्षकृत्यं अथ मनसोत्थानं ; 10B, अथ संक्रमप्रकरणं ; अथ संवत्सरलक्षणं ; अथ ब्रह्मविंशतिका ;

13A, अथ रुद्रविंशतिका; 14A, अथ वर्षेष्टसंवाहकपालकानयनं; 17A, अथ मेघाधिपानयनं; 17B, अथ शस्याधिपानयनं; 18B, इति वर्षाधिपादीनां सप्तानां फलप्रकरणं समाप्तं—अथ आवर्त्तादिफलं; 19A, इति चैत्रशुक्लप्रतिपन्निर्णयः; 20A, इति शनिगुरोर्गतिप्रकरणं; 20B, इति कुजादीनां वक्रराशिगत्योः फलं; इति शुक्रगतिः; 22A, इति हरदत्तविरचितदैवज्ञबान्धवे व्यावहारिके विश्वाप्रकरणं; अथ मेघादावायव्ययकथनम्—

No last colophon.

The copying date :

शाके १७६८ ।

6878.

10581. पञ्चविंशतिका । *Pañcaviṃśatikā*.

By Sambhudāsa.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 54. Character, Nāgara. Date, Samvat 1573.

An elementary treatise on astronomy.

Beginning :

महादेवं प्रणम्यादौ बालानां बुद्धिरुद्धये ।

पञ्चसूत्रैरहं वक्ष्ये पञ्चविंशतिकामिमां ॥

सैकाद्यपदघातार्थं तथा एकोत्तरेण च ।

पदवर्गाद्युक्ताद्धं सैका सैकाद्यर्द्धवधे फलम् ॥

The date of the composition of the work :

वाणाहि वेद(वद) चन्द्राब्दे(त्रि) ऽनुवादादपत्तने ।

बालबोधांकवृत्तश्रीः शंभुदासेन निर्मिता ॥ (?)

Colophon :

इति पञ्चविंशतिका समाप्ता ।

Post-colophon :

सं १५७३ वर्षे कार्तिक शुदि ३ भौमे जौलज्ज्याकेन लिखिता ।

6879.

4415. पञ्चाङ्गमणिमञ्जरी । *Pañcāṅgamaṇimañjarī.*

By Keśavānanda.

Substance, country-made paper. 18×4 inches. Folia, 2. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 36. Character, Bengali. Date, Śaka 1734. Appearance, fresh. Complete.

It runs thus :

नमः श्रीसूर्याय ।

गणेशं भास्करं दुर्गां शिवं विष्णुं प्रणम्य च ।

तनुते केशवानन्दः पञ्चाङ्गमणिमञ्जरीम् ॥ २ ॥

शाको रामक्षितिशरमह्वीवर्जितोऽब्दो मुनिघ्नः

शून्येषु त्रिद्विति १३५० नवयुतः खाम्बदिग्घ्ना १००० ब्दयुक्तः ।

युक्तः सार्द्धदिगुणनवभिः ६३२।३०। खाम्बनागै ८०० विभक्तो

रेखामध्ये भवति मुनिभिः ७ शेषितो वारनाथः ॥ २ ॥

सुमेखलङ्कान्तरसूत्रपातस्ततः स्वदेशान्तरयोजनं यत् २०० ।

दिगा १० हतं विश्वहृतं पलायं वारेश्वरे प्राक्परयोर्धनत्वं ॥ ३ ॥

क्षेपाब्जो युतहीनश्च चराधैर्गोलतः क्रमात् ।

मेघादिस्वर्यसंक्रान्तेर्वाद्या दादशस्कृताः ॥ ४ ॥

क्षेपा यथा ।

मेघस्य ०।३०।० वृषस्य ३।२६।४ मिथुनस्य ६।५।१।१७ कर्कटस्य

।३।२६।५७ सिंहस्य ६।५।२६।१ कन्यायाः २।५।६।३४ तुलायाः

५।२६।६ वृश्चिकस्य ७।१६।४२ धनुषः १।४६।६ मकरस्य ३।८।१०।

कुम्भस्य ४।३।४।४ मीनस्य ६।२४।२० एते क्षेपाः ॥

ततश्चराङ्गानि ।

मेघस्य वारदगङ्गादि १०।०।२८ वृषस्य ०।१।१३ मिथुनस्य
०।१।४२ कर्कटस्य ०।१।४१ सिंहस्य ०।१।११ कन्यायाः ०।०।२८
तुलायाः ०।०।२८ वृश्चिकस्य ०।१।१३ धनुषः १०।१।४१ मकरस्य
०।१।४१ कुम्भस्य ०।१।११ मीनस्य ०।०।२८ ॥

अ^१ब्दश्चिष्टोऽम्बु^४धिभिरुदधिद्या^२ हतोऽब्दार्द्धयुक्तः

सप्तप्राब्दात् खरवि १२० हृतयुक्दन्त ३२ निप्राब्दपिण्डात् ।

शून्याभ्राभ्रानल ३००० हृतघटीसंयुतो वर्जितश्च

रामैर्भूम्यानयनदहनैः ३।१।३२ केन्द्रमब्दाङ्गशिष्टम् ॥६॥

कल्यब्दात् शून्यवाणात्तिचन्द्रमश्चन्द्रभाजितैः ११२५० ।

योजितं चेत् तदा केन्द्रं ब्रह्मसिद्धान्तसम्मतम् ॥

अब्दोऽर्कोष्णो १२ युगशशि १४ युतो भूदश १०१ प्राब्दपिण्डात्

तिथ्यशोनाम्बरकर १६०५ युतादब्दखाभेषु ५०० भागैः ।

हीनात् स्तम्भेरमगगनभू १०८ लब्धहीनस्तिथिः स्यात्

त्रिंशत् शिष्टा भवति च तिथेः शुद्धिसंज्ञोऽत्र शेषः ॥

अब्दोदिग्धो १० गुणशशि १३ युतो व्योमखेन्दा १०० हताब्दात्

हीनादब्दाशुगयमनवैः २५ सार्द्धनागेषु विन्धैः १३५८३० ।

युक्ताद्योमाम्बरयुगयमैः २४०० लब्धहीनौ भयोगौ

योगैः २७ शिष्टो भवति च तयोः शुद्धिसंज्ञोऽत्र शेषः ॥

तैथी शुद्धिः समय ई गुणितेशोद्धृता नाडिकाद्यं

शुद्धेस्वार्का १२ शकपलधुतं वारनाथे प्रदेयम् ।

वारादिः स्यात् स्फुट इह तिथेरेवमृत्तस्य शुद्धिः

भूपां १६ प्राच्या भुजयुग ४२ हता पूर्ववत्स्याद्भवारः ॥

योगस्यैवं खखखदहनां ३००० शान्वितपक्ष २ निप्रा

वाणाष्टा ८५ मा भवति घटिका पूर्ववद्योगवारः ।

तिथ्यादीनां फलमिभखभू १०८ निघ्नमिन्दुत्रिलब्धं

केन्द्रे दद्याद्भवति हि तदा केन्द्रमेषां क्रमेण ॥

क्षेपाद्यास्ते खदिवसभवाः स्वस्वकेन्द्रोत्पखण्डा

दण्डे युक्ताः खदिवसभवा नाडिकाद्याः स्फुटाः स्युः ।

सिद्धान्तौयस्फुटसमफलं कीर्तितं यद्रहस्यं

संदेपोक्तास्तदिह विदुषः कस्य हर्षं न धत्ते ॥

पारावारगुणाद्रिचन्द्रसमिते प्राक्के निप्रारम्भके

दन्ते सौवनवाक्षिभागगणिते चैत्रस्य वारे ग्रनेः ।

खङ्गग्रामनिवासिना द्विजकुलश्रीराजचन्द्रेण हि

खेन खच्छतनोः शुभाक्षरयुतो ग्रन्थो मया लेखितः ॥

१७३४।११।२८।३६।३ श्रीश्रीकृष्ण श्रीश्रीकृष्ण श्रीश्रीकृष्ण

राधा च ॥

6880.

10233. पञ्चाङ्गसाधनम् । *Pañcāṅgasādhana.*

By Gaṇeśa.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 3. Lines, 7, 8 on a page. Extent in ślokas, 36. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Date of composition, Śaka 1447 or 1525 A.D.

The object of the work :

यश्चिन्तामणिरङ्ग + + बज्जलखल्पक्रियो मत्कृति-

स्तिथ्याद्यावगमप्रदोऽस्य सुखिनो ये लेखने भीरवः ।

तत्प्रीत्यै लघुमल्पकृत्यममलं तिथ्यादिचिन्तामणिं

विश्लेषार्कमुखान् प्रणम्य कुरुते श्रीमद् गणेशः कृती ॥

The work consists of 19 stanzas.

Colophon :

इति पञ्चाङ्गसाधनम् ।

6881.

6346.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Copied from a MS. dated Samvat 1819. Appearance, old.

A treatise on Tithis or the lunar days. It contains the śloka of the text with their explanation.

The MS. from which it was copied was defective in the beginning.

It begins :

स्मै प्रयोजनाय तत्प्रीत्यै तेषां संतोषाय..... etc.

2B, अथ तिथिस्तुद्धिमाह—श्लोकः

भवनिघ्नसमाः स्वघटसहस्रां-

प्रकहीनाः शरदां दिनांशयुक्ताः ।

तिथिपूर्वकस्तुद्धिरन्वितार्थैः

प + कृतवाणैः ५४ अजिनैः २४ खराम ३०।३।४ समाः १३८ ।

Then follows its explanation :

3A, अथ तिथिनक्षत्रध्रुवकाणां साधनमाह श्लोकः ; 3B, अथ तिथि-
केन्द्रसाधनमाह—श्लोकः ; 5B, अथ तिथिनक्षत्रयोगानां पराख्यसाधनमाह—
(then follows the śloka); 7B, अथ तिथिन्नायवृद्धिस्वरूपमाह ;
(last colophon) इति वृहत्समुच्चिन्तामणौ टीकायां पञ्चाङ्गकरणं समाप्ति-
मियात् । (?)

Post-colophon :

शुभमस्तु संवत् १८१६ ।

The first leaf is marked ति. चि. उ. and the last three simply ति. उ.

6882.

7920. वृद्धवशिष्ठसिद्धान्तः or विश्वप्रकाशः ।

*Vṛddhavaśiṣṭhasiddhānta or Viśvaprakāśa.**Being an original treatise on astronomy in a dialogue between Vāmadeva and Vaśiṣṭha.*

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 43. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 800. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1946. Appearance, fresh. Complete.

The book begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसूर्याय नमः ॥ श्रीगुरुभ्योः ॥

नमस्ते चित्स्वरूपाय पराय परमात्मने ।

योगिध्येयाय शान्ताय कालरूपाय विष्णवे ॥ १ ॥

नैमिषेऽनिमिषक्षेत्रे वामदेवो द्विजोत्तमः ।

अभिवाद्य सुखासीनं वसिष्ठं परिपृच्छति ॥ २ ॥

गुरो धर्मज्ञ शान्तात्मन् त्रिकालञ्च दयानिधे ।

सर्वशास्त्रान्यधौतानि त्वत्प्रसादान्मया मुने ॥ ३ ॥

तानि सर्वाणि [शास्त्राणि] वृथारूपाणि भान्ति मे ।

वेदनेन विना तस्माद्ज्योतिःशास्त्रं प्रयच्छ मे ॥ ४ ॥

वसिष्ठ उवाच ।

साधु साधु महाभाग यन् मी[मां]स्त्वं परिपृच्छसि ।

विस्तरेण प्रवक्ष्यामि यथाज्ञातं पितामहात् ॥ ५ ॥

ज्योतिःशास्त्रं समयं प्रथमपुरुषतः स्वर्गगर्भाद्विदित्वा

पूर्वं ब्रह्मा तेता(तथो)पर्यखिलमुनिगणप्रार्थनाद्यच्चकार ।

तच्चेदं सुप्रसन्नं मृदुपदनिकवैर्गुह्यमध्यात्मरूपं

शश्वद्विश्वप्रकाशं ग्रहचरितविदां निर्मलं ज्ञानचक्षुः ॥ ६ ॥

etc. etc. etc. etc. etc.

There are in it :

Chapter I, named मध्यमाधिकारः, treating of mean motion of planets ; Chapter II, स्यष्टाधिकारः or finding the true planets ; Chapter III, त्रिप्रश्नाधिकारः or various problems on the diurnal motion of the sun ; Chapter IV, चन्द्र-ग्रहणाधिकारः or on lunar eclipses ; Chapter V, सूर्यग्रहणाधिकारः or on solar eclipses ; Chapter VI, परिलेखाधिकारः or on projection of eclipses ; Chapter VII, ताराग्रहायोगाधिकारः or on conjunction of planets ; Chapter VIII, नक्षत्रध्रुवाधिकारः or on the “ polar longitudes ” of stars ; Chapter IX, on heliacal risings and settings of planets ; Chapter X, षट्कोन्नत्यधिकारः or on the position of the moon’s cusps ; Chapter XI, पाताधिकारः or on Pātas ; Chapter XII, भूगोलाधिकारः or on a description of the earth ; Chapter XIII, ग्रहकक्षाध्यायः or on the orbits of planets.

The Colophon :

समाप्तः संख्या ७३०, संवत् १९४६ ।

Published by Pandit Vindhyeśvarī Prasād Dvivedī, Benares, 1912, Benares Sanskrit Series.

Last Colophon :

इति श्रीब्रह्मसिद्धवशिष्टप्रणीते गणितस्कन्धे विश्वप्रकाशे ग्रह-
कक्षाध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

संख्या ७३० संवत् १९४६ ।

See L. 1903 and IO. Catal. No. 2766.

6883.

767. ब्रह्मसिद्धान्तः । *Brahmasiddhānta.*

A treatise on Hindu astronomy. It is an interlocution between Nārada and Brahmā, and professes to be a

part of the *Śākalyasaṃhitā*, comprising the second *praśna* of it.

For the manuscript see L. 1569.

The manuscript begins with the verses :

ध्यानयोगासनारूढं ब्रह्माणं त्रिजगदुत्तमम् ।

अभिवाद्य सुखासीनो नारदः प[रि]प्र(ष्ट)ष्टुत[च्छति] ॥ १ ॥

देवदेव जगन्नाथ सर्वज्ञ कमलासन ।

ज्योतिषां चरितं ज्ञानं ब्रूहि कालाश्रयं मच्चत् ॥ २ ॥

अधौतमखिलं हृन्दः स्थानुरूपं प्रतीयते ।

अंगैर्विना यथैवाङ्गी तस्मादेतत् प्रसीद मे ॥ ३ ॥

इत्येवमुक्तो विश्वात्मा नारदेन महर्षिणा ।

पुत्रेण धीमता प्रीत्या वाक्यमेतदभाषत ॥ ४ ॥

etc.   etc.   etc.   etc.

Chapter I has 100 verses.

+100 verses.

Chapter II „ 68 verses.

Chapter III „ 100 verses.

+72 verses—end of Chapter III.

Chapter IV „ 20 verses.

Chapter V „ 83 verses.

Chapter VI „ 14 verses.

According to the last colophon, it has six chapters. But there is no mentioning where the first chapter ends. The second chapter ends in verse 369 marked from the beginning. This portion is very defective, having lacunae in many places, and it is possible that the first chapter is included in this.

Last Verse :

न देयं यस्य कस्यापि रहस्यं शास्त्रसुत्तमम् ।
एतदेयं सुशिष्याय उनू[अनु]वत्सरवासिने ॥

The Last Colophon :

इति शाकलसंहितायां द्वितीयप्रश्ने ब्रह्मसिद्धान्ते षष्ठोऽध्यायः ॥

Published by Pandit Vindhyaśvarī Prasād Dvivedī,
Benares, 1912 ; Benares Sanskrit Series.

6884.

4379. वीजगणितम् । *Vījaganita.*

The second part of Siddhāntaśiromaṇi
By Bhāskara.

Substance, country-made paper. 14×4 inches. Folia, 67. Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the early 19th century. Appearance, fresh. Complete.

A well-known work on Indian Algebra of which there are more than two editions published.

6885.

1441. वीजविवृतिकल्पलतावतारः or वीजपल्लवः ।

Vījavivṛtikalpalatāvatāra or Vījapallava.
By Kṛṣṇadaivajña, son of Vallāla.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Complete in 149 leaves of which 1, 6, 7, 12, 13 are missing. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 5,000. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, old. Generally correct.

A commentary on the metrical portions of Bhāskara's Vijaganita. The manuscript contains the first part. For a description of the work see IO. Catal. No. 2827.

Of the commentator's verses from the beginning the 10th, etc. run as follows :—

तस्मादधीत्य विधिवत्तिस्तन्धं ज्योतिषं गुरोः ।

कृष्णो दैवज्ञश्चेष्टस्तनुते वीजपल्लवम् ॥ १० ॥

अव्यक्तत्वादिदं वीजमित्युक्तं शास्त्रकर्तृभिः ।

तद्व्यक्तौकरणं शक्यं न विना[गु]र्वनुग्रहम् ॥ ११ ॥

अथ शाखिल्यगोत्रमुनिवरवंशावतंस [विजडविड] नगरनिवासी कुम्भोद्भवभूषणदिङ्भूषण-सकलागमाचार्यवर्य-श्रीमहेश्वरोपाध्याय-तनय-निखिलविद्यावाचस्पति-गणितविद्याचतुराननधरणि ... भास्कराचार्यः स्वगणितरूपं सिद्धान्तशिरोमणिं चिकीर्षुस्तदुपयोगितया तदध्यायभूतं व्यक्तगणितमुक्त्वा तथाभूतमव्यक्तगणितमारभमाणः प्रत्यूहनिरासाय शिष्टाचारपरिपालनार्थं च मङ्गलमाचरन् शिष्य-शिष्यार्थं तदुपजातिकया निवध्नाति—

उत्पादकं यत् प्रवदन्ति बुद्धे-

रधिष्ठितं सत्पुरुषेण सांख्याः ।

व्यक्तस्य कृत्स्नस्य तदेकवीज-

मव्यक्तमीशं गणितं च वन्दे ॥

etc. etc. etc. etc.

The Last Colophon :

इति श्रीसकलगणकसार्वभौम-श्रीवल्लालदैवज्ञसुतकृष्णदैवज्ञ-विरचिते वीजविष्टतिकल्पलतावतारे निजभेदचक्रवालयुक्तवर्ग-प्रकृतिविवरणं ॥ श्रीः ॥ अत्र मूलप्रलोकैः सह ग्रन्थसंख्या ३८०६ एवमादितो जाता ग्रन्थसंख्या २८८० ॥ श्रीरस्तु ॥

Published by A.S. Series, Poona.

6886.

7904. वीजगणितम् । *Vijaganita.**With a commentary.*

Substance, country-made paper. $4 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 45. Lines, 7-11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning of the commentary :

श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमोऽव्यक्ताय अथाव्यक्तगणितस्य
प्रक्रिया । तत्राशीर्वादात्मकं मङ्गलाचरणमाह ।

(?) उत्पादकं यत् प्रवदन्ति बुद्धे-

रधिष्ठितं सत्पुरुषेण सांख्याः ।

व्यक्तस्य कृत्स्नस्य तदेकवीज-

मव्यक्तवीजं गणितञ्च वन्दे ॥ etc. etc.

The manuscript extends up to the Vargaprakṛti and Cakravāla sections only. Two folios after No. 42 are from an arithmetical work.

6887.

3918A. भास्वती । *Bhāsvatī.**By Śatānanda.*

Substance, palm-leaf. 9×2 inches. Lines, 5 on a page. Folia, 5 marked 1, 2, 3, 7 and last. Character, Bengali of the early 17th century. Appearance, old and dilapidated. Writing generally effaced.

It begins :

नमः श्रीकृष्णाय ।

अथ प्रवक्ष्ये मिहिरोपदेशा-

त्तत्सूर्यसिद्धान्तसमं समासात् ।

चन्द्राश्विग्रन्थैकविहीनशाकः १०२१

शास्त्राब्दपिण्डो भवतीह शास्त्रे ॥

शास्त्राब्दपिण्डः खरशून्यदिग्भ्य १००७

स्तानामियुक्तो ३४६ ऽष्टग्रतै ८०० विभक्तः ।

लब्धं नगैः ७ शेषितमङ्ग ६ युक्तं

सूर्यादिसंवत्सरपालकः स्यात् ॥

It ends thus :

खखान्निवेदाधिगते युगाब्दे

दियोक्तितः श्रीपुरुषोत्तमस्यः ।

श्रीमान् शतानन्द इतीदमाह

सरस्वतीशङ्करयोस्तनूजः ॥

Colophon :

इति भास्वती समाप्ता ।

This is only a fragment of the work. It agrees with IO. Catal. No. 2916 which is described as the shorter recension current in Bengal.

Already published at Benares.

6888.

2806. भास्वती or भास्वतीकरणम् ।

Bhāsvatī or Bhāsvatīkaraṇa.

By Śatānanda, a resident of Puruṣottama, son of Śaṃkara and Sarasvatī.

Substance, country-made paper. 19×4 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

On the position of the heavenly bodies. It was composed in 1099 A.D. It is based on the *Sūrya-siddhānta*.

See L. 786 and IO. Catal. No. 2916.

6889.

8716. भास्वतीकरणम् । *Bhāsvatīkaraṇa*.*By Śatānanda.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1884. Appearance, fresh. Complete.

Complete in 15 leaves. Composed in Śaka year 1021 = 1100 A.D.

See IO. 234 and L. 785.

Begins thus :

नत्वा सुरारेखरणारविन्दं श्रीमान् शतानन्द इति प्रसिद्धः ।
 तां भास्वतीं शिष्यहितार्थमाह शाके विह्वीने शशिपक्षखैकैः ॥
 शाको नवाद्रीन्दुशानुयुक्तः कलेर्भवत्यब्दगणस्तु वृत्तः ।
 वियन्नभोलोचनवेदह्वीनः शास्त्राब्दपिण्डः कथितः स एव ॥
 etc.   etc.   etc.   etc.

Last Colophon :

इति श्रीभास्वतीकरणे परिलेखाधिकारोदाहरणं सम्पूर्णम् ।
 १८८४ पौष शुक्लतिथौ भौम[वा]सर ॥

Published in the Chowkhamba Sanskrit Series by
 H. D. Gupta & Sons, 1917.

6890.

6358. भास्वतीटीका ।

*Bhāsvatīṭīkā, entitled Tattvaparakāśikā.**By Rāmakṛṣṇa Bhaṭṭa, fraud son of Prayāga Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 73. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 880. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1861 = Śaka 1726. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीप्रयागभट्टपौत्ररामकृष्णविरचितायां भास्वतीटीकायां
तत्त्वप्रकाशिकायां परिचाख्यलेखाधिकारः समाप्तः ।

Post-colophon :

संवत् १८६१ शके १७२६ श्रीशुभमस्तु ।

The text is a well-known work on Jyotiṣa, written by Śatānanda in 1099 A.D., based on *Sūryasiddhānta*, which concerns itself with the position of the heavenly bodies.

Beginning :

सिद्धिबुद्धियुतं नत्वा गणेशश्च गुरुं गिरम् ।

कुर्वेहं भास्वतीव्याख्यां ग्रन्थानालोच्य तत्त्वतः ॥

यद्यप्यद्यैः कृता टीका तथाप्यारभते मया ।

यो यत्र विषयो नास्ति स तत्र लिख्यतेऽधुना ॥

स्वस्ति श्रीसकलभूमण्डलपूजितचरणाम्भोरुहनिखिलशास्त्रार्थ-

प्रवीणः.....शतानन्द इति प्रसिद्धः

भास्वतीमाह इत्यन्वयः । किं कृत्वा मुरारेस्वरणारविन्दं नत्वा.....

etc. etc.

The commentary ends :

यजुः प्रथमशाखीयो भारद्वाजकुलेऽजनि ।

शुभकर्मभानन्तशर्मन् वशिष्ठायास्तटे वसन् ॥

तदंगजः प्रयागाख्यः (ख्यो) केन्द्रभट्टस्तदंगजः ।

तदंगजो रामकृष्णश्चक्रे तत्त्वप्रकाशिकाम् ॥

समर्पितं देवपूज्ये हेरम्बपदपङ्कजे ।

+ गभूपमिते शके १६६१ मकरस्थे दिवाकरे ॥

(Evidently the scribe's date) —

आश्विने मासे कृष्णे पक्षे तिथौ १६ त्रयोदश्यां चन्द्रवासरे । (?)

Then comes the last colophon quoted above.

6891.

3918B. भास्वतीविवृतिः । *Bhāsvatīvivṛti*.*By Gaṇapati Bhaṭṭa.*

Substance, palm-leaf. 9×2 inches. Folia, 4. Lines, 5 on a page. Character, Bengali of the early 17th century. Appearance, old, soiled, effaced and dilapidated. A mere fragment.

It begins :

ॐ नमः सूर्याय ।

लक्ष्मीर्यस्य विलासिनी मुररिपोर्यो दक्षिणं वीक्ष्य

शम्भोर्यः शिरसो मणिस्र जननी कन्यापि विश्वम्भरा ।

चन्द्रो यस्य पिता गुरु वलरिपोर्देवस्य यौ भास्वरा-

ज्जातो यश्च तमः शिखीति च ययोराख्ये सदा पान्तु ते ॥

बोधहेतोर्मन्दधियां सुखहेतोर्विपश्चितां ।

श्रीमद्गणपतिभट्टैर्भास्वतीविवृतिः कृता ॥

अङ्गाचलनिशानाथवह्निवर्षे कलेर्गते ।

शको राजाभवत्तस्माद्येऽब्दास्ते शाकसंज्ञकाः ॥

6892.

7857. मकरन्दकारिका । *Makarandakārikā*.*By Kṛpārāma.*

Substance, country-made paper. 12×4½ inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 112. Character, Nāgara. Date, Samvat 1881. Appearance, fresh. Complete.

It consists of 81 Kārikās, based on the astronomical tables formed according to *Sūryasiddhānta* by Makaranda for the preparation of calendar.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

लक्ष्मीं गणेशं रामं च शारदां गुरुपङ्कजम् ।

नत्वा वक्ष्ये पञ्चाङ्गं कृपारामेण निर्मितम् ॥

तिथिवारं च नक्षत्रं योगं करणमेव च ।

पञ्चाङ्गस्य फलं श्रुत्वा गङ्गास्नानफलं लभेत् ॥

It was written in Śaka 1739.

It ends :

नगोऽग्निनगचन्द्रे च शक्ति मार्गे सिते तरे ।

पञ्चाङ्गस्योपयोगार्थं कृपारामेण निर्मितम् ॥

Colophon :

इति श्रीमकरन्दकारिका समाप्ता ।

Post-colophon :

संवत् १८८१ भाद्रपक्ष ७ भौमवासरे ॥

6893.

5512. मकरन्दकारिका । *Makarandakārikā.*

By Divākara.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 15. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 270. Character, Nāgara. Date, Śaka 1816. Appearance, fresh. Complete.

Begins thus :

प्रज्ञां यतः प्राप्य कृतप्रतिज्ञं स्पृष्ट्वा विधत्ते प्रसभं प्रतिज्ञं ।

अज्ञोऽपि तं शिवनामधेयं गुरुपदं स्वीयगुरुं भजेऽहं ॥ १ ॥

श्रीमत्शिवात् समधिगम्य वरप्रसादं

वृत्तांशुभिर्विवरणाभिनवारविन्दम् ।

एतद्दिवाकरविकासितमार्थवर्थ-

भङ्गा मकरन्दपिपासवो ये ॥ २ ॥

पृष्ठस्थितासन्नशकोनितेव्दे शकावशेषप्रमकोष्ठकस्थम् ।
 तिथ्यादिवारादिसवभ्रिकं तत् योज्यसमीपस्थशकस्य कंदे ॥ ३ ॥
 etc. etc. etc.

Colophon :

इति श्रीदिवाकरेण विरचिता मकरन्दकारिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :

रसेन्दुवसुचन्द्रेऽव्दे ज्येष्ठशुक्लद्विके तिथौ ।
 श्रीसनाथमणिः काश्यां अलिखत् पुस्तकं त्विदम् ॥
 १८१६ । इति मकरन्दकारिका समाप्ता । शुभमस्तु ॥

This is based on Makaranda's *Tithyāḍipattra*, astronomical tables, formed according to the *Sūryasiddhānta*.

See IO. Catal. 2954-2956, Weber's Berlin Cat. No. 864.

6894.

6823. मकरन्दटिप्पनम् । *Makarandatippana*.

By Makaranda.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 6. Lines, 17 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, modern Jaina Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A note-book of a Hindu astronomer with the following topics :

अथ चतुर्युगविचारः ; 1B, अथ कालांशकैरुदयास्तज्ञानं—

श्रीसूर्यसिद्धान्तमतेन सम्यग् विश्वोपकाराय गुरुप्रसादात् ।

तिथ्यादिपञ्च वितनोति काश्यामानन्दकन्दो मकरन्दनामा ॥ १ ॥

1B, अथार्द्धगणनयनं ; अथ त्रेक्काणनयनप्रकारः ; 2A, अथ भौमादि-
 स्पष्टीकरणं ; 3A, अथ कालांशकैरुदयास्तज्ञानं ; 3B, अथ भौमगुरुशनिस्पष्ट-

करणविधिः; अथ बुधशुक्रस्पष्टकरणविधिः; 4A, अथ गतिस्पष्ट; अथ वक्रमार्ग-
उदयास्तविचारणं; 4B, अथ टिप्पनके ग्रहप्रदानविधिः; इति मकरन्दटिप्पनं—
अथ ग्रहणविधिः; 5A, अथ वन्दिमोक्षचक्रं लिख्यते; 6A, इति शरीरे चिह्न-
ज्ञानं; इति त्रेकाणोपरि शरीरे घातव्रणविचारः; अथ ज्येष्ठानक्षत्रफलं; इति
तात्कालिकमुद्घर्तः ।

6895.

7858. मकरन्दटिप्पनम् । *Makarandatippana.*

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 5. Lines, 16
on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1884. Appearance, fresh.
Incomplete.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

कौमारकेकिकुलकूजितमिन्द्रनील-

कैलासशैलशिखरे क्षणजं निशम्य ।

सञ्जातकान्तपृष्ठदं वदनं भवान्या

दृष्ट्वा स्मिताञ्चितमुखोऽवतु विश्वमीशः ॥ १ ॥

सेवन्तु सन्मधुलिहो मकरन्दलुब्धाः

नित्यं शुभाभिनवताम्ररसं रसाब्जं ।

सदाक्यराजिकरराजिविराजिताक्ष-

तर्काकिंशङ्करकृतातिविकाशि काशि ॥ २ ॥

इह सदाचारपरम्पराप्राप्तमङ्गलं मनसि कृत्वा प्रज्ञावत्पृच्छतये
ग्रन्थकृदनुबन्धचतुष्टयमाह ।

श्रीसूर्यसिद्धान्तमतेन सम्यक् । etc. etc.

4A, इति पञ्चाङ्गसारिणी सम्पूर्णं; 5B, इति श्रीमकरन्दे

ताम्ररसायामुपपत्तिः ।

For the commentary see IO. Catal. No. 2958.

Post-colophon :

संवत् १८८४ माघकृष्ण १० शनौ लि० नन्दरामोपाध्याय स्वार्थं
परार्थं वा ।

6896.

7761. मकरन्दोदाहृतिः । *Makarandodāhṛti.*

By Viśvanātha Daivajña, son of Divākara Daivajña.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 40. Lines, 9 on a page. The first five leaves are missing. Character, Nāgara. Date, Samvat 1782. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचिता मकरन्दो-
दाहृतिः समाप्ता ।

Post-colophon :

संवत् १७८२ जोटमासे सुकल पक्षे लीखितं खिरोधरदास ।

A course of instructions for using Makaranda's astro-
nomical tables for preparing almanacs formed according
to *Sūryasiddhānta*. Published at Benares in 1869.

6897.

519. मकरन्दविवरणम् । *Makarandavivarana.*

By Divākara.

For this manuscript see L. 1301.

Post-colophon Statement :

शुभमस्तु । श्रीसदाशिवः ॥ श्रीराम ।

संवत् १७१५ आश्विन शुक्लद्वितीयायां लिखितमिदं विश्वनाथेन मकरन्द-
विवरणम् ॥ क ॥ क ॥ क ॥ षष्ठ्यति सं + तायां ॥ भौमार्कशनिवार + +
कार्तिकेन्दु + + भवेत् ॥ + + + + स्वातियोगश्चेत् नृपनाशः पशुक्षयः ॥ १ ॥

Begins thus :

प्रज्ञां (or स्पर्धां) यतः प्राप्य कृतप्रतिज्ञं
 स्पर्धां विधत्ते प्रसभं प्रतिज्ञम् ।
 अज्ञोऽपि तं श्रीशिवनामधेयं
 गुरुपमं स्वीयगुरुं भजे तम् ॥
 श्रीमच्छिवात् समधिगम्य वरप्रसादं
 वृत्तांशुभिर्विव(र)णाभिनवारविन्दम् ।
 एतद्विवाकरविकाशितमार्थवर्थ-
 भट्टा भजन्तु मकरन्दपिपासवो ये ॥
 etc. etc. etc. etc.

6898.

10056. मकरन्दभाष्यम् ।

*Makarandabhāṣya, entitled Abhinava Tāmarasa.
 Being a course of practical illustrations for applying
 Makaranda's astronomical tables.*

By Puruṣottama, son of Kṛṣṇa.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 13
 on a page. Extent in ślokaś, 380. Character, Nāgara. Date, Samvat
 1819. Appearance, fresh. Complete.

Begins thus :

कौमारकेलिकलकूजितमैन्द्रनील-
 कैलासशैलशिखरे क्षणजं निशम्य ।
 संजातकांतद्य[ए ?]षतं वदनं भवान्या
 दृष्ट्वा स्मितांचितमुखोऽवतु विश्वमीशः ॥ १ ॥
 सेवन्तु सन्मधुलिहो मकरन्दतुष्ट्या
 नित्यं शुभाभिनवतामरसं रसाच्छं ।
 सद्वाक्यराजिकरवाजिविराजितकर्त्ता-
 किंसंकरविकाशकाशि ॥ २ ॥
 etc. etc. etc.

Colophon :

इति श्रीकृष्णसूनुपुरुषोत्तमविरचितं मकरन्दटिप्पणमभिनव-
तामरसाख्यं समाप्तं ।

Post-colophon :

सं १८१६ पौषशुक्ल १८ गुरौ लिखितम् देवीदासैः शुभं भवतु ।
श्रीभवानीशङ्करौ विजयतः ॥

See IO. Catal. No. 2958.

6899.

1363. यन्त्रप्रकाशः सटीकः ।

Yantraprakāśa with commentary.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Commentary has 93 folia, of which leaves 2 to 14 are missing; and five leaves after 88 have lost their leaf-marks. The text has only leaves 2 to 8. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, oldish. Prose and verse. Generally correct.

The text and the commentary are both by Rāmacandra, son of Sūryadāsa and Viśālākṣī, and grandson of Śivadāsa of the Vatsa gotra. His guru was Hirasvāmī.

For the text and the commentary see Peterson 4, Extr., p. 54, No. 975.

The yantras mentioned in the text and the commentary are :

T. 2B, उत्तरफाल्गुनीचक्र; T. 3B, रविचक्र, चन्द्रचक्र; T. 4A, मङ्गलचक्र; T. 4B, बुधचक्र; गुरुचक्र; T. 5A, शुक्रचक्र, शनिचक्र; T. 5B, राजचक्र; T. 6A, केतुचक्र, अश्विनीचक्र; T. 6B, भरणीचक्र; वृत्तिकाचक्र; T. 7A, पुनर्वसुचक्रम्; C. 51A, सुलभायन्त्र; C. 68B,

फलकयन्त ; C. 72A, वलययन्त ; C. 73A, चूडायन्त ; C. 74A, मुद्रिका-
यन्त ; C. 77A, कर्त्तरौयन्त ; C. 78B, कशायन्त ; C. 79A, नाडौवलय-
यन्त ; खड्गशरादियन्त ; C. 81A, चिन्तामणियन्त ; C. 83B, कपालयन्त ;
C. 86A, राधावेधयन्त ; C. 87B, घटौयन्त and हंसयन्त ; C. 88B,
नलकयन्त ; C. 91A, काचघटौयन्त ।

Other topics treated of in the commentary :

15B, घटौज्ञानम् ; आनीतघटौनां स्फुटीकरणम् ; 16A, सिद्धान्तानां
मिथः स्फुटीकरणम् ; 16B, अयनांशस्फुटः ; ग्रहस्फुटत्वं ; 17A, वक्रावक्रत्ववेधः ;
18A, शरज्ञानम् ; 18B, भपत्रक्रान्तिवृत्तेः संस्थानम् ; 19A, सूर्यांशादि-
घटौज्ञानम् ; 19B, घटौज्ञानम् ; 20A, होराकथनम् ; 20B, भोचता ;
21B, क्रान्तिवृत्तम् ; 22A, इष्टदेशान्तज्ञानम् ; 22B, वर्षलग्नः ; 23A,
न्यूनाधिकऋतुलग्नः ; 24A, ग्रहगतिः ; 24A, गतेर्वक्रऋतुते ; 25A, तिथि-
करणघटौ ; 25B, नक्षत्रयोगः ; 26A, विवाहाद्युपयुक्तसूक्ष्मचन्द्रभसाधनम् ;
26B, तिथियोगज्ञानम् ; 30A, वारप्रवृत्तिः ; 32A, पातस्थितिः ; 32B,
त्रैराशिकापराख्यमनुपातः ; 33A, भौमादीनां वक्रावक्रत्वम् ; 33A, कूजाद्याः
कदा प्राच्यामुदयन्ते कदा च प्रतीच्यामस्तं यान्तौत्याह ; 34A, इष्टकालांशः ;
34B, अगस्त्युदयास्तमयौ ; 37A, इन्दुग्रहणम् ; 37B, ग्राह्यग्राहकभावः ;
39B, वलनम् ; 41A, परिलेखः ; 43A, सूर्यग्रहणे विशेषः ; 45B, ग्रह-
युतिदिनज्ञानम् ; 47B, भग्नग्रहयोगः ; 48B, वर्गतन्मूलं च ; 52A, दिग्-
ज्ञानम् ; 52B, शङ्कुलक्षणम् ; 54A, विषुवमध्याह्नच्छाया ; 54B, लग्नः ;
55B, दिनार्द्धच्छायाकर्णौ ; 56A, इष्टकर्णप्रकारद्वयम् ; 56B, नतघटौज्ञानम् ;
56B, उन्नतघटौज्ञानम् ; 57A, इष्टघटिततत्कालकर्णच्छायानयनम् ; 57B,
नरशङ्कुदूषणम् ; 57B, शङ्कुकल्पनम् ; 58B, यष्टियन्तम् ; 59A, यष्टि-
निवेशपूर्वकमुन्नतघटौज्ञानम् ; 60A, दिग्देशकालाज्ञाने केवलार्कदर्शनात् सर्व-
कथनम् ; 61A, ऋतुचिह्नानि ; 62A, जलादौ वंशादेः प्रतिबिम्बवेधेन
स्ववंशान्तरभूज्ञानम् ; 66A, यष्टिप्रसङ्गादयनांशज्ञानम् ; 67B, उन्नतांशैः
घटौज्ञानम् ।

6900.

1391. यन्त्ररत्नावली (ध्रुवभ्रमणाधिकारः) ।

*Yantraratnāvalī (Dhruvabhramaṇādhikāra).**By Padmanābha, with the author's own commentary.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgara. Date, Samvat 1866. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

It contains *Dhruvabhramaṇādhikāra*, the second chapter only of the work.

For a description of the work see Bik. No. 631, p. 294. No. 1173 as well contains both the work and the author's commentary.

The author's father's name is Nārmada in the colophon. In the opening verse he is described as Narmadā-nugrahalabdhajanman.

The object of the work:

“Description and use of an instrument for ascertaining from the position of the polar star the time of night at any given moment”—Bik. No. 631.

यन्त्ररचनाकारणमनुष्टुप्कन्दसाह

नक्षत्रात् समयज्ञानं तमिस्त्रायाः एवोदितम् ।

ध्रुवात्केनापि न प्रोक्तं तदेतत्कौतुकात्कृतम् ॥

Post-colophon :

संवत् १८६६ पौषे कृष्णे पक्षे चतुर्दश्यां १४ गुरौ सम्पूर्णा ।

शुभं भूयात् ॥ श्रीरामजी ॥

6901.

7846. ध्रुवभ्रमयन्त्रम् । *Dhruvabhramayantra.**Being an extract from Yantrarātnāvalī.**By Padmanābha.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1686. Appearance, old and discoloured.

Colophon :

इति श्रीपद्मनाभविरचितं ध्रुवभ्रमयन्त्रं समाप्तं ।

Post-colophon :

संवत् १६८६ माघशुक्ल ३ अगौ मोहनेनालेखि श्रीमद्गुरोवो
होरा माधवजी पुस्तकात् ।

Cf. our No. 1173. *

6902.

1173. यन्त्ररत्नावली (ध्रुवभ्रमणाधिकारः) ।

*Yantrarātnāvalī (Dhruvabhramanādhikāra).**By Padmanābha, with the author's own commentary.*

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgara. Date, Samvat 1866. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

Colophon :

इति श्रीनर्मदात्मजश्रीपद्मनाभविरचिते यन्त्ररत्नावल्यां खट्वा
ध्रुवभ्रमणाधिकारो द्वितीयः ॥ २ ॥

Post-colophon :

संवत् १८६६ पौषे कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां १४ गुरौ ॥ सम्पूर्णं
शुभं भूयात् ॥

It begins thus :

श्रीगणेशं भजे ।

अथ ध्रुवभ्रमाख्यं यन्त्राधिकारमारभते अत्रापि निर्विघ्नपरि-
समाख्यर्थं अभिमतेष्टदेवतानमस्कारमिन्द्रवज्रया आह ।

श्रीनर्मदानुग्रहलब्धजन्मनः पदारविन्दं जनकस्य सद्गुरोः ।

नत्वा त्रियामासमयादिबोधकं ध्रुवभ्रमं यन्त्रमिदं ब्रवीम्यथ ॥

6903.

1604. यन्त्रचिन्तामणिः (सटीकः) ।

Yantracintāmaṇi.

*By Cakradhara, with its commentary Dīpikā by Rāma,
son of Madhusūdana (Daivajña).*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines,
8 or 9 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara. Date,
Samvat 1899. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon of the Commentary :

इति श्रीदेवज्ञश्रीमधुसूदनात्मजरामदैवज्ञविरचितायां यन्त्र-
चिन्तामणिटीकायां यन्त्रदीपिकायां प्रकीर्णकाध्यायश्चतुर्थः ।

Post-colophon :

लग्नदेहघटवर्गोऽङ्गनानि

प्राणश्चन्द्रो धातवः खेचरेन्द्राः ।

प्राणे नष्टे देहधात्वङ्गनाशः

तस्मात् धातुश्चन्द्रवीर्यं प्रधानम् ॥

संवत् १८९९ चैत्र शुक्ल १ ।

For the beginning and end of the work see IO. Catal.
No. 2910, p. 1032.

The last verse of the text and its commentary :

अथ निजग्रन्थोपसंस्कारं कुर्वन् शार्दूलविक्रीडितेनाह :—

आसीदग्रजराजवन्दितपदः श्रीवामनो विश्रुतो

ज्योतिःशास्त्रमहार्णवामृतकरः सत्सूक्तिरत्नाकरः ।

तत्सूनुद्वितीयालमौलिविलसद्भवं ग्रहज्ञाग्रणी-

चक्रे चक्रधरः कृतिः सविद्वतिं सदयन्तचिन्तामणिम् ॥

अग्रजराजैर्ब्राह्मणैर्वन्दितचरणः तथा विश्रुतनामप्रसिद्धः तथा ज्योतिःशास्त्रमहार्णवो नाम समुद्रः तस्मिन् अमृतकरो नाम चन्द्रः सत्यो या सूक्तयः तद्रत्नानामाकरः श्रीवामनो नामासीत् । तस्य सूनुः द्वितीयाल राजानः तेषां मौलिषु विलसत् शोभमानं रत्नमिव रत्नं ग्रहज्ञा ज्योतिर्विदः तेषां अग्रणीः तथा कृतिः कुशलः चक्रधरः सदयन्तचिन्तामणिं सविद्वतिं सटीकं चक्रे कृतवान् इत्यर्थः । अत्र आचार्येण केवलश्लोकव्याख्यानरूपा टीका कृता अस्ति सविद्वतिमित्युक्तम् ।

After this read the end as in IO.

6904.

1707. यन्त्रचिन्तामणिः । *Yantracintāmaṇi.*

By Cakradhara, with Rāma Daivajña's commentary.

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 16. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1729. Appearance, old. Complete.

Post-colophon :

संवत् १७२९ वर्षे वैशाखकृष्णाष्टम्यां बुधे ज्योतिर्विदिन्द्रजिता लिखितोऽयं यन्त्रचिन्तामणिनामा ग्रन्थः ॥ स्वार्थं परोपकारार्थं-
चेति ॥ शुभम् ॥

See 1355 and 1604.

6905.

1355. यन्त्रचिन्तामणिटीका । *Yantracintāmaṇīṭikā*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 17 on a page. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

The text is by Cakradhara, son of Vāmana, and the commentary by Rāma Daivajña, son of Madhusūdana Daivajña. The commentary is called *Yantracandrikā*.

For description of the text see IO. Catal. No. 2909 in which there is also the author's commentary, and also Peters, Vol. IX, Extract, p. 54, No. 974, has also been described; and for that of the commentary see IO. Catal. No. 2910.

6906.

1763. यन्त्रचिन्तामणिः । *Yantracintāmaṇi*.

*By Cakradhara, with the commentary
by Rāma Daivajña.*

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 24. In the Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Complete.

Begins thus the commentary :

नत्वा गणपतिं वामो मधुसूदननन्दनः ।

यन्त्रचिन्तामणोष्टीकां कुर्वेऽहं सोपपत्तिकाम् ॥ १ ॥

विलोकितानि यन्त्राणि कृतानि बद्धा बुधैः ।

मतः शिरोमणिस्तेषां यन्त्रचिन्तामणिर्मम ॥ २ ॥

यन्त्रचिन्तामणिः श्रेष्ठः कथं न गणिते भवेत् ।

यस्मादगणितक्षेत्रविज्ञानमुपजायते ॥ ३ ॥ etc.

Text :

नत्वा भवानौ प्रमथाधिनाथं

रविं गुरोरंघ्रविन्दयुग्मम् ।

यन्त्रं प्रवक्ष्ये गणितानपेक्षं

यथाशुबोधः समयादिकानाम् ॥ १ ॥

अपूर्वयुक्ताल्पमनल्पकार्यं

सदृत्तमज्ञानतमोपहारि ।

विदन्ति ये यन्त्रमिदं सभेदं

पश्यन्ति तेऽग्रे गणितं समस्तम् ॥

etc. etc. etc.

Commentary ends thus :

आसीदग्रजरामवन्दितपदः श्रीवामनो विश्रुतो

ज्योतिःशास्त्रमहार्णवे हि मकरः सत्सूक्तिरत्नाकरः ।

तत्सूनुद्वितीयालमौलिविलसद्रत्नं ग्रहज्ञाग्रणी-

स्रक्ने चक्रधरः कृती सविद्वतिं सद्यन्वचिन्तामणिम् ॥

See IO. Catal. No. 2910, p. 10326.

The conclusion of the commentary in the IO. manuscript is in verse, while that in the present manuscript in prose (?). But the substance is exactly the same :

ग्रन्थकृता पदव्याख्या कृता तदर्थं मयोपपत्तिः कृता ।

Before this, it gives the concluding verse of the author's own commentary, described in IO. Catal. No. 2909.

6907.

7906. रामविनोदः । *Rāmaṇinoda*.

By Rāmacandra, son of Ananta.

Substance, country-made paper. 12½ × 5 inches. Folia, 3. Lines, 11, 12 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1885. Appearance, fresh. Complete.

Begins thus :

गणपतिमभिवन्द्य श्रीशपादारविन्द-
 स्मरणविदिततत्त्वोऽनन्तजो रामचन्द्रः ।
 अकवरन्तपशाकादक्ति पञ्चाङ्गपत्रं
 ग्रहगतिसमवेतं रामभूपास्तुष्टौ ॥ १ ॥
 सूर्यभूपमित (१६१२) लब्धवानखिलभूमिपतित्वम् ।
 ख्यापयन्ति जज्ञकं भाव्यसाकवरक्षितिपालः ॥
 वाणरामविधुहीनितशाके विक्रमस्य किल शालिवाहनम् ।
 शैलशैलमनुमि (१४७७) विवर्जितेऽस्मिन्नकवरशाकादूताः समाः ॥
 etc. etc. etc.

Colophon :

इति श्रीसमस्तसामन्तसौमन्तिनीसिन्दूरपूरदूरोत्सारण-कारण-
 निरूपमहपाणधारावलुप्तमेदिनीपतिमुगडमगडलौमगिडतचण्डौशमूर्ति-
 महीमगडलमगडनश्रीमदकवरसाहमहामात्याधुर्यमहाराजाधिराज-
 श्रीरामदासदेवकारिते दैवज्ञानन्तभट्टात्मजरामचन्द्रविरचिते राम-
 विनोदनाम्नि पञ्चाङ्गग्रहानयनाधिकारो द्वितीयः ।—

Post-colophon :

संवत् १८८५ आ० व० ।

A treatise on the computation of calendars, compiled under the patronage of Rāmadāsa, minister of Akbar. See IO. Catal. No. 2944.

The name of Rāmadāsa, who is said here to be the minister of Akbar, is not found in Aini Akbari.

6908.

7913. रामविनोदः । *Rāmaṇinoda.*

By Rāmacandra.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 3. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 98. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीदेवज्ञानन्तात्मजरामचन्द्रविरचिते रामविनोदाख्ये पञ्चाङ्ग-
ग्रहानयनविचारः समाप्तः ।—

See No. 7906.

6909.

7816. रामविनोदोदाहरणम् । *Rāmaṇododāharṇa.*

By Viśvanātha Daivajña.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 9. Lines, 21 on a page. Character, Nāgara. Written in a scribbling hand. Date, Samvat 1858. Appearance, discoloured. Complete. One stray leaf.

An illustrative commentary on *Rāmaṇoda*, a work by Rāmacandra, for which see Bik. 330. It relates to the construction of a calendar.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।—

रामो रामविनोदनाम[क]मृजुं यं ग्रन्थमावद्धवां-

स्तस्योदाहरणं परोपकृतये + + + + देववित् ।

ख्यातः प्रख्यगुणः करोति कुतुकात्तद्विश्वायः + +

न्यमनसां चेतः समारोहति ॥ १ ॥ (?) ३ ।

अथ निर्व्विघ्नं ग्रन्थसमाप्त्यर्थं तत्प्रचयार्थं च गणेशादीन्मस्कृत्य
चिकीर्षितं प्रतिजानीते । गणपतिमिति स्पष्टार्थः ।—

अथाकवरस्य राज्यप्राप्तिसमये विक्रमशकादिविद्वांनाह (?) ॥

सूर्यभूपमितेति ॥ वाणरामविधुरिति ॥ शाहकवरेति स्पष्टार्थः ॥

उदाहरणं ॥ श्रीनृपविक्रमार्कराज्यातीतसंवत्सरेषु १६१२

अकवरस्य राज्यप्राप्तिः अयं १६१२ वाणरामविधुभिः १३५ जातः

अकवरस्य राज्यसमये शालिवाहनशकः १४७७ अनेनेष्टशकः

१५४८ रहितः जाताकवरस्य राज्या + ना समाः ७१ एते पंचांगि
 ३५ ह्रीना जातं ग्रन्थारम्भाद् गतसमाः ३६ अयं ३६ तिथिनक्षत्र-
 योगगुणकेन निघ्नाः स्वक्षेपकेन युताः तिथिप्रमुखतः ११ तिथिनक्षत्र-
 योगवाराः भवति ॥ तथैव तिथिनक्षत्रयोगकेन्द्रगुणकेन गतसमाः
 गुण्याः । स्वक्षेपकेन युताः तिथिनक्षत्रयोगकेन्द्राणि भवन्ति ।
 तिथिस्थाने योऽहंकः स त्रिंशता ३० नष्टः । नक्षत्रस्थाने
 सप्तविंशतिभिर्नष्टः । etc. etc.

Colophon :

इति श्रीदेवज्ञात्मजविश्वनाथदेवज्ञविरचिते रामविनोदस्योदा-
 हरणं समाप्तम् ।

Post-colophon :

शुभमस्तु संवत् १८५८ ।

6910.

5592E. लग्नबोधनम् । *Lagnabodhana.*

Substance, palm-leaf. 14 × 1½ inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page.
 Extent in ślokas, 75. Character, Uḍiṣya of the early 19th century. Appear-
 ance, good. Complete.

An astronomical work dealing with stars. It is well
 known in Uḍiṣyā and attributed to Kālīdāsa.

Beginning :

श्रीष्टदेवतायै नमः ।

मस्तुकोपगततारकाकुलै-

र्लग्नबोधनमनोरथोद्धताम् ।

कामिनीं वदति कोऽपि कौतुकात्

तत्त्वतो रक्षसि बोधयन्निव ॥

तारकाक्षयमिते शराक्षतौ
 केशवे गगनमध्यवर्त्तिनि ।
 मत्तवारणगतेऽजलमतौ
 निर्ययुर्गजमहौप्रलिप्तिकाः ॥
 मस्तकोपरि समागते धने
 मर्द्दलाक्षतिनि पञ्चतारके ।
 यान्ति कान्तिमति मेघलमतः
 सारसाक्षि रसघखलिप्तिकाः ॥
 मण्डलाभशततारकाकुले
 मध्यभाजि नभसः प्रचेतसि ।
 वाणशैलधरणीमिताः कलाः
 शारदेन्दुमुखि तावुवेर्ययुः ॥

There are 28 such verses.

End :

शीर्षभाजि भक्तुष्टयाङ्गिते
 विश्वभे तरणि सूर्यकाक्षतौ ।
 भूतिरक्षुतमनोजकाम्भुके
 यान्ति कालतिथिलिप्तिका भ्रमात् ॥

Colophon :

इति लम्बबोधनं समाप्तम् ॥

6911.

6378. लौलावतीटीका । *Līlāvatīṭīkā*.

Entitled *Gaṇitāmṛtavarṣiṇī*.

By *Gaṇaka Sūryamaṇi*, son of *Tripāṭhi Ghanaśyāma*.

Substance, country-made paper, $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. A modern copy. Appearance, fresh. Incomplete in the beginning.

Begins from the Kṣetravyavahāra section of the *Līlāvati*.

Colophon :

इति श्रीमत्त्रिपाठिघनप्रख्यमसुतगणकसूर्य्यमणिकृतायां लीला-
वतीटीकायां गणितामृतवर्षिणीसमाख्यायां अंकपाशस्योदाहरणं
समाप्तम् ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ क्षेत्रव्यवहारो व्याख्यायते । तत्र सूत्रं इष्टादाहोरिति ।

The closing couplet :

इमां लीलावतीटीकां गणितामृतवर्षिणीम् ।
शोधनीयं सद्गणकाः सुद्धदो गतमत्सराः ॥

6912.

6379. लीलावतीटीका । *Līlāvātīkā*.

By Rāmeśvara.

Substance, country-made paper. 10 × 5½ inches. Folia, 24. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

It begins :

नत्वा गणेशं हरमञ्जयोनि-

मन्वां हरिं श्रीजनकं प्रणम्य ।

रामेश्वराख्यः प्रकरोति टीकां

श्रीभास्करोक्तेर्गणितस्य पाद्याः ॥

प्रौ(प्रि)तिमिति । अहं भास्कराचार्यः संचिन्ताक्षरकोमलामल-
पदैः सद्गणितस्य पाटीं वच्मि ।

9A, इति श्रीमन्मिश्र(मौश्री) श्रीमणिरामात्मजश्रीरामेश्वरमिश्र-
विरचितायां लीलावतीटीकायां प्रथमपरिकर्माष्टकं समाप्तम् ।

6913.

6372. लीलावतीविवरणम् । *Līlāvativivarana.*

By *Mahādāsa.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 50 of which the first and fol. 9-11 and 20 are missing. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 1,300. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1852 = Śaka 1717. Appearance, fresh.

The commentary was composed in S. 1644.

Last Colophon :

इति श्रीलीलावतीविवरणं समाप्तम् ।
वेदश्रुत्यङ्गभू १६४४ वर्षे आश्विने पञ्चमीबुधे ।
महोदासोऽलिखल्लीलावत्या विवरणं शुभम् ॥
शिष्यसम्प्रार्थितेनेदं वाराणस्यां व्यधायि यत् ।
लीलावतीविवरणं तेन तुष्यतु केसरि ॥

Post-colophon :

सं १८५२ शके १७१७ पौषकृष्णनवमीसूर्ये ठाकुरदासेन लिखितं
स्वार्थं परार्थं च । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

6914.

6377. लीलावतीविवरणम् । *Līlāvativivarana.*

A commentary on Līlāvati.

By *Paraśurāma.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 29. Lines, 12 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end. With the text.

It begins :

ॐ नमो विघ्नहन्त्रे ।

नत्वा रमापतिगणेशसरस्वतीनां

पादाम्बुजानि परशूपपदो हि रामः ।

लीलावतीप्रकरणं प्रकरोति तच्च

विद्वज्जनाः स्वमतितः परिशोधयन्तु ॥

शिष्टाचारादेवतानमस्काररूपं मङ्गलमाचरन् प्रयोजनाभिधेये
प्रतिजानीते—

प्रीतिं भक्तजनस्य etc. etc. etc.

22A, इति श्रीपरशुरामकृते लीलावतीविवरणे जातयः ; 25B,
• प्रकीर्णकानि ।

6915.

6376. लीलावतीविवरणम् (मनोरञ्जनाभिधम्) ।

Līlāvativivaraṇa (Manorañjanābhidha).

By Rāmakṛṣṇadeva, son of Āpadeva alias Sadāśiva, son of Śrīpati, son of Nīlakaṇṭha, son of Gopāladeva of the Ātreya Gotra.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 21–62. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,600. Character, Nāgara. A modern copy. Appearance, fresh. Incomplete in the beginning.

See IO. Catal. No. 2816.

Colophon :

इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्य-पदवाक्यप्रमाणपारावारीणधुरीण-
श्रीमन्नीलकण्ठदेवात्मजसकलविद्यानिधान-श्रीमच्छ्रीपतिदेवात्मज-
श्रीमत्सदाशिवापराभिधानः श्रीमदापदेवसुतभवानीगर्भजरामकृष्ण-
देवनिर्मिते लीलावतीविवरणे मनोरञ्जनाभिधेऽंकपाशाधिकारः ।
समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

6916.

6375. लीलावत्युदाहरणम् । *Līlāvatyudāharana.**By Rāmakṛṣṇadeva.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

Rāmakṛṣṇadeva has a commentary entitled *Mano-rañjana* (for which see IO. Catal. No. 2861) to which this adds illustrations and is called *Līlāvatyudāharana*.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

ज्योतिर्लोचन इन्दुमौलिरखिलान् प्रासूत लोकानिमान्
तां देवीं निजवामकायकलितां स्वाङ्गे दधत् पुत्रकौ ।
गङ्गामूर्द्धनि यश्च दिङ्मितकरैः सन्तोषयन् दिक्पतीन्
दिश्यात् + वरदानतः स च शिवस्तुष्यन् शिवं सर्वदा ॥

Rāmakṛṣṇa's patron :

भगवन्तसिंहजलधेर्जातः श्रीवाणसिंहविधुः ।
सम्प्राप्तजीविकस्तस्मात् काश्यां रामकृष्णबुधः ॥ २ ॥

Object :

दुर्गमटीकातो भीताया बोधाय बालजनतायाः ।
लीलावतीविवरणं समनोरंजनमिदं तनुते ॥ ३ ॥

Then it goes on :

तत्र तावत् श्रीमान् भास्कराचार्यः सिद्धान्तशिरोमणिं निर्मित्सुः
तत्प्रकरणभूतं व्यक्तगणितमुपजीव्यत्वान्निरूपयिषुः प्रारिम्भितस्य निष्प-
त्यूह्यूहं परिसमाप्तिकामो विशिष्टशिष्टाचारपरिप्राप्तेष्टदेवता-
नमस्कारत्वलक्षणं मङ्गलं शिष्यशिष्यार्थं ग्रन्थादौ उपनिबध्नन्
चिकीर्षितं प्रतिजानीते—प्रीतिं भक्तजनस्येति ।

9B, इति भास्कराचार्यविरचितायां लीलावत्यां गणितपाठ्यां अभिन्नपरि-
कर्माष्टकं समाप्तम् ।

Last Colophon in the incomplete MS. :

इति श्रीरामकृष्णदेवविरचिते लीलावत्युदाहरणे मनोरंजने
श्रेटीव्यवहारः(?) समाप्तः ।

6917.

3080. लीलावती । *Līlāvati*.

By Bhāskarācārya.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, discoloured. Fragmentary.

Folia 1-7 : matters astrological.

From 7 $\frac{1}{2}$ —*Begins thus :*

+ + हरप्राभागप्रभागेषु गठनं स्यात् । अत्रोद्देशकः ।
द्रम्माधर्चिलवद्वयस्यासुमते पादत्रयं यद्भवेत् तत्पञ्चाशकषोडशांश-
चरणः सम्प्रार्थितेनायिने । etc.

Ends with :

माणिक्वायुकमिन्द्रनीलदण्डकं मुक्ताफलानां शतं
सद्व्याणि च पञ्चरत्नवणिजां येषां चतुर्णां धनम् ।
सङ्गृह्येहवशेन ते निजधनाद्वैकमेकं मिथो
जातास्तुल्यधना पृथग्वद सखे तद्रत्नमौल्यानि मे ॥

6918.

5503. लीलावती । *Līlāvati*.

By Bhāskarācārya.

*With the commentary entitled Līlāvativilāsa
by Devīśahāya, son of Kṛṣṇakaura.*

Substance, country-made paper. $14 \times 7\frac{1}{2}$ inches. Folia, 63. In Tri-
pāṭha form. Character, Nāgara. Date, Samvat 1817. Appearance, old
and discoloured. Complete.

The commentary begins thus :

ॐ नमो गौरीशङ्कराभ्याम् ।

श्रीगुरुचरणसरोजं निखिलपुमर्थप्रदं नत्वा ।

लीलावतीविलासं सतां पुरस्तादभिनयामि ॥

इह खलु सकलजनाभीषितपरमपुरुषार्थनिरूपज्ञवनिरतिशया-
नन्दस्य निर्विचिकित्सपरमात्मज्ञानायत्तत्वात् तस्य च निष्काम-
वेदविहितयज्ञाद्यनुष्ठानफलत्वात् तस्य च कालज्ञानाधीनत्वात् तस्य
अर्कादिचारावगमतन्त्रत्वात् तस्य च ज्योतिःशास्त्रविहितगणित-
साध्यत्वात् तदर्थं गणितपरिपाटीमुपदिदर्शयिषुः श्रीमद्भगवद्-
भास्कराचार्यस्तावत् प्रारिषितनिष्प्रत्यूहसमाध्यादिफलकमिष्टदेवता-
नमस्कारलक्षणं मङ्गलं खानुष्ठितं शिष्यशिष्यार्थं श्लोकेनोपनिबध्नन्
चिकीर्षितं प्रतिजानीते प्रीतिमिति ।

End :

श्रीमद्भरद्वाजमुनेः कुलाब्धौ

द्विजादिराजोऽजनि पुण्यकायः ।

स + + + + उगजातिमहेशभाला-

लङ्कारभूतः शिवदत्तरायः ॥

श्रीमन्महादेवपदारविन्द-

निमग्नचेताः सुकृताम्बराशिः ।

तस्मान्महादेवपदाभिधेयो

बुधोपमेयः सुत उद्भूतः ॥

आसौत्तस्य सुतोऽपरो गुणिगणग्रामाग्रणीर्वादिजि-

ज्योतिःशास्त्रविचारसारनिपुणो भूपालमालार्चितः ।

शोभाराम इति प्रथमधिगतो यत्पादपङ्केरुह-

ध्यानानुग्रहवैभवेन निखिलां विद्यामवापुर्जनाः ॥

भास्करादिव नासत्यौ रामात् कुशलवाविव ।

कृष्णविष्णु (कृत्स्विस्तु) सहायान्तौ शोभारामात् सुतावुभौ ॥

तयोरिव तयोरासीत् शरीरे रामणीयकम् ।

गुणगौरवमौचित्यं माहात्म्यमतुलं मतेः ॥

वेदान्तविद्याम्बुधिपारगामी

तन्त्रे स्वतन्त्रो गणिते गणेशः ।

स्वच्छन्दगीः] कन्दसि शब्दशास्त्रे

सुधीः स साहित्यरसेन दृढः ॥

श्रीकृष्णकौरः किल कीर्त्तिगौरः

श्रीमत्स्यदेवस्तु [त]तो बभूव ।

यत्पादपद्मद्वयसेवनेन

मादृग्जनः सर्व्वपुमर्थपात्रम् ॥

देवी सहायीभवति यस्य सर्व्वेष्टकर्मसु ।

श्रीकृष्णकौरतनयो बभूवान्वर्थनामकः ॥

तेन देवीसहायेन यथामति विनिर्मितः ।

लीलावतीविलासोऽयं सन्मोदं तनुतांतराम् ॥

विदितगणितपारा लब्धवेदान्तसारा

परकृतिष्टतकाया ध्वस्तदौर्जन्यमाया ।

गुणगणसदगारा ध्वंसितक्रोधमारा

विवृतति(?) सवाया(?) राममिश्राधरायाम् ॥

लब्धो मयैत(घा) चरणप्रसादा-

दपारपाटीगणिते प्रवेशः ।

यथाश्रुतं स्वीयधियोऽभिदृष्टौ

कृतो मयोदाहरणप्रपञ्चः ॥

6919.

8724. लीलावती । *Līlāvatī Gaṇitāddhyāya.*

Substance, country paper. 12 × 4½ inches. Folia, 30 (5-34). Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1,400. Fresh. Incomplete. Folia 1-4 missing.

From leaf 5 to the end in leaf 34.

The Last Colophon :

इति श्रीभास्कराचार्यविरचितायां गणिताद्धा लीलावत्यां मंक-
पाशयवहारः । समाप्ता चेयं लीलावती गणितपाटी ।

Published editions available.

6920.

4380. लीलावती । *Līlāvatī*.

Part of Siddhāntaśiromaṇi by Bhāskara.

Substance, country-made yellow paper. $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 56. Lines, 5 on a page. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

A well-known and already published work on Arithmetic and Mensuration, etc.

6921.

9747. लीलावती । *Līlāvatī*.

By Bhāskarācārya.

Substance, country-made paper. $10 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 39 of which foll. 2-3 missing. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1767. Appearance, old. Verse and prose. Generally correct.

This is the first part on arithmetic of a well-known work on astronomy, known as the *Siddhāntaśiromaṇi*.

The Last Colophon runs thus :

इति श्रीभास्कराचार्यविरचिते सिद्धान्तशिरोमणौ पाटी-
नामाध्यायः प्रथमः । श्रीः

संवत् १७०७ । शके १५३२ वैशाख शुक्ल १ रवौ विश्वेश्वर-
राजधान्यां लिखितं लीलावतीपुस्तकं ग्रहदेवदेवज्ञेन स्वार्थं परार्थञ्च ।

A work already published.

6922.

7815. लीलावती । *Līlāvatī*.

Substance, foolscap paper. 10×5 inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. A fragment.

7B, इति लीलावत्यां परिकर्माष्टकम् ।

No more colophon.

6923.

4749.

Substance, palm-leaf. 11×2 inches. Folia, 48 of which the leaves between 26 and 47 are missing. Two leaves are marked 25. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,700. Character, Newari of the 14th century. Appearance, old and worm-eaten. Complete. The last leaf has faded away.

2A, प्रश्नावतारो नाम प्रथमः परिच्छेदः; 2B, इति संख्याभिधानो नाम द्वितीयः परिच्छेदः; 3A, परिभाषाविधिर्नाम तृतीयः परिच्छेदः; 3B, इति परिकर्म्मविधिर्नाम चतुर्थः परिच्छेदः; 5A, इति व्यवहारविधिर्नाम पञ्चमः परिच्छेदः; 5B, प्रत्युत्पन्नविधिः; 6A, भागविधिः समाप्तः; 7B, कलासङ्कलन-विधिः समाप्तः; 7B, अङ्कशोधनविधिः समाप्तः; 8A, प्रभागविधिः समाप्तः; 8B, भाग एकत्वविधिः समाप्तः; 9B, प्रथमोपदेशकविधिः समाप्तः; 10A, एवं परिकर्म्मविधिः समाप्तः; 22B, क्षेत्रविधिः समाप्तः; 25B, लखोडकविधिः समाप्तः ।

6924.

गणितावली । *Gaṇitāvalī.*

आधार—तालपत्रं । ४८ पत्राणि ।

अवस्था—प्राचीना ।

प्रारम्भवाक्यं । ॐ नमः शिवाय ।

जयन्ति सर्वदा सर्वे सर्वज्ञाः सर्वपूजिताः ।

सर्वोपकारिणः शान्ताः सर्वद्वन्द्वविवर्जिताः ॥

संख्या प्रवर्तते येषु + + + + समन्विता ।

प्रधानं तेषु सर्वेषु गणितं परिकीर्तितम् ॥

ज्ञातव्यं तु प्रयत्नेन कायस्थेन विशेषतः ।

यतोऽर्थार्जनवैदग्ध्यं कायस्थेनैव संस्थितं ॥

प्रदीप इव कायस्थाः सर्वत्रोद्योतकारकाः ।

अतस्ते सन्निगृह्यन्ते सद्व्यापारेषु पार्थिवैः ॥

+ + + + + केचिच्छास्त्रज्ञाः शास्त्रकारकाः ।

तेषां संक्षेपशास्त्रेषु + विज्ञानं प्रवर्तते ॥

अद्यापि संभवन्तीह बहव + + + द्वयः ।

गोत्रजैः प्रेरिताः केचित् केचित् पित्रादिवर्जिताः ॥

क्षेत्रासहिष्णवः केचित् केचिद् विस्तरभीरवः ।

सत्वरं ज्ञातुमिच्छन्ति खानपानादिलुब्धाः ।

तेषां हिताय संक्षेपाद्गणितज्ञाने यत्नमाक्रियते ॥

+ + + किञ्चिद् व्यवहारसमुच्चयः ।

स्कन्दसेनादिभिर्यानि कृतानि निखिलं पुरा ।

अतिगूढानि शास्त्राणि दुर्बोधानि बह्व + + ।

व्यवहारो न तैः सर्वैर्युना दृश्यते क्वचित् ।

तस्माद्धिताय दुर्बोधान् विधौन् सांध्यवहारिकान् ॥

व्यवहारोऽद्यापि लोके तान् वक्ष्याम्यनुपूर्वशः ॥

6925.

2734.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 39. Lines, 12, 15 on a page. Extent in ślokas, 1,140. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

It begins with extracts from Bhāskara's *Līlāvati* :

श्रीगणेशाय नमः ।

कार्यः क्रमादुत्क्रमतोऽथवाङ्क-

योगो यथास्थानकमन्तरङ्गं वा ।

इति संकलितव्यवकलितयोर्वृत्तार्द्धकरणसूत्रम् । स्थानानि तु ।
एकदशशतसहस्रायुतलक्षत्रयुतकोटयः क्रमशः । अर्बुदमङ्गं खर्व-
निखर्वमहापद्मशंकवस्तस्मात् जलधिस्त्रान्त्यं मध्यं परार्द्धमिति दश-
गुणोत्तरसंज्ञाः । संख्यायाः स्थानानां व्यवहारार्थं कृताः पूर्वैः ।

1A, अथ गुणने करणसूत्रं सार्द्धवृत्तद्वयम्; 2A, इति गुणकहारः,
भागहारे करणसूत्रं वृत्तार्द्धम्; 2B, इति भागहारः, वर्गविधौ करणसूत्रं
सार्द्धवृत्तम्; 2B, इति कार्यविधिः; 3A, इति घनः । इति प्रथमोऽध्यायः ।

3B, अथांशु सवर्णनं, तत्र भागजातौ करणसूत्रम्; 3B, इति भागजातिः,
इति व्यस्तचैराशिकम्; 4A, इति द्वितीयोऽध्यायः ।

4A, अथ व्यवहाराय काश्चित् सामान्यसंज्ञा उच्यन्ते; 6A, अथ नक्षत्रा-
कृतिः; 6B, इति दिनरात्रिघटीज्ञानम्; 10A, स्पष्टसूर्य्यदिनरात्रिमानानयन-
प्रकारः; 10B, अथ लग्नसाधनम्; 11A, इति ज्ञाते लग्ने घटिकानयनप्रकारः;
11B, अथ वारादिषु सामान्यकृत्यानि; 12B, अथ तिथिकृत्यानि; 13A, इति
वशिष्टोक्तानि तिथिकृत्यानि—अथ नक्षत्रकृत्यान्याह नारदः; 14A, अथ लग्न-
कृत्यानि; 14B, अथ त्याज्यात्याज्यप्रकरणम्; 16A, इति तिथिविषयश्च;
इति बालविषयश्च; इति यमघटनक्षत्राणि; इति मासशून्यनक्षत्राणि; 19B,
अथोक्तदोषाणां यथासम्भवमपवादाः; 25B, अथ नौघटनचक्रमिदं; सुद्रापातन-
चक्रमिदं, शस्त्रघटनचक्रमिदं, शस्त्रधारणचक्रं, अथ नौचालनचक्रमिदं; 26A,

नौकायात्राचक्रमिदम्; अथ शिल्पविद्यायां, शिल्पविद्याचक्रमिदं, अथ नृपपुर-
प्रदेशे, गोक्रयविक्रयचक्रमिदं; 26B, अथ पशुरक्षास्थितिवेश्नेषु, अथ दधिमन्थने,
अथ अश्वदिरोहणचक्रम्; अथ हस्तिवृत्ते; 27A, इति हस्तिवृत्तचक्रम्;
अथ जलाशयखननचक्रम्; अथ कूपचक्रम्; 27B, अथ जलाशयप्रतिष्ठासुहृत्त-
चक्रम्, क्षौरचक्रम्; 28A, इति कोषसंग्रहचक्रम्; 29A, हलप्रवहणचक्रम्,
वीजोत्पत्तिचक्रम्, धान्यरोपणचक्रम्; 29B, स्तम्भस्थापनचक्रम्, धान्यस्थापनचक्रम्;
खले स्तम्भस्थापनम्; धान्यमर्दनचक्रम्, धान्यराशिचक्रम्; 30A, धान्यवृद्धि-
चक्रम्, वृक्षाद्यारोपचक्रम्; 30B, क्रयविक्रयचक्रम्, धर्मक्रियाचक्रम्; 31A,
वीराभिचारसिद्धिचक्रम्; 31B, औषधचक्रम्, आरोग्यस्थानचक्रम्; 32A,
धनुर्विद्याचक्रम्; मैत्रीचक्रम्, परीक्षाचक्रम्, सङ्गीतनृत्यादिचक्रम्; 32B,
देवतास्तुतिचक्रम्; 33A, होमाहुतिविचारचक्रम्; 37A, इति संक्रान्तिप्रकरणम् ।

It is not a regular work, being an astrologer's *vade-mecum*, with topics of elementary arithmetic and astronomy.

6926.

B. वर्षपद्धतिः (सुधीरञ्जनी) ।

Varṣapaddhati (Sudhīrañjanī).

By Keśava.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Samvat 1937. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

गिरौशं दिनेशं गणेशं निजेशं

रमाकान्तनाथं वा गुरुं वैद्यनाथम् ।

प्रणम्याभिमादस्य रीति(?) ब्रुवेऽहं

सुधीरञ्जनी केशवः संमुदे हि ॥

अशुद्धमत्र शोध्यतां विलोक्य हे द्विजोत्तमाः ।

विचार्यतामियं त्वसम्यगुक्तिरुत्तमा नवा ॥ (?)

2A, इति श्रीसुधीरंजन्यां केशवदैवज्ञोदितायां वर्षपद्धतौ अग्रिमाब्दसमय-
स्थूलेन्दुमासतिथ्यानयनाध्यायः । १ ।

4B, इति श्रीसुधीरंजन्यां केशवदैवज्ञोदितायां वर्षपद्धतौ मध्यमग्रहाध्यायः ;

5B, इति सुधीरंजन्यां सूर्यचन्द्रस्पष्टीकरणं ; 8A, ० भौमादीनां स्पष्टीकरणं ।

The MS. ends :

अथ सुगमप्रकारेण सारणी तनुदिनसाधनं इष्ट्युभं १६३७
माघ शुक्ल २३ ।

Left incomplete.

Cp. Bik. No. 750.

6927.

10476. वाक्यकरणम् (or लघुगणितम्) ।

Vākya-karaṇa (or Laghugaṇita).

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 12-14 on a page. Extent in ślokaś, 150. Character, Nāgara. Date, Samvat 1696. Appearance, old and discoloured. Complete.

A manual for astronomical calculations, based on Bhāskara's work.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः ॥ श्रीकार्तवीर्यार्जुनाय नमः ॥

प्रणम्य करिशैलस्यमहः कमललोचनम् ।

भास्करीयानुसारेण गणितं क्रियते लघु ॥

अथ वाक्यकरणं ।

षष्टिरष्टादशगणितं व्यपगतसंवत्सरेण संमिश्रम् ।

नगगगनाब्धिसमेतं शकन्तुपकालं विजानीयात् ॥

2A, इति वाक्यकरणे प्रथमोऽध्यायः ; 3B, ° द्वितीयोऽध्यायः ; 4B, ° तृतीयोऽध्यायः ; 5B, ° चतुर्थोऽध्यायः ।

It ends :

दिनोदितं ध्रुवाच्छोभ्यां गते योज्यं तथेष्यति ।
तत्कालचन्द्रपाताकैः पुनः क्रान्तिः पुनर्दिनम् ॥
यदा क्रान्तिसमे स्यातां पातमध्ये तदा भवेत् ।
तत्कालचन्द्रमार्तोडाभुक्तलक्षणकौमुदे ॥
गत्यन्तरांशकहृतं मालाङ्गं रविचन्द्रयोः ।
स्थित्यर्द्धनाडिकादि स्यादाद्यंतौ क्षीनसंयुतौ ॥

Last Colophon :

इति वाक्यकरणे पञ्चमोऽध्यायः ।

Post-colophon :

लि० प्रयागदत्तेन रत्नपुरे सं १६६६ चैत्रशुक्ल ।

6928.

5495. वीरमित्रोदयः । *Vīramitrodaya.*

By Rāma Daivajña, with a commentary by Śiva.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 54. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1,500. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete.

An astronomical work called 'Karaṇa'.

Beginning :

Text :

नत्वा रामो गणेशानं गुरुं सूर्यं सरस्वतीम् ।
वीरमित्रोदयं ग्रन्थं करोति विदुषां मुदे ॥

Commentary :

गुरुभ्यो नमः ।

नत्वा गणेशं पितरौ गुरुं च

सिद्धान्तचिन्तामणिसंज्ञकस्य ।

ग्रन्थस्य सोदाहरणं करोमि

टौकां शिवः शिष्यजनस्य तुष्ट्यै ॥

तत्रादौ ग्रन्थकृदिष्टदेवतानमस्कारपूर्वकं मङ्गलमाचरन्
प्रयोजनमाह ।

रामो विदुषां मुदे ज्योतिर्वित्सन्तोषाय वीरमित्रोदयं ग्रन्थं
करोतीत्यन्वयः । etc. etc.

इदानीं कियति शालिवाहनशके ग्रन्थप्रारम्भः ? तस्माच्छकाद्रथ-
गताब्दानां ततः कलिगताब्दानां ख्रिष्टिगताब्दानां च आनयनमाह ।

Text :

शाकः सप्तयुगेषु-चन्द्ररहितः शास्त्राब्दपिण्डो भवेत्

तर्काश्वद्रियुगान्वितः स हि भवेज्जातोऽब्दसङ्घः कलेः ।

व्योमाभ्राग्निशराष्टसिन्धुरशरार्थान्तेन्दुभिः संयुतः

स स्यात् ख्रिष्टिसमुद्भवोऽब्दनिचयः श्रीसूर्यसिद्धान्तजः ॥

Commentary :

उदाहरणेनैव व्याख्या । तत्रादौ पूर्वपौठिका । विक्रमार्क-
समयातीतसम्बत् १६८८ शालिवाहननैयशके १५[४]७ सप्तयुगेषु-
चन्द्र १५४७ रहिते जातः शास्त्राब्दपिण्डः ६ अयं तर्काश्वद्रियुगा-
४७२६ न्वितः जातः कलेर्गताब्दनिचयः ४७३२ (?) अयं व्योमाभ्राग्नि-
शराष्टसिन्धुरशरार्थान्तेन्दु (?) १६५५८६००३२ । इदानीं चन्द्र-
ध्रुवानयनमाह ।

End :

दैवज्ञरामेण कृते वीरमित्रोदयाभिधे ।

तद्व्याख्या शिवकृते + + सूर्यपर्वनिरूपणम् ॥

ग्रन्थसंख्या १३५० ।

6929.

8314. वेदाङ्गज्योतिषम् । *Vedāṅgajyotiṣa*.*With the commentary by Somākarā or Śeṣanāga.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 26. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 520. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1883. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीशेषनागकृत(तं) ज्योतिःशास्त्रभाष्यं समाप्तं ।

Post-colophon :

स्वस्ति संवदष्टादशशताधिकसप्तविंशतितमेऽब्दे फाल्गुनशुद्धदशम्यां
रवौ दिने श्रीवाराणसीवास्तव्यप[र]शुरामेश्वरसमीपे आभ्यन्तर-
नागरज्ञातीययाज्ञिकदेवकृष्णात्मजकरुणाकृष्णो लिखितमिति शिवं ।

एतदध्येतृणां चिरंजीवित्वं भूयात् । यादृशमित्यादि । याज्ञिक-
सर्वात्मजयाज्ञिकदेवकृष्णात्मजयाज्ञिकविजयकृष्णभाटकरुणाकृष्ण-
भाटवरिकृष्णस्य शुभमस्तु कल्याणमस्तु । साम्बशिवाय नमः ।

१८८३ मि० क० वदी १२ ग्रन्थसंख्यसौलोक ५०६ ।

The text in Kārikā form is a good work on Jyotiṣa for sacrificial purposes. (Vedāṅga Jyotiṣa ?).

Beginning (Commentary) :

श्रीगणेशाय नमः ।

अव्याकृतव्याकृतं यत्तदाद्यं अख्यात्मकं शब्दराशिं विशिष्टः ।

कालस्येदं कारणं यच्च स्मरं(?) भोगापवर्गसाधनं संप्रणम्य ॥ १ ॥

देशकालस्याविपर्ययाद्यदुत्पन्नार्थमङ्गमाद्यं तु ।

शास्त्रं ज्योतिषां नानाकुलकं प्रधानं सोमाकरोऽहं विवर्णोमि ॥ २ ॥

लब्ध्वा ज्ञानं प्रातिभं बुद्धियोगा-

त्तदुच्चभाष्यं प्रचयो यस्य नास्ति ।

सर्वज्ञता नास्ति ममेति मत्वा

ज्योतिर्विदोऽन्यान् प्रणिपत्य मूर्ध्ना ॥ ३ ॥

यस्मादहं स्वप्रभावाप्रवृत्तो
 होरायां गणिते च प्रगल्भः ।
 तस्मादन्ये वस्तु सारं विदित्वा
 कृत्स्नार्थायै कल्पयिष्यन्ति शेषम् ॥ ४ ॥

Then begins the text :

पञ्चसंवत्सरमयं युगाध्यक्षं प्रजापतिम् ।
 दिनत्र्वयनमासाङ्गं प्रणम्य शिरसा शुचिः ॥
 ज्योतिषामयनं पुण्यं प्रवक्ष्याम्यनुपूर्वशः ।
 सम्मतं ब्राह्मणेन्द्राणां यज्ञकालार्थसिद्धये ॥

Commentary :

एतेन श्लोकद्वयेन शास्त्रकारोऽभिधेयभूतामिष्टदेवतां नमस्कृत्य
 वस्तूपन्यासं करोति ।

The text ends in 24A :

इत्युपायसमुद्देशो भूयोऽप्यहः प्रकल्पयत् ।
 लेयराशिं गणान् व्यस्तान् विभजे ज्ञानराशिना ॥

—इत्युपायसमुद्देशः

After the commentary on the above śloka :

सोमसूर्यस्तृचरितं विद्वान् वेदविदश्रुते ।
 सोमसूर्यस्तृचरितं लोकं लोके च सन्ततिम् ॥
 लोकं लोके च सन्ततिम् ॥

The commentary ends :

तस्मादेतत् सुतरां विचार्यं
 मयोक्तमेतत् सकलं विदित्वा ।
 यागात् फलं प्राप्नुयुः श्रु[स्वो?]दितं यत् (?)
 निर्मत्सरश्चैतकर्मप्रवृत्ता
 दोषान् बहून् प्राप्नुयुरन्यथान्ये ॥

मयोक्तन्तं(कृतं?) भाष्यमस्य स्वबुद्ध्या
 यस्मान्नान्त(त?)भागसं पूज्यमानम् ।
 तस्माच्छ्रेयं तद्विदः कल्पयन्तु
 नमस्तेभ्यो ब्रह्मसूर्येन्दुभेभ्यः ॥
 सोमाकरो (कारो) वेदविदुक्तकान्त (?)
 प्रातिभक्षानागमभावबुद्धिः । (?)
 ज्योतिःशास्त्रनाकुलिजेन संसा (?)
 जिह्वा सव्य(र्व?)मात्मानां प्रव्रजिष्यन् ॥ (?)

Already published from Benares by the late MM. Sudhākara Dvivedī.

6930.

5299A. सिद्धान्तरत्नावली । *Siddhāntaratnāvalī*.
 (*Karāṇa*).
 By *Rājanārāyaṇa*.

Substance, country-made yellow paper. 18×4½ inches. Folia, 5. Lines, 5 on a page. The third leaf is missing. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning :

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।
 हृदम्बुजे शास्त्रनिधिं विचिन्त्य
 निजेष्टदेवेन विकाशमाने ।
 श्रीराजनारायणदेवशर्मा
 सिद्धान्तरत्नावलिकां प्रकुर्वे ॥
 चन्द्रेन्दुशैलेन्दुविहीनशाको
 वर्धो भवेदत्र मदीयबुद्ध्या ।
 शाको नवागेन्दुशानुयुक्तः
 कलेर्भवत्यब्दगणो युगस्य ॥

वारादिवृत्तं विषुवस्य वाणो

वेदेवस्तर्ककरौ षडब्जौ । ५ । ५४ । २६ । ४६ ।

गम्यं महीवाणविधू कुरामौ

महीगुणौ वारिधिलोचने च ॥ १ । १५ । ३१ । ३१ । २४ ॥

4A, इति श्रीलश्रीराजनारायणदेवशर्मणा । खडदहग्राम-
निवासिना विद्याभूषणसंज्ञकेन रचितायां सिद्धान्तरत्नावल्यां ग्रह-
मध्याधिकारः प्रथमोऽध्यायः । 4B, ग्रहाणां मन्दोच्चाधिकारो
द्वितीयः ।

The third is not complete. Then there are five leaves marked 1 to 5 containing figures only.

6931.

5299B. सिद्धान्तरत्नावली । *Siddhāntaratnāvalī*.

By Rājacandra.

Substance, country-made paper. 18×4½ inches. Folia, 6 of which the 5th is missing. Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning :

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

लोकानां शरणं सुखामृतप्रदं रामं प्रणम्य स्वयं

उत्पत्तिस्थितिनाशकारणतमं मृत्युञ्जयं श्रीयुतम् ।

खडदाग्रामनिवासिना द्विजवरश्रीराजचन्द्रेण या

कण्ठे भातु कृता च सा मतिमतां सिद्धान्तरत्नावली ॥

शाकः पक्ष्मनगर्तुचन्द्ररहितः शास्त्राब्दपिण्डो युतो

वेदांशेन खशून्यनागनवकै ८०० रब्दाच्च सप्ताहतात् ।

शून्याभ्यामि ३०० कृतैः पलैश्च विशिखै ५ रम्याब्धिभिः संयुतः

शैलेष्वा च हृतो नगै ७ विषुवतो वारादिकं जायते ॥

2B, इति श्रीराजचन्द्रविद्याभूषणविरचितायां सिद्धान्त-
रत्नावल्यां सङ्कलनादिनिर्णयः समाप्तः ।

Last Colophon :

इति श्रीराजनारायणविद्याभूषणविरचितायां सिद्धान्त-
रत्नावल्यां शङ्कुहृदि (?) निरूपणम् ।

The authors of 5299A and B are evidently one and the same person and the manuscripts represent two different editions of one and the same work.

6932.

4586. सिद्धान्तशिरोमणिः (गोलाध्यायः) ।

Siddhāntaśiromaṇi (Golādhyāya).

By Bhāskarācārya.

Substance, country-made paper. 15 × 3½ inches. Folia, 38 + 74. Lines, 3 to 5 on a page. Character, Bengali of the early nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

38B, इति श्रीभास्करीयसिद्धान्तशिरोमणौ गोलाध्याये
प्रश्नाध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

पुस्तकं लिखितं श्रीलराजनारायणशर्मणा स्वाक्षरचैतत् ।

Then we have a separate pagination from 1 to 74.

2A, इति श्रीमहेश्वरोपाध्यायसुतभास्कराचार्यविरचिते
सिद्धान्तशिरोमणौ चन्द्रग्रहणाध्यायः पञ्चमः ; 12B, ०त्रि-
प्रश्नाध्यायः ; 32A, ०मध्यमाधिकारः प्रथमः ; 50A, लङ्काकु
+ + दिप्रकरणम् ।

Printed and published by the late MM. Bāpudeva Śāstri. Several editions (printed) are available.

6933.

426. सिद्धान्तशिरोमणिः । *Siddhāntaśiromaṇi.**With the commentary entitled वासनाभाष्यम् ।**Both the text and the commentary by Bhāskarācārya.*

Substance, country-made paper. $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 54. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,300. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

It has the commentary on the first ten chapters of *Golādhyaṃya*. Then commences the *Yantrādhyaṃya* section of *Golādhyaṃya*.

The manuscript comes to an abrupt end after the description of two Yantras.

Already printed and published.

6934.

7922. सिद्धान्तसुन्दरः । *Siddhāntasundara.**By Jñānarāja.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 16 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1889. Appearance, fresh.

An elementary treatise on astronomical geography, based on the work of Śākalya Muni, etc.

Begins thus :

भाले यस्य कलानिधिर्मधुमिलद्भुगावली गण्डयोः

कण्ठेऽहिर्विलसत्यलं पदयुगे गौर्वाणचेतोगुणाः ।

ब्रह्मापि त्रिजगत्सिद्ध्युत्तरभजन्निर्विघ्नसत्सिद्धये

श्रीमन्मङ्गलमूर्त्तिमाद्यमलयं तं नौमि[भ]क्तप्रियम् ॥ १ ॥

यन्नामाक्षररश्मिभिस्तनुगतैः किं(चं)चत् कलावान् भवेत्
 भुक्तस्वातनिशाकरो हृततमास्तत्रोच्चरद्भिः क्रमात् ।
 नत्वा तां भुवनेश्वरौमपि गुरुन् सिद्धान्तसत्सुन्दरं
 सुज्ञानन्दकरं करोमि चतुरं ज्ञानाधिराजः स्फुटम् ॥ २ ॥

यन्नारदाय कथितं चतुराननेन
 ज्ञानं ग्रहर्द्धगतिसंस्थितिरूपमग्रम् ।
 शाकल्यसंज्ञमुनिना निखिलं निवद्धं
 पद्यैस्तदेव विवृणोमि सवासनं स्त्रैः ॥ ३ ॥

ब्रह्मार्केन्दुवशिष्ठरोमकपुलस्त्याचार्यगर्गादिभि-
 स्तन्नाण्यष्टशतानि तेषु गहनः खेचारिकर्मक्रमः ।
 तद्वत्नाकरवासनाम्बुतरणे सिद्धान्तपोताः कृताः
 श्रीमद्भोजवराहजिष्णुजचतुर्वेदाचार्यसङ्कासरैः ॥ ४ ॥
 etc.   etc.   etc.

5B, इत्थं श्रीमन्नागनाथात्मजेन
 प्रोक्ते तन्त्रे ज्ञानराजेन रम्ये ।
 ग्रन्थागाराधारभूते प्रभूते
 गोलाध्याये लोकसंस्था निरुक्ता ॥

इति श्रीमत्सकलसिद्धान्तवासनाविचारप्रचुरतरापराशास्त्ररहस्या-
 भिज्ञदैवज्ञज्ञानाधिराजग्रथितसिद्धान्तसुन्दरवासनाभाष्ये सुजन-
 भूषणैकभूष्ये ज्ञानाधिराजदैवज्ञसूनुपण्डितचिन्तामणिविरचिते ग्रह-
 गणितचिन्तामणौ गोलाध्याये भुवनकोषे संस्थानव्यावर्णनं नाम
 प्रथमाधिकारः ।

In spite of the colophon, there is actually no com-
 mentary on the work by the author's son Cintāmaṇi.

The MS. is left incomplete.

It ends (after a śloka marked 22):

इत्थं ताराच्छाया मधुवाद्यं निरुक्तं ॥

श्रीराम ॥ सं १८८६ फाल्गुन कृष्ण ८ भौमे ॥

श्रीरामो जयति ॥

For a fuller description of the work see IO. Catal. No. 2901.

6935.

1435. *Siddhāntasundara*.

Folia, 8. 14 × 4½ inches. Lines, 14 on a page. Character, Bengali.

For the manuscript and for the work see L. 1767.

Post-colophon Statement :

समाप्तोऽयं गोलाध्यायः सिद्धान्तसुन्दरे । शाके १७१२ सन १२६६
साल सावन कृष्ण ६ रवौ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

6936.

8210. *सिद्धान्तसुन्दरः (गोलाध्यायः) ।*

Siddhāntasundara (Golādhyāya).

By Jñānarāja, son of Nāga.

Substance, country-made paper. 13½ × 7 inches. Folia, 27. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara. Date, Samvat 1878. Appearance, old, discoloured and worm-eaten. Complete.

Post-colophon Statement :

संवत् १८७८ ॥ बेमासे सुकलपक्षे ॥ नउमौ ॥ वार अतवार ।

This is only a section of the work (*Golādhyāya*), which relates to astronomical geography. See L. 1767. For another section of the work (*Bijaganitādhyāya*) see w.p. 231.

But being written by an ignorant scribe, the present manuscript is almost useless.

6937.

7536. **सूर्यस्पष्टीकरणम् ।** *Sūryaspaṣṭīkaraṇa.*

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folium, one. Lines, 14, 14. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1839. Appearance, fresh.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

श्रीगणेशाय ।

सूर्यं चन्द्रं सदुरुं भक्तिपूर्वं

नत्वा वक्ष्ये सूर्यचन्द्रोद्भवं च ।

यन्तं पञ्चाङ्गाभिधं बुद्धिरुद्यै

ग्राह्यं तज्ज्ञैर्युक्तमेतन्मयोक्तम् ॥

Colophon :

इति सूर्यस्पष्टीकरणम् ।

Post-colophon :

सं १८३९ मितौ वैशाख वदि ९ शनौ लि० नागौरगच्छे ॥

6938.

8714. **सूर्यसिद्धान्तः ।** *Sūryasiddhānta.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 26. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1887. Old. Complete.

Complete in 26 leaves and in 14 chapters. It is an interlocution between Sūrya and Maya.

Post-colophon :

संवत् १८८७ शके १७५२ मार्गशिर मासे शुक्लपक्षे पञ्चमी
मन्दवासरे लिखितम् ।

Published first by MM. Bāpudeva Śāstrī and Wilkinson
in the Bibliotheca Indica Series.

6939.

5298.

Substance, country-made paper. $19 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 235 by counting. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh.

A *vade-mecum* of a Jyotiṣi, containing portions of works such as *Sūryasiddhānta*, Bālakṛṣṇa's work on augury and so on. Most of the leaves are full of figures.

A batch of leaves numbering 33 contains the colophon :

इति श्रीसूर्यसिद्धान्ते मानाध्यायस्वतुर्दशः समाप्तो ग्रन्थः ।

Another batch of leaves numbering 11 contains the colophon :

कैदकाध्यायः षष्ठः समाप्तः । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

One leaf only marked one, which begins :

ॐ नमो गणेशाय ॥

अव्यक्तमव्ययं सत्यमचिन्त्यं निर्गुणं गुणम् ।

आद्यं वदन्ति यं ब्रह्म महान्तो जगतीश्वरः ॥

श्रीमत्पण्डितवेदरत्नकुलजो भूदेवमुख्यो महान्

श्रीदेवद्विजयाचकार्चनरतः श्रीकेशवाख्योऽभवत् ।

सद्विप्रेशशिरोमणिः स्वधनयुक् तस्यात्मजोऽभून्महान्

देवाख्यो जयति प्रगल्भमनुजैर्मान्यस्व तस्यात्मजः ॥

दैवज्ञो हि वसन्तरायगणको नाम्ना धरादेवराट्

तज्जो वेदमुखाक्षिकादिनिपुणो ज्योतिःस्वरूपः स्मृतः ।

चत्वारः शिश्रुवस्तदात्मजनिजास्तेषु प्रियातिप्रियः

किञ्चिच्छास्त्रविचारसारनिपुणः श्रीबालकृष्णोऽस्मग्रहम् ॥

श्रीदेवच्च हरं गुरुं गणपतिं भागीरथीं भास्करं

स्त्रां देवीमपरां प्रणम्य पितरौ भ्रातृञ्च मूर्ध्निनिशम् ।

प्रयत्नं प्रकरोति कौतुककरं हारं जनानां सतां

श्रीलौलारमणं मनोविहरणं श्रीबालकृष्णोऽस्मग्रहम् ॥

शान्ताय दिजपुङ्गवाय नमते भक्ताय शुद्धाय च

देवो वत्सरवासिने शुभकृते स्वाचारयुक्ताय च ।

श्रीलौलारमणो न देय इह वाग्यस्मै कदापि द्विजै-

र्दद्याच्चेत् स्वययोद्धितञ्च सकलं प्रश्नस्य नश्चेत् फलम् ॥

वाक्यादीनखिलान् विचार्य शकुनान् प्रश्नक्षणे पृच्छे-

नोक्ताणानिह देशदृष्ट्यवयवान् कालं विमृश्य प्रधीः ।

एकस्थानयुतो विलोक्य अपरं दृष्ट्वाभिलाषञ्च (?)

(?) सद्वाचैवेह सुश्रास्त्रशस्त्रसुधरस्तूर्णं त्रिलोकीं जयेत् ॥

A batch of leaves numbering 25 contains a portion of Brhajjātaka with Bhaṭṭotpala's commentary. The leaves are not marked.

Colophons :

(Text) :

होरायां नष्टजातकाध्यायश्चतुर्विंशः ।

(Commentary) :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां बृहज्जातकविरचितौ नष्टजातका-

ध्यायश्चतुर्विंशतितमः ।

इति श्रीभट्टोत्पल० जन्मविधिर्नामाध्यायः पञ्चमः । अथ

अनिष्टाध्यायो व्याख्यायते ।

Three leaves beginning :

अथ नवपुष्पोत्सवफलम् ।

Five leaves with the colophon :

इति लम्नादिस्थिरव्यादिग्रहफलम् ।

The rest of the MS. is without any colophon and seems to belong to no particular work or works.

6940.

6347. **सूर्यसिद्धान्तः ।** *Sūryasiddhānta.*

With the commentary entitled Kiraṇāvali.

By Dadābhai, son of Mādhava (Citpāvana-jātīya).

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-44 + 1-87 = 131. There is no gap between the two paginations. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2,900. Character, Nāgara. Dated, Samvat 1849. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :

(Text) :

इति सूर्यसिद्धान्ते पाताधिकारः ।

(Commentary) :

इति श्रीचित्तपावनजातीयश्रीगङ्गाबकरमाधवात्मजश्रीदादा-
भाइछते सूर्यसिद्धान्तविवरणे पाताधिकारविवरणम् । समाप्तम् ।—

Post-colophon :

ज्यैष्ठ्ये वदि संवत् १८४९ ।

See Oxf., p. 326B. Aufrecht says the commentary was written in 1720 (?).

6941.

10758. सूर्यसिद्धान्तभाष्यम् । *Sūryasiddhāntabhāṣya.**By Candēśvarācārya.**(With the text.)*

Substance, Nepalese paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 166. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 4,980. Character, Newari. Date, N.Ś. 830 = 1710 A.D. Appearance, discoloured and old. Complete.

Beginning :

ॐ नमो भास्वते । श्रीगणेशाय नमः ।
 नमः परमार्थैकरूपाय परमात्मने ।
 स्वच्छावभासिताशेषभेदभिन्नाय ग्राम्भवे ॥
 यत्र भ्राम्यति ग्राम्यति त्रिभुवनं प्रोदेति निर्वासते
 यत्रान्तः सदसद्विचाररचनाचर्चा न चर्चास्पदम् ।
 यन्नो किञ्चन किञ्चिदुद्यतभयं यच्चोभयप्रोदितं
 तद्वन्दे वचसामगम्यमखिलं रामेश्वरीगोचरम् ॥
 यदृष्टान्तवशान्निरुत्तरपदः स्फारः परं जृम्भते
 यत्पादाब्जरजोविमुक्तिकमलां सर्वस्य कुर्याद्वशे ।
 यत्संश्रुतितमो भिनत्ति निखिलं वायुशिसभिर्निर्मलै-
 स्तस्मै श्रीसद्गुरवे नमः शिवपदस्फारस्फुरत्तेजसे ॥
 श्रीमच्छण्डेश्वराचार्यैः सूर्यसिद्धान्ते भाष्यमारभ्यते । अल्पाव-
 शिष्टकृते भगवता यदाख्यातं वर्त्तते इदानीमपि तदेव व्याख्यायते ।
 अचिन्त्याव्यक्तरूपाय etc. etc.

Last Colophon :

इति मैथिलवाजपेयसोमयाजिश्रीचण्डेश्वराचार्यविरचिते सूर्य-
 सिद्धान्तभाष्ये पञ्चदशोऽध्यायः ।

Date of the Author : 1100 of Śaka era = 1178 A.D.

Post-colophon :

संवत् ८३० फाल्गुन शुक्ल एकादश्यां ।

6942.

923. सूर्यसिद्धान्तविवरणम् । *Sūryasiddhāntavivaraṇa.*

For the manuscript see L. 1817.

A commentary on the *Sūryasiddhānta* by Bhūdhara, son of Devadatta and grandson of Somaśarmā of Bhara-dvāja Gotra, an inhabitant of Kāmpilya on the bank of the river Ganges in Rohilkhaṇḍa. Surasindhu means the river Ganges and not Sindhu as explained by Rajendralāla and Eggeling. The opening verses are :

यस्योदये निखिलविश्वसहस्रपत्र-
 मुज्जम्भते भवति सङ्कुचितं तदस्ते ।
 तं विश्ववन्द्यसुरवन्दितपादपद्मं
 सत्येतराच्युतदृशं प्रणमामि सूर्यम् ॥१॥
 काम्बिल्ये सुरसिन्धुबन्धुरतटे ज्योतिर्विदामग्रणी-
 भारद्वाजकुलेऽमले समभवत् श्रीसोमशर्माह्वयः ।
 तत्पुत्रो नृपवृन्दवन्दितपदः श्रीदेवदत्ताभिधः
 कौर्त्या निर्मलयोद्ध[ज्ज]लाः समतनोद्यः पंक्तिः संख्यादिशः ॥२॥
 भूधरस्तत्पुत्रः सूर्यसिद्धान्तं विवृणोम्यहम् ।
 गुरुणां पादयुगलकमलभ्रमरायतः ॥३॥
 अथ निर्विघ्नेन प्रारौ[रब्धे]ष्ठितसमाप्तिकामे[र्] निखिलजगदा-
 दिकारणभूतदेवं नमस्काररूपं श्रिष्टाचारकर्त्तव्यताकं मङ्गलमाचरति
 ग्रन्थकारः ।

अचिन्त्याव्यक्तरूपाय निर्गुणाय गुणात्मने ।

समस्तजगदाधारमूर्त्तये ब्रह्मणे नमः ॥ १ ॥

etc. etc. etc.

The manuscript extends up to 221 folia; paper measuring 14×5 inches; 10 lines on a page; bold writing; Nāgara character. The commentary exists up to verse 17

of Chapter XIV or the last chapter of the *Sūryasiddhānta* ; the remaining verses are easy and require no explanation. The commentator has not probably thought it necessary to add his gloss to them.

As to the date of the commentator, he indicates it (a) as the *Kali* elapsed year, $4673=1494$ Śāka= 1572 A.D. vide folio 13, second half.

(b) Calculates the lunar eclipse on आषाढपूर्णिमायां in the "Creation" year, $1955884673=4673$ *Kali* elapsed, i.e. the lunar eclipse on June 25, 1572 A.D. (vide folio 85).

(c) Calculates the solar eclipse which happened in Samvat 1629 [1627] फाल्गुनामावस्यायां= 1491 Śāka माघामावस्या or on February 5, 1570 A.D. (vide folio 109).

Hence the date of the commentary may be taken as extending from 1572 A.D. for about one or two years.

Colebrooke's finding of this date was 1571-72 A.D. See IO. Catalogue No. 2782.

No further information of the commentator is furnished by any of the colophons at the ends of the chapters. It is a very valuable commentary on the *Sūryasiddhānta*. The date of the manuscript cannot be ascertained.

6943.

8815. सूर्यसिद्धान्तविवरणम् । *Sūryasiddhāntavivarana*.

By Bhūdhara.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 52. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Old. Incomplete.

Incomplete. Leaves from 1 to 52.

See IO. 580.

6944.

1600. *A commentary on the Sūryasiddhānta named***गहनार्थप्रकाशिका ।** *Gahanārthaprakāśikā.**By Viśvanātha Daivajña, son of Divākara Daivajña.*

Substance, country-made paper. 11×4 inches. Lines 8 on a page.
Character, Nāgara.

Complete in 133 folia.

The author was an inhabitant of Benares. He has calculated (a) an eclipse of the moon which happened in Śaka 1542, Mārgaśīrṣa Śukla 15, dated November 29, 1620 A.D. of Julian Calendar or December 9, 1620 A.D. of Gregorian Calendar. Folia 57.

Again he has calculated an eclipse of the sun which happened in Śaka 1532, Mārgaśīrṣa Kṛṣṇa 30, i.e. on December 5, 1610 A.D. of Julian Calendar or on December 15, 1610 A.D. of Gregorian Calendar.

The original verses of the *Sūryasiddhānta* are not generally quoted. The opening lines run thus :

अचिन्त्येति ब्रह्मणे नमः इत्यन्वयः ब्रह्मणे बृहत्तत्त्वविध-
परिच्छेदशून्याद्येत्यर्थः । किंभूताय अचिन्त्याव्यक्तरूपाय अचिन्त्यस्यासौ
अव्यक्तरूपस्य तस्मै । etc.

The colophon on folio 115 runs thus :

इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजश्रीविश्वनाथदैवज्ञविरचिते सूर्य-
सिद्धान्ते सोदाहरणव्याख्याने गोलाध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

सं १८६६ आके १७३४ तत्राश्विन शुक्ल ४ चतुर्थ्यां भृगुवासरे
लिपीकृतरामकृष्णज्योतिर्विदेन ।

For a description of the work see L. 2813.

6945.

4595. रविसिद्धान्तमञ्जरी or simply सिद्धान्तमञ्जरी ।

*Ravisiddhāntamañjarī or Siddhāntamañjarī.**By Mathurānātha Vidyālaṅkāra.*

Substance, country-made paper. 15×4½ inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Bengali of the early nineteenth century. Appearance, old. Complete.

An elementary treatise on astronomy in metre.

It begins thus :

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणिपत्य अगद्विलोचनं रविसिद्धान्तमनोज्ञमञ्जरीम् ।

अवज्जसुखावबुद्धये मधुरानाथकृतिर्विनिर्ममे ॥

इष्टः प्रकाब्दः क्षितिरामबाणरूपैर्विशुद्धः कथितोऽब्दपिण्डः ।

वारादिवृत्तं विषुवस्य रामो नवक्षिती पक्षशरो युगाधी ॥

३ । १६ । ५२ । ३४ ।

गम्यं महीबाणविधू कुरामौ महीगुणौ वारिधिलोचने च ।

१ । १५ । ३१ । २४ ।

रविध्रुवं स्यात् प्रतिवर्षमीशौ नगेक्षणे रूपशरौ गजाधी ॥

११ । २७ । ५१ । ३८ ॥

It ends thus :

सिद्धान्तकल्पधरणीरुद्धमञ्जरीयं

कर्णे कृता कृतधियां मुदमातनोतु ।

यत्र स्फुटा दिनमणीन्दुमुखाः प्रकाम-

मुद्बोधयन्ति मुनयस्तमसा विमुग्धान् ॥

Last Colophon :

इति श्रीमधुरानाथविद्यालङ्कारनिर्मिता ।

सिद्धान्तमञ्जरी पूर्णा शत्रु + + भूम संपदि ॥ (?)

Post-colophon :

लिपिरियं राजनारायणदेवशर्म्माः खडदहनिवासिनः स्वाक्षरञ्च
पुस्तकञ्च ॥

Printed already, available at Messrs. Meherchand
Lakṣmandas's book-firm, Lahore.

6946.

3958. सिद्धान्तमनोज्ञमञ्जरी or सूर्यसिद्धान्तमञ्जरी ।

Siddhāntamanojñamañjarī or Sūryasiddhāntamañjarī.

By Mathurānātha Vidyālaṃkāra.

Substance, country-made yellow paper. 10×6 inches. Folia, 11.
Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Bengali in a
modern hand. Appearance, fresh. Complete.

This is of a type of astronomical work called *Karaṇa*.

Date of the author is 1531 Śaka = 1609 A.D. as found
by Eggeling.

It begins :

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणिपत्य जगद्विलोचनं रविं सिद्धान्तमनोज्ञमञ्जरीम् ।

अबज्जसुखावबुद्धये मथुरानाथकृतौ विनिर्म्ममे ॥

इष्टः प्रकाब्दः क्षितिरामबाणरूपैर्विशुद्धः कथितोऽब्दपिण्डः ।

वारादिवृत्तं विषुवस्य रामो नवक्षितौ पक्षशरो युगाग्नी ॥ इत्यादि

३ । १६ । ५२ । ३४ ।

It ends :

सिद्धान्तकल्पधरणीरुद्धमञ्जरीयं

कर्णे कृता कृतधियां मुदमातनोतु ।

यत्र स्फुटा दिनमणीन्दुमुखाः प्रकाम-

सुहोध्यन्ति मुनयस्तमसा विमुग्धान् ॥

Colophons :

3B, इति श्रीमथुरानाथविद्यालङ्कारनिर्मितौ ।
 सूर्यसिद्धान्तमञ्जर्यां मध्यशीघ्रादिनिर्णयः ॥
 इति श्रीमथुरानाथविद्यालङ्कारनिर्मिता ।
 सिद्धान्तमञ्जरौ पूर्णा शत्रुक्रिदभूससंपदि ॥ (?)

Post-colophon :

श्रीराजीवलोचनदेवशर्मणो लिपिरियम् ॥

See IO. Catal. No. 2904. The IO. MS. reads शत्रु-
 जिद्रूपसंसदि in the place of शत्रुक्रिदभूससंपदि. Still the meaning
 is not clear. It evidently gives the date of the compo-
 sition of the work. Eggeling says it was composed in
 1609 A.D. But he has queried the statement.

6947.

2564. शेषवासना । *Śeṣavāsanā*.

By Kamalākara, son of Nṛsiṃha.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 31. Lines, 10
 on a page. Extent in ślokas, 825. Character, Nāgara. Date, Samvat 1852.
 Appearance, fresh. Complete. Prose.

The author wrote a work entitled *Tattvaviveka* on
 astronomy, to which the present work forms a supplement.

It begins :

जगत्सु स्थित्वद्भ्रष्टा यदहंकारतोऽभवत् ।
 तं नौमि वाक्प्रदं देवं ज्योतिषां गतिकारणम् ॥
 यद्यत् स्वकल्पितं तत्तद् ब्रह्मधोक्तं सवासनम् ।
 सिद्धान्ते यन्न तस्याहं वासनां वच्म्यथाधुना ॥

अथ तावन्मध्यमाधिकारे वासनोच्यते । तत्र ब्रह्मधाकर एव
 स्फुटेत्यवशिष्टोच्यते अहर्गणं वर्षमुखादिति यदा वर्षमुखादिष्ट-

दिनोदयं यावदहर्गणो वाराद्योऽयं ४ । ४५ अब्दादौ दिनाद्यं ० । १५
अब्दपोत्रे रविरविरपघटिकाः षष्टिशुद्धा अहर्गणो नियमेनावयवो-
ऽस्ति । अब्दपघटिकां १५ ते सौरवर्षातस्ततोऽहर्गणादाद्यन्तं
यावन्नविवार एव ।

It ends :

प्रोक्तक्रमेणैते हराङ्गा यत्रोदाहरणे २ । ३ । ४ । ५ । ६ । ७ ।
८ । ९ । तत्रैते २ । ३ । ४ । दूरीकृता अग्रिमेषु निःशेषभजनात्
शेषाङ्गाः ५ । ६ । ७ । ८ । ९ । अत्रार्णा ६ । ८ । द्यपवर्त्तनसम्भवात्
तयोर्दृक्त्वाद्यथानुपपत्त्या अपर्दमपवर्त्तितः ५ । ३ । ७ । ८ । ९ ।
अत्रायमपि तद्युक्तः । अग्रिमे निःशेषभजनात् । शेषाः ५ । ७ ।
८ । ९ । एते दटा इति तद्वातः २५२० अत्यल्पोऽयं सर्वनिःशेष-
भजनार्ह उपपन्न इति स्पष्टम् । श्री ।

स्रोक्ततत्त्वविवेकस्य मयेयं शेषवासना ।

कथिता तदिदां प्रीत्यै सुबोधोक्तृजौविनाम् ॥

श्री ॥ श्री ॥

The authorities consulted :

6A, भास्कर; 13A, आकर and Sārvaabhauma;
21A, देवर्षि; 26B, सिद्धान्तशिरोमणि.

Colophon :

इति श्री सकलगणकसार्वभौमश्रीमन्नृसिंहात्मजकमलाकर-
विरचिता शेषवासना सम्पूर्णा । संवत् १८६२ ।

Topics :

1B, अथातो मध्यमाधिकारे वासनोच्यते; 2B, अथ वास्तवावास्तवा-
स्वंतरोदंतरप्रसङ्गे तिथ्यादिष्वनुपपत्तिवासना; 6B, ज्योत्यस्तौ वासना अथ स्पष्टा-
धिकारे वासना; 7B, अथ त्रिप्रश्नगणिताधिकारे वासना; 12A, गर्भदृक्सूत्रसूत्र-
दृक्सूत्रयोर्योजितात्मकयोर्वासना; 12B, अथ स्वोदयक्षितिजामूर्त्यस्य नतोन्नतकाल-

ज्ञानवासना; 13A, अथ विम्बाधिकारे वासना; 13B, अथार्कतौल्ये चन्द्रविम्बस्य च क्वायावशात्पूरावलपाद्य कृत्या ग्रहविम्बवासना—अथ प्रभाधिकारे ग्रहविम्ब-गोलच्छायानयनवासना; 14A, अथ विम्बान्तरसूत्रानयनोपयुक्तं स्पष्टाख्यं ग्रहा-र्कोत्तरमुक्तं तद्वासनोच्यते; 15B, अथोदयास्ताधिकारे वासना; 17B, अथायन-दृक्ग्रहवासना; 18A, अथ विम्बग्रहादयानयनदृग्ग्रहायनवासना; 19A, अथ कालादिदिक्कर्मवासना; 19B, अथ चन्द्रार्कग्रहणसम्भववासना 20B, अथ चन्द्रदृक्क्षेपसाधने सार्वभौमप्रकारेण अत्राभातीत्यादिषु वासना; 21A, अथ देवर्षिमते चन्द्रार्कपरिलेखवासना; 21B, अथ ग्रहयुतौ दृग्लव्णानयनवासना अथ पाताधिकारे वासना; 23A, प्रश्नोत्तरवासना; 29B, अथ वर्णप्रकृत्युदाहरणे भास्कराभिमतकनिष्ठायनवासना ।

6948.

6340.

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Dated, Samvat 1846. Appearance, new.

Two expositions of *Pātasamsādhana* or *Pātasāraṇī*, a work on astronomy by Gaṇeśvara—one metrical by Divākara Daivajña, and the other illustrative (in prose) by Viśvanātha, son of Divākara Daivajña.

I. Fol. 1–4 every one of which is marked पादसारणी or पातसार ।

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमच्छिवाख्यं गणितज्ञचक्र-

चूडामणिं सज्जनवृन्दवन्द्यम् ।

विदुर्विदो यं धिष्येण तुल्यं

नैमि नित्यं धिष्यन्तिहेतोः ॥ १ ॥

पादे[ः] कृतं विवरणं स्वकृतस्य पात-
 संसाधनस्य पुरुषवर्त्यगोश्वरेण ।
 सिद्धान्तयुक्तिपरिशीलनहीनप्रिष्टै-
 र्निःसंशयं तदवगन्तुमशक्यमेव ॥ २ ॥
 तस्मान्नृसिंहसुतवर्त्यदिवाकराख्यः
 श्रीमच्छिवाख्यचरणाम्बुजचञ्चरीकम् (राकः) ।
 निःसंशयार्थवज्रलैर्विदुषोमि पद्यै-
 र्भाव[ः] समस्तमपि सुज्ञगोश्व-सूतः ॥

Then it goes on :

सिन्धुसिन्धुनिगमेन्दु १४४४ हीनतः
 शालिवाहनशकेऽब्दसंचयः ।
 तस्य खाभयुगभाग ४०० वर्जितान्
 शंकरान् ११ कुरु च सार्द्धसिद्धकान् ॥ २४ । ३० । ४ ।

End :

सांवत्सरायन + + + गोश्वरेण (?)
 यत्कान्तिसाम्यानयनं निरुक्तां
 केनेरितुष्टौ विदुतिस्त्वदीया
 दिवाकरोक्ता समगात् समाप्तम् ॥ २८ ॥

Colophon :

इति दिवाकरदैवज्ञकृते पाताधिकारः समाप्तः ।

The next three leaves—marked 5-7—are full of astro-
 nomical tables.

II. Begins in the 8th leaf.

Here we have also the text.

Beginning (Commentary) :

पातसारणीकस्योदाहरणम् ।—
 नत्वा विश्वेश्वरं पातसारण्या विदुतिः स्फुटा ।
 क्रियते विश्वनाथेन मन्दबोधाय सम्प्रति ॥

(Text):

वेदाब्धीन्द । १४४४ । वियुक्शकाद्गुण । ३ । हतात् स्वाश्वरा
 । २० । मनाद्यन्विता
 रुद्रा । ११ । सार्द्धजिनाश्च । २४।३० । सावयवके तत्तुल्ययोगे गते ।
 पातं स्याद्यतिपातवैधृति + + हेतायुतेर्नाडिकाः
 षष्ठ्या । ६० । मां सखटीगुणाः स्फुटत्तरास्तस्मादप्रौ + थकः ॥

(Commentary):

वेदाब्धीन्नेष्वतुल्यत्वारिंशदधिकचतुर्दशशतैर्वियुक् रक्षितः.....
 etc. etc.

18B. The last but one verse of the text :

तोयान्नादितिगे रवौ वदितिभाचेद्वादशर्क्षेयगु-
 ज्येष्ठापुष्ट्यमगेहिभायकगतः श्रुत्यां मघा षट्कगः ।
 मैत्रांढ्यार्द्धकमे चतुर्षु करतो य(?)थो वैश्वमूलादिगे
 पुष्ट्यैकादशगस्तदा नहि भवेत्पातो ध्रुवे मिश्रये (?) ॥

This verse is marked 10.

Commentary :

यस्मिन् योगे पातो नहि भवेदिति प्रत्येकं संबंधः .....
 etc. etc.

But the commentary of this śloka is marked 11, and accordingly the last śloka is marked 12, which runs :

नंदिग्रामनिवासि केशवो
 नानाशास्त्रकलाकलापवित् ।
 तत्सूनुर्निरमा (सुनुर्निरिमा) इ गणेश्वरः
 पंचांगादितिपातसाधनम् ॥ १२ ॥

Then we have the following colophon :

इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदेवज्ञविरचिता पातसाधन-
 विवृतिः समाप्ता ।

Post-colophon :

संवत् १८४६ वैशाख शुदि १० शुक्रे लिखितं

Then we have the following added by a later scribbling hand :

पं रामेश्वरेण स्वकार्थं पौत्रप्रपौत्रार्थं च । श्रीरस्तु शुभं भू ।

This portion is marked throughout पा. सा. उ.

6949.

7924.

An unnamed pamphlet by an unknown author.

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 6 (but really 5). Character, modern Nāgara. A complete pamphlet.

श्रीगणेशाय नमः । अथ पूर्वं श्रीसूर्यप्रोक्तो जोतिरागम एकविध
एवासीत् स चानन्तरलेखकाध्यापक [अ] ध्येदोवैरनेकधा जात इति
प्रतीयते स्वमागमस्यानेकविधत्वे बुद्धिमद्भिः पूर्वाचार्यैर्यो य(०) आगम
उपपत्तिमानुपलब्धः स स्वीकृतः यो यश्चोपपत्त्या ग्रहीतुं दुःशक [ऽ] स
स्वस्वबुद्ध्या तत्तत्कालोपलब्ध्यनुसारेणाङ्गीकृतः अतएवात्र गणितस्कन्धे
उपपत्तिमानेवागमः प्रमाणमिति ।

यस्मिन् पक्षे यत्र काले दृग्गणितैक्यम्
दृश्यते तेन पक्षेण कुर्यात् तिथ्यादिनिर्णयम् ।

इति चेत्त्यादि शास्त्रं युक्तियुक्तमेव स [स] मये गणितस्कन्धो
महामतिमद्भिरुपलब्ध्यनुसारं मुहूर्तमुहूर्तश्चालितः खिलत्वं न यास्यतीति
स्पष्टम् । अथेदानीमत्र ज्योतिष्करणग्रन्थयोक्तं ग्रहास्तोदययोग-
ग्रहणादिकं न व [द्म ?] टत इति सर्वजनप्रसिद्धम् । etc.

It is a small pamphlet which recommends a correction of astronomical constants as found in the *Sūryasiddhānta* and other scientific Hindu Siddhāntas.

Written in (षोडशोत्तरपञ्चदशमिते शालिवाहनशककाले)

The Śaka year 1516 or 1594 A.D. speaks of a lunar eclipse happening on the Vaiśākha full-moon day.

The author concludes by making the following remark :

तस्मादत्र गणिते यस्मिन् यस्मिन्नंशेऽन्तरमस्ति तन्निरस्य परिवर्त्ते-
नावश्यं परिष्कारो विधेय इति शिवम् ।

Colophon :

श्रीशालिवाहनशके १७८३ विक्रमाब्दे सम्वत् १९१८ आश्विन
द्वया ति ४ चन्द्रे विद्याधरेण लिखितं काश्यां ।

II. JYOTIṢA—SAMHITĀ (NATURAL ASTROLOGY).

6950.

74. केतूदयफलम् । *Ketūdayaphala.*

This is an incomplete MS. and is well noticed in L. 858. It is a work on comets and their effect on the terrestrial affairs.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

उदयास्तमयं केतोर्गणितेन प्रकाश्यते ।

ज्ञातुं ख-दिव्य-भौमाश्च यतस्ते त्रिविधा मताः ॥ १ ॥

एकोत्तरशतं त्वेके सहस्रम् यड [युतं] विदुः ।

एकश्च बज्रधा भाति प्राह वै नारदो मुनिः ॥ २ ॥

यावन्त्यहानि दृश्यन्ते तावन्मासे फलं भवेत् ।

मासैः समाश्च विज्ञेया इत्युच्युर्मुनयः किल ॥ ३ ॥

सुखिग्धो रुचिरः सूक्ष्मो ऋजुः शुक्लः शुभप्रदः ।

विपरीतश्चाशुभः केतुस्त्रिंशेन्द्रधनुःप्रभा ॥ ४ ॥

Folio 14 ends thus :

प्राज्ञेष्टनक्षत्रगते कलानिधौ

शुभाश्च वाता गगनं निर्मलम् ।

मृगाहव(?)गाशातदिगानना यदा

नन्दन्ति लोका सुखिनस्तदा स्युः ॥

मङ्गिष्ठांशुककौशेयस्वर्गक्रौञ्चसमप्रभाः ।

आच्छिन्नमूलाः सुखिग्धाः शु..... Incomplete.

6951.

7148.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 33. Lines, 12 on a page. Character, Jaina Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

A *vade-mecum* of an astrologer in Sanskrit and in Hindi topics.

Beginning :

अथ सपुच्छसशिखकेतुतारोदयफलं; 2B, इति केतूदयफलं समाप्तं; 3A, इति सूर्यपुत्रफलं; इति यमसूत्रफलं; 3B, इति केतूदयफलं; 4A, इति प्रसूतिः; 4B, इति षट्शक्र-
बन्धनपाः; 5A, इति राजमन्त्रिज्ञानं; इति चौरज्ञानं; अथ सभाचौरज्ञानं; 5B, अथ पुत्रपुत्रीज्ञानं; अथ पुरुषस्त्रीजन्म-
पञ्चीकरणं; अथ मृतजीवितपुरुषस्त्रीज्ञानं; अथ मृत्युज्ञानं; 7A, इति द्वादशलग्नायुर्विचारः; 8A, इति ग्रहणं; अथ दिन-
प्रवेशकुडिलिकाभावाध्यायो लिख्यते; 8B, इति रविभावफलं; 9B, इति चन्द्राहफलं; 10A, इति भौमफलं; 10B, इति बुध-
फलं; 11B, इति गुरुफलं; 12A, इति भृगुफलं; 12B, इति शनिफलं; इति दिनप्रवेशकुडिलिकाभावाध्यायः संपूर्णः; 14A,
अथ चन्द्रस्पष्टकरणविधिः; 20A, अथ व्रतविधिः; इत्ये-
कादशीव्रतं; 20B, अथ मुहूर्तपरिहारः; 21A, अथ ग्रहण-
वार्त्ता; 23A, संपूर्णं ग्रहणं; 23B, अथ लघुमहादेवीग्रह-
स्पष्टकरणं 25A, इति श्रीलघुमहादेवी समाप्ता ।

Foll. 25B-31 are full of astrological tables and diagrams.

32A, अथ मुष्टिज्ञानप्रश्नः; अथ द्रेकाणफलं; अथ रस-
लक्षणं; 32B, अथ गर्भचिन्ता; अथ विद्याचिन्ता; 33A, इति
नारदसंहितायां प्रश्ननिरूपणं समाप्तं; अथ प्रवासाध्यायो लिख्यते ।

The MS. ends abruptly.

6952.

8212. खवायन or रोमकसिद्धान्तः ।

Khavāyana or Romakasiddhānta.

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folia, 29. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :

ॐ नमः श्रीवृष्णाय । श्रीरोमकसिद्धान्ताय नमः ॥

धूम्रपुत्रं रोमकाचार्यो वदति ।

पुनरेव प्रवक्ष्यामि शृणु पुत्र प्रयत्नतः ।

सप्तद्वीपावती पृथ्वी आकार तस्य विस्तरम् ॥ १ ॥

जम्बुद्वीपं कुशद्वीपं चन्द्रद्वीपमथापरम् ।

शाल्मलं सप्तगोमेदपुष्करं च तथापरम् ॥ २ ॥

अशौकोटि भवेत् संख्या जम्बुद्वीपस्य मण्डलम् ।

त्रिकोणं मंडला भूमिः शकटाकारः प्रवर्तते ॥ ३ ॥

कुशद्वीप भवेत् संख्या प्रमाणं कोटिचिंशति ।

मण्डलं धनुषाकारं योजनानां प्रमाणतः ॥ ४ ॥

चन्द्रद्वीप भवेत् संख्या षष्टि कोटित्वमेव च ।

चन्द्राकारार्द्धरूपेण प्रमाणं शास्त्रं वर्तते ॥ ५ ॥

उत्तर गोल भवेत् संख्या षष्टिः कोटिप्रमाणतः ।

चतुःकोणं महाकारं देवता तत्र वर्तते ॥ ६ ॥

पूर्वगोलपरिज्ञान कोटिपञ्चाशमेव च ।

वर्तुलं द्राव्यते रूपं शब्दशास्त्रः प्रवर्तते ॥ ७ ॥

विंशकोटे सुविस्तारे सप्तद्वीप प्रवर्तते ।

खड्गाकारं भवेद्रूपं वदते शास्त्रमानतः ॥ ८ ॥

शाल्मलीद्वीप भवेत् संख्या त्रिंशत् कोटि भवेत् सदा ।

मण्डलं मण्डलाकारं शृणु धूम्र प्रयत्नतः ॥ ९ ॥

सप्तद्वीपावती पृथ्वी प्रमाणं कथितं मया ।

एकद्वीपस्य विवरं अघोरं च रसातलम् ॥ १० ॥

सप्तद्वीपप्रमाणन्तु श्रीखवायेण संज्ञिता ।

जम्बूद्वीपप्रमाणन्तु + + + + + ॥ ११ ॥

नवखण्डा भवेत् पृथ्वी कथयामि सविस्तरम् ।

देशाश्च नगरग्रामाः प्रमाणं प्रदृष्टुं पुत्रक ॥ १२ ॥

प्रथमं जम्बूद्वीपे पूर्वस्यां दिशि । पूर्वदेश । गौड़देश ।
कन्यकुब्ज । कलिंग । गोलावंगाल । कुरंग । राठ । वारन्द्र ।
यमुनाकच्छ । खरू + । अन्तर्वेदि] । मागध । मध्यकुब्ज ।
डाहल । कामिरु । पौण्ड्र । पाञ्चाल । शूरसेन । जालंधर ।
लोहितपुर । तथा पश्चिमायां दिशि । पश्चिमदिशि सिन्धव ।
हल । वलंभ । सौराष्ट्री । कुंकुन । श्रीमाला । अर्जुन । मेदपाट ।
मरुदेश । कच्छ । मालवक । अवन्ति । पारिपात्र । काम्बोज ।
नामलिप्त । किराल । शकट । सौरवी । वोकन ॥ २१ ॥

उत्तरापथ । गुजरकेकाण । नेपाल । ठाक । कुरव्वक । नाजिक ।
वर्जर । खस । कौर । काश्मीर । वर्जर । हिमा[ल]य ।
लोहपुर । स्त्रीराज । मूलस्थान । गजस्थान । हवसोर ॥ २७ ॥

दक्षिणापथ । मलयाचल । सिंहल । पाण्ड्य । कौशल ।
अर्जुन । अवन्था । कर्णाट । द्रविड़ । श्रीपर्वत । विदर्भ ।
विराटलाजी । भृगुकच्छ । मेकलक । कन्यातट । वाङ्गल ।
तापीतट । आभीर । वीरभुक्ति । ऋमावत । ताम्र । सागर ।
कराट । कौक्षी । पुलिन्द । भृगुकच्छ । मेकल । कन्यकातट ।
वाङ्गल । एकपाद । उर्द्धकर्ण । १६[?]]

अथ जम्बूद्वीपमध्यदेशाः ।

उदयगिरि । चीन । महाचीन । खुरासान । वलक ।
तवारिसान । सरघत । नीसाउर । जरिसान । ताविसान ।

दमावट । कंजान । इकुम । इतेक । हाण । भूमौ ।
 आणाहलुआण । मंशुलवल । सूलइणक । वरकह । खा-
 लम्ब । सिहलम्ब । वक्रसुहाण । हलूआणी । अन्तादी ।
 अन्तवल । लसोकेरज । आजाज । माजीज । तरार ।
 इस्कौर । फाखाजिग । पुंजंद । मूषल । समकन्द । तुषार ।
 घराजिम । उतेरज । उड्डिट्ट । घलात । रोम । वृहद्रोम ।
 अगटलास । आजुम । जुम । जुरिजाण । सम्यकाक्षण ।
 घुखाहल । आलेणजस । कुस्तंतिहीण । तुरिआण । तगर ।
 जजाइण । सकाली । समुद्र । अरव । आणद । सताह-
 साउथ । तुम्बलुह । ववुरिवण । दुफार । इथिरेमुइसिकार ।
 सज्जण । वच्चहण । किरात । नील । मिसर । इमामह ।
 मदीषु । ताहिक । जिदक । हराक । घानिल । सिस्तान ।
 क्रियमाण । जीरत । आमुख । वसाउर । सिराज । हम्मूज ।
 केस । आसिधिर । मसार । आदम । वासिथुक । वगदाद ।
 वेथिलेह । मुकदम । कुरेमहिल्लिसमुद्र । परासु । मावर ।
 केसण । चीन । जम्माण । गोआसीर । अरिमीनीसार ।
 मखुराणदेलिम । रूपशाखाकुशज । मणहाख । तिलंग ।
 वलहख । चक्मद । हजालि । आरहि । वनहरंदि ।
 मल्लिवार । ११२ । इति जम्बूद्वीपमध्यदेशप्रमाणं कथितं ।

श्रीरोमकाचार्यो वदति ।

अष्टाविंशतिकोटौनां पट्टनानां प्रमाणतः ।

८ कोटि भवेत् संख्या नगराणां प्रमाणतः ॥

2B, last line :

यद्देशो यस्य ग्रहस्य भागे तद्देशं कथयाम्यहम् ॥

3B, इति श्रीखवायणे द्वादशराष्ट्रविभागेन देश ।

The 5th leaf reads into the 7th, while the 6th both with 11 and 12.

13A, इति खवायणे राशिगोचरं रोमकाचार्येण कथितं—

पुनरेव प्रवक्ष्यामि षट्शु पुत्र प्रयत्नतः ।

वदति रोमकाचार्यो गृहयुद्धफलं तदा ॥

17A, इति मण्डलगतोत्पातपाकफलं—

अथान्यत् संप्रवक्ष्यामि वृद्धगार्ग्येण भाषितम् ।

वदति श्रीरोमकाचार्यो धूमपुत्रं प्रतिप्रियम् ॥

धूम श्रूयतां । देवास्तु दितिजैः सार्द्धं सार्द्धमानेतिमानिनः ।

परस्परं महद् युद्धं चक्रुः सर्वे सुरासुराः ॥

ततो दैत्यगतेः क्रुद्धैर्देवाः सर्वे विनिर्जिताः ।

...

...

...

...

पुरन्दराभिषेकार्थं वृहस्पतिरकल्पयत् ॥

...

...

...

...

वराहमिहिरेणोक्तं संहितायां सुविस्तरम् ।

प्रजानां नृपतेः सौख्यं महोत्पातस्य शान्तिदम् ।

अथानन्तरं प्रवक्ष्यामि षट्शु धूम प्रयत्नतः ॥

As regards horoscopy, we are referred to *Bhadrabāhu* and *Janmapratāpanidhi*, compiled by one of the pupils of Romakācārya in fol. 19A.

20A, वदति श्रीरोमकाचार्यो पृच्छकज्ञानकेवलम् ।

21A, इति श्रीखवायणे जयपराजयपृच्छा ।

22A, इति श्रीखवायणे जकट् पृच्छा ।

23B, इति श्रीखवायणे आगमनपृच्छा ।

24B, इति श्रीखवायणे मृत्युयोगपृच्छा ।

25A, इति रोगपृच्छा ।

26A, इति खवायणे नावप्रकरणं ।

26B, इति खवायणे लाभपृच्छा ।

27A, इति श्रीखवायणे वारितवस्तुलाभएच्छा ।

„ „ „ चौरज्ञानम् ।

27B, „ „ द्रव्यज्ञानएच्छा ।

28B, इति कुमारीलाभएच्छा ।

„ इति खवायणे विवाहएच्छा ।

29B, „ „ गर्भएच्छा ।

„ इति खवायणे जलार्थएच्छा । इति खवायण सम्पूर्णं ।

In a later hand :

इति रोमकसिद्धान्तः समाप्तः :—

मालवीयगणनाद्येन सम्पादितम् ॥

6953.

5508. जैमिनिसूत्रकारिका । *Jaiminisūtrakārikā*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 12. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 264. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

It begins thus :

श्रीगणेशं भजे ।

उभयानुभयं पश्येच्चरान् स्थस्तु स्थिराश्चरः ।

समीपसंस्थितं राशि + + + स्त्रीन्यथाक्रमम् ॥ (?)

The MS. is very very corrupt. It relates to astrology and consists of 151 Kārikās.

4A, इति श्रीजैमिनीयकारिकायां प्रथमाध्यायस्य प्रथमः पादः ;

5A, ऽद्वितीयः पादः ; 8B, ऽद्वितीयः पादः ; 9A, ० प्रथमा-

ध्यायस्य चतुर्थपादः, प्रथमाध्यायः समाप्तः ; 10A, द्वितीया-

ध्यायस्य प्रथमः पादः ; 12A, इति श्रीजैमिनीयसूत्रकारिकायां

द्वितीयाध्यायस्य चतुर्थः पादः ।

There is nothing to show that the work ends here. We do not find also the second and third pādas of the second adhyāya.

6954.

8713. जैमिनिसूत्र काशिका । *Jaiminisūtra Kāśikā.*
By Malaivarma, the son of Ghanaśyāmanṛpati and Pārvatī
of तकम Parvata.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 87. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Complete in 87 leaves.

It ends :

(Text):

चरदशायामत्र शुभः केतुः

(Commentary):

अत्र चरदशयां न सर्वत्र न वा सर्वदशयां नापि सर्वचर-
दशयां किन्वस्यामेव चरदशयां केतुनामा ग्रहः शुभ इत्येव ज्ञेयो
न पापग्रहः तीरतौत्यर्थः । क्वचित्तु केतुर्लघं पापमपि शुभमेव
ज्ञेयमित्याहुः ।

It begins :

अनालम्बे शास्त्राध्वनि करुणया तेन रक्षये

न किं मे सञ्चारो भवतु वियति त्वं किमु नये ।

असौ सद्विश्वासात्प्रभवतितरां ग्रन्थरचने-

ध्व(स)नभ्यस्तेऽप्यत्रासुलभपरिवोधेऽपि चपलः ॥

खदुःखोद्धारार्थं विविधतरपलादव विधो

प्रवृत्तिर्नृणां स्यात्कथमशुभविज्ञापनमृते ।

सुबोधा नो वाणी भवति भगवज्जैमिनिमुने-

रतष्टीकां कर्तुं नृपतिवर एष प्रयतते ॥

भाव्यर्थविज्ञानवशान्महौयसां

काशीनिवासादिविधौ प्रवृत्तये ।

श्रीमन्मलैवर्मनृपः कृपाम्बुधिः

करोत्यलं जैमिनिसूत्रकाशिकाम् ॥

अथ प्राप्तनकर्म परिहास्यमाणः फलज्ञाने सति तन्निराकरण-
शान्तिकाशीवासादिकर्मकरणेन जगतामेव उद्धारं चिकीर्षुः परम-
कारुणिको जैमिनिसुनिः सम्यक् अवगाद्यभावेऽरण्यरुदितत्वापत्ति-
भिया शिष्याणां विषयान्तरमनोविच्छेदरूपा ध्यानसिद्धये (?) पठित-
श्रोतृणां प्रसङ्गतो मङ्गलसिद्धये सकलशास्त्रकर्तृशिरोमणि भग-
वत्सत्सदाशिवप्रतिपादको पदनिबन्धपूर्वकं (?) नृणां शुभाशुभ-
विज्ञापकग्रन्थविशेषमनुष्ठातुमारभते ।

उपदेशं व्याख्यास्यामः

The colophon of the first chapter, leaf 34B :

यस्यासीनृपतिः पिता भुवि घनश्यामाभिधः पार्वती

माता ताकुमपर्वतो जनपदः सेव्यश्च सीतापतिः ।

तद्पालककल्पकल्पकमलैरस्मात्समभ्युद्गता

पूर्वाध्यायगवाजपादविषया पूर्तिं गता काशिका ॥

The colophon in 75B :

यस्यासीनृ ... ..

... ..

... ..

वाजध्यायगपूर्वपादविषया पूर्तिं गता काशिका

The third colophon in 87B :

यस्यासीत् etc.

वाजध्यायगवह्निपादविषया पूर्तिं गता काशिका
not mentioned in Aufrecht.

6955.

10462. जैमिनिसूत्रव्याख्या । *Jaiminisūtravyākhyā.*(*With the text.*)*By Nīlakanṭha Jyotirvid.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 83. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

The text has been printed in Bombay. It is a work on horoscopy.

Beginning :

सृष्टिस्थित्यन्तकर्त्री हरिहरविधिभिः सेवितानन्ददात्री
 नानातन्त्रोक्तमार्गैर्मुनिभिरपि धिया भालचन्द्रोज्ज्वलाङ्गी ।
 आरक्ताभा त्रिनेत्रा शिवशवनिलया राजराजेश्वरी सा
 वाचं नो ह्यातनोतु प्रतिपदकठिने जैमिनिसूत्रसङ्गे ॥
 विवस्वदंशाग्रावनिपतिवरः श्रीरणजितो
 दयाम्भोधेर्वाचा तव करुणया जैमिनिसुने ।
 निरालम्बे प्रास्ते जननि गिरिजे यास्यति न किं
 सुटीकां मे कामो हृदि समभिपूतिं रचयितुम् ॥

The MS. ends abruptly in III.

6956.

4297. ज्योतिर्निबन्धः (संहितासारः) ।

*Jyotir nibandha (Saṃhitāsāra).**By Kṛṣṇa.*(*For the use of Śivarāya.*)

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 90 of which leaves 51 and 61 are missing. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, old and badly worn-out. Of the 90th leaf there remains only a quarter. Incomplete at the end.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । ॐ श्रीसरस्वत्यै नमः ।

वेदाद्यं यान्तमर्द्धेन्दुं भालयुग्विन्दु तत्पुनः ।

मायनत्वं + + मार्गं मनुयस्य नमामि तम् ॥

अभीष्टफलदो देवः सर्वज्ञः परमेश्वरः ।

आदधातु गणाध्यक्षः स्थितिं मनसि नः सदा ॥

तिथ्यादिकालाचारस्वरूपां जगत्प्रसूत्यादिकहेतुभूताम् ।

कालत्रयज्ञानविधायिनीं तां वन्देऽहमाद्यामिह शास्त्रदेवीम् ॥

ब्रह्माचार्यो वशिष्ठोऽत्रिर्मनुः पौलस्त्यरोमशौ ।

मरीचिरङ्गिरा व्यासो नारदः शौनको भृगुः ॥

चवनो माठरो गर्गः कश्यपश्च पराशरः ।

अष्टादशैतै गम्भीरा ज्योतिःशास्त्रप्रवर्तकाः ॥

वराहमिहिराचार्यः श्रीपतिः सत्यभास्करौ ।

लल्लसूरिर्ब्रह्मगुप्तौ वैद्यनाथश्च रेणुकः ॥

एषां शास्त्राणि संवीक्ष्य सारमादाय वक्ष्यति ।

ग्रन्थं ज्योतिषनिर्बन्ध माहा + श्रीशिवो नृपः ॥

यथैवारोपयत्येकं श्रेयोऽयं सदृशं पथि ।

सत्साराण्येषु शास्त्रेषु तथैनां विद्धि सत्कृतिम् ॥

गङ्गातोयं काचकूप्यादिसंस्थं

ग्राह्यं यद्वत्तददेनं मदीयम् ।

ग्रन्थं यत्स्याद्वासगर्गादिशास्त्र-

प्रोक्तं तत्त्वं नूनमत्रास्ति + + ॥

1A, इति श्रीज्योतिर्निबन्धे शास्त्रोपन्यासः ; 3A, इति श्री-
संहितासारे ज्योतिर्निबन्धे ज्योतिषप्रश्नसा, 3B, ०दैवज्ञप्रश्नसा ;
4A, ०मानप्रकरणम् ; 4B, ०संवत्सरप्रकरणम् ; 5A, ०मान-
प्रकरणम् ; 8A, ०वारप्रकरणम् ; ०योगप्रकरणम् ; 11A,
०नक्षत्रप्रकरणम् ; 12B, ०उपग्रहप्रकरणम् ; 13B, ०चन्द्र-

ताराबलप्रकरणम् ; 15B, गोचरप्रकरणम् ; 17A, गोचर-
पदादिस्नानादिप्रकरणम् ; 18A, लघुप्रकरणम् ; 22A, तिथ्या-
दिविचारप्रकरणम् ; 24B, ० + + + दोषो नाम प्रकरणम् ;
27A, ० दोषकलाध्यायः ; 42A, इति श्रीमहाठशिवराजार्थे कृष्ण-
विरचिते संहितासारे ज्योतिषनिबन्धे गन्तान्तमूलसार्पविचार-
प्रकरणम् ।

We cannot examine the MS. further. It is too much worn out to bear handling.

There are also the last three leaves of a manuscript of *Aṣṭottarīya*.

Printed and published in the Chowkhamba Sanskrit Series, Benares.

6957.

7820. पराशरसिद्धान्तः । *Parāśarasiddhānta*.

Substance, country-made paper. 11 × 4 $\frac{3}{4}$ inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Śaṃvat 1946. Appearance, fresh.

A mere fragment of a comprehensive work on Jyotiṣa, embracing three *skandhas*—Gaṇita, Horā and Saṃhitā—hitherto known only in quotations of Varāhamihira in *Brhajjātaka*.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमन्निगुणमय्यत्तं निरवद्यमृषिप्रियम् ।

नमाम्यतर्कमाद्यन्तद् ब्रह्म विश्वोद्भवादिहत् ॥ १ ॥

दक् सिद्धं शास्त्रमाहैतत् संधावार्थः पराशरः ।

वीक्ष्य धर्मच्युतां भुक्तिमृषिभ्यो लोकसत्कृते ॥ २ ॥

मिलित्वा मुनयः सर्व्वे कृतपूर्व्वार्द्धिकक्रियाः ।
 पराशरमृषिं श्रेष्ठमभिजग्मूर्धतायुधाः ॥ ३ ॥
 अभिवन्द्य गुरुं सद्यः सुखासीनं हि शक्तिजम् ।
 प्रसन्नहृदयं सम्यगिदमूचुस्तपोधनम् ॥ ४ ॥

मुनय ऊचुः ।

स्वामिन् सर्व्वज्ञ सर्वात्मन् लोकानुग्रहकारक ।
 श्रोतव्यं मुनिशार्दूल नो वचः कृपया क्षणम् ॥
 श्रुतिमूलमहो यच्च वेदाध्ययनपूर्व्वकम् ।
 वेदाङ्गान्यपि सर्वाणि धर्मशास्त्राणि यान्यपि ॥
 अधिश्रुतं यथाप्रोक्तं मैत्रेयाय पुरादरात् ।
 + आरूपं तत्सर्व्वं + भाष्येकमृतेऽधुना ॥
 तस्मादइसिदां तयत्(?) ज्ञानमन्यद्विशेषतः ।
 श्रेष्ठमिष्टं हृदिस्थं नो कृपयाशु पराशर ॥
 इत्युदीरितमाकर्ण्य मुनिभिस्तु महात्मभिः ।
 प्रहस्याञ्जलिक्लृप्तमान् वाक्यमेतदभाषत ॥

श्रीपराशर उवाच ।

साधु पृष्टं महाभागाः प्रसन्नोऽस्मीति यन्मुहुः ।
 उत्तिष्ठन्वनुदास्यामि वरयाशु यथेप्सितम् ॥

ऋषय ऊचुः ।

नमस्तेऽतीन्द्रियज्ञाय तुष्टोऽसि यदि केवलम् ।
 नेत्रभूतं श्रुतेर्यस्माज्ज्योतिःशास्त्रं प्रप + पनः ॥
 सम्यग् येनाखिलं सूक्ष्मं कालज्ञानं हि लक्ष्यते ।
 प्राप्ते कलौ युगे घोरे धर्मः पापाधिको मतः ॥
 खगाः स्थानच्युताः किञ्चित् + + स्तेभ्यः फलं तथा ।
 कालाघोर्न जगत्सर्व्वं यतः कालो न लक्ष्यते ॥
 तत्रादौ तत् स्थितिज्ञानं ब्रह्माङ्गोत्पत्तिपूर्व्वकम् ।
 सर्व्वेषामब्दनामानि कथयस्व महागुरो ॥

पराशर उवाच ।

षट्शुद्धं मुनयः सर्वे षष्ट (?) मेकाग्रमनसो (?) धुना (?)
 वेदाङ्गमखिलं दा + ज्योतिषां गनिकारणं ॥
 नारदाय यथा ब्रह्मा शौनकाय + धाकरः ।
 मां रथवामदेवाभ्यां वशिष्ठो यत्पुरातनम् ॥
 नारायणो वशिष्ठाय रामेष्टायपि योक्तवान् ।
 व्यासः शिष्याय सूर्योऽपि मयारुणकृते स्फुटम् ॥
 पुलस्त्याचार्यगर्गात्रिरोमकादिभिरीरितम् ।
 विवस्वता महर्षीणां स्वयमेव युगे युगे ॥
 मैत्रेयाय मयाप्युक्तं गुह्यमध्यात्मसंज्ञितम् ।
 शास्त्रमाद्यं तदेवेदं लोके यच्चातिदुर्लभः ॥ १२ ॥
 गोपनीयं प्रयत्नेन द(दृ?)कुसिद्धं गणितागमात् ।
 विशेषादुच्यते सन्तः क्वचित्संक्षेपतोऽधुना ॥ २० ॥
 विश्वस्तृक् नारदो व्यासो वशिष्ठोऽत्रिः पराशरः ।
 लोमशो यवनः सूर्यो चयवनः कश्यपो भृगुः ॥
 पुलस्त्यो मनुराचार्यः कौलिशः शौनकाङ्गिराः ॥
 गर्गो मरौचिरित्येते ज्योतिः + प्रवर्तकाः ॥
 स्कान्धत्रयमिदं शास्त्रं प्रथमं गणिताद्वयम् ।
 द्वितीयं ह्यौरिकं स्कान्धं तृतीयं संहिताभिधम् ॥
 आदौ शास्त्रप्रशंसा च कालमानक्रियाविधिः ।
 ग्रहाणां मध्यमे + + द्यगणादनुपाततः ॥
 स्फुटमुक्तिः स्वकेन्द्रो + मन्दशीघ्रफलं क्रमात् ।
 दिक्साधनं ततश्चाया लग्नकालादिसाधनम् ॥
 देशज्ञानं पलांशैः स्वैर्वेधश्च नलिकादिभिः ।
 चन्द्रार्कग्रहणं सम्यक् त + तेच्छेदकस्तयोः ॥
 उदयास्तमयज्ञानं शरदक्कर्मसाधनात् ।
 समागमो + + भेदौ ग्रहाणां युतयस्ततः ॥

शृङ्गोन्नतिः शशाङ्कस्य तथाच ग्रहमेलनम् ।
 भद्रवद्युतियन्त्राद्यैर्निष्पि लग्नमलस्फुटः ॥
 पातवैधृतयोर्भेदाः महापातापसाम्यतः ।
 ज्योत्यतिः (?) सोतराः प्रश्ना भूगोलो दीपसप्तकम् ॥
 सुरासुरनरस्थानं सिन्धुवर्षदलाचलैः ।
 कः कालः कः क्रमः सप्त पातालं भूर्भुवादिकम् ॥
 वासना गोलयन्त्राणि भगोटत्तविलेखनम् ।
 कक्षाभेदः स्फुटं वोचमाद्यस्कन्धेऽत्र कौर्त्तितम् ॥

राशिभेदः खेटयोनिर्वियोनिर्जन्मलक्षणम् ।
 निषिक्तो जननं पुंसामरिष्टभङ्गलक्षणे ॥
 आयुर्दायो दशाभेदो भेदाश्चान्तर्दशास्तपि ।
 अष्टवर्गकर्मजीवो राजयोगस्वरिष्टकः ॥
 चन्द्रयोगादिग्रहाख्या प्रव्रज्या योगसंभवाः ।
 राशिशीलं दृष्टिफलं फलं भाव + + जतः ॥
 षड्बलैक्यफलं चेष्टकष्टजं रश्मिसंभवम् ।
 आश्रयाख्याश्च ये योगा योगाः संकीर्णसंभवाः ॥
 दशाफलं ग्रहाणां यत् फलमन्तर्दशासु च ।
 विदशादिफलं रिष्टं नानायोगसमुद्भवम् ॥
 चक्रोद्धारो वर्षमासद्युफलं स्थिरमानतः ।
 स्त्रीजातकं नष्टयोग्यं निर्याणं नष्टजातकम् ॥
 पूर्वजन्मार्जितं ज्ञानं त्रेकाणादिफलं क्रमात् ।
 फलपाकक्रियायोगाः प्रोक्ताः स्कन्धे द्वितीयके ॥

स्कन्धोपनयनं खेटचारो वृत्तलक्षणम् ।
 तिथिवासरनक्षत्रं योगतिथ्यर्द्धसंभवम् ॥ ३६ ॥
 युद्धतौपग्रहः सूर्यसंक्रान्तिगोचरक्रमः ।
 चन्द्रताराबलं चैव क्रियाः षोडशकर्मणाम् ॥ ४० ॥

कुरिकावन्धनं यात्रा प्रवेशो वास्तुलक्षणम् ।
 नृपाभिषेचनं देवप्रतिष्ठावस्त्रलक्षणम् ॥
 अग्राधानं मेघगर्भं निखिलोत्पातलक्षणम् ।
 तच्छान्तिमिश्रिकाध्यायस्तृतीयस्कन्धसंभवाः ॥
 साम्प्रतं गणितस्कन्धमेवं लक्षणसंयुतम् ।
 वक्ष्येऽहं वासवासिद्धं हितार्थाय वदादरात् ॥
 संबन्धस्त्वस्य शास्त्रस्य वेदाङ्गमिति कथ्यते ।
 शुभाशुभस्य जगतामभिधेयं निरूपणम् ॥
 ग्रहग्रहणसंक्रान्तिर्यज्ञाध्ययनकर्मणाम् ।
 प्रयोजनं व्रतोद्वाहः क्रियाणां कालनिर्णयाः ॥
 श्रौतस्मार्तक्रियाः सर्वाः सिद्धान्तिर्नैव तदिना ।
 तस्माद् गणितजं सूक्ष्मं पुण्यमायुर्यशस्करम् ॥
 पुण्यकालपरिज्ञानादश्वमेधफलं लभेत् ।
 कालज्ञानेऽतिकुशलं तं देवा ब्राह्मणं विदुः ॥
 इत्थं पराशरप्रोक्ते सिद्धान्ते गणितागमे ।
 शास्त्रोपनयनं सम्यगाद्यस्कन्धे प्रकीर्तितम् ॥ ४८ ॥
 इति श्रीपराशरसंवादे पराशरसिद्धान्ते गणितस्कन्धे' शास्त्रोप-
 नयनाध्यायः प्रथमः ॥ १ ॥

मुनय ऊचुः ॥

... ..

कालमानक्रियां सम्यक् भुक्त्वा (?) मूलतः स्फुटम् ॥

End :

9B, इत्थं पराशरप्रोक्ते सिद्धान्ते गणितागमे ।

आद्यस्कन्धे विशेषेण कालमाननिरूपणम् ॥

इति श्रीमुनिपराशरसंवादे पराशरसिद्धान्ते ॥—संवत् १९४६

6958.

8199. वृद्धगर्गसंहिता । *Vṛddhagargasaṃhitā*.

(Four fragments.)

Being a work on Astrology.

I.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 19. Lines, 7-9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning :

सर्वलोकादिनाथाय सर्वप्राणिहिताय च ।

सर्वभूताधिवासाय सर्वज्ञाय नमोऽस्तु ते ॥

वृष्णिज्ञानं च वक्ष्यामि गार्ग्यशास्त्रानुमार्गतः ।

मनुष्याणां हितार्थाय जगतः सर्वदेहिनां ॥

4A, इति वृद्धगार्ग्यसंहितायां सूर्यचारः समाप्तः ; 5B, °चन्द्र-
चारो द्वितीयः ; 6B, कुजचारस्तृतीयोऽध्यायः ; °बुधचारश्चतुर्थः ;
7A, °गुरुचारः पंचमोऽध्यायः ; 7B, शुक्रचाराध्यायः षष्ठः ; 9B,
°शनिचाराध्यायः समाप्तः ७ ; 12A, °राजकेतुचारोत्पातोऽष्टमो-
ऽध्यायः ; 13B, °मण्डलादिनवमाध्यायो नवमः ; 14B, संवत्सरा-
ध्यायो दशमः ; 18B, षष्ठ्याब्दफलमेकादशोऽध्यायः (XII ends
in the middle of the 8th śloka.)

II.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 13. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

An exact copy of I.

III.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

This fragment begins in the middle of a word.

6A, इति वृद्धगार्गीयायां ज्योतिषसंहितायां सलिलं नामा-
ध्यायः; 17A, इतिवृद्धगार्गीय ज्योतिषसंहितायां प्रह्लाटकं
नामाध्यायः; 22B, ०यात्रालक्षणं नामाध्यायः ।

यात्रासिद्धिं प्रवक्ष्यामि त्रिस्थानमपि तत्त्वतः ।

IV.

Substance and the measure are the same as in III. Lines, 9 on a page.
Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Folia marked 54-62.

Colophons in the fragment :

57A, वृद्धगार्गीये ज्योतिषे युगपुटानां नाम ; 62A,
विडालखतं—

6959.

5525. वृद्धवशिष्ठसंहिता । *Vṛddhavāśiṣṭhasaṃhitā.*

Substance, country-made paper. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 88. Lines, 12
on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.
Incomplete at the end.

It is a work like the *Bṛhatsaṃhitā* of Varāhamihira
on natural *Astrology*.

It begins thus :

ॐ श्रीगणेशायः

प्रकाम्भोजभवामरेङ्गतिकर (?) स्फूर्जत्किरीटोज्ज्वल-

ज्योत्स्नालीङ्गपदारविन्दयुगलस्तत्त्वस्वरूपो रविः ।

ब्रह्माण्डोदरसंस्थिताखिलजगद्धान्तस्य विध्वंसनं

यः कुर्वन्निखिलं जगत्पुनर्दिनं पर्थ्येति कालात्मकः ॥

ज्योतिःशास्त्रं समयं प्रथमपुरुषतः स्वर्णगर्भाद्विदित्वा
 पूर्वं ब्रह्मा तथोपार्थखिलमुनिगणप्रार्थनाद्यच्चकार ।
 तच्चेदं सुप्रसन्नं मृदुपदनिकरैर्गुह्यमध्यात्मरूपं
 शस्त्रद्विष्यप्रकाशं ग्रहचरितविदां निर्मलं ज्ञानचक्षुः ॥
 स्कन्धद्वयं वृत्तविचित्रमर्थ-
 गम्भीरमादावधुना यदुक्तं ।
 तत्संहितास्कन्धमिदं तृतीयं
 वक्ष्ये जगन्मोहननामधेयम् ॥
 क्रतुक्रियार्थं स्मृतयः प्रवृत्ताः
 कालाश्रयास्ते क्रतवोऽतियुक्ताः ।
 शास्त्रादमुष्मात्किल कालबोधो
 वेदाङ्गतामुष्य ततः प्रसिद्धा ॥
 कन्दः पादौ शब्दशास्त्रं च वक्त्रं
 कल्पसूत्रं ज्योतिषं चक्षुषी च ।
 शिखा घ्राणं श्रोत्रमुक्तं निरुक्तं
 वेदस्याङ्गान्याज्जरेतानि षट् च ॥
 वेदस्य चक्षुः किल शास्त्रमेतत्
 प्रधानताङ्गेषु ततोऽस्य जाता ॥
 अङ्गैर्युतोऽन्यैः परिपूर्णमूर्ति-
 श्चक्षुर्विहीनः पुरुषो न किञ्चित् ॥
 अध्येतव्यं ब्राह्मणैरिव तस्मा-
 ज्ज्योतिःशास्त्रं पुण्यमेतद्ब्रह्मस्यम् ।
 एतद्बुद्ध्या सम्यगाप्नोति यस्मा-
 दर्थं धर्मं मोक्षमग्र्यं यशश्च ॥
 श्रुतिस्मृतिज्ञः पदुर्थशास्त्रे
 शब्दे पटीयः कुशलः कलासु ।

.....

.....

आधानपुंसवनमष्टममङ्गलं यत्
 संजातकर्म्मवरनामनवान्नभुक्तिः ।
 चूडाविधिप्रतविवाहन्तपाभिषेक-
 यात्राप्रवेशनववास्तुसुरप्रतिष्ठाः ॥
 गुणदोषनिरूपणमुभयोरपवादनगवरोत्पातौ ।
 अखिलोत्पातप्रश्नमनशान्तिकमिश्राख्यैत्रकाध्यायाः ॥ (?)
 पञ्चोत्तरचत्वारिंशद्विपुलाध्यायैर्विराजते स्कन्धः ।
 अज्ञानानामितरेषां बुद्धिवर्द्धनं नित्यम् ॥

The chapters, however, are not numbered in the present manuscript.

The last colophon in the incomplete manuscript :

इति श्रीवृद्धवशिष्ठब्रह्मर्षिविरचितायां कुजयोगविधानाध्यायः ।

This is stated to be the third skandha of *Viśva-prakāśa*.

The manuscript noticed in L. 1903 seems to contain the first skandha.

6960.

604. बृहत्संहिता or संहिता ।

Brhatsamhitā or Samhitā.

By Varāhamihira.

With the commentary संहिताविवृतिः by Bhaṭṭotpala.

For the manuscript see L. 1491.

Begins thus :

ब्रह्माजशंकररवौन्दुकुजञ्जवीव-

शुक्रार्कपुत्रगणनाथगुरुन् प्रणम्य ।

+ + + ब्रह्म वरलाभविशुद्धबुद्धे-

रावन्तकस्य तमहं विदुषोमि कृतज्ञम् ॥

यच्छास्त्रं सविता चकार विपुलैः स्तब्धैस्त्रिभिर्ज्योतिषं
 तस्योद्धित्तिभयात्पुनः कलियुगे संस्मृत्य यो भृतलं ।
 भूयः स्वल्पतरं वराहमिहिरव्याजेन सर्वं व्यधा-
 दित्यं यं ग्र[प्र]वदन्ति मोक्षकुशला त[स्त]स्मै नमो भास्वते ॥

Original first verse of the *Brhatsamhitā* is not quoted.

The text ends thus in 512A :

ब्राह्मणदिनकरसुनिगुरुचरणप्रणिपातकृतप्रसादमतिनेदं ।
 शास्त्रमुपसंगृहीतं नमोऽस्तु पूर्वप्रणेतभ्यः ॥

At the end the contents of the work are given which take up leaves 512B and 513A.

Then : “कृतयुगादारभ्य द्वापरयुगान्ते राजावलीलिखितविभागः” or Succession of Kings from the *Satyayuga* to the end of *Dvāpara*.

Both the text and the commentary published by MM. Sudhākara Dvivedī, Benares.

6961.

5582. बृहत्संहिता । *Brhatsamhitā*.

By Varāhamihira.

Substance, palm-leaf. 18 × 1½ inches. Folia, 136. Lines, 4 on a page. Character, Uḍiya of the early 19th century. Appearance, good. Complete in 100 adhyāyas.

Last Colophon :

इत्यावन्तिकाचार्यश्रीमद्वराहमिहिरस्य संहितायां अनुक्रमणं
 शततमोऽध्यायः ।

Post-colophon Statement :

वीरश्रीगजपतिगौडेश्वरनवकोटिकर्णाटोत्कलवर्गेश्वरवीरश्रीदिव्य-
सिंहदेवमहाराजस्य विजयशुभराज्ये चार अङ्क व्ष ६ दिने वैशाख-
शुक्लसप्तमी रविवारे श्रीगोविन्ददेवशर्मणा लिखितमिदं पुस्तकम् ।
पुस्तकं हरते यस्तु, etc. etc. श्रीमद्यापि, etc.

6962.

4793. बृहत्संहिता । *Brhatsamhitā.**By Varāhamihira.**With the commentary by Bhaṭṭotpala.*

Substance, Nepalese paper. 17 × 4½ inches. Folia, 127. Lines, 11 on
a page. Character, Newari of the 18th century. Appearance, worm-eaten.
Incomplete at the end.

Both for the text and the commentary see L. 1491.

Begins thus :

श्रीगुरुगणेशाय नमः ॥ श्रीभवा[य] नमः ॥

ब्रह्माजप्रंकररवीन्दुकुजज्जीव-

शुक्रार्कपुत्रगणनाथगुरुन् प्रणम्य ।

यः .....

यच्छास्त्रं सविता चकार विपुलैः स्तन्यैर्मिभि [स्त्रिभिः] ज्योतिषां

यस्योच्छित्तिभयात्पुनः कलियुगे संस्मृत्य यां भूतले ।

भूयः स्वल्पतरं वराहमिहिरव्याजेन सर्व्वं व्यधात् ।

इत्थं यं प्रवदन्ति मोक्षकुशलास्तस्मै भास्वते ॥

जयति जगतः प्रसूतिर्विश्वात्मा सहजभूषणं नभसः ।

कनकसदृशदण्ड[त मयूखमाली] सविता ॥

etc. etc. etc. etc.

The work has been published from Benares under
the editorship of MM. Sudhākara Dvivedī.

6963.

5238. बृहत्संहिता । *Bṛhatsaṃhitā*.*By Varāhamihirācārya.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Lines, 7 to 10 on a page. Folia, 209 of which the 75th to 136th leaves, the 143rd and the 196th to 201st leaves are missing. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1931. Appearance, fresh.

Last Colophon :

इत्यवन्तिकाचार्यश्रीवराहमिहिरविरचितायां वराहमिहिर-
संहितायां शाखास्कन्धाङ्गभूता चतुःसाहस्रां प्रहर्षजननी वराह-
संहिता समाप्ता ।

Post-colophon Statement :

वराहसंहिता चैषा पण्डितामोदकारिणी ।
सोमेश्वरेण लिखिता ज्योतिर्ज्ञानविभूषिता ॥
शुभमस्तु संवत् १९३१ ॐ श्रीगौर्यै नमः ॥

6964.

604A. बृहत्संहिताविवृतिः । *Bṛhatsaṃhitāvivṛti*.*By Bhaṭṭotpala.*

Substance, country-made paper. 11½×5½ inches. Folia, 597. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 21,612. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another MS. of Bhaṭṭotpala's commentary on *Varāha-saṃhitā*, incomplete at the end.

Last Colophon :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां संहितावृत्तौ ग्रहगोचराध्यायः
सप्ततितमः ।

The last introductory verse of the commentary, as found in the preceding number, is wanting in this.

6965.

10091. बृहत्संहिताविवृतिः । *Brhatsamhitāvivṛti.**By Bhattotpala.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 590 of which the 1st is missing. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1811. Appearance, fresh. Written in two different hands.

See W., pp. 251–254.

There are two colophons, marked 99 (evidently the second should be 100). It is an imperfect copy, leaving lacunæ, as in fol. 580B, as 586B and 587A. The last gap (fol. 586B and 587A) is in the chapter after that, marked 99 II. The next colophon is that of Upasamhārādhyāya.

588B, इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां संहितावृत्तौ उपसंहाराध्यायः ॥

अथ शास्त्रानुक्रमौ व्याख्यायते । कदाचिदादर्शदोषाल्लेखकदोषा
स्वाध्यायस्य(?) यो भवत्यतोनुक्रमणी सद्भिः क्रियते ॥

Curiously enough the chapter is called in the colophon :

इति श्रीभट्टोत्पल० ग्रहगोचराध्यायो सप्ततितमः । (?)

Post-colophon :

संवत् १८११ शके १६७६ कार्तिक शुक्लपक्षे ८ बुधवासरे मया
काशीरामेण भट्टोत्पलीटीका परिपूर्तिमगमत् ।

आदौ विलिखिता पित्रा पुत्रेण तदनन्तरम् ।

काशीरामेण पूर्तिस्तु कृता कृष्णप्रसादतः ॥

भूपनागरसम्मिलिते शके तारणाख्य खलु दक्षिणायने ।

ऊर्ज्जमासि सितपक्ष अष्टमी जेहि लेखि शुभपुस्तकं त्विदम् ॥

लेखकपाठकयोः शुभम् ॥

6966.

11060. मयूरचित्रकम् । *Mayūracitrakam.**By Varāhamihira.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 16. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 272. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and faded. Complete.

Colophon :

इति श्रीवराहमिहिरकृतौ मयूरचित्रकः समाप्तः ।

The 47th chapter of *Bṛhatsamhitā* is called so—foretelling rain and plenty and drought, famine and pestilence from aerial phenomena and vāra, tithi, nakṣatras, etc.

See L. 2668, which Aufrecht attributes to Nārada. But it is the same work as Varāhamihira's.

6967.

6349. मयूरचित्रकम् (नारदविरचितस्य) ।

Mayūracitrakam (Nāradaviracitasya).

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Samvat 1883. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

श्रीनारदविरचितं मयूरचित्रकं समाप्तम् ।

Post-colophon :

श्री संवत् १८८३

गिरिशनेत्रभुजङ्गवस्त्रिन्दुके

मितसमे किल मार्गसितेतरे ।

शिवप्रियाख्यतिथौ भृगुवासरेऽ-

लिखदिदं शिवराजसुपुत्रकः ॥

On the subject of divination, from planetary movement, of coming rain, famine, pestilence or plenty, and good health.

Beginning :

अथ मयूरचित्तकम् ।

उदयास्तगतं केतोर्गणितेन प्रकाश्यते ।

ज्ञातुं खं दिव्यभौमांश्च यतस्ते त्रिविधा मताः ॥

एकोत्तरशतं त्वेके सहस्रमपरे विदुः ।

एकञ्च वज्रधा भाति प्राह वै नारदो मुनिः ॥

4B, इति केतुचारः समाप्तः ।

अथ ग्रहाणां योगफलमाह ।

रौद्रनक्षत्रगावेतौ यदि सूर्यमहौसुतौ ।

मासं महार्घ्यतां यान्ति धान्यानि स्वस्थतां पुनः ॥

It ends :

त्रिभूतः शक्रो दियुक्तो भक्तो वेदैश्च श्रेष्ठतः ।

विशेषप्रचुरा दृष्टिः समाके खल्लिका भवेत् ॥

This is to be differentiated from *Mayūracittraka*, as described in L. 2668.

6968.

769. व्यासस्मृतिः । *Vyāsa-smṛti*.

The MS. is noticed by Dr. Rājendralāla in 1567 under the title of व्याससिद्धान्त. But nowhere in the body of the manuscript the name is to be found except on the title-page “व्याससिद्धान्तप्रारम्भः” and on the left-hand upper margin throughout the MS. It professes to belong to the Vedāṅga section of *Vyāsa-smṛti*.

It has three sections: (1) Bhuvanakoṣa, (2) Siddhāntakakṣa, and (3) Golādhyāya.

The work begins with the verses :

श्रीगणेशाय नमः ।

भवं नारायणं साक्षात् प्रणिपत्य कृताञ्जलिः ।

भक्त्या परमयाभ्यर्च्य पप्रच्छेदमृषिस्तदा ॥ १ ॥

भगवन् किंप्रमाणा भू[ः] किमाकारा किमाश्रया ।

किंविभागाः कथं चात्र स+[त्त] पातालभूमयः ॥

यास उवाच ।

प्रदुष्यैकमना भूत्वा गुह्यमध्यात्मसंज्ञिकम् ।

प्रवक्ष्यामि सुभक्तानां नादेयं विद्यते मम ॥

वासुदेव परं ब्रह्म तन्मूर्तिः पुरुषः परः ।

अथक्तो निर्गुणः शान्त परं ब्रह्म इति श्रुतिः ॥

प्रकृत्यन्तगतो देही बोध्यमानश्च सर्वगः ।

संकर्षणे[णो] ऽयं हृद्वा तासु बीजमथासृजत् ॥

सोऽहंकारं जगत्सृष्ट्यै ब्रह्माणमसृजद् विभुः ॥

The first section is devoted mainly to the geographical description of earth including seven oceans, specially with reference to India (Bhārata)—its boundary, its nine divisions, its mountains, rivers, lakes and inhabitants of different races and castes of its nine quarters. At the beginning it speaks also, by way of introduction, of the whole universe. It speaks also of Roma as one of the seven varṣas or divisions of the mainland.

2A, “रोमकं चोत्तमं वर्षं तथैव तु हिरण्यं” ।

A general description of India :

उत्तरं यत् समुद्रस्य हेमाद्रेश्चैव दक्षिणं ।

वर्षं तत् भारतं नाम भारतिर्यत्र संतति ॥

नवयोजनसाहस्रो विस्तारोऽस्य महासुने ।

कर्मभूमिरियं स्वर्गमपवर्गं च गच्छतां ॥

महन्त्रो मलयश्चै[व] सङ्घो सुक्तिमान् ऋक्षपर्वतः ।

विन्ध्यश्च पारिपात्रश्च सप्तात्र कुलपर्वताः ॥

... ...

... ...

भारतस्यास्य वर्षस्य नवभेदा निशामय ॥

इन्द्रद्वीपकमेरुश्च ताम्रपर्णी गभस्तिमान् ॥

नागद्वीपस्तथा सौम्यो गन्धर्वस्त्वथ वारुणः ॥

अतः सम्प्राप्यते । ... ...

... ...

अयन्त नवमस्तेषां द्वीपः सागरस्युत्तरः ।

योजनानां सङ्ख्ये तु द्वितीयो दक्षिणोत्तरः ॥

पूर्वे किराता यस्यान्ते पश्चिमे यवनाः स्थिताः ।

ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्या मध्ये शूद्रा विभागशः ॥

शतद्रुश्चन्द्रभागाद्या हिमवत्यादनिःसृताः ।

देववृत्तिमुखाश्चान्या पारियात्रोद्भवा मुने ॥

नर्मदाः सुरथाश्चेति नद्यो विन्ध्यादिनिर्गताः ।

तापौ पयोष्णी निर्विन्ध्यप्रमुखा ऋक्षसम्भवाः ।

गोदावरी भीमरथी कृष्णा वेण्यादिकास्तथा ॥

सङ्घपादोद्भवा नद्यः स्मृताः पापहराश्च याः ।

कृतमाला ताम्रपर्णी प्रमुखा मलयोद्भवाः ॥

त्रिमासा ऋषिकुल्याद्या महेन्द्रप्रमुखास्तथा ।

ऋषिकुल्या प्रणीवाद्या सुक्तिमत्यादसम्भवाः ॥

... ...

... ...

पूर्वदेशादिकाश्चैव कामरूपकिरातकाः ।

अन्ध्राः कालिङ्गा ज्ञेया दक्षिणात्याश्च पर्वताः ॥

तथा नैऋत्यसौराष्ट्राः शूद्राभीरास्तथार्बुदाः ।

मारुका मानवाश्चैव पावियाङ्गश्च पश्चिमाः ॥

सौवौराः सन्धवास्थाणाः शाल्क्यः शाकवासिनः ।

मद्रारामास्तवटापाशिकादयश्च वायव्याः ॥

अश्ववत्तैकपादश्च गजकर्णाश्चोत्तराः ।

ईशान्यां शशका देशा वसन्ति सरितस्तथा ॥

Colophon :

इति श्रीव्यासकृतौ वेदाङ्गज्योतिःशास्त्रे भुवनकोषः प्रथमः ।

The second section describes the signs of the Zodiacs and ascertains the orbits of the different planets.

Colophon :

इति वेदव्यासकृतौ धर्मशास्त्रे व्यासस्मृतौ वेदाङ्गमध्ये ज्योतिः-
शास्त्रे सिद्धान्तकक्षा ।

The third relates to the construction of globe with astronomical accuracy.

The Last Colophon runs :

इति व्यासदेवकृतौ व्यासस्मृतौ वेदाङ्गमध्ये ज्योतिःशास्त्रे
गोलाध्यायः समाप्तोऽयम् ।

6969.

6438. व्याससिद्धान्तः । *Vyāsasiddhānta.*

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 15. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Samvat 1914. Appearance, fresh. Ch. IV only.

Last Colophon :

इति श्रीव्यासकृतौ धर्मशास्त्रे व्यासस्मृतौ वेदाङ्गमध्ये ज्योतिः-
शास्त्रे गोलाध्यायः ४ ।

इति व्याससिद्धान्तः समाप्तः ।

Post-colophon :

संवत् १९१४ ।

See L. 1567.

6970.

7849. लोमशसंहिता । *Lomaśasamhitā*.

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1923. Appearance, fresh.

Lomaśasamhitā is a large and a very rare work on astrology, of which the present MS. contains only the 41st chapter of the 13th section.

Colophon :

इति श्रीलोमशसंहितायां त्रयोदशोत्थाने लोमशसुजन्माविप्र-
संवादे अदृष्टाश्रुतवस्तुनिर्णयो नामैकचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४१ ॥

Post-colophon :

संवत् १९२३ वैशाखशुक्ले ११ बुधे लि० कृपालदत्त द्विवेदि ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

विप्रोवाच ।

यच्च भूमिस्थितं द्रव्यं शल्यं तोयं च दैवतम् ।

कथं ज्ञानं भवेत्तस्य केनोपायेन लभ्यते ॥ १ ॥

श्रुतं नास्ति च यद्वित्तं दृष्टं नास्ति च यद्वसु ।

तत् कथं लभ्यते स्वामिन् वद मे मुनिसत्तम ॥ २ ॥

मुनिरुवाच ।

साधु पृष्टं महाभाग लोकानां भाग्यवर्द्धनम् ।

एतेषां लक्षणं वक्ष्ये येन ज्ञानं भवेन्नृणाम् ॥

श्रवणं गीतनादस्य वाद्यस्य श्रवणं तथा ।

प्रकाश्यं दृश्यते यत्र निशीथे निश्चितं निधिः ॥ ४ ॥

सर्पाणां दर्शनं चैव जायते यत्र नित्यशः ।

नकुलानां च सदनं सरटानां तथैव च ॥ ५ ॥

दर्शनं खड्गरौटानां प्रभाते यदि जायते ।

उदङ्मुखानां सायाह्ने तत्र वै निश्चितं निधिः ॥ ६ ॥

See Ulwar 1955, Extr. 570.

6971.

3076. लोमशसंहिता । *Lomaśasaṃhitā.*

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1942. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीलोमशसंहितायां जन्माविप्र(?)संवादे सप्तमोऽध्यायः ।

इति श्रीलोमशसंहिता समाप्ता ।

The Post-colophon Statement :

संवत् १९४२ मीः सावनवदी ७ रवीवार “श्रीरामानुजाय नमः” श्रीसर्वदेवताभ्यो नमः ।

It contains the 7th chapter only in 110 verses.

It begins :

अथ लोमशसंहिताप्रारम्भः ।

विप्रोवाच ।

परं तात कथं ज्ञेयं कथं ज्ञेयं शुभाशुभम् ।

दशा कस्य कदा ज्ञेयं ग्रहाणां राशिनां फलम् ॥

दशा[ः] कतिविधा[ः] सन्ति एतन्मे ब्रूहि तत्त्वतः ॥ १ ॥

महर्षे त्वं समर्थोऽसि कृपया करुणानिधे ॥ २ ॥

मुनिरुवाच ।

तुयं च नेक्षितः खेपः शश्रुभिर्बहुतेक्षितः ।

परेण जायते बालो निश्चितं च यथापशु ॥ ३ ॥

6972.

8442. लोमशसंहिता । *Lomaśasaṃhitā.*

(A comprehensive work on astrology.)

There are six fragments of the work.

A

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 1-40. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

The first six adhyāyas and a portion of the 1st section.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

शिवशक्रादयो देवा ध्यायन्तीहामहर्निशं ।
तं वन्दे रामभद्रं यो लीलया रच्यतेऽखिलं ॥

श्रीलोमश उवाच ।

एकदा मुनयः सर्वे शौनकाद्या बज्रश्रुताः ।
नैमिषे सूतमासीनं पप्रच्छुरिदमादरात् ॥
अज्ञानध्वान्तविध्वंसकोटिसूर्यसमप्रभः ।
कथितो भवता पूर्वं कर्मणां गहना गतिः ॥
कर्मणा जायते विप्र कर्मणा क्षत्रि जायते ।
कर्मणा जायते वैश्यस्तथा शूद्रादि कर्मणा ॥
कर्मणा सर्वमेतद्धि स्थितोऽयं कर्मणा जगत् ।
पूर्वजन्मकृतं ज्ञानं कथं ज्ञेयं शुभाशुभम् ॥
एतन्मे संशयं ह्निन्धि भगवन् भृतभावन ।
सूता हि कथं श्रेष्ठं सर्वं मे वक्तुमर्हसि ॥

मुनिरुवाच ।

ऋषीणां वाक्यमाकर्ण्य जगाद लोमहर्षणः ।
तान्प्रति भगवान् सूतः प्रवक्तुमुपचक्रमे ॥

श्रीसूत उवाच ।

षट्गुध्वं ऋषयः सर्वे रहस्यं परमाद्भुतम् ।
पार्वतीशिवसंवादं चतुर्वर्गफलप्रदम् ॥
कैलासशिखरासीनं देवदेवं जगद्गुरुं ।
लोकानां च हितार्थाय पार्वत्युवाच शङ्करम्

पार्वत्युवाच ।

देवदेव महदेव सर्वज्ञ परमेश्वर ।

त्वत्तः श्रुतं मया पूर्वं मन्वतन्त्राण्यनेकशः ॥

सर्वधर्माणि जीवानां व्यवहाराणि यानि च ।

अधुना श्रोतुमिच्छामि किं तत्त्वे कृतनिश्चयम् ॥

... ..

शिव उवाच ।

... ..

2A, रहस्यं परमं पुण्यं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ।

राम नाम परं तत्त्वं सर्वशास्त्रेषु प्रसूतं ॥

यस्य नामप्रभावेण सर्वज्ञोऽहं वरानने ।

4A, इति लोमशसंहितायाः षष्टिसाहस्रां प्रथमोऽध्याने शिवपार्वती

संवादे परमरहस्यकथनं नाम प्रथमोऽध्यायः ।

सूत उवाच ।

श्रुत्वा रहस्यं परमं रामनामयशोऽमृतं ।

पुनः संपृच्छति देवं पार्वती नीललोहितम् ॥

पार्वत्युवाच ।

यत्तदा कथितं देव सर्वशास्त्रौषविग्रहम् ।

श्रीरामपरमं तत्त्वमित्यहं कृतनिश्चितम् ॥

देवदेवं परित्यज्य भजन्ति दुष्टबुद्धयः ।

अन्यदेवं कथं नाथ तन्मे ब्रूहि त्रिलोचन ॥

शिव उवाच ।

यादृशं पूर्वसंस्कारं तादृशाचरणं शिवे ।

जनयेत्तादृशं रूपं शुभो वाप्यशुभोपि वा ॥

कर्माधीनं जगत् सर्वं केचित्तु पदवीं गताः ।

विधिप्रक्रादयः केचिन्नष्टाः कौटादयश्च ये ॥

कर्मणा जायते विप्रो कर्मणा क्षत्रि जायते ।

कर्मणा जायते वैश्यो तथा शूद्रादि कर्मणा ॥

पार्वत्युवाच ।

पूर्वजन्मकृतं कर्म कथं ज्ञास्यन्ति पण्डिताः ।

इति मे ब्रूहि देवेश कृपया करुणानिधे ॥

शिव उवाच ।

ग्रहराशिनवांशाद्यैः दृष्ट्वा दृष्टिवलावलैः ।

पूर्वजन्मकृतं कर्म ज्ञास्यन्ति बुद्धिमत्तरैः ॥

6B, इति श्रीलोमशः द्वितीयोऽध्यायः ।

7A, शिव उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि सुरहस्यं कथानकम् ।

वङ्गराजस्य चरितं सर्वपापप्रणाशनम् ॥

आसीत् कृतयुगे राजा नाम्ना कीर्त्तिध्वजो बली ।

धर्मज्ञः सारवक्ता च कृतज्ञश्च दृढव्रतः ॥

12A, इति श्रीलोमशः विप्रागमनं नाम तृतीयोऽध्यायः ।

16A, ०लोमशाश्रमे विप्रगमनो नाम चतुर्थोऽध्यायः ।

King of Vaṅga had two sons, who, although born exactly at one and the same moment, were altogether of different characters and temperaments. Being very anxious to account for the discrepancies, the king was advised by the munis to consult Sumati, the greatest living astrologer. But as he was dead and gone, the messenger of the king brought his son, Sujanmā. But he, although proficient in all other śāstras, was found absolutely innocent of Jyotiṣa and was put to shame. To learn Jyotiṣa he went to Lomaśa at Badarikāśrama and, after preliminary instructions, was initiated into the mysteries of the science of Jyotiṣa.

22A, इत्युपादिश्य भगवान् लोमशो ब्रूहिणात्मजः ।

आदौ तु जातकं सम्यक् प्रवक्तुमुपचक्रमे ॥

22A, इति श्रीलोमशसंहितायां षष्ठिसाहस्रां संहितायां श्रीशिवपार्वती-
संवादे प्रथमोत्थाने पंचमोऽध्यायः ।

मुनिस्वाच ।

मेघो दृषश्च मिथुनो कर्को सिंहः कुमारिका ।

तुलालिघनुषो नक्रः कुंभमीनौ ततःपरम् ॥

36B, इति श्रीलोमशसंहितायां षष्टिसाहस्रां प्रथमोत्थाने श्रीशिवपार्वती-
संवादे राशिभेद(शिमेद)निरूपणो नाम षष्ठोऽध्यायः ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि वर्गविश्वाबलं द्विजः ।

यस्य विज्ञानमात्रेण विपाकं दृष्टिगोचरम् ॥ १ ॥

गृहविश्वाबलं वक्ष्ये सूर्यादीनां खचारिणाम् ।

खगृहादौ बलं पूर्णं शून्यां तत्सप्तमस्थिते ॥

There are 1-32 ślokas of the 7th adhyāya.

B

Substance, etc. the same as in A. Folia, 1-15. Lines, 9 on a page.

It contains only the colophon of the 5th and adhyāyas VI and VII and a portion of VIII.

But the beginning of the 7th is not the same as quoted from A.

It begins :

मुनिस्वाच ।

शत्रुक्षेत्रं समक्षेत्रं मित्रक्षेत्रं तथैव च ।

खगृहं च तथा खोच्चं बलं चैव यथोत्तरम् ॥

6B, इति श्रीलोमशसंहितायां लोमशसुजन्मविप्रसंवादे प्रथमोत्थाने
सप्तमोऽध्यायः ।

विप्र उवाच ।

परजातं कथं ज्ञेयं कथं ज्ञेयं शुभाशुभम् ।

दशा कस्य कदा ज्ञेयं ग्रहाणां राशिनां फलम् ॥

दशाः कतिविधाः सन्ति ह्येतन्मे ब्रूहि तत्त्वतः ॥

There are 1-109 ślokas. But there is no colophon, nothing of the kind to show that the adhyāya ends here. It, however, gives the following date at the end :

संवत् १८८८ मी० वैशाख कृष्ण ११ शुक्र १२ ।

C

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 1-8. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. The last leaf is a restoration, containing the date : संवत् १८६२ ।

Contains adhyāyas VI-VIII (practically the same as in B).

Here there are 1-118 ślokas in the 8th adhyāya. But it is still said to be incomplete.

११८ ॥ किञ्चित् त्रुटि ॥ इति श्रीलोमशसंहितायां षष्टि-
साहस्र्यां प्रथमोत्थाने लोमशसुजन्मविप्रसंवादे दशादिफलकथनं
नाम अष्टमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु संवत् १८६२ आश्विन कृष्ण ३ शनिवासरे मालवीय
रघुनाथरामेण पूर्णकृतं काश्यां गोषट्ठटे ।

D

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 6+5. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1749.

Contains adhyāyas VIII and IX. VIII comprises here 120 ślokas without a colophon.

Colophon (IX) :

इति श्रीलोमशसंहितायां षष्टिसाहस्र्यां प्रथमोत्थाने लोमश-
सुजन्मविप्रसंवादे सुखदुःखादिकथनं नाम नवमोऽध्यायः ।

Post-colophon :

शाके १७४९ माघ शुक्ल १४ बुधे लक्ष्मीशङ्करोऽलिखत् ।

E

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

Contains the 9th adhyāya only.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ लोमशसंहिता लिख्यते ।

विप्र उवाच ।

आजन्मान्मृत्युपर्यन्तं जगतः सुखदुःखकम् ।

ब्रूहि मे कृपया सौम्य विवाहादिसुतादिकम् ॥

Colophon :

इति श्रीलोमशसंहितायां षष्टिसाहस्रां प्रथमोत्थाने लोमश-
सुजन्मविप्रसंवादे सुखदुःखादिकथनं नाम नवमोऽध्यायः ।

F

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 7. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

Contains adhyāya XLI of the 13th section.

Beginning :

विप्र उवाच ।

यच्च भूमिस्थितं द्रव्यं शल्यं तोयं च दैवतम् ।

कथं ज्ञानं भवेत्तस्य केनोपायेन लभ्यते ॥

श्रुतं नास्ति च यद्विज्ञं दृष्टं नास्ति च यद्वसु ।

तत्कथं लभ्यते स्वामिन् वद मे मुनिसत्तम ॥

Colophon :

इति श्रीलोमशसंहितायां त्रयोदशस्थाने लोमशसुजन्मसंवादे
अदृष्टाश्रुतवस्तुनिर्णयनामैकचत्वारिंशोऽध्यायः ।

There is one śloka after this marked 1 and a diagram.

There are two stray leaves.

6973.

7830. नारदसंहिता । *Nāradasaṃhitā*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

अणोरणुतरः साक्षादीश्वरो महतो महान् ।

आत्मा गुहायां निहितो जन्तोर्जयत्यतीन्द्रियः ॥ १ ॥

ब्रह्माचार्यो वसिष्ठोऽत्रि मनुः पौलस्त्यरोमशौ ।

मरीचिरंगिरा व्यासो नारदः शौनको भृगुः ॥ २ ॥

चवनो यवनो गर्गः कश्यपश्च पराशरः ।

अष्टादशैते गम्भीरा ज्योतिःशास्त्रप्रवर्तकाः ॥ ३ ॥

सिद्धान्तसंहिताहोरा रूपं स्कन्धत्रयात्मकम् ।

वेदस्य निर्मलं चक्षुर्व्योतिःशास्त्रमनुत्तमम् ॥ ४ ॥

अस्य शास्त्रस्य सम्बन्धो वेदाङ्गमिति कीर्तितः ।

अभिधेयं च जगतः शुभाशुभनिरूपणम् ॥ ५ ॥

यज्ञायनसंक्रान्तिगृह्यघोडशकर्मणाम् ।

प्रयोजनं च विज्ञेयं तत्तत्कालविनिर्णयम् ॥ ६ ॥

विनैतदखिलं श्रौतस्मार्त्तकर्म न सिध्यति ।

तस्माज्जगद्धितायेदं ब्रह्मणा निर्मितं पुरा ॥ ७ ॥

तद्विलोक्याथ तत्सूनुर्गारदो मुनिसत्तमः ।

उक्त्वा स्कन्धद्वयं पूर्वं संहितास्कन्धमुत्तमम् ॥ ८ ॥

वक्ष्ये शुभाशुभफलं ज्ञप्तये सर्वदेहिणां ।

होरास्कन्धस्य शास्त्रस्य व्यवहारप्रसिद्धये ॥ ९ ॥

संज्ञा उक्ताश्च ताः सर्वास् सत्यक् ज्ञात्वा पृथक् पृथक् ।

शास्त्रोपनयनाध्यायो ग्रहचारोऽब्दलक्षणम् ॥ १० ॥

तिथिवासरनक्षत्रयोगतिथ्यर्धसंज्ञका ।
 मुहूर्तोपग्रहः सूर्यसंक्रान्तिर्गोचरः क्रमात् ॥ ११ ॥
 चन्द्रताराबलाध्यायः सर्वलभार्त्तवाह्वयः ।
 आधानपुंससौमन्तजातनामान्नभुक्तयः ॥ १२ ॥
 चोलाङ्कुरार्पणं मौञ्जी कुरिकाबन्धनं क्रमात् ।
 समावर्त्तनवैवाहप्रतिष्ठा सप्तलक्षणम् ॥ १३ ॥
 यात्रा प्रवेशनं.....दृष्टिः कुर्म कुलक्षणम् ।
 उत्पातलक्षणं श्रान्तिर्मिश्रकं आञ्जलक्षणम् ॥ १४ ॥
 सप्तत्रिंशद्भिरध्यायैरियं नारदसंहिता ।
 य इमां पठते भक्त्या स देवज्ञो द्विदैववित् ॥ १५ ॥
 त्रिस्कन्धज्ञो दर्शनीयः श्रौतस्मार्त्तक्रियापरः ।
 निर्दाम्भिकः सत्यवादी देवज्ञो देवचिन्तकः ॥ १६ ॥
 इति श्रीनारदसंहितायां शास्त्रोपनयनाध्यायः ॥

Chapter II :

रविचार ; चन्द्रचार ; भौमचार ; बुधचार ; गुरुचार ; शुकचार ;
 शनिचार ; राहुचार ; केतुचार ।

Chapter III :

संवत्सराध्याय ।

Chapter IV :

तिथिनक्षत्राध्याय ।

Chapter V :

वारलक्षणाध्याय ।

Concluding portion :

वारनक्षत्राध्याय ।

Printed and published by the Venkateswara Press,
Bombay.

An astrological work, for which see W., pp. 257-258.

Last Colophon in the incomplete MS. :

14B, इति वारलक्षणाध्यायः ।

There are only three lines of the next chapter.

6974.

10471. नारदसंहिता । *Nāradasaṃhitā*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 19. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, old and discoloured. A mere fragment.

An astrological work of great authority in 37 adhyāyas, as applied to smṛti.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

(?) अतः षट्शतं साक्षादीश्वरो महतो महान् ।

आत्मा गुहायां निहितो जन्तोर्जयत्यतीन्द्रियः ॥

ब्रह्माचार्यो बभ्रुस्तोऽत्रिर्मनुः पौलस्त्यलोमशौ ।

मरीचिरङ्गिरा व्यासो नारदः शौनको भृगुः ॥

चवनो यवनो गर्गः कश्यपश्च पराशरः ।

अष्टादशैते गम्भीराः ज्योतिःशास्त्रप्रवर्त्तकाः ॥

सिद्धान्तसंहिता होरा रूपस्कन्धत्रयात्मकम् ।

वेदस्य निर्मलं चक्षुर्ज्योतिःशास्त्रमनुत्तमम् ॥

The object and the contents of the work :

अस्य शास्त्रस्य सम्बन्धो वेदाङ्गमिति कीर्तितः ।

अनिधिद्वच्च जगतः शुभाशुभनिरूपणम् ॥

यज्ञाध्यापनसंक्रान्तिग्रहषोडशकर्मणां ।

प्रयोजनञ्च विज्ञेयं [तत्] तत्कालविनिर्णयः ॥

विनैतदखिलं श्रौतं स्मार्त्तकर्म न सिद्ध्यति ।

तस्माज्जगद्धितायेदं ब्रह्मणा निर्मितं पुरा ॥

तद्विलोक्याथ तत्सूनुर्नारदो मुनिसत्तमः ।
 उक्त्वा स्कन्धद्वयं पूर्वं संहितास्कन्धमुत्तमम् ॥
 वक्ष्ये शुभाशुभफलं तप्तये सर्वदेहिनाम् ॥
 होरास्कन्धस्य शास्त्रस्य व्यवहारप्रसिद्धये ।
 संज्ञा उक्ताश्च ताः सर्वाः सम्यक् ज्ञात्वा पृथक् पृथक् ॥
 शास्त्रोपनयनाध्यायो ग्रहचारोऽब्दलक्षणम् ।
 तिथिवासरनक्षत्रयोगतिथ्यर्धसंज्ञकाः ॥
 सुहृत्तोपग्रहाः सूर्यसंक्रान्तिगोचरक्रमात् ।
 चन्द्रताराबलाध्यायः सर्वलभार्त्तवाह्यः ॥
 आधानपुंससीमन्तजातन्नामान्नभुक्तयः ।
 चौलाङ्गुरार्पणं मौञ्जी क्षुरिकाबन्धनं क्रमात् ॥
 समावर्त्तनवैवाह्यं प्रतिष्ठा समलक्षणम् ।
 उत्पातलक्षणं शान्तिर्मिश्रकं श्राद्धलक्षणम् ॥
 सप्तत्रिंशद्विरध्यायैरियं नारदसंहिता ।
 य इमां पठते भक्त्या स देवज्ञो देववित् ॥

2A, इति श्रीनारदसंहितायां शास्त्रोपनयनाध्यायः; 10A, °ग्रहचाराध्यायो
 द्वितीयः; 15A, °संवत्सराध्यायस्तृतीयः; 18A, °वारलक्षणाध्यायः ।

The same as the manuscript No. 7830.

6975.

2944. स्वप्नाध्यायः बृहस्पतिसंहितीयः ।

Svapnādhyāya (Brhaspati)

Substance, country-made paper. $8\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 3. Lines, 11
 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara. Date, Samvat 1871.
 Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति बृहस्पतिसंहितायां स्वप्नाध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon :

संवत् १८७१ कार्तिक शुक्ल १४ मन्दे तद्दिने समाप्तमात्माराभेण ।

It begins :

स्वप्नाध्यायं प्रवक्ष्यामि यथोक्तं गुरुभाषितम् ।
 येन विज्ञानमात्रेण सर्वज्ञत्वं प्रजायते ॥ १ ॥
 स्वप्नस्तु प्रथमे यामे संवत्सरफलप्रदः ।
 द्वितीये चाष्टभिर्मासैस्त्रिभिर्मासैस्तृतीयके ॥ २ ॥
 चतुर्थप्रहरे स्वप्नस्त्वेकमासेन पच्यते ।
 अरुणोदयवेलायां दशाहेन फलं लभेत् ॥ ३ ॥

It ends :

देवानां स्वप्नं गावः पितरौ लिङ्गनं तथा ।
 यद्वदन्ति नराः स्वप्ने तत्तथैव भविष्यति ॥

Printed and published by Chowkhamba Sanskrit Series, Benares.

III. JYOTIṢA—HORĀ (HOROSCOPY, ETC.)

6976.

3925. अङ्कचूडामणिः । *Ankacūdāmaṇi.*

By Varāhamihirācārya.

For the MS. and the work see H.P.R., III, 1 (2nd series). The MS. is then stated to have belonged to Late Pandit Rāmatāraṇa Śiromaṇi.

6977.

8847. अब्दविवेचनं दशाध्यायव्याख्या । *Abdavivecanam*
Daśādhyāyavyākhyā.

Being a commentary on a chapter of a work on horoscopy named Abdavivecana.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 12-14 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Left incomplete.

Beginning :

गिरिसुतातनयं जगदिष्टदं विधिहरीशनुतं प्रणिपत्य तम् ।
 सकललोकहितेऽब्दविवेचने पितृहते विदुषोमि दशाक्रमम् ॥
 अथ दशाध्यायो व्याख्यायते । तत्र दशाशब्देन शुभाशुभ-
 फलपाककाल उच्यते ।

6978.

7893. अष्टवर्गफलाध्यायः । *Aṣṭavargaphalādhyaṃya.*(*Caṇḍeśvara's Jātaka.*)

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 13. Lines, 10
 on a page. Extent in ślokaś, 390. Character, Nāgara. Date, Samvat 1882.
 Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति चण्डेश्वरजातके दिनफलाध्यायः ।

Post-colophon :

संवत् १८८२ फाल्गु० सु ८ भृगुवार लि० नन्दराम उपाध्याय ।
 सप्तविंशत्ययित्वा तु सप्तविंशतिभिर्हरेत् ।
 यल्लब्धं तद्भवेन्मासो देवशालः प्रभासते ॥
 रविभिर्भाजयित्वा तु सप्तविंशतिभिर्हरेत् ।
 यल्लब्धं तद्भवेत् वर्षं देवशालः प्रभासते ॥
 त्रिंशता गुणितान् मासशेषाल्लब्धं दिनं भवेत् ।
 शेषं षष्टिगुणं कृत्वा लब्धं स्याद्द्विटिकादिकम् ॥
 अथोदाहरणं यथा शुद्धेपिण्डः २३ अर्काक्रान्तकुम्भराशिं
 तस्मान्नवमः तुलामनेन ७ गुणः १६१ तुलाफलं २ शु ३२२ सप्तविंशत्या
 हृते शेषं २५ पूर्वभाद्रपदा नक्षत्रं तेषु ते शनौ पितुः क्षेपः ।

The leaves are marked on the left-hand upper margin
 with the letters अष्ट० वर्ग० or अ० व० ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

यावत्काले राशौ तिष्ठति खेटः तदष्टमांशेन ।

तस्य ग्रहस्य भोगः प्रथमं तदनन्तरं क्रमशः ॥ १ ॥

भास्करमन्दवृहस्पतिशुक्रारबुधामृतानां ।

नौचास्तारिधिवर्जं रेखा शुभदा शुभो न विन्दुश्च ॥ २ ॥

6979.

3921. आयुःप्रबोधिनी । *Āyuhprabodhinī.*

By Rādhākṛṣṇa.

Substance, country-made paper. $14 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia. 7. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali of the early 18th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophons :

4A, इत्यायुःप्रबोधिनीं पिण्डायुर्दायाध्यायः प्रथमः ; 5B, इत्यायुःप्रबोधिनीं अंशायुर्दायाध्यायः द्वितीयः ; 6B, ०दशापंत्यध्यायस्तृतीयः ; 7B, ०अन्तर्दशाध्यायश्चतुर्थः ।

An elementary treatise on astrology for the calculation of longevity. See H.P.R., III, 31.

Begins thus :

गुरुं रघुपतिं नत्वा परात्महितहेतवे ।

राधाकृष्णो द्विजश्चक्रे वचनायुःप्रबोधिनीम् ॥ १ ॥

तिष्ठन्ति तुङ्गे परमे स्वकीये ।

विरोचनाद्या यदि सप्तखेटाः ।

Next two lines have faded out.

6980.

7026. आरम्भसिद्धिः । *Ārambhasiddhī*.*By Udayaprabhadeva.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-20 of which the 19th is missing and the 20th has lost three-fourths from the left-hand side. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and worn out. Defective.

The *maṅgalācaranā* and the object of the work :

ॐ नमः सकलारम्भसिद्धिनिर्विघ्नवेधसे ।

अर्हणामर्हते साक्षादुपलंभाय शंभवे ॥

दैवज्ञदीपकलिकां व्यवहारचर्या-

मारम्भसिद्धिमुदयप्रभदेव एतां ।

शास्त्रिक्रमेण तिथि १ वार २ भ ३ योग ४ राशि ५ ।

गोचर्य ६ कार्य ७ गम ८ वास्तु ९ विलम्ब १० मिश्रैः ॥ २ ॥

अथ तिथि ।

5B, इत्यारम्भसिद्धौ तिथ्यादिचतुष्कपरीक्षाविमर्षः प्रथमः ।

10A, ०राशिगोचरपरीक्षाविमर्षः द्वितीयः ।

13A, ०कार्यपरीक्षाविमर्षस्तृतीयः ।

17A, ०प्रस्थानवास्तुनिवेशप्रवेशपरीक्षाविमर्षश्चतुर्थः ।

6981.

7843. इष्टशोधनम् । *Iṣṭaśodhana*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1922. Appearance, fresh. Complete.

It relates to the ascertainment of the exact moment of conception of a child.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ मातृजठरदिनानयनं । तथा गर्भतिष्ठानयनं ।

तथा गर्भधारानयनं । तथा गर्भेष्टानयनं ।

तथा जन्मेष्टानयनं ।

खत्तखुत्तखिंदिरुमकयवनाचार्यादिमतेनाह ।

Colophon :

इतीष्टशोधनं समाप्तम् ।

Post-colophon :

संवत् १९२२ शक १९२७ कार्तिककृष्ण ३० गुरौ लि ।
रामलाल दुवे काश्या । श्रीरस्तु etc.

6982.

269. उपदेशसूत्रविवृतिः । *Upadeśasūtravivṛti.*

For the MS. see L. 1523.

The manuscript has 36 leaves. The first nine are written on one sort of paper and in one handwriting. The leaf-marks are given in two places of each leaf, one in the left-hand upper corner and the other in the right-hand lower corner. This portion ends :

इत्यायुर्दायोदाहरणम् ।

सुवस्ते रायो नैलकण्ठिर्जैमिनिप्रोक्तजातके ।

आयुर्दा[योदा]हरणं बालव्युत्पत्तयेऽकरोत् ॥

श्रीरामचन्द्राय नमः ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः । आयुर्दायोदाहरणम् ।

पूर्वाचार्यं नमस्कृत्य जैमिनेः सूत्रजातके ।

आयुर्दायोदाहरणं कुर्वे बालोपकारकम् ॥ १ ॥

अथ श्रीमज्जैमिनीजातकानुसारेणायुर्दायादिफलविचारः क्रियते ।
 सस्ति श्रीनृपशालिवाहनशाक १६७८ घाटसंवत्सरे चैत्रशुक्ल १४
 बुधवासरे उदयात् गतघटी ३ पलानि ५८ तत्समये वृषलघ्नोदये
 जन्मकालो विद्यते । etc. etc.

The next thirteen leaves are written in a different hand and on different paper. On the right-hand lower corner the leaf-marks are from 1 to 13 and on the left-hand top from 10 to 22. It begins abruptly thus :

अथ राजयोगसंहिताभ्याल दत्तायोगास्तृतायाध्याय प्रथमदिन
 निरूप्यन्ते । तत्रादौ महाराजयोगमारभतो अथ राजनिताभ्यां
 योगे आधारभ्यते राजयोगादिरिति शेषः । राजयोगं दर्शयति
 राजेति ।

It ends abruptly in the middle of a sentence.

The next portion is written in yet a different hand and on different paper. It begins : यङ्गं त्वं २ शुभमपि भवतु and ends as in Rājendralāla's description. There is no leaf-mark on the left-hand lower corner. On the right-hand top the leaf marks are from 23 to 36.

The name of the author at least of the first chapter is सुवस्तेराय, son of Nīlakaṇṭha. As the author takes the Śaka year 1678 as the initial year of his calculations, the work seems to have been written in that year.

6983.

7290. उडुदायप्रदीपः । *Uḍudāyapradīpa*.

With Uddyota, by Bhairavadatta.

Substance, country-made paper. 10½ × 5 inches. Folia, 19. In Tri-pāṭha form. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A work on astrology, referring to the effect on human destiny, of planets in different zodiacal signs. It is based on *Pārāśarīhorā* and consists of four chapters.

8B, (?) इत्युडुदायप्रदीपे संज्ञाध्यायः प्रथमः ।

(Commentary) :

इति श्रीभैरवदत्तविरचिते उडुदायप्रदीपोद्गोते संज्ञाध्यायः
प्रथमः ।

11A, (?) इति राजयोगाध्यायः २ ।

(Commentary) :

• राजयोगाध्यायः २ ।

13(B) (?), no colophon.

(Commentary) :

• आयुर्दायाध्यायस्तृतीयः ।

Last Colophon :

(?) इति श्रीउडुदायप्रदीपे अन्तर्दशाध्यायः संपूर्णः ।

(Commentary) :

इति श्रीभैरवदत्तदेवज्ञविरचित उडुदायप्रदीपोद्गोते अन्तर्दशा-
ध्यायश्चतुर्थः ।

समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

Post-colophon :

(the name is blurred over with ink) लि स्वपठनहेतवे ।

For the beginning and the end of both the text and the commentary see L. 3232.

Before the concluding verse of the commentary quoted in L., we have four verses containing a genealogy of the commentator. They are :

यदंशे न हि मूढतामुपगतो नापंडितो नाधनो

न दीनो न च दुःखितो न तपसा ह्रीनो नवा दुर्वलाः ।

नापूज्यो न च राजमानविधुरो नासंततिर्दुर्मतिः

सोऽयं सूरिपराशरो मुनिवरो वर्वर्त्ति सर्वोपरि ॥ १ ॥

तदन्वये शुद्धिमति सनाद्यः सदासनाद्यो धिषणाधनाद्यः ।
 पांडेयनामा गिरिधारिलालो वृंदावनोद्देशलसज्जरोल्यां ॥ २ ॥
 तस्यात्मजः कुंदनरामशर्मा
 तदात्मजोऽभूद्धरिरामशर्मा ।
 तदात्मजः स्वांतनिविष्टरामः
 सिद्धान्तविद्वैरवदत्तसूरिः ॥ ३ ॥
 अकारि तेनायमुदप्रदीपो-
 द्योतो गुरुक्तिप्रतिषिद्धदोषः ।
 विद्वज्जनानां गुणसज्जनानां
 भवेदनायासविलासहेतुः ॥ ४ ॥

The text begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।
 सिद्धान्तमौपनिषदं शुद्धान्तं परमेष्ठिनः ।
 शोणाधरमहः किञ्चिद्वीणाधरमुपास्महे ॥ १ ॥
 वयं पाराशरीं होरामनुस्मृत्य यथामति ।
 उदुदायप्रदीपाख्यं कुर्म[कुर्वे] दैवविदां मुदे ॥ २ ॥
 फलानि नक्षत्रदशा प्रकारेण विवृण्महे ।
 दशा विंशोत्तरौ चात्र ग्राह्या नाष्टोत्तरौ मता ॥ ३ ॥
 बुधैर्भावादयः सर्वे ज्ञेयाः सामान्यशास्त्रतः ।
 एतच्छास्त्रानुसारेण संज्ञां ब्रूमो विशेषतः ॥ ४ ॥

The text ends thus :

धर्मकर्माधिनेतारावन्योन्याश्रयसंस्थितौ ।
 राजयोगाविति प्रोक्त[तौ] विख्यातो विजयी भवेत् ॥ ४१ ॥

Already published in Bengal, Lucknow and Bombay.

6984.

6353. उदुदायप्रदीपोद्घोतः । *Uḍudāyapradīpoddhyota.*

A commentary on Uḍudāyapradīpa or Pārāsarīhorā.

By Bhairavadatta, son of Hīrārāma.

Substance, country-made paper. 11½ × 5 inches. Folia, 31. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 600. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीपंडितहरिरामशर्मसुनुश्रीभैरवदत्तदेवज्ञविरचित उडु-
दायप्रदीपोद्गोतेऽतर्दशाध्यायश्चतुर्थः । समाप्तश्चायं ग्रंथः ।

For both the text and the commentary see L. 3232.
The text is not given.

6985.

10374. उडुदायप्रदीपः । *Uḍudāyapradīpa.*

(Here called *Pārāsarī Horānyāsa*, following, as it does,
Pārāsarīhorā.)

With an anonymous commentary.

Substance, country-made paper. 12½ × 5 inches. Folia, 5. In Tri-
pāṭha form. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1895. Appearance, dis-
coloured. Complete.

Colophon :

(Text) :

(?) इति श्रीपाराशरीहोराध्यासः ।

(Commentary) :

श्रीपाराशरीहोराध्यास(?)

Post-colophon :

(Text) :

श्रीसंवत् १८९५ पौष शुद्ध ४ चन्द्रवासरे । श्रीदक्षिणामूर्त्तये
नमः ।

(Commentary) :

शुभं भूयात् etc.

संवत् १८९५ पौष शुद्ध १ चन्द्रे वासरे ।

The text is a well-known work on horoscopy, well
known and often printed.

The commentary begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

सिद्धान्तमिति । विष्णुधरं किञ्चिन्महा अर्थात् सरस्वतीरूपं
तेजः सरस्वतीति यावत् etc. etc.

The text is the same as in our MS. 7290.

6986.

2693. उडुदायप्रदीपः । *Uḍudāyapradīpa.*

Based on Pārāśarīhorā.

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 3, 4 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Complete.

For the work along with its commentary *Udyota* see L. 3232, which gives the author's name as Bhairavadatta Daivajña, son of Harihara.

Colophon :

इत्युडुदायप्रदीपे अन्तर्दशाध्यायः ।

Post-colophon :

सिन्धुरेन्दु तथा गोवि भूसमे काव्यघसके ।

अजैकपातनक्षत्रे नभसि श्यामपक्षके ॥

तिथौ भुजङ्गप्रथमयामे तु गिरिजापुरे ।

लिखितं काशिनाथेन देवोपाह्वयशर्मणा ॥

अनेन प्रीयतां देवो भगवान् कमलेक्षणाः ।

लक्ष्मीन्दसिंहपूर्वेषामस्माकं कुलदैवतम् ॥

The text is the same as in our MS. No. 7290.

6987.

2857. उडुदायप्रदीपः । *Uḍudāyapradīpa.**With its commentary स्नेहकूपिका ।**By Bālakṛṣṇa, son of Jyotiḥsvarūpa.*

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. In Tri-pāṭha form. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh. Complete.

For the text see our number 2027.

The commentary begins :

वन्द्यान् नत्वा तदर्थं च ज्ञात्वेयं स्नेहकूपिका ।
 उडुदायप्रदीपस्य मुख्याख्या वृत्यते मया ॥ १ ॥
 नातिगूढा प्रसिद्धा च सुगमा कठिनापि च ।
 विस्तृताल्पापि सर्वोपयोजार्था स्नेहकूपिका ॥ २ ॥
 अपठन् प्रपठन्त्येनं पठिष्यन्ति बुधाश्च तैः ।
 ज्ञातं वा ज्ञायते ज्ञेयं किं विना स्नेहकूपिका ॥ इत्यादि ।

It ends :

इत्थं पाराशरीहोरा जोडुदायप्रदीपकः ।
 व्याख्यातो हि समासेन गम्भीरार्थो यथामति ॥
 श्रीलीलारमणो मया विरचितः पृच्छागते केरले
 स्कन्धे सद्गणिताह्वये तु रचिताः सिद्धान्तराजादिकाः ।
 होराख्ये मुनिस्त्रुजसारफलराट् पाराशरी टिप्पणी
 मुख्यच्छन्दसि वृत्तसार इति चालोक्याः सुधीरैरिमे ॥
 अज्ञता भ्रमता वा मे क्वचिद् यद्युपलभ्यते ।
 सुधीरैः सा च संशोद्धा संशोद्धा स्नेहकूपिका ॥

Colophon :

इति श्रीज्योतिःस्वरूपात्मजबालकृष्णविरचिता स्नेहकूपिकाख्या
 उडुदायप्रदीपव्याख्या समाप्ता ।

The text is the same as in our MS. No. 7290.

6988.

2027. उडुदायप्रदीपः । *Uḍudāyapradīpa.*

*By Veṅkaṭeśa, with the surname Yajñanārāyaṇa, with
its commentary Uddyota by Bhairavadatta
Daivajña, son of Harirāma Śarmā.*

For the manuscript and the work see L. 3232.

The MS. being worm-eaten has been pasted with transparent paper.

Post-colophon :

ग्रन्थसंख्या ७०० लिखित मुकुन्दरामेण संवत् १८१६ शुक्ले ७ ।

The commentator did not write with his own hand.
He dictated it to Dharaṇīdhara.

अभुङ्क्षैरवसूक्तीनां लिपिकृद्भरणीधरः ।

महाभारतनिर्माणे व्यासस्येव गणेश्वरः ॥

The work follows *Pārāśarahorā*.

The text is the same as in our MS. No. 7290.

6989.

267. कर्मप्रकाशवृत्तिः । *Karmaprakāśavṛtti.*

For the MS. see L. 1524.

After the 20th chapter occur the following śloka :

त्रैलोक्यक्षितिपालमौलिसकलव्यापारपारङ्गमः

प्राग्वाचान्वयभूर्बभूव सचिवः श्रीचन्द्रसिंहाङ्घ्रयः ।

श्रीमान् शोभवदेव इत्यभिजने तस्याभवत्सज्जनः

श्रीसामन्त इति प्रश्नान्तसुमतिस्तस्मादभूदङ्गभूः ॥ १ ॥

तस्यात्मजः समजनिष्ठ कुमारसिंहो

नानाप्रणीतगुरुगौर्गरिमाग्रहेतोः ।

(?) तत्सूत्रोनुगणकभट्टमुदे स्मरेण

ग्रन्थोऽभ्युदीयत ताजिकग्रन्थकोषात् ॥

समाप्तेदं कर्मप्रकाशिकाभिद्यं मनुष्यजातकम् ।

वयांसि येषां स्तनकल्पव्रतस्थिता

यौवन न मध्यवृद्धामतीव वृद्धा इति चन्द्रभौम-

ज्ञशुक्रजीवार्कशनेश्वराणां

इष्टद्युमानरहित परमं द्युमानं

स्वार्द्धान्वितं द्युदलभा भवति स्वदेशे

तत्काल भाद्युदलभातर व्यर्क ॥ १२ ॥

युक्तां तेनद्वताद्युमितिं गच्छतेऽष्टनाद्यः

दखादिभेदा षटिका सांघ्रिरूपं द्वयन्तं

द्वयं द्वेचत्रयं सार्द्धं द्वये दलम् ॥ १ ॥

सांघ्रित्रयं सार्द्धयुग्मं द्वयं सार्द्धद्वयं तथा ।

सार्द्धैकं चित्रयं सांघ्रिद्वयमथैककं द्वयम् ॥

6990.

5514. कर्मप्रकाशिकावृत्तिः । *Karmaparakāśikāvṛtti.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 67. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,200. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

A commentary on a treatise on horoscopy called *Karmaparakāśa*. Neither the name of the text nor that of the author is stated in the present manuscript. The text is also not known to Aufrecht. It contains also the explanation of the commentary itself.

It begins thus :

उद्यत्कोटिदिवाकरद्युतिनिभं रक्ताङ्गरागांशुकम्

हस्ते मोदकपाशमङ्गुशरदं वीणाततुगीःसंयुतम् ।

ब्रह्मेन्द्रप्रमुखैश्च किन्नरगणैः सिद्धैश्च विद्याधरैः

सेव्यं सत्सुखदं गजेन्द्रवदनं वाक्सिद्धिदं तं भजे ॥

अहं गजेन्द्रवदनं भजे ध्यायामि । कथंभूतं गजेन्द्रवदनं वाक्-

सिद्धिदं वाचां सिद्धिः वाक्सिद्धिः etc. etc.

इदानीं निर्विघ्नेन ग्रन्थसमाख्यर्थं ग्रन्थादौ मङ्गलाचरणं नमस्काररूपं
करोमि गिरौशमित्यनेन श्लोकेन । वृत्तिं करोमीति या प्रतिज्ञा
शिष्यावधानार्थम् ।

गिरौशं दिनेशं गिरं विष्णुरामां

गुरुं खिंदिकं रोमकाचार्यवर्यान् ।

प्रणम्याथ कर्मप्रकाशस्य वृत्तिं

करोमीह बालावबोधाय सम्यक् ॥

गिरौशादीन् नत्वा कर्मप्रकाशस्य वृत्तिं बालावबोधाय कुर्वेऽहम् ।
नयेति । कर्मप्रकाशकर्तुः प्रथमश्लोको व्याख्यायते । गिरं नत्वा
पुनः किं कृत्वा गणपतिं नत्वा ग्रहवर्गमुख्यं सूत्र्यं नत्वा . . . . .
. . . . . श्रीखिन्दिकोक्तगुरुताजिकतन्त्रदीपात् कर्मप्रकाशनामानं
अनुदीपकमुद्धरामि । श्रिया युक्तः खिन्दिकस्तेनोक्तो यो गुरुताजि-
कतन्त्रदीपः तस्मात् कर्मप्रकाशं अनुदीपकं कर्म प्रकाशयति तत्
कर्मप्रकाशकमनुदीपकं नाम पूर्वार्जितकर्मणो पोतकं कर्मेत्यर्थः ।
यत्कर्मेति अखिलैर्बुधैर्यत् कर्म इत्यभिधीयते । किलेति निश्चये ।

Colophons :

6B, इति कर्मप्रकाशिकावृत्तौ प्रथमाधिकारः; 8A, °ग्रहबलयोनि-
भेदाध्यायः; 14B, °सहसाधिकारः; 16B, °निषेकाध्यायः; 22A,
°अरिष्टाध्यायः; 28B, °आयुर्दायाध्यायः; 30B, कर्मदशान्तर्दशावाच्याध्यायः;

31A, इति कर्मप्रकाशिकावृत्तौ निघनाध्यायः; 38A, °दोषाधिकारः; 41B, °प्रकृत्यधिकारः; 46A, °चतुर्दशः; 54A, °हस्तकर्माधिकारः; 56A, °दरिद्राधिकारः; 64A, °पितृगन्ताधिकारः; 65B, °स्त्रीजातकाध्यायः; 66B, °प्रकीर्णाधिकारः समाप्तः ।

समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

6991.

10121. कालचक्रजातकम् । *Kālacakrajātaka.*

By Dāmodara.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 22. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 484. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, repaired. Complete.

A treatise on horoscopy.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीमन्मातृगण्डभैरवाय नमः ।

वन्देऽहं गोपिकानाथं भारतीं गणनायकम् ।

पार्वत्या कथितं पूर्वं कालचक्रं पिनाकिना ॥ १ ॥

तच्च सारं समुद्धृत्य लघुमार्गेण कथ्यते ।

भूतैः ५ कविंश २१ मुनयो ७ नव ६ दिक् १० षोडशा १६ व्ययः ॥ २ ॥

सूर्यादीनां क्रमादायूराशीनां स्वामिनो वशात् ।

दशाद्याश्च दशा निम्ना तद्राशेः परमायुषः ॥ ३ ॥

Kālacakra is thus explained in 1B :

विलिख्य रेखाः पञ्चोर्द्धास्तिर्यक्पञ्चसमास्तथा ।

ग्रहा द्वादश जायन्ते सथोक्ते च चतुष्टये ॥ ६ ॥

द्वितीयादिषु कोष्ठेषु राशीन् मेषादितो न्यसेत् ।

एवं द्वादशराश्याख्यं कालचक्रमुदीरितम् ॥

End :

सौरप्रोक्तेन मार्गेण सर्वं तत्फलमादिशेत् ।
पूर्वं चन्द्रांशतः कृत्वा वदेन्मानसिकं फलम् ॥

Colophon :

इति दामोदरकृतावोप(?)देशसंग्रहे शिवमुद्राभिधाने कालचक्र-
जातकं दशाध्याय ।

After the colophon there are three lines, apparently added by the scribe.

See Ulwar Extr. 457, in which the work is attributed to Vararuci.

6992.

6341.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 14. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh.

Two works relating to horoscopy, both of which are called *Kālacakrajātaka*.

I. *Anonymous.*

10B, इति कालचक्रजातकं ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीमन्मार्त्तण्डभैरवाय नमः ।

वन्देऽहं गोपिकानाथं भारतीं गणनायकम् ।

पार्वत्या कथितं पूर्वं कालचक्रं पिनाकिणा ॥ १ ॥

त[स्मा]च्च सारमुद्धृत्य लघुमार्गेण कथ्यते ।

भूतै ५ कविंश २१ सुनयो ७ नव ६ दिक् १ षोडशा १ ईश्वर्यः ॥ २ ॥

सूर्यादीनां क्रमादायूराशीनां स्वामिनो वशात् ।

II. शिवमुद्राभिधाने उद्देशसंग्रहे । *Kālacakrajātaka*
(*Śivamudrābhidhāna.*)

By Dāmodara.

10B, अथ कालचक्रजातकम् ।

कालचक्रं प्रवक्ष्यामि संक्षेपात् षड्गु सुव्रत ।
शुभाशुभं मनुष्याणां ज्ञायतेऽस्मात्त्रिकालजम् ॥ १ ॥
दशा अंतर्दशाश्चापि अंतरंतर्दशास्तथा ।
सूक्ष्मा दशा प्राणदशा पञ्चधात्र विभाषते ॥ २ ॥

अथ दशा यथा—

यस्मिन्नवांशके चन्द्रः स्थितस्तस्मान्नवांशकात् ।
नवानामेव राशीनां अन्ते मृत्युर्भविष्यति ॥ ३ ॥
राशिक्रमाद्राशिपानां भवति क्रमतो दशाः ।
शतञ्च पञ्चाशीतिश्चाशीतिश्च षडशीतिकम् ॥ ४ ॥
मेघादीनां क्रमेणैव तदाद्यमानं पुनः पुनः ।
मेघादिसप्तमांशे तु यत्र चन्द्रो वरः स्थितः ॥ ५ ॥
सोऽंशस्तु देहसंज्ञः स्यान्नवमे जीव उच्यते ।
अल्पादिपञ्चमांशेषु पञ्च चन्द्रो व्यवस्थितः ॥ ६ ॥
सजीवोऽस्मात् नवमो राशिः स्याद्देहसंज्ञकः ।
भूतैकविंशादिरयो नवांशा षोडशाब्धयः ॥ ७ ॥
सूर्यादीनां क्रमादाह्न राशीनां स्वामिनो वशात् ।
अंशावसाने जातस्य नायुर्दायोऽस्ति कस्यचित् ॥ ८ ॥

12B, इति दामोदरकृततावोद्देशसंग्रहे(?) शिवमुद्राभिधाने कालचक्रजातकं
दशाध्यायः ।

The subsequent leaves contain diagrams—13A, अथ
सथचक्रोद्धारो लिख्यते; 13B, सथवाक्यानि; 14A, अथ अपसथवाक्यानि ।

6993.

7932. कृष्यारम्भवस्था । *Kṛṣyārambhavyavasthā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1811. Appearance, discoloured. Complete.

A vademecum of astrology, with illustrations of diagrams.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ कृष्यारम्भः ।

रेवतीश्विकरत्रये मृगमघामूलानुराधोत्तरा

ज्येष्ठा वासवरोहिणीचह्रिमे पुष्ये विशाखासु च ।

आदिते शतमे च सौम्यदिवसे ह्यङ्गे वृषे वृश्चिके

बीजानां वपनं हलप्रवहणं क्षेत्रादिकं शोभनम् ॥

Date :

संवत् १८११ श्रीमति माघ वदी एकम् वार अतवार ।

6994.

10225. केरली । *Keralī.*

By Rāvaṇa.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 10, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

A work of the Praśna Śāstra.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ रावणकेरलिः ।

प्रातःकालप्रहरद्वयं यावत् पुष्यस्य नाम । शेषप्रहरद्वयं यावत्

फलस्य नाम । यथा । अ १ । आ । इ । ई etc. etc.

Colophon :

इति रावणकृता केरली समाप्ता ।

6995.

7855. केरलजातक । *Keralajātaka.*

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 198. Character, Nāgara. Date, Samvat 1967. Appearance, fresh.

Relates to horoscopy.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रतिलम्बान् समावीक्ष्य पूर्वोद्दिष्टावरोधकृत् ।

तत्तद्दशास्वरूपेण क्रमेणैव विदुष्यहे ॥ १ ॥

मन्दसौम्यसिताः पापाः शुभौ गुरुदिवाकरौ ।

न शुभं योगमात्रेण प्रभवेच्छनिजीवयोः ॥ २ ॥

परतन्त्रेण जीवस्य पापत्वमिति निश्चितम् ।

कविः साक्षाद्निहन्ता स्यान्मारकत्वेन लक्षिता ॥ ३ ॥

मन्दादयो निहन्तारो भवेयुः पापिनो ग्रहाः ।

शुभाशुभफलान्येव ज्ञातव्यानि कृपाभव ॥ ४ ॥

11A, इति केरलजातके दशाध्यायः ।

After four lines :

इति शुभमस्तु संवत् १९६७ मा कृष्ण १२ वृहस्पतिवासरे शुभं

भूयात् ।

6996.

9583. गर्गमनोरमा । *Gargamanoramā.*

By Garga.

Substance, country-made paper. 13½ × 5 inches. Folium, one. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 25. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Verse. Correct. Complete.

It treats of divination of questions.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रगम्यानन्दरूपं तमानन्दैकनिकेतनं ।
 गर्गो बुद्धिमतां प्रीत्यै प्रश्नविद्यामयाकरोत् ॥ १ ॥
 वर्गवर्णप्रमाणं यत् स स्वरजं + + मिथः ।
 पिण्डसंज्ञा भवेत्तस्य यथाभागैस्तु कल्पना ॥ २ ॥
 सिद्धसिद्धी क्रमाद् द्वाभ्यां लाभालाभौ तथा क्रमात् ।
 दिग्ज्ञानमष्टभिर्भक्ते शेषतः परिकल्पयेत् ॥ ३ ॥

It ends :

शून्ये सन्धिः समादेश्यो युद्धकाले न संशयः ।
 एकविंशतिभिः प्लोकैः प्रोक्ता लोकमनोरमा ॥ २१ ॥
 ब्रह्मविद्या मया प्रोक्ता देया शिष्याय साधवे ।
 उक्तेऽप्यनुक्ते मूलाङ्के तद्विज्ञेयं सदा बुधैः ॥ २२ ॥
 खानुभूत्या विशेषोऽयं मोहनेन विचारितः ॥ २२ ॥

Colophon :

इति श्रीगर्गविरचिते लोकमनोरमा प्रश्नविद्या समाप्ता ।

Printed and published in Benares and Bombay.

6997.

7883. गर्गमनोरमा । *Gargamanoramā.*

Being a commentary on Gargasamhitā.

By Mohana.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3 marked 2-4. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1803. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीगर्गाचार्यविरचिता लोकमनोरमा प्रश्नविद्या समाप्ता ।

Post-colophon :

शुभं संवत् १९०३ कार्तिकशुक्लतिथौ ४ शनिवासरे ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा देवं दुर्भिराजं महेशं

देवेन्द्राद्यैः पूजितं पादयुग्मं ।

दैवज्ञानां सम्मतेनाऽस्य सारं

कुर्वे नूनं प्रश्नविद्यौघटीकां ॥ १ ॥

अथ सर्वविघ्नविनाशार्थं खेष्टदेवनमस्कारं करोति ।

प्रणम्येति ।

It ends :

तथा च ।

विशेषेण उक्तेष्वनुक्ते मूलां(?) तद्वत्क्षेप्यं सदा बुधैः ।

स्वानुभूत्या विशेषोयं मोहनेन विचारितः ॥

6998.

7894. **गर्गसंहिता ।** *Gargasamhitā.*

With Manoramā.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 5. In Tri-pāṭha form. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1923. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीगर्गविरचितायां प्रश्नमनोरमा समाप्ता(?) ।

Post-colophon :

संवत् १९२३ ।

See our No. 7883.

6999.

2272. गुरुशुक्रास्तादिनिषिद्धम् । *Guruśukrāstādiniṣiddham.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines 9, on a page. Extent in ślokas, 32. Character, Nāgara. Date, (?). Appearance, fresh. Complete. Prose.

Beginning :

तथा च मनुः ।

शुक्रमूढेऽप्युपाकृत्य विद्यावित्तविनाशनम् ।

आयुःक्षयमवाप्नोति तस्मात् कर्म विवर्जयेत् ॥

Authorities consulted : कश्यप, महेशभट्ट ।

The prohibition of certain religious rites when Mercury or Jupiter set.

To the work is given as an appendix a short work in four lines, entitled जन्मनि दुष्टकालः ।

7000.

6070. गृहविचारः । *Gṛhavicārah.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ गृहप्रकरणम् ।

ग्रामनामादिकत्रयाणामङ्गं गृहीत्वा । अष्ट ८ शेषे सूर्यदशा ।

गज ८ शर ५ तृ ६ युगा ४ च महीगुणा ३

द्विरसंहितामघवादिदिशि क्रमात् ।

गृहपतेरभिधापुरदिङ्मित-

वसुहता भवनस्य दशा भवेत् ॥

Colophon :

इति गृहविचारः ।

7001.

6333. गौतमजातकम् । *Gautamajātaka.**With a Bhāṣya.**By Lakṣmīpati Pāṇḍeya of Benares.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18 of which foll. 4-11 are missing. Lines, 9 on a page. In Tripāṭha form. Character, modern Nāgara. Copied from a MS. dated, Saṃvat 1890. Appearance, fresh.

Thirty-one *Kārikās*, relating to horoscopy, attributed to Gautama.

Colophons :

(Text) :

इति श्रीगौतमजातकं समाप्तम् ।

(Commentary) :

इति श्रीगौतमप्रणीतजातकशास्त्रे श्रीमद्भारद्वाजकुलावतंस-
पाण्डेयोपनामकदैवज्ञशिरोमणिलक्ष्मीपतिशर्मरचितं गौतमकारिका-
भाष्यं समाप्तम् ।

Post-colophon :

शुभमस्तु । श्रीसंवत् १८९० मासानां मासोत्तममासे पौष-
शुक्लपक्ष एकादशी मङ्गलवासरे ।

The text begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

क्षुब्धप्रकृतिपुरुषाभ्यां यस्मात् तस्मान्महानभूत् ।

ततस्तत्त्वानि जायन्ते यस्मात्तं समुपास्महे ॥ १ ॥

दिव्यदृष्टिवशाच्छास्त्रं कमयोनिर्वदन्ति हि ।

यस्मात्तद्भाववशतः फलं वक्ष्ये विधानतः ॥ २ ॥

Kārikās III-XVIII are lost in the missing leaves.

It ends :

एवं भावेषु युक्तानि दृष्टानि ग्रहसंख्यकैः ।
फलानि प्रतिजानीते मनुष्याणां फलान्तये ॥ ३१ ॥

The commentary begins :

श्रीगणेशाय नमः ।
गणपदिनपार्वतीश + मेश-
प्रकृतिगुरुनतिभक्तिः प्रणम्य ।
लिखति मतिमतां सखा य(?) कश्चित्
मुनिवचनैर्मुनिगौतमोक्तभाष्यम् ॥

It ends :

गौतमोदितसूक्तस्य टिप्पनं यन्मया कृतम् ।
योग्यायोग्यं विचार्यैतच्छोधनीयं विचक्षणैः ॥ १ ॥
गौतमपद्यसूक्तटीका गुरुपदसत्कृपया यथा कथञ्चित् ।
गुरुमुखश्रुततत्त्वसार मध्वा(?) मनसि निधाय विनिर्मिता
किलेयम् ॥ २ ॥
एतथा सतु वलीवर्दी(?) जात्या ब्राह्मणपुंगवः ।
नाम्ना लक्ष्मीपतिख्यातः टीकेयं तेन निर्मिता ॥
इति श्रीलक्ष्मीपतिशर्मणा कृतेयं सुजन-सुखाय गौतमी प्रसादात् ।
उपहासाय च दुर्जनस्य भूयात् फलकथनाय विचारसारधीनाम् ॥
इति गौतमवाक्यार्थानुमानायोपलब्धिदा ।
काशीवासी द्विजः कश्चिदकरोच्छम्भुतुष्टये ॥
गौतमस्य कृपादृष्ट्या विश्वेशप्रौतये मया ।
लिखितेयं क्रीडनाय बालानां धौमतां मुदे ॥

7002.

6421.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 28. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, discoloured.

A number of tracts on horoscopy.

-I. (Fol. 1-8.)

Beginning :

अथ गौरीजातकोक्त अष्टोत्तरीदशाचक्रं लिख्यते ।
 लम्बोदरं महाभीमं लम्बोष्ठं गजकर्णकम् ।
 भयङ्गं पार्वतीपुत्रं नमामि गणनायकम् ॥
 नत्वा सरस्वतीं देवीं श्वेताभरणभूषितां ।
 पद्मपत्रविशालाक्षीं नित्यं पद्मासने स्थिताम् ॥

Colophon :

इति गौरीजातकोक्त अष्टोत्तरीदशा समाप्ता (तः) ।

II. (Beginning in 9B and ending in 13B.)

Colophon :

सम्पूर्णं लघुजातकं समाप्तम् ।

Beginning :

अथ लघुजातकम् ।
 लग्नस्थाने निशानाथः त्रिकोणे जीवभास्करौ ।
 कर्मस्थाने भवेद्भौमे राजयोगस्तदा भवेत् ॥

End :

सूर्यः कुजे विघ्नप्रनिश्चरेण
 बुधे विलासं गुरुसर्वमाने ।
 शुके सुखं राज्ञ किल शस्त्रघातम् ॥ १२ (?)

This may be a part of Varāhamihira's *Laghujātaka*.

III. (Beginning in 13B and ending in 20B.)

Colophon :

इति श्रीभट्टनारायणविरचितायां श्रीचमत्कारचिन्तामणिजन्म-
 भावाध्याय सम्पूर्णम् ।

See L. 2666.

IV. (Beginning in 21A and going to the end of the manuscript.)

अथ रुद्रयामले योगिनीदशा लिख्यते ।

गणेशं शारदां वन्दे वन्दे रविगुरुंस्तथा ।

ज्योतिःशास्त्रेषु (स्मृतेशु) सिद्धान्तौ सत्यं सत्यं वदाम्यहम् ॥

पार्वत्युवाच ।

मंदिरस्थं सुखासीनं + + प्रच्छेदुमाप्रियं ।

जा(या)तकानां हितार्थाय मायुर्घातं(?) वद प्रभे ॥

... ...

... ...

इति योगिनी स्वामिनः—अथ चक्रं (क्र) लिख्यते ।

22B, मंगला महादशा उत्तीर्णमग्रे पिंगला महादशा प्रवेश तस्याः प्रमाण वर्ष २ तस्याः फलम् ।

23A, पिंगला महादशा उत्तीर्णं अग्रे धन्यामहादशाप्रवेश तस्याः प्रमाण वर्ष ३ तस्याः फलम् ।

24A, धन्या महादशा उत्तीर्णा अग्रे भ्रामरीमहादशाप्रवेश तस्य प्रमाण वर्ष ४ तस्याः फलम् ।

25A, भ्रामरी महादशा उत्तीर्णा अग्रे भद्रिकांतरदशाप्रवेश तस्याः प्रमाण वर्ष ५ तस्याः फलम् ।

26A, भद्रिका महादशा उत्तीर्णा अग्रे उल्कामहादशाप्रवेश तस्याः प्रमाण वर्ष ६ तन्मध्ये सर्वान्तरदशा ३ तस्याः फलम् ।

26B, उल्का महादशा उत्तीर्णा अग्रे सिद्धांतरदशा वर्ष ७ तन्मध्ये सर्वसामन्तरदशा तस्याः फलम् ।

28B, इति श्रीरुद्रयामलोक्तमहासिद्धयोगिनी(गौनि)दशा दशांत[र]-फलानि तदेव तान्यंतर्दशासु सर्वासु ज्ञेयानीत्यभिप्रायो ज्ञातव्यः । अथसंवसरे फाल्गुन शुद्ध १३ संपूर्ण ।

Then there are 12 lines and the following topics :

इति मंगलादिदशांतरदशा ज्ञातव्यानि— अथ विषकन्यायोगः—
पुराणनामसंख्या ।

7003.

7909. गौरीजातकम् । *Gaurījātaka.*

Substance, country-made paper. $10 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, modern Nāgarā. Appearance, fresh. Complete.

A work on horoscopy, being in an interlocution between Hara and Gaurī.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीपार्वत्युवाच ।

द्विंशत्यसत्त्वानां जातकं ब्रूहि शङ्कर ।

आयुर्दायविधानेन दशाफलक्रमेण च ॥ १ ॥

एवमुक्तस्तु पार्वत्या शङ्करः प्रत्यभाषत ।

उवाच वचनं प्रीत्या शृणु पार्वति निर्णयम् ॥

नवग्रहा इमे ख्यात्या सूर्यसोममह्यसुताः ।

राजः सुरगुरुः सौरो बुधः केतुः सितस्तथा ॥

एते प्राणभृतामायुः प्रयच्छन्ति वरानने ।

श्रेष्ठञ्च मध्यसंख्यापि कनिष्ठं वा कदाचन ॥

Topics :

2A, इति आयुर्दायाध्यायः—अथ दशाफलानि लिखन्ते; 6B, इति गौरीजातके ईश्वरगौरीसंवाद आयुर्दायदशाफलानि समाप्तानि । अथ अष्टोत्तरी दशा—... इत्यष्टोत्तरी दशा समाप्ता ।

It ends :

केन्द्राङ्कसंख्या त्रिगुणा च कार्या

शुभग्रहस्थानगताङ्कयुक्ता ।

पापग्रहस्थानगताङ्कहीना

स्फुटं तदायुः कथितं मुनीन्द्रैः ॥

Last Colophon :

इति गौरीजातकं समाप्तम् ।

7004.

2094. ग्रहभावप्रकाशः (सटीकः) । *Grahabhāvaprakāśa*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. The MS. is in Tripāṭha form. Character Nāgara of the 19th century. Date, (?). Appearance, fresh.

For the work see L. No. 762 and No. 850.

From these descriptions, the author of the text Brāhmaprabhāsūri and the commentator Daivajña Śiromaṇi entitled Bhāvabodhik. The work is better known as *Bhuvanadīpikā*.

The present MS. contains 43 verses only of the text.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

सारस्वतं नमस्कृत्य महः सर्वतमोपहृम् ।

ग्रहभावप्रकाशेन ज्ञानमुन्मील्यते मया ॥ १ ॥

गृह्णाधिपा उच्चनीचा अन्योनं मित्रशत्रवः ।

राहो गृहोच्चनीचानि केतुर्यत्रावतिष्ठति ॥ २ ॥

स्वरूपं ग्रहचक्रस्य वीक्ष्यं द्वादश वेश्मसु ।

निर्णयोऽभीष्टकालस्य यथालभं विचार्यते ॥ ३ ॥

ग्रहो विनष्टो यादृक्स्याद्राजयोगचतुष्टयम् ।

लाभादिनां विचारश्च लभ्येष्टावस्थितेः फलम् ॥ ४ ॥

Text ends thus :

रूपलक्षणवर्णानां केशदोषसुखायुषां ।

वयःप्रमाणजातीनां तनुस्थानान्निरीक्षणम् ॥ ४३ ॥

7005.

1831. ग्रहभावफलम् ।

For the manuscript and the work see L. 2439.

On the influence of planets on human destiny.

Colophon :

इति ग्रहभावफलम् ।

Post-colophon Statement :

संवत् १९१० इत्युपनाम आचार्य वैजनाथेन स्वार्थं परस्वार्थम् ।

See Lz. 1094, 1095.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ ग्रहाणां प्रत्येकं भावफलानि लिख्यन्ते ।

तत्र सूर्यस्य ।

लग्नेऽर्केऽल्पकचः क्रियालसत्तमः क्रोधी प्रचण्डो नतो

मानौलोचनरुक्कर्कशतनुः शूरः क्षमानिष्टः ।

स्फुल्लाक्षः शशिभे क्रिये स्थितितिहरः सिंहे निशान्धः पुमान्

दारिद्र्योपतो विनष्टतनयः संस्थस्तुलासंज्ञके ॥ १ ॥

घनसुतोत्तमवाहनवर्जितो हतमतिः सुजनोच्छित्तसौहृदः ।

परगृहोपगतो हि नरो भवेद्दिनमणेर्रविणे यदि संस्थितिः ॥ २ ॥

प्रियंवदः स्याद्भगवाहनाष्टः सुकर्मयुक्तोनुचवान्वितश्च ।

मितानुजः स्यान्मनुजो बलीयान् दिनाधिराजे सहजे धिसंस्थे ॥ ३ ॥

etc.   etc.   etc.   etc.

Ends thus :

खोचस्थितः पूर्णफलं विधत्ते स्वर्त्ते हितर्त्ते च फलार्धमेव ।

फलाङ्घ्रिमात्रं रिपुमन्दिरस्थश्चान्तप्रयातः खचरो न किञ्चित् ॥ १४ ॥

इति ग्रहभावफलं संवत् १९१० इत्युपनाम आचार्यवैजनाथेन
स्वार्थं परस्वार्थं ॥ श्री * ॥ ॥

7006.

3431.

I.

ग्रन्थसंग्रहः । *Granthasamgraha.**By Prajāpatidāsa.*

Substance, country-made paper. 14×3 inches. Folia, 39. Lines, 5, 6 on a page. Extent in ślokas, 625. Character, Bengali. Date, Śaka 1592. Appearance, old, faded and worn-out. Complete.

It begins thus :

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

इष्टदेवं नमस्कृत्य गोपालं कुलदैवतम् ।

श्रीप्रजापतिदासेन क्रियते ग्रन्थसंग्रहः ॥

नव ग्रहान् नमस्कृत्य देवीं सरस्वतीं तथा ।

प्रणिपत्य गुरुं किञ्चिज्ज्योतिर्ग्रन्थे वदाम्यहम् ॥

सदैद्योहं कुले जातः परीक्षासः कृतो मया ।

ज्योतिर्ग्रन्थेषु सर्वेषु ब्राह्मणेषु विशेषतः ॥

वराहकृतसूत्रेण यत्किञ्चित् क्रियते मया ।

ज्योतिर्विदः प्रपश्यन्तु ग्रहणे सुविचारकाः ॥

पञ्चशराभिधानञ्च ग्रन्थं निदानसंग्रहम् ।

किञ्चिदुद्देशगम्यञ्च स्वल्पं वक्ष्यामि शाश्वतम् ॥

ज्योतिर्विद्भिः पुरा सर्वैः कृतं निर्णयविस्तरम् ।

तन्वादिव्ययपर्यन्तं राशिचक्रे व्यवस्थितम् ॥

3B, इति श्रीप्रजापतिदासकृतायां पञ्चशरानिर्णये शिशुरिष्टिर्नाम प्रथमोऽध्यायः; 4B, इति पञ्चशरायां द्वितीयोऽध्यायः; 5A, इति तृतीयोऽध्यायः; 5B, इति चतुर्थोऽध्यायः; 7B, इति शुद्धाशुद्धो नाम पञ्चमोऽध्यायः; 8B, इति ऋदादिरिष्टषष्ठोऽध्यायः; 10B, इति श्रीप्रजापतिदासकृते पञ्चशरानिर्णये सहजरिष्टिर्नाम सप्तमोऽध्यायः; 12A, इति श्रीलक्ष्मीनारायणशर्मणा लिखितेयं सुपुस्तिका ।

Then follows :

II.

होराषट्पञ्चाशिका । *Horāṣaṭpāñcāśikā.*

By Pṛthuyāśas, son of Varāhamihira.

In seven chapters.

It comes to an end in leaf 17A.

For the work see IO. Catal. No. 2992.

III.

शल्योद्धारः । *Śalyoddhāra.*

Beginning in 7B.

अथ शल्योद्धारः ।

प्रश्ने वकारः पुरतो नरास्थि ।

ब्रवीति शल्यं मरणप्रदायि ॥

It contains three lines only.

IV.

In 18A, there begins a *ṭippanī* (?) by Prajāpatidāsa.

कलसादित्यादि । कुम्भाद्युपक्रमेण मिथुनपर्यन्तं वक्ष्यमाण-
वेदाद्यङ्कदानम् । वेदमित्यादि । कुम्भद्वन्द्वकन्यासु वेदपञ्चनखाः ।

४।५।२० ।

It ends in leaf 20A :

समाप्तेयं टिप्पणी प्रजापतिदासकृता ।

V.

20B, ॐ नमो गुरवे । सोमसिद्धान्तस्य ।

नरश्चिरायुर्नृप पूजितः सुखी ।

लग्नं यदा स्यात् सौम्य गृहं तदानीम् ॥

25A, इति माण्डव्योक्त गोचराध्यायः ।

The subject, namely, the influences over human destiny of the planets under which a man is born, continues to the leaf 28B. The source from which this was collected is not mentioned. The scribe here gives the date of copying it :

श्रीलक्ष्मीनारायणशर्मणा लिखितेयम् ।

युग्माङ्गवाणेन्दुमिमे प्रकाब्दे

पौषस्य चाष्टादशविंशतौ च ।

नत्वा भवानीचरणारविन्दम्

लिलेख पुस्तौ पठनाय यत्नात् ॥

VI.

राजीवनाथं स्थिरजङ्गमानां

प्रणम्य सृष्टिस्थितिनाशहेतुम् ।

विविच्य तन्त्रोपतिसंहितादेः

आयुःप्रकाशः क्रियते समाप्तात् ॥

This goes to the end of the MS.

इत्यायुःप्रकाशः समाप्तः । श्रीहरिः ।

Post-colophon :

भवानीचरणारविन्दं ब्रह्मादीनामपि दुर्लभम् ।

श्रीलक्ष्मीनारायणदेवशर्मा लिलेखेमां सुपुस्तिकाम् ॥

A line more, beginning धर्माधिपः पश्यति धर्मभावं etc. etc.

Two leaves more, containing figures of Ketukunḍalī, Gurukunḍalī, Varsapatākī and so on.

Apparently Lakṣmīnārāyaṇa himself collected in this, at random, works and extracts from works, for his own use. At first sight it would seem to be a compilation by Prajāpatidāsa. But it is no better than a vademecum, the work of Prajāpati forming only a part of it. Prajāpatidāsa gives his work *Pañcasarā* the name of *Granthasaṃgraha*.

He has got another work by name *Pañcasvarā* or *Pañca-sarā* on divination for which see L. 1476 (our number 621), on which the present work is an improvement from various sources; so it seems to be called *Granthasamgraha*.

7007.

243. ग्रन्थसंग्रहः । *Granthasamgraha*.

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made paper. 15 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Character, Bengali. Date, (?). Appearance, tolerable. Verse. Generally correct. Incomplete at the end.

See L. 327 and 487.

The 5th chapter ends in leaf 5B, line 7, the next leaf containing the beginning of the 6th.

7008.

157. ग्रन्थसंग्रहः । *Granthasamgraha*.

By Prajāpatidāsa.

The same manuscript has been noticed by Dr. Rājendralāla Mitra under No. 487. For the work see also 327.

7009.

3708. ग्रन्थसंग्रहः । *Granthasamgraha*.

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made paper. 15 × 3½ inches. Folia, 12. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, decaying. Complete in seven chapters.

Beginning :

इष्टं देवं नमस्कृत्य गोपालं कुलदैवतम् ।
 श्रीप्रजापतिदासेन क्रियते ग्रन्थसंग्रहः ॥
 नवग्रहान्नमस्कृत्य देवीञ्चैव सरस्वतीम् ।
 प्रणिपत्य गुरुं किञ्चिज्ज्योतिर्ग्रन्थे वदाम्यहम् ॥
 सदैद्यकुलजातेन परिहारः कृतो मया ।
 ज्योतिर्वित्सु च सर्वेषु ब्राह्मणेषु विशेषतः ॥
 वराहकृतसूत्रेण यत्किञ्चित् क्रियते मया ।
 ज्योतिर्विदः प्रपश्यन्तु ग्रहाणां सुविचारकाः ॥
 पञ्चस्वराभिधानञ्च ग्रन्थं निदानसंज्ञकः ।
 किञ्चिदुद्दिश्य गम्यञ्च स्वल्पं वक्ष्यामि शास्त्रतम् ॥
 ज्योतिर्विद्भिः पुरा सर्वैः कृतं निर्णयविस्तरम् ।
 तन्वादिव्ययपर्यन्तं राशिचक्रे व्यवस्थितम् ॥

See L. 487.

7010.

5192. पञ्चस्वराख्यग्रन्थसंग्रहः ।

Pañcasvarākhyagranthasamgraha.

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made yellow paper. 14 × 3½ inches. Folia, 23.
 Lines, 5 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh.

Colophons :

5B, इति पञ्चस्वरानिर्णये शिशुरिचिनाम प्रथमोऽध्यायः; 6A, इति
 माट्रिचि द्वितीयोऽध्यायः; 7A, इति पञ्चस्वरायां तृतीयोऽध्यायः; 9A,
 चतुर्थोऽध्यायः; 11A, ंदुःखादिज्ञानं पञ्चमोऽध्यायः; 12A, ंद्वेदको नाम
 षष्ठोऽध्यायः; 19A, इति पञ्चस्वरानिर्णये मृत्युज्ञानं सप्तमोऽध्यायः ।

There are three more leaves containing figures, notes
 and quotations.

For the work see L. 487.

Post-colophon Statement :

शकाब्दाः १५६४।१०।१३।२० ।

7011.

10834B. ग्रन्थसंग्रहः । *Granthasamgraha.*

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made paper. 17×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Date, B.S. 1097. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति पञ्चस्वरायामष्टमोऽध्यायः ।

Post-colophon (after two lines) :

सन १०९७ साल साल । शकाब्दाः १७४३।४।२८।२५ ।

श्रीरामः शरणं । लिपिरियं श्रीमोहनदेवशर्मणः पुस्तकञ्च ।

7012.

10823. ग्रन्थसंग्रहः । *Granthasamgraha.*

By Prajāpatidāsa.

Substance, country-made paper. 12½×4 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Bengali. Date, Śaka 1698. Appearance, discoloured and old. Complete.

Colophon :

इति समाप्ता ।

Post-colophon :

शकाब्दा १६९८ ।

Beginning :

ॐ नमो गणेशाय ।

इष्टदेवं नमस्कृत्य गोपालं कुलदैवतम् ।

श्रीप्रजापतिदासेन क्रियते ग्रन्थसंग्रहः ॥

नवग्रहान् नमस्कृत्य देवीं सरस्वतीं तथा ।

प्रणिपत्य गुरुं किञ्चिज्जगतीर्यग्रे वदाम्यहम् ॥

सद्वैद्यकुलजातेन परीहारः कृतो मया ।
 ज्योतिर्वित्तु च सर्वेषु ब्राह्मणेषु विशेषतः ॥
 वराहकृतसूत्रेण यत्किञ्चित् क्रियते मया ।
 ज्योतिर्विदः प्रपश्यन्तु ग्रहाणां सुविचारकाः ॥
 पञ्चस्वराभिधानञ्च ग्रन्थं निधन [निदान(?)] संग्रहम् ।
 किञ्चिदुद्देशगम्यञ्च स्वल्पं वक्ष्यामि शास्त्रतः ॥
 ज्योतिर्विद्विः पुरा सर्वैः कृतं निर्णयविस्तरम् ।
 तन्वादिव्ययपर्यन्तं राशिचक्रं व्यवस्थितम् ॥

A well-known work on astrology, often noticed.

The last leaf, the 18th, contains simply astrological drawings.

7013.

5488. चन्द्राभरणहोरा । *Candrābharanahorā.*

By Yavanācārya.

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

On casting nativity.

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

सूर्यादिकेतुपर्यन्तानां महादशान्तर्दशाविदशासूक्ष्मदशाप्राणदशानां
 फलानि लिख्यन्ते ।

षडादित्ये दशेन्दौ च सप्तवर्षाणि मङ्गले ।
 अष्टादश तथा राहौ षोडशैव बृहस्पतौ ॥
 एकोनविंशतिर्मन्दे बुधे सप्तदशैव च ।
 सप्तवर्षाणि केतौ च विंशतिभार्गवे तथा ॥
 कृत्तिकामवधिं कृत्वा भरण्यवधि गण्यते ।
 सप्तविंशतिऋद्धेषु यत्र भे जन्म जायते ॥
 तमब्दमादितः कृत्वा कर्त्तव्या गणना बुधैः ।
 जन्मर्क्षगतनाडीघ्नं परायुः १२० खग्रहैर्भजेत् ॥ इत्यादि ।

Last Colophon :

इति चन्द्राभरणहोरायां यवनाचार्यविरचितायां सूर्यादि-
शुक्रपर्यन्तानां नवग्रहाणां दशान्तर्दशाविदशासूक्ष्मदशाप्राणदशाश्च
समाप्ताः । श्रीः ॥

7014.

8125. **चतुरक्षरपाशकेवलः ।** *Caturakṣarapāśakevala.*

By Śrīmanta Rājasuta.

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 18. Lines, 7,
8 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, modern Nāgara. Complete.
Discoloured. Writing faded in many places.

Foretelling by the cast of dice—by a Jaina author.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

संसारपाशस्थित्यर्थं नत्वा वीरं जिनेश्वरम् ।

असाध्यसाधने त्यक्तपाशकेवलिकोच्यते ॥

अनन्तमुत्तरापथे तथा पाशैकदेशे ।

श्रीरुक्मिणिस्थाने उत्पन्नो मुनि ॥ राजसुतः ॥ (?)

श्रीमन्तराजसुतेन भाषितं लोकानां ज्ञानार्थम् ।

अतीतानागतज्योतिः शास्त्रं भाष्यते ॥ चतुरक्षरपूर्वकम् ॥

शृणु ॥ अ व य द ॥ इत्यक्षरचतुष्टयं पासपार्श्वे लिखितव्यं ॥

ततः पाशकं हस्ते कृत्वा यत्किञ्चित् भूतभविष्यवर्त्तमानं तत्सर्वं मनसि
अवधार्य देवतामंत्रेण पासकं वारत्रयं जपित्वा चिन्तितकार्य-
फलाफलप्रसिद्धिर्भवति ।

अथ मंत्रः ॥ ॐ पुथिल्लाहिं अवल्लीहि अवंध वीरकाय
विनिवलिअ महानि नागे गुरुमन्दिरे खाहा खाहा ॥ पाशक-
प्रतिष्ठामंत्रः ॥

अ अ अ ॥ भो एच्छक ष्टणु वित्तमेकमस्ति शत्रुबहुलत्वं तव-
शत्रुक्षयो न भवति एतदर्थं चिन्तयिष्यसि त्वया एतच्चिन्त्यं काय
सिद्ध्यति ॥ १ ॥

अ द द ॥ भो एच्छक ष्टणु त्वया चिन्तितमेतत् कार्यं सिंहे
पराक्रमतुल्यं ॥ यावत् सिंहं निर्जित्य शार्दूलपराक्रमो भविष्यसि
तावत्तव कार्यं सिंहे पराक्रमतुल्यं तवत्तव कार्यं न सिध्यति तत्र भयं
मा कुरु तवापि बलमेकमस्ति अघुना तव कार्यं मधुजालप्रायं यथा
मधुजालं मक्षिकाः वेष्टयन्ति तथा एतत् कार्यं शत्रुवेष्टितमस्ति
यत्नं कर्तुं न प्राप्नोति कश्चिदुपायस्त्विन्यतां ॥ etc. etc.

Colophon :

इति द प्रकरणम् ॥ भगवद्भाषितं चतुराक्षरपाशकेवलं ज्ञानशास्त्रं
समाप्तम् ॥

7015.

7764. **चमत्कारचिन्तामणिः ।** *Camatkāracintāmaṇi.*

Being a work on horoscopy.

By Nārāyaṇa Ācārya.

Substance, country-made paper. 10 × 5½ inches. Folia, 6. Lines, 10
on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara. Date, Samvat
1817. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीचमत्कारचिन्तामणौ ग्रहाणां फलानि समाप्तम् ।

Post-colophon :

संवत् १८१७।३।६० ।

See L. 2666. The author's name and the *maṅgalā-
carāṇa* verses are wanting in the present MS., while there
is one śloka more at the end :

नवाधौतवान् सर्वतः शब्दशास्त्रं न चालंकृतोऽर्थदशाणं प्रवीणः ।

गुरुरेव कारुण्यतो मे कृतोऽयं क्षमध्वं बुधा ग्रंथवैषम्यदोषाः ॥

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

नचेत् खेचराः स्थापिताः किं च चक्रे

न ते स्पष्टगाः स्थापिताः किं ग्रहेन्द्रैः ।

अभावादितः स्पष्टतो कोऽहेतुः

फलैरेव सर्वं ब्रुवे तानि तस्मात् ॥ १ ॥

तनुस्थो रविस्तुङ्गदृष्टिं विधत्ते

मनः सन्तपेदारदायादिवर्गात् ।

वयुः पीड्यते वातपित्तेन नित्यम्

सर्वे पर्यटन् ज्ञास्यद्वी प्रयाति ॥ २ ॥

etc.

etc.

etc.

Printed editions published in Bengal, Benares and Bombay.

7016.

7826. चमत्कारचिन्तामणिः । *Camatkāracintāmaṇi.*

By Nārāyaṇa Ācārya.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 13. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीभट्टराजश्रीविरचिते (?) चमत्कारचिन्तामणिजातकोक्त-

नवग्रहाणां भावफलाध्यायः ।

Cp. No. 7764.

7017.

2281. चमत्कारचिन्तामणिः । *Camatkāracintāmaṇi.*

Being a work on horoscopy.

By Nārāyaṇa Ācārya.

With the commentary by Dharmesvara.

For the manuscript and the works see L. 2666.

Date :

संवत् १९१५ त्रिथौ १४ रविवासरे लिखितं मुकुन्दरामेण ।

The text begins thus :

ॐ कणत्किङ्किनीजालकोलाहलाच्छं

लसत् पीतवासो वसानं चलन्तम् ।

यशोदांगने योगिनामप्यगम्यं

भणोहं मुकुन्दं घनश्यामवर्णम् ॥ १ ॥

चतुलक्षज्योतिर्महाम्भोधिमुच्चैः

प्रमथ्यैव विद्वद्गणानन्दहेतोः ।

परं युक्तिरम्यं तु संचिप्तशब्दं

भुजङ्गप्रयातैः प्रबन्धं करोमि ॥ २ ॥

नचेत् खेचराः स्थापिताः किं भचक्रे

नचेत् स्पष्टता स्थापिताः किं ग्रहेन्द्रैः ।

अभावादितः स्पष्टता कोऽत्र हेतुः

फलैरेव सर्वं ब्रुवे तानि तस्मात् ॥ ३ ॥

7018.

7521. चमत्कारचिन्तामणिः । *Camatkāracintāmaṇi.*

(*Strījātaka.*)

By *Rāmāṣi.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25 of which foll. 8-12 are missing. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Jaina Nāgara. Date, Samvat 1821. Appearance, fresh.

On the casting of a female nativity.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीजातकपद्धतिर्लिख्यते ।

सुशैला धर्मकर्माद्या चित्रिणी च पतिव्रता ।

पुत्रसन्तानजनका स्त्रीणां जन्मोत्तरायणे ॥

7B, रत्नदीपके स्त्रीजन्मयोगः; 18A, इति सारावल्यां स्त्रीजातकाध्याय-
चिन्ता—अथ जातकाभरणे ।

Last Colophon :

इति श्रीचमत्कारचिन्तामणेर्न रामाधिकृते(?) स्त्रीजातके
नवग्रहद्वादशभावफलाध्यायः संपूर्णः ।

Post-colophon :

संवत् १८२१ वर्षे मिति पौष वदि ४ ॥ कांनहड़दासदा + पंथी
लिपि ॥ नगर मकसुदावादमध्ये ॥ श्री ॥ श्री ॥ पठनार्थमानपांडे ॥

7019.

7791. **चमत्कारग्रन्थः ।** *Camatkāragrantha.*

Substance, country-made paper. 11 × 5½ inches. Folia, 11. Lines, 15
on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Jaina Nāgara. With inter-
lineal comments. Date, Samvat 1889. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति चमत्कारग्रंथ संपूर्णः ।

Post-colophon :

संवत् १८८६ रा मिति पौषकृष्ण १३ तिथौ लीपौकृतं अवय-
चंद्रेण भाटवर्गम श्रीरतमलखवाचनार्थम् । नागोरनगरे ।

Beginning :

नचेत् खेचराः स्थापिताः किं भचक्रे
न ते स्थापितः स्थर्मतेः किं ग्रहेन्द्रैः ।
अभावादितः स्पष्टता कोऽत्र हेतुः
फलैरेव सर्वं ब्रुवे तानि तस्मात् ॥

The same as Nos. 2281 and 7764.

7020.

5144. चन्द्रोन्मीलनम् । *Candronmīlana*.

Substance, country-made paper. 15×5 inches. Folia, 2 to 10, of which again the 3rd is missing. Lines, 16 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Incomplete in the beginning.

Colophon :

इति चन्द्रोन्मीलनं समाप्तम् ।

7020 A

140. चन्द्रोन्मीलनम् । *Candronmīlana*.

This manuscript has been noticed by Dr. Rājendralāla Mitra under No. 490. An astrological miscellany compiled mainly from Tāntrika works.

A shorter work entitled चन्द्रोन्मीलनदीपक has been described in H.P.R., IV.

Begins thus :

नमस्कृत्य गणाधीशं विश्वरूपं त्रिलोचनम् ।
 ब्रह्माविष्णु तथा शुकं सर्वरूपां सरस्वतीम् ॥
 खरसङ्ख्यागणा सर्वे[र्वाः] अनिलं सूर्यचन्द्रकौ ।
 पृथिव्यां पञ्चभूतानि स्मरेन्महिषमर्दिनीम् ॥
 सप्तार्धपीठदेवांश्च चतुःषष्टिश्च योगिनीम् ।
 नमस्कृत्य मया सर्वं दर्शनादुरुभाषितम् ॥
 जामलं ब्रह्मरुद्रस्य विष्णोर्जामलमेव च ।
 उमाया जामलं ज्ञानं पञ्चमं बुधजामलम् ॥
 +   +   +   +   +
 +   +   +   +   +
 दृष्ट्वा शास्त्राण्यनेकानि कोटिभेदशतानि च ।
 तेन दृष्टेन शास्त्रेण चन्द्रोन्मीलनभाषितम् ॥

Ends thus :

बुद्धिभ्रंशो प्रजायेत ज्ञानं नैव स्फुटे (?) भवेत् ।
एतैर्दोषैर्विनिर्मुक्तिं कठिनीं मुधि सन्नसेत् ॥
इति चन्द्रोन्मीलनं समाप्तं ।

7021.

10302. चन्द्रोन्मीलनदौपिका । *Candronmīlanadīpikā.*

*Being a commentary on Candronmīlana,
an astrological miscellany,*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, marked 13-24.
Lines, 13 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Śaṃvat 1882.
Appearance, fresh.

Colophon :

इति चन्द्रोन्मीलनदौपिकायां वाप्यादिषु जलनिर्णयः सप्तविंशति-
पटलः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु । सिद्धिरस्तु । श्रीसंवत् १८८२ श्रावणमासे कृष्ण-
पक्षे त्रयोदश्यां भृगुवासरे लीला समाप्त ।

Beginning of folio 13 runs thus :

क्षरम् लब्धं पिण्डे योज्यं द्वादशभिर्भक्ते शेषं सप्तमाक्षा[ख्य]
मात्रेति । अष्टमात्रेति पूर्वोक्तप्रश्नपिण्डके अष्ट[ष्टौ] योगं
कृत्वा द्वादशभिर्भागे सति शेषं जनसंख्या $\times$ चाणमाहेति स्पष्टम् ।
etc. etc.

Ends thus :

अल्पाक्षरा शुभमिष्टं तोयं समाङ्के सति दीर्घकाले अशुभं तोयं
क्षरादिपञ्चाक्षरं मूलं योज्यं चतुरशीतिभागे सति शेषे जलादि
हस्तसंख्या ।

7022.

6411. चूडामण्यपदेशः । *Cūdāmaṇyupadeśa.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete. Every one of the leaves is marked चू.

It relates to divination by means of questions.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ चूडामण्यपदेशः ।

रवेः क्षणे ध्वजो ख्यातो मङ्गले धूम एव च ।

जीवक्षणे च सिंहः स्याद्गुधे श्वानवसुर्भवेत् ॥

सोमे गजवसुः प्रोक्तः शुक्रे वृषवसुर्भवेत् ।

शनौ क्षरवसुर्ज्ञेयो राहौ ध्वाक्षवसुर्भवेत् ।

तथैव शनिशेषे च क्षणे च वसुलक्षणम् ॥

वसुयोगलक्षणमाह

ध्वजो गजश्च माहेन्द्रे धूमो ध्वाक्षस्तथानले ।

खरश्चानौ च वायवे वृषसिंहे च वारुणे ॥

माहेन्द्रस्य समं चान्द्रवारुणं परिकीर्तितम् ।

अनलेन समं वायोः समाख्यं परिकीर्तितम् ॥

अत्र शुभाशुभवृत्तं लिख्यते ।

माहेन्द्रे सुतधनं सौख्यं सम्पद्योगस्तथैव च ।

पृच्छतः कर्मणां पौष्णं श्रियं वारुणके लभेत् ॥

अन्यथा काष्ठपाषाणौ दग्धं चोच्चारितेपि च ।

एवं विषमसमादिकं योगवेलां च ॥

समे तत्त गते लाभं विषमे चिररोगिता ।

विषमौ वायुवह्नी च समौ माहेन्द्रवारुणौ ॥

1A, अथ चिन्ता; 2A, अथ दण्डक्रमेण व्याधिस्थानं; इति चूडामणौ चिन्ता;
4A, इति मूलयोगः; 4B, चतुष्पदयोनिः समाप्तः; इति जीवयोनिः; 5A,
जीवशून्यमाह; अथाक्षरचूडामणिः; इत्यक्षरचूडामणिः; 5B, इति प्रश्नहोरा;
7A, इति चिन्तापटलः ।

अथ (7B) कापालिकोक्त्या त्रिकालज्ञानमुच्यते—

अकारादि-क्षकारान्तो वक्ष्ये प्रत्यक्षरं प्रति ।

धातुं जीवं तथा मूलं त्रिविधं योनिःसंज्ञकम् ॥

एकैकाक्षरयोगेन चिन्तितं कार्यमादिशेत् ।

मूलाक्षरगुणाकारं गुण्याक्षरप्रमाणतः ॥

भागे हृते योवशिष्टः सा योनिः कथिता बुधैः ।

जीर्वायूचिन्तिते तु स्यादायूजोनश्च संज्ञके ॥

The original hand writes up to the 10th line of fol. 8A. Then there are ten lines altogether in 8A and in 8B, added by a later hand.

7023.

27. जगच्चन्द्रिका (समूला) । *Jagaccandrikā.*

By Bhaṭṭoy.

The present MS. is noticed in L. 759. It is a commentary on *Bṛhajjātaka*.

Scribe's Statement :

शुभमस्तु ॥ श्रीमोरेश्वराय नमः ॥ शके १५३१ कर्त्तौक वदि
१४ बुधे । जगच्चन्द्रिकायां चकारोत्पलः स्तां लिखत रामचन्द्रः
सुधीः स्वार्थमादौ परार्थं ततः ।

चन्द्ररामेषु चन्द्रैर्मितशाककाले बुधे कृष्णपक्षे ।

So the date of the MS. is, both in words and figures, 1531 of the Śaka era, and not of Samvat, as Rājendralāla Mittra wrote.

7024.

6431. जातकपद्धतिः । *Jātakapaddhati.**By Jayadeva Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 14. Lines, 8-12 on a page. Character, Nāgara. Copied in Samvat 1895 = Śaka 1760. Appearance, old and discoloured. Complete.

A manual of horoscopy. The last verse is marked 111.

Colophon :

इदि श्रीजयदेवभट्टकृतौ जातकपतौ कामधेनु समाप्तं ।

Post-colophon :

श्रीरतु । कर्णमस्तु । शुभं भवतु ।

संवत् १८९५ वर्षे श्रीमद्रूपते शालिवाहनकृतशके १७६० प्रवर्त्तमान शुभकारि मागर्षिमासे कृष्णपक्षे तिथौ चतुदशि १४ शनि-वासरे लेख्यं ।

It begins :

आदौ यन्त्रैर्जन्मकालं विलोक्य

तस्मात् खेटाश्चायनादेः फलानि ।

कार्याभावास्तत्फलान्यष्टवर्गा

मैत्री तात्कालोद्भवा सप्तवर्गा ॥ etc. etc.

7025.

3947. जातकपद्धतिः । *Jātakapaddhati.**By Śrīpati.*

Substance, country-made paper. 14×3½ inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीपतिभट्टविरचितायां जातकपद्धतावष्टमोऽध्यायः समाप्तः ।

A treatise on nativities complete in eight chapters.
See Bik., p. 338 and Lz. 1012.

Begins thus :

ॐ नमो मार्त्तण्डाय ।

नत्वा तां श्रुतिदेवतां त्रिसमयज्ञानाद्भूतेः कारणम्

तत्पादाम्बुरुहप्रकाशविकसहोरो बुधः श्रीपतिः ।

शिष्यप्रार्थनया विचार्य सकलान् होरागमार्थान् मुञ्ज-

र्वक्ष्ये जातककर्मपद्धतिमहं होराविदां प्रीतये ॥ १ ॥

ज्ञेयोऽत्र प्रथमं हि जन्मसमयश्रद्धायादियन्तैः स्फुट-

स्ततः कालप्रभवा विलग्नसहिताः कार्यास्ततश्च ग्रहाः ।

सिद्धान्तोक्तपरिस्फुटोपकरणैस्ते चासहस्रकर्मणा

भावाः खेटदृशो बलानि च ततस्तेषां विचिक्यानि षट् ॥ २ ॥

मध्यांशुमतोर्य एव विवरः कालः स उक्तो नतः ।

सोप्यव्याप्ति (३०) परिच्युतो रविनिशामध्यान्तरे चोन्नतः ॥ ३ ॥

Printed and published in Benares.

7026.

1838. जातकपद्धतिः । *Jātakapaddhati.*

By Keśava.

*With the commentary Udāharana by Viśvanātha,
son of Divākara.*

For the manuscript and the work see L. 2448. For both the text and the commentary see W. 869 and 871, IO. Catal. Nos. 3086 and 3090, and Bhandarkar's Report for 1882-83, pp. 30, 31.

The text was written at Nandigrāma and the commentary at Benares. The commentator's father lived at Golagrama on the banks of the Godāvarī. The text is complete in 40 verses, to which two more are added, giving a description of the author and the work. It is divided in six sections.

The commentator wrote twice, once for beginners and once for advanced students. The present commentary is for beginners. For that for advanced students see IO. Catal. No. 3092. The commentaries were completed in “गगनवेदशरेन्दुमिते शके”, that is, in Śaka 1540 = 1618 A.D. The initial date of calculation in the shorter work is the 7th Āṣāḍha of Śaka 1508 = 1586 A.D.

The Post-colophon Statement :

शैलाब्ज षड्भून्मितशाककाले
 पौषेऽसिते चाद्यतिथीज्यवारभे ।
 उदाहृतिः केशवजन्मपद्धतेः
 श्रीदेवविद्वत्त्रिखितूत्तरार्द्धम् ॥ (?)

That is, in Śaka 1607.

Begins thus :

Text : श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा विघ्नपशारदाद्युतब्रह्मार्कमुख्यान् ग्रहान्
 कुर्वे जातकपद्धतिं स्फुटतरां होराविदां प्रीतये ।
 यंचैः स्पष्टतरोऽत्र जन्मसमयो वेद्योऽत्र खेताः स्फुटाः
 यत्पक्षे हि घटन्ते उद्गम इच्छास्तर्द्धं सषड्भः स च ॥ १ ॥

7027.

7424. जातकपद्धतिः । *Jātakapaddhati.**Being a manual of horoscopy in six adhyāyas.**By Keśava Daivajña of Nandīgrāma.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 120. Character, modern Jaina Nāgara. Date, Samvat 1939. Appearance, fresh. Complete. With interlineal notes in the first six leaves.

Last Colophon :

इति श्रीकेशवपद्धतिः समाप्ता ।

Post-colophon :

संवत् १९३९ आश्विन शुक्ल एकादश्यां तिथौ ।

See Berl. Catal. No. 869 ; Aufrecht, Catal. Trin. Coll. Camb., p. 71 ; Bhandarkar Rep., 1882-83, p. 30 ; and IO. Catal. No. 3086.

7028.

476. केशवटीका (जातकपद्धतिटीका) ।

*(Jātakapaddhatiṭīkā.)**By Viśvanātha.*

For the MS. see L. 1340. Incomplete.

Kesava's *Paddhati* is known as *Jātakapaddhati*. For a complete work see L. 1897.

7029.

7735. जातकपद्धतिः । *Jātakapaddhati.**By Keśava.**With Paddhatyudāharana by Viśvanātha.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 62. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 1,600. Character, Jaina Nāgara. Date, Samvat 1902. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजश्रीविश्वनाथदैवज्ञविरचितं श्रीकेशव-
दैवज्ञविरचितपद्म्युदाहरणं समाप्तम् । अन्तर्दशाध्यायोदाहरणं
समाप्तम् ।

Post-colophon :

संवत् १६०२ वर्षे शाके १७५(६?)७ प्रवर्तमाने मासोत्तममासे
चैत्रमासे कृष्णपक्षे तिथौ पञ्चम्यां भौमवासरे लिपीकृतं । रिष
(The name is blurred over with ink) पठनार्थं.

श्रीभौलाडानगरे श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥

See IO. Catal. Nos. 3086 and 3090.

7030.

6337. **जातकपद्म्युदाहरणम् ।** *Jātakapaddhatyudāharṇa.*
By Divākara.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 30. Lines,
10 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, modern Nāgara.
Appearance, fresh. Complete. Copied in Śaka 1776.

A course of practical illustrations to the author's
manual of horoscopy *Jātakapaddhati*.

For the beginning see IO. Catal. No. 3093. But the
concluding verses are not the same as in the MS. of India
Office. In the present MS. they are :

(29B) (after the colophon) :

इति श्रीगणिततत्त्वचिन्तामणौ रिष्टभङ्गाध्यायः ।

इतः प्रभृति ग्रन्थसमाप्यन्तम् सर्वं वृत्तजातं स्पष्टम् ।

दिवाकराराधनलब्धबुद्धि-

दिवाकराख्यो नरसिंहसूनुः ।

रम्यं निजोक्तेर्गणितस्य तत्त्व-

चिन्तामणिं स रचयांबभूव ॥

यन्मयात्र समकारि कुत्रचित्

एकदेशिमतखण्डनं वरम् ।

+ + + +

लोकनप्रभववैभवं किल ॥ २ ॥

... ...

... ...

स्यात्पक्षः स तिथियुतैः शशिशुभै ३१ रेषां हतो + +

श्राकः सर्वयुतिर्यदन्तपशती रामैर्विहीना १५८(६?)७ तदा ॥ ३ ॥

सिद्धान्तसिद्धान्तविदग्रगण्यो

दिवाकरो ग्रन्थमिमं लिलेख ।

यः श्राक + + + द्विजेन्द्रो

मन्यामहे बीजविदां वरं तम् ॥ ४ ॥

आक्रांता ननु वटुना जागत्रयौयं

+ + ना खलु विदुषां जनेन शक्तिः ॥ ५ ॥

Then comes the colophon :

इति श्रीदिवाकरविरचितो गणिततत्त्वचिन्तामणिः समाप्तः ।

Post-colophon :

रसाभ्रनगचन्द्रे च श्राककाल प्रवर्तते ।

+ + + छ नक्षत्रे गुरुवारे तिथौ कुहः ॥

स्यानुपूर्व्यां + + विप्रगणको कोविदो भवेत् ।

तद्दिने लिखितं श्रास्त्रं दिवाकर्या उदाहृतिः ॥

देवदेव जगन्नाथ etc. etc. etc.

According to Eggeling it was composed in 1584 A.D.

7031.

4587. जातकपद्धतिः (विदग्धतोषिणी) । *Jātakapaddhati.**By Rāghavānanda Cakravartī.*

Substance, country-made paper. $15\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

For the work see L. 2409.

There is one more stray leaf containing the following colophon :

इति प्रजापतिदासेन कृतेयं टीका सप्तमाध्यायस्य समाप्ता ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा सरस्वतीं देवीं राघवानन्दशर्मणा ।

चक्रे विदग्धतोषाय स्पष्टा जातकपद्धतिः ॥

आदौ क्वायादिकैर्ज्ञेयो जन्मकालः सुनिश्चितः ।

तत्कालप्रभवाः कार्याः सिद्धान्तोक्तैर्यद्वाः स्फुटा ॥

असकृत् कर्मणा येन यान्ति दृक्तुल्यतां दिवि ।

नतोन्नतौ ततः साध्यौ भावाः खेटबलानि षट् ॥

दिनार्द्धान्तरिता जन्मनाडिका नतनाडीका ।

पूर्वापराल्ले जातस्य प्राक्पराख्या दिने भवेत् ॥

रात्रेर्गतघटीशेषघटीदिनार्द्धसंयुता ।

परपूर्वाभिधा ज्ञेया रजन्यां नतनाडिका ॥

etc. etc. etc. etc.

Ends thus :

इति दिग्दर्शनाज्ज्ञेयो विस्तारो जातकोदितः ।

राघवीयाभिमां तुष्टि(?)प्रदां जातकपद्धतिं ॥

विज्ञाय राजमान्यः स्याद्बीरः कीर्त्तिश्च विन्दति ॥

इति महामहोपाध्याय श्रीराघवानन्दचक्रवर्त्तिविरचितायां
विदग्धतोषिण्यां जातकपद्धतिः समाप्ता ।

7032.

5718. जातकपारिजातः । *Jātakapārijāta.*

By Vaidyanātha, son of Venkaṭādri.

Substance, country-made paper. 10½ x 5 inches. Folia, 159. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2,800. Character, Nāgara by a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

The work begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीकान्ताजशिवस्वरूपममरज्योतिर्गणस्वामिनं

मायातीतमशेषजीवजगतामीशं दिनेशं रविम् ।

नत्वा गर्गपराशरादिरचितं संगृह्य होराफलं

वक्ष्ये जातकपारिजातमखिलं ज्योतिर्विदां प्रीतये ॥

भारद्वाजकुलोद्भवस्य विदुषः श्रीव्यङ्गटाद्रेरिह

ज्योतिःशास्त्रविशारदस्य तनयः श्रीवैद्यनाथः सुधीः ।

होरासारसुधारसञ्चविबुधश्रेणीमनःप्रीतये

राशिस्थाननिरूपणादिसकलं वक्ष्ये यथानुक्रमात् ॥

प्रणम्य वन्दारुजनाभिवन्द्यपादारविन्दं रघुनायकस्य ।

संगृह्य सारावलिमुख्यतन्त्रं करोम्यहं जातकपारिजातम् ॥

This is based on *Sārāvalī*. There is a reputed work entitled *Sārāvalī*, on Jyotiṣa, which is quoted by Bhaṭṭotpala on *Bṛhajjātaka*, by Viśvanātha, Raghunandana, Kamalākara and so on.

End :

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजाते-
ऽष्टादशोऽध्यायः ।

शाखाभिरष्टादशसंख्यकाभिः

+ + + + रतिप्रकाशः ।

ज्योतिर्मयः सर्वफलप्रधानः

स कीर्तितो जातकपारिजातः ॥

उक्तं राशिगुणालयं ग्रहगतिस्थानस्वभावाकृतं

शाधानादि(?) समस्तजीवनननं वालाप्रनिष्ठाकरः । (?)

आयुर्जातकभङ्गयोगजविधिः श्रीराजयोगादिजं

द्वित्रयादिग्रहयोगज + + + + च क्रमात् ॥

पञ्चादष्टकवर्गविन्दुगणितं होराधनस्थानजं

(?)दुश्चिन्तारनिभावजं सुतरिपुस्थानप्रयुक्तं फलम् ।

कन्दर्पाष्टगधर्मराशिजनितं व्यापारलाभात्मजं

नारीजातकलक्षणं निगदितं चन्द्रं दशान्तर्दशा ॥

श्रीविद्याधिकवेङ्कटाद्रितनयः श्रीवैद्यनाथः सुधीः

आदित्यादिसमस्तखेटकपया विद्वज्जनप्रीतये ।

होरासिन्धुसमुद्भूतामृतमयीमष्टादशाध्यायिनीं

चक्रं जात[कपारिजात] सरणिं गीतोत्सुकश्लोकिनीम् ॥

Last Colophon :

इति जातकपारिजातः समाप्तः ।

शुभं भूयात् । श्रीसाम्बसदाशिवार्पणमस्तु ॥

Printed and published in Benares.

7033.

6419. जातकवल्लभः । *Jātakavallabha.*

By Raghunātha Paṇḍita.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 126 of which fol. marked 1, 3-11, 16-51, 60-67, 103-111, 123, 157 are missing.

A comprehensive work on horoscopy.

Colophon :

12B, इति श्रीरघुनाथपंडितविरचिते जातकवल्लभे ग्रहभाव-
फलाध्यायस्तुर्थः ;

15A, ऽषड्यहयोगाध्यायः पञ्चमः ।

It ends :

जन्मपत्रीप्रकाशार्थं कृतो जातकवल्लभः ।

श्रीमता रघुनाथेन सर्वजातकज्ञानदः ॥

Last Colophon :

योगिणी + + + दशादिमदशाष्टोत्तरदशानिर्णयोध्यायो
नवमः ।

7034.

8705. जातकाभरणम् । *Jātakābharana.*

By Dhunḍhirāja Daivajña.

Substance, country-made paper. 11 × 6½ inches. Folia, 36. Lines, 15
on a page. Extent in ślokas, 1,300. Old. Fresh. Incomplete.

The colophon on leaf 36 :

इति श्रीदैवज्ञदुर्गिराजविरचिते जातकाभरणे परस्परग्रहदृष्टि-
फलाध्यायः ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीदं सत्ताहं हृदयारविन्दे पादारविंदं वरदस्य वन्दे ।

मन्दोपि यस्य स्मरणेन सद्यो गौर्वाणवन्द्योपमतां समेति ॥ १ ॥

उदारधीर्मन्दरभूधरेण प्रमथ्य होरागमसिन्धुराजम् ।

श्रीदुर्गिराजः कुरुते किलार्यामार्यासपर्याममलोक्तिरत्नैः ॥ २ ॥

ज्ञानराजगुरुपादपंकज मानसो बलं विचिन्त्य भक्तितः ।

जातकाभरणं नाम जातकं जातकज्ञमुखदं विधीयते ॥ ३ ॥

शास्त्रोक्तां यो जन्मपत्रौ करोति नानाग्रंथालोकनात्तस्य चित्तं ।
 अत्युद्विग्नं स्यात्तदा जातकेऽस्मिन् कुर्वेद्यत्तां जातकोक्तिं च सर्वां ॥ ४ ॥
 etc. etc. etc. etc.

(a) पञ्चाङ्गफलानि—संवत्सरफलम् । ऋतुफलं । मासफलं । पक्षफलं ।
 तिथिफलं । वारफलं । नक्षत्रफलं । योगफलं । करणफलं; (b) लभफलं;
 (c) ग्रहवर्गविनिर्णयः; (d) तनुभावः; (e) धनभावः etc.; (f) अनिष्टाध्यायः;
 (g) ग्रहभावफलानि; (h) ग्रहदृष्टिफलानि ।

Last Colophon :

इति श्रीदैवज्ञदुर्गिराजविरचिते जातकाभरणे परस्परग्रह-
 दृष्टिफलाध्यायः ।

Printed and published in the Chowkhamba Sanskrit Series, Benares.

7035.

7770. जातकाभरणम् । *Jātakābharṇam.*

By Dhunḍhirāja.

Substance, country-made paper. 12 × 5½ inches. Folia, 66. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

The last colophon in the incomplete MS. :

66A, इति श्रीदैवज्ञदुर्गिराजविरचिते जातकाभरणे दौमादि-
 ग्रहफलाध्यायः ।

A well-known work on horoscopy. See Berl. Catal. No. 866; Aufrecht, Flor. MSS. No. 292; IO. Catal. No. 3076.

Printed at Bombay in 1861.

Cf. our MS. 8705.

7036.

397. जातकेन्दुः । *Jātakendu.**By Aniruddha Dviveda.*

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured.

A modern tract on horoscopy in verse.

It begins :

यद्गण्डोद्गीयमानास्तु भङ्गाः कर्णविधूतिभिः ।

न कुर्वन्ति रतिं + पि तं वन्देहं गजाननम् ॥

श्रीद्विवेदानुरुद्धेन दत्तशिष्येण धीमता ।

तन्यते बालबोधाय जातकेन्दुर्मनोहरः ॥

2A, इति श्रीद्विवेदानिरुद्धविरचिते जातकेन्दाविष्टकालाध्यायः; 2B, °द्वादशभावाध्यायो द्वितीयः; 3B, °दृङ्निर्णयाध्यायस्तृतीयः; 4A, °षड्वलाध्यायश्चतुर्थः; 5A, °रात्रिगुणाध्यायः पञ्चमः; 5B, °शत्रुमित्राध्यायः षष्ठः; 6B, °ग्रहस्वरूपाध्यायः समाप्तः; 8B, °संज्ञाध्यायोऽष्टमः; 9B, °गर्भाधानं नवमोऽध्यायः; 10B, °प्रश्नाध्यायो दशमः ।

Of the eleventh adhyāya, there are only two lines. The manuscript ends abruptly.

7037.

6396.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 50 of which the first eight are missing. Lines, 18 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Stitched in book-form.

A modern astrologer's collection, without any definite name, for casting a nativity. The last owner of the manuscript, however, gave it the name *Jātakottama*.

7038.

1832. जातकमञ्जरौ । *Jātakamañjarī.**By Nṛsiṃha.*

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 44. Lines 6-8 on a page. Extent in ślokas 600. Character, Nāgara of the 17th century. Date, (?). Old. Complete.

For a description of the work see L. No. 2455.

A treatise on horoscopy based on *Sūryasiddhānta*.

7039.

8711. जातकालङ्कारः । *Jātakālaṅkāra.**By Gaṇeśa Daivajña, the son of Gopāla.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$, $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 10, 11 on a page. Extent in ślokas, 320. Date, Samvat 1710. Character, Nāgara. Old. Complete.

See L. 2443.

The date of composition :

शाके मार्गणराम-सायक-धरासङ्घे नभस्ये तथा, that is
1535 = 1613 A.D.

The date of copying :

Samvat 1710 वर्षे आश्विन सूदि १५ सोमे लिखितं
महादेवमिश्रेण ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

सानन्दं प्रणिपत्य सिद्धिसदनं लम्बोदरं भारती

सूर्यादियहमण्डलं निजगुरुं भक्त्या हृदले स्थितम् ।

येषामंघ्रिसरोरुहस्सरणतो नानाविधाः सिद्धयः

सिद्धिं यान्ति लघु प्रयान्ति विलयं प्रत्यूहशैलव्रजाः ॥ १ ॥

यत् पूर्वं परमं शुकास्यगलितं सज्जातकं फक्त्रिका-

रूपं गुह्यतमं तदेव विशदं कुर्वे गणेशोऽस्म्यलं ।

दैवज्ञः सुतरां यशः सुखमतिश्रीर्घटं स्वर्गधरा-

वृत्तेश्चरु नृणां शुभायनपदं श्रीमच्छिवानुज्ञया ॥ २ ॥

भूयांसः सन्ति भूमौ निजपरमधिया शालिनः शास्त्रगुम्फे

संख्यावन्तस्तथापि प्रचुरपरगुणैस्तोषवन्तो भवन्ति ।

पद्मापीयूषरम्भासुरतरुजनकश्चन्द्रतः संप्रमोदः

सारं रत्नाकरोऽपि व्रजति हि नितरां किन्न वृद्धिं सरस्वान् ॥ ३ ॥

etc. etc. etc. etc.

Printed and published in Bengal and in Benares.

7040.

5552. जातकालङ्कारः । *Jātakālaṅkāra.*

By Gaṇeśa Daivajña.

With the commentary by Haribhānu Śukla.

Substance, country-made paper. 14×5½ inches. Folia, 38. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Jātakālaṅkāra—a metrical treatise on horoscopy, composed in Śaka 1535.

See L. 2443.

The commentary begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

स्वावर्णब्रह्मविद्यापरिचयचतुरं श्रीशुकं व्यासपुत्रं

नत्वाचार्यं मुनीनां हरिपदकमले प्रेमविश्रामभाजाम् ।

शिष्टेष्टं स्नेहदेवं श्रुतिसमधिगतं माधवं भावयित्वा

भावैरुद्गायतेऽसौ (स्मै) प्रवरमतिमुदे जातकालङ्कृतिश्रीः ॥

See L. 2447, which gives the beginning of the present commentary and in which it is stated erroneously to be by the author himself.

The name of the commentator, Haribhānu Śukla, is to be found in leaf 34A of the present manuscript :

इति श्रीशुक्लोपनामकहरिभानुभणितयां जातकालङ्कार-
श्रीसमाख्यायां पञ्चमोऽध्यायः ।

7041.

8431. जातकालङ्कारः । *Jātakālāṅkāra.*

By Gaṇeśa Daivajña.

*With a commentary in Sanskrit and in Hindi
by Narmadā Giri (Avadhūta).*

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 166. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 2,656. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1911. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीगणेशदेवज्ञविरचिते जातकालङ्कारे वंशाध्यायः सप्तमः ।

(Tikā) :

इति श्रीनर्मदागिरिणावधूतेन विरचितायां बालबोधिन्यां
जातकालङ्कारटीकायां वंशाध्यायः सप्तमः ।

Post-colophon :

मूलग्रन्थसंख्या ११४ । संवत् १९११ फाल्गुन सुदि १३
शुभमस्तु । मंगलमस्तु सिन्धुर इदं जातकालङ्कारपुस्तकं
समाप्तिमगात् ।

For the text see L. 2443.

7042.

388A. जातकालङ्कारः । *Jātakālāṅkāra*.*By Gaṇeśa Daivajña.*

Substance, country-made paper. 12×4 inches. Folia, 8. Lines, 11-13 on a page. Extent in ślokās, 400. Character, Bengali. Date, (?). Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Rājendralāla has noticed this work in L. 2443 and a commentary in 2446.

Along with this there is another MS. in 4 leaves. It is a commentary according to Parāśarī Hora, on 40 ślokas, beginning with बुधैर्भावादयः इत्यादि ।

बुधैर्भावादयः सर्वे ज्ञेयाः सामान्यशास्त्रतः ।

एतत् शास्त्रानुसारेण संज्ञाभूतो विशिष्यते ॥ १ ॥

पश्यन्ति सप्तमान् सर्वे शनिजीवकुजाः पुनः ।

विशेषतश्च त्रिदशत्रिकोणचतुरष्टगान् ॥ २ ॥

सर्वे त्रिकोणनेतारो ग्रहाः शुभफलप्रदाः ।

पतयस्त्रिःषडायानां यदि पापफलप्रदाः ॥ ३ ॥

न दिशन्ति शुभं नृणां सौम्याः केन्द्राधिपा यदि ।

क्रूरास्त्रेभू शुभं ह्येते प्रबला उत्तरोत्तराः ॥ इत्यादि

The commentary begins with Sāyaṇācārya's well-known *maṅgalācaraṇa* वागीशाद्याः etc., which is followed by the following :

सिद्धान्तमौपनिषदं शुद्धान्तं परमेष्ठिनम् ।

शोभाधरं महः किञ्चिद्वीणाधरमुपास्महे ॥

इनशशिकुजराहज्जीवमन्देन्दुकेतु-

भृगुज इति नवानां कृत्तिकादिक्रमणे ।

रमदशगिरिद्वय भूपविंशोनसप्त

दशगिरिनखसङ्ख्याः स्युर्दशा मानवानां ॥

फलानि नक्षत्रदशा प्रकारेण विवृण्वहे ।

वयं पाराशरीहोरामनुसृत्य यथामति ॥

7043

1829. जातकालङ्कारः । *Jātakālaṅkāra.*

By Gaṇeśa Daivajña.

For the manuscript see L. 2443. Often noticed and printed.

The date of composition is 1535 Śaka.

7044.

1834. जातकालङ्कारटीका । *Jātakālaṅkāraṭīkā.*

Anonymous.

For MS. and the work see L. 2445.

Post-colophon :

संवत् १८६६ मै० पौष सुदि १२ बुधवार शुभमस्तु
कल्याणमस्तु ।

7045.

G. 9699. जातकालङ्कारटीका । *Jātakālaṅkāraṭīkā.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 13. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 432. Character, Nāgara. Date, Samvat 1883. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

This is an anonymous commentary on Gaṇeśa Daivajña's *Jātakālaṅkāra*, a work on horoscopy.

It begins thus :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ।

अथ जातकालङ्कारस्य टीका लिख्यते ।

सानन्दमिति । गणेशकविर्नामाहं इदं जातकं कुर्वे इति तृतीय-
प्रलोकनान्वयः । किं कृत्वा सानन्दं यथा भवति तथा लम्बोदरं
गणेशं सिद्धिगृहं प्रणिपत्य भारतीं सरस्वतीं तथा सूर्यादिनवग्रह-
मण्डलं समूहं निजगुरुं भक्त्या प्रणामं कृत्वा आत्महृदयकमले स्थितं
येषां चरणकमलं स्मरतः अनेकविधाः अणिमादायः सिद्धिं यान्ति
पुनः प्रत्यूहा विघ्ना विघ्नोन्तरायः प्रत्यूह इत्यमरः तेषां शैलव्रजाः
पर्वतवृन्दा व्रजो गोलाध्ववृन्देध्वित्यमरः पर्वतवृन्दोपमाः लघु शीघ्रं
लघु क्षिप्रमरं द्रुतमिति विलयं नाशं याति । १ ॥

End :

हृद्यैरिति श्रीगणेशेन कविना मया अस्मिन् जातके वंशाध्यायः
कृतः कौटुशो हृदयहारिभिः पद्यैर्गुम्फिते रचिते स्वरिणां
पण्डितानां तोषकारके सालङ्काराख्ये पुनः मञ्जुले मनोहरे कौटुशो-
ऽध्यायः वेदसंख्यैः ४ वर्यैः श्रेष्ठैः प्रणीतः कृतः ।

Colophon :

इति श्रीजातकालङ्कारे टीकायां वंशाध्यायः समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

शुभमस्तु । श्रीरस्तु संवत् १८८३ शके १७४८ पौषकृष्ण
समायां तिथौ गुरुवासरे लिखितं रामदिहलमिश्रेण ।

7046.

1833. जातकालङ्कृतिटीका (श्रीनाम्नी) ।

Jātakālaṅkṛtiṭīkā.

For MS. and the work see L. 2446.

Text : जातकालङ्कारः by Gaṇeśakavi, son of Gopāla, who
wrote it in accordance with *Śukajātaka*.

Genealogy of the author :

- (1) Kanhoji
the astrologer to the king of Gujarat.
- (2) (i) Sūryadās (ii) Gopāla (iii) Rāmkrṣṇa
- (3) Gaṇeśakavi

Commentary : Anonymous.

7047.

6424. जातकालंकारटीका । *Jātakālaṃkāraṭīkā.*

By Jayagopāla.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 16. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Date, Śaka 1734 = Samvat 1869. Appearance, fresh. Complete.

The text is by Gaṇeśa Daivajña, son of Gopāla, for which see L. 2443, 2445 and 2446.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ जातकालंकारस्य टीका लिख्यते ।

सानन्दमिति ।

Last Colophon :

इति श्रीजातकालंकारे टीकायां वंशाध्यायः ।

समाप्तोऽयं ग्रंथः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु श्रीरस्तु । सं १८५५ मार्गशीर्ष कृष्णष्टम्यां शनिवासरे
संगवकाले संपूर्णं लिखितं गणेशदत्तेन श्रीगुरुचरणकमलभजना-
वाप्तेन ।

Then we have the name of the commentator :

जयगोपालनाम पण्डितेनेयं टीका कृता बुधैः क्षमस्व ।

श्रीसंवत् १८६६ श्रावे १७३४ अधिक वैशाखमासे ११
तिथौ गुरुवासरे शुभम् ।

7048.

3918. जातकार्णवटीका entitled अर्थरत्नप्रभा ।

Jātakārṇavaṭīkā (entitled *Artharatnaprabhā*).

By Govindānanda Kavikaṅkaṇa.

Substance, palm-leaf. 9×2 inches. Folia, 54. Lines, 5 on a page.
Extent in ślokas, 700. Character, Bengali. Date, Śaka 1556. Appearance,
old and soiled. Writing effaced in many places. Complete.

See IO. Catal No. 3083. That manuscript is defective
in the beginning.

The commentary begins thus :

ॐ नमः सूर्याय ।

श्रीगोविन्दपदद्वन्द्वनखेन्दुचिसन्तति ।

अन्तस्त्रिन्ताभिरुद्भ्रान्तचित्तध्वान्तं धुनोतु नः ॥

धीमता क्रियते तातपादरेणूपदेशतः ।

अर्थरत्नप्रभा नाम जातकार्णवकौमुदी ॥

श्रीमान् वराहमिहिराचार्यो मन्दमत्यनुग्रहबुद्ध्या संक्षेपेण

ज्योतिर्ज्ञानं प्रकाशयिष्यन् प्रथममुपस्थितं कलियुगमारभ्य

श्रीमद्विक्रमभानोरहर्गणमाह । इत्यादि

Colophon :

इतिश्रीगोविन्दानन्दकविकङ्कणाचार्यकृतायां जातकार्णवटीका-

[या]मर्थरत्नप्रभा + + + + ।

Post-colophon :

शाके षड्विवागेन्दौ नत्वा कृष्णपदाम्बुजम् ।

दैवकी शर्मणेयन्तु + + + + ।

शकाब्दाः १५५६ । श्रीरस्तु मयि लेखके ॥

Then there are seven leaves and a half more, containing notes on the general topics of astrology, and figures in illustration.

7049.

4336

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 16. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Jaina Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

A work on horoscopy, with चमत्कारप० on the left hand upper margin of every leaf.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

न चेत् खेचराः स्थापिताः किं भचक्रे

न ते स्पष्टगाः स्थापितैः किं ग्रहेन्द्रैः ।

अभावोदितः स्पष्टता कोऽत्र हेतुः

फलैरेव सर्व्वं ब्रुवे तानि तस्मात् ॥ १ ॥

तनुस्थो रविस्तुङ्गयष्टिं विधत्ते

मनः संतपेत् दारदायादिवर्गात् ।

वपुः पीड्यते वातपित्तेन नित्यं

सर्व्वैः पर्य्यटन् क्वासृष्टिं प्रयाति ॥

2B, इति रविफलम् with 12 verses ; 4B, इति चन्द्रफलम् with 12 verses ; 6A, इति भौमफलम् with 12 verses ; 8A, इति बुधफलम्

with 12 verses ; 10A, गुरुफलम् with 12 verses ; 11B, इति शुक्रफलं
संपूर्णम् with 12 verses ; 13A, शनिफलम् with 12 verses ; 15A,
इति राजफलम् with 12 verses ; 16B, इति केतुफलम् ।

Post-colophon Statement :

दधिचे पुरे..... ।

7050.

6398.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 3. Lines, 11
on a page. Extent in slokas, 30. Character, Nāgara of the early 19th
century. Appearance, discoloured.

Things about horoscopy.

I.

3A, इति पताकिविचारः ।

Beginning :

अथ वर्षे त्रिपताकिचक्रम् ।

रेखात्रयं तिर्यग्धोर्ध्वसंस्थमन्योन्यविद्वाग्रकमेव कोणात् ।

स्मृतं बुधैस्तत्रिपताकिचक्रं प्राङ्मध्यरेखाग्रजवर्षलघ्नात् ॥

... .. इति वर्षपताकिचक्रम् ।

अन्यच्च—

चक्रस्य त्रिपताकोऽयं यो जानाति नरो भुवि ।

तस्य हस्तस्थितं चायुस्त्रैलोक्ये सचराचरे ॥

2A, इति त्रिपताकिफलम् । 2B, अथातः संप्रवक्ष्यामि पताकिवेध-
निर्णयम् ।

2A, मर्मवेधेन मरणं कंटकेन कुलक्षयम् ।

अर्थनाशो भवेच्छिद्रे वधबंधः शल्यवेधके ॥ ६

उदाहरणम् ।

साहजाहकस्य गताब्दाः ७४ सैकाः ७५ नवभक्ता शेषं etc. etc.

II.

3A, अथ वर्षे शुभाशुभावलोकनार्थं समुद्रचक्रम् ।

तिर्यगूर्ध्वगता रेखाश्चतसस्तत्र संलिखेत् ।

वृत्तिकादीनि ऋक्षाणि पूर्वाद्याः सव्यमार्गतः ॥

3B, इति समुद्रचक्रम् ।

III.

Then there are three lines above the topic: इति
मुंयेप्रफलम् । (Only one śloka.)

7051.

3460. ज्ञानानन्दतरङ्गिणी । *Jñānānandataranginī.*

By Kṛṣṇānanda.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 59. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Bengali. Date, Śaka 1692. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति कृष्णानन्ददेवशर्मणा विरचिता ज्ञानानन्दतरङ्गिणी समाप्ता ।

Post-colophon :

नमः सूर्याय ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

यत्नेन लिखितमित्यादि ।

श्रीपुरुषोत्तमदेवशर्मणः पुस्तकमिदं । श्रीराधाकृष्णदेवशर्मणः

स्वाक्षरम् ॥

शकाब्दाः १६६२ । ज्यैष्ठ्यैकादशदिवसे शुक्लपक्षीयषष्ठां तिथौ
दिवा मध्याह्नसमये समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

A few lines more.

An astrological treatise on times meet for auspicious ceremonies.

The *maṅgalācaraṇa* :

ॐ नमो गणेशाय ।

आदित्यं सगणाधिपं गिरिसुतां नत्वा हरं केशवं

ज्योतिःशास्त्रविलोकनालसधियां चेतः सदोल्लासिनीं ।

कृत्वा संग्रहसारमर्थममृतं विद्वन्मनोहारिणीं

ज्ञानानन्दतरङ्गिणीं वितनुते श्रीकृष्णनामा सुधीः ॥

The topics of the work :

1A, राश्यादिनिर्णयविवाहनिषेकमुख्या-

सीमन्तजातकशुभाशुभनामधेयम् ।

अन्नाशचौरपठनश्रुतिवेधयज्ञ-

सूत्रप्रयाणभवनादिकमत्र वाच्यम् ॥

It ends thus :

मासवादौ दर्शमाद्यं तिथिं द्विते क्रमेण च ।

दद्याच्च या तिथिर्यत्र स राशिर्नात्र संशयः ॥

इति नष्टजातकाध्यायः ।

It quotes Khanā.

7052.

5478. ज्ञानप्रदीपचिन्तामणिप्रश्नतन्त्रम् ।

Jñānapradīpacintāmaṇipraśnatāntṛa.

By Duryodhana.

Substance, country-made paper. 9½ × 5 inches. Folia, 25. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Date, Samvat 1716 and Śaka 1581. Appearance, oldish. Complete.

The *maṅgalācarana* and the object of the work :

स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा गणेशं गिरिजा सुरेशं

प्रश्नार्थमुद्यम्य ससारभूतम् ।

दुर्योधनो दैवविदां हिताय

ज्ञानप्रदीपं तनुते समासात् ॥

भूतं तथा भविष्यच्च वर्त्तमानच्चराचरम् ।

वर्त्तमाने फलं सर्वं ज्ञातव्यं ज्ञानदीपकम् ॥

शाकुनं सुनेष्टकालं ग्रहास्तत्कालभावजाः ।

षड्वर्गमैत्रोच्चनीचं क्षेत्रं क्षेत्राधिपस्तथा ॥

लग्नसंज्ञा तथा ज्ञानं दृष्टिर्बलाबलं विदुः ।

भावरूपेण दिग्वाच्यं प्रकृत्यं ग्रहवर्णयोः ॥

धातुमूलं तथा जीवं द्विपदाश्च चतुष्पदाः ।

बज्रः पदा पदाह्वीनाः षट्पदाश्चेत्तथा पुनः ।

लाभालाभं सुखं दुःखं जीवितं मरणान्तथा ॥

रोगं दोषं वधं बन्धः बन्धानुमोक्षवृष्टिषु ।

राज्यं पदं राजयोगं दिनचर्यास्तु भोजनम् ॥ etc. etc.

Colophons :

2A, इति श्रीदुर्योधनविरचितायां ज्ञानप्रदीपचिन्तामणिप्रश्ने प्रथमोऽध्यायः ;

3A, °ज्ञानप्रदीपचिन्तामणौ प्रश्नतन्त्रे शाकुनस्वप्नद्वारद्वितीयोऽध्यायः ; 3B, इति

भावप्रकरणं तृतीयोऽध्यायः ; 4A, इति श्रीज्ञानप्रदीपचिन्तामणिप्रश्नतन्त्रे शत्रुमित्र-

उदाससमप्रकरणम् चतुर्थोऽध्यायः ; 6A, इति दुर्योधनविरचितायां ज्ञानप्रदीप-

चिन्तामणिप्रश्नतन्त्रे बलाबलप्रकरणं पञ्चमोऽध्यायः ; 7A, °द्वादशभावप्रकरणं द्वारं

षष्ठमोऽध्यायः ; 8A, °प्रकृतिग्रहवर्णनं नामद्वारं सप्तमोऽध्यायः ; 9B, °धात्वादिना

लूकचिन्ता(?) मुष्टिप्रकरणं द्वारं अष्टमोऽध्यायः ; 10B, °जीवितप्रश्नद्वारं

नवमोऽध्यायः ; 12B, °मृत्युयोगबन्धमोक्षनौकाप्रश्नद्वारं दशमोऽध्यायः ; 14A,

°पदप्रकरणं राज्ययोगप्रकरणं द्वारं एकादशोऽध्यायः ; 17B, °गमागमं नदीजुष्ट-

द्वारं; 19A, °निक्षिप्तद्रव्यप्रकरणं चतुर्दशमोऽध्यायः(?); 20A, विषकन्यायोग-
प्रकरणं द्वारं पञ्चदशमोऽध्यायः; 21A, °मिश्रकाध्यायः षोडशमः; 25B,
°सम्पूर्णरष्टादशमोऽध्यायः । १८ ॥ समाप्तः ॥

After the last colophon, there are eight lines. The 6th line gives the date of the copying of the manuscript :

संवत् १७१६ वर्षे शके १५८१ प्रवर्त्तमाने ज्येष्ठवदी १३
रविवासरे पुस्तं लिख्यतम् ।

दुर्योधनज्ञानप्रदीपिका सम्पूर्णं समाप्तम् । लिख्यतं जम्बुमार्गे
मध्यपाटनतीर्थको भोजिसन्निधौ चर्मण्वत्या लिख्यतं जोषीमरीवदसे
पाटनवास्तव्य ॥ शुभमस्तु ॥

End :

+ + + + + हरि जाननामा

गौडान्वयेषु लवणीपुरीरस्यनिवासवासी । (?)

मौहिल्यगोत्रस्तु पवित्रवंशो

भवशर्मनामा श्रुतिचक्षुर्वेत्ता ॥

तत्पुत्रनामाख्य विद्याधराख्यो

ब्रह्मज्ञदेवार्चनभक्तिरक्तः ।

प्रासादवापीकृतधर्मविद्यो

यशःप्रसिद्धो बज्रभाग्ययुक्तः ॥

तस्यैव वंशे सुतनुर्बभूव

ज्योतिर्विर्दिता वेदविदां चकारः ।

तथा मुक्त्या खलु ज्ञानदीपं

श्रीदुर्योधनस्य दैवज्ञहेतोः ॥

वेदान्तप्रतचत्वारि रचितं ज्ञानदीपकम् ।

अष्टादशास्त्रमध्यायं श्रीदुर्योधनधीकृतम् ॥

श्रीविक्रमगते(१५१८)काले नागेन्दुतिथिवत्सरे ।

नभस्यकृष्णमसृम्यां उत्पन्नं ज्ञानदीपकम् ॥

The manuscript is very corrupt. The chronogram at the end gives the date of the composition of the work as the year 1518 of the Samvat era.

7053.

6332. ज्ञानप्रदीपटीका । *Jñānapradīpatīkā*.

By Dāmodara.

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 351 of which the following leaves are missing: 5-7, 18-61, 70-73, 188-190, 193-245 and 248-257. Lines, 16 to 18 on a page. Extent in ślokas, 16,000. Character, Nāgara of the 18th century. Incomplete at the end.

All the leaves are marked क. दी. (for कर्मदीप ?), although, as will be seen in the following extracts, it is a commentary on *Jñānadīpa*. Elsewhere it is called *Adeśasamgraha Śivamudrābhidhāna*.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ॥

विघ्नविनाशस्मरणात् नामोच्चारद्वजन्ति पापानि ।

पूजातः श्रीर्वाणो यस्य स्तोत्रात् नमामि तं देवम् ॥

नवलक्षमितैः श्लोकैर्ज्योतिःशास्त्रं प्रकाशितं येन ।

उत्पत्तिस्थितिनाशे हेतुं विश्वस्य तं नौमि ॥

The name and the family of the author, the name of the work he comments on and the date :

श्रीमद्भार्गवरामसत्कृतकुलज्ञातिः स दामोदरः

काश्यां नेत्रखभूप(१६०२) शाकसमये ज्ञानप्रदीपस्य तु ।

रक्षार्थं विमलाम्बुमन्दिरसमं संदीपनं पण्डितं

प्रज्ञाचक्षुसुखं तनोति बह्वलार्थं स्पष्टशब्दान्वितम् ॥

The scope of the commentary :

व्याख्या कठिनपदानां शास्त्रान्तरार्थोपसंग्रहश्चात्र ।

यच्चाधुनिकग्रन्थे चमत्कृतं तन्निवद्धमत्रैव ॥

Then it goes on :

यद्यप्यल्पाभ्यासो बुद्धिर्मन्दा तथापि गुरुवाक्यात् ।

किञ्चित् कृतं मयेतद्विबुधाः शुद्धं प्रकुर्वन्तु ॥

अथा मया(?) सुराचार्यः कालब्रह्मवादिनां मतमस्वरसयन्
परब्रह्मनमस्काररूपं मंगलमाचरित ।

अचिन्त्येति मुहूर्त्तादिरूपकालस्त्वयैव चिन्त्यते । ब्रह्मत्वं चिन्त्यम् ।
etc. etc.

... ..
... ..

The text consists of two sets of Praśnas, each numbering one hundred, devoted to horoscopy and Jyotiṣa as applied to Smṛti. Of the second śataka we have but very little. The commentary is very exhaustive. That on the 86th Praśna alone takes up foll. 286A-348A, adding the rules of various sacraments, religious gifts, śrādh and so on.

2B, इति प्रश्नः १ ; 65A, इति श्रीराणभोपनामक-दामोदर-
कृतावादेशसंग्रहे शिवमुद्राभिधाने ग्रहणप्रकरणमष्टमम् । अथ
ग्रहशुद्धाटकाणि ।

285A, इति पञ्चाशीतितमः प्रश्नः । ... ..
... .. षोडश महादानानि यथा तुलापुरुषः हिरण्यगर्भः
etc. etc. (The beginning of the 86th Praśna.)

293A, अथात्र मया स्वशाखीयाः संस्कारा लिख्यन्ते ।

श्रीगणेशाय नमः ॥

गणाधौशं दिनकरं नमस्कृत्य विरच्यते ।

हिरण्यकेशमुन्युक्त-विप्रसंस्कारपद्धतिः ॥

गर्भाधान-पुंसवन-सौमन्तोन्नयन-जातकर्म-नामकर्माग्नप्राशन-
चौलोपनयन-प्राजापत्यव्रत-सौम्यव्रताभेयव्रत-वैश्वदेवव्रतगोदान-समा-
वर्त्तन-विवाह-पितृमेधाख्याः षोडश संस्काराः ।

311A, इति श्रीदामोदरकृतसंस्कारप्रयोगः समाप्तः । इति
हिरण्यगर्भदानम् ।

348A, इति षडशीतितमः प्रश्नः ... ..
... ..

350B, इति नवनवतितमः प्रश्नः ... ..
समाप्तमिदं प्रथमं शतकम् ।

152A, इति द्वितीयशतके षोडशः—

In the third line after this, the MS. ends abruptly.

The authorities quoted and consulted :

59A, गणेशदेवज्ञः ; 79B, विश्वकर्मसंहितायां ; 179A, भविष्ये ;
180A, विष्णुमङ्गल ; 246A, ज्योतिर्निबन्ध ; 246B, चण्डेश्वरः ; 247A, पृथु-
यज्ञाः ; 247B, पद्मदीपके ; भोजप्रबन्धे ; 273B, विद्वज्जनवल्लीभे ।

7054.

903. ज्योतिःशास्त्रसमुच्चयः । *Jyotiḥśāstrasamuccaya.*

*By Nanda Paṇḍita, son of Śrīdeva Śarmā ; distinct from
Nanda Paṇḍita, the writer of Dattakamīmāṃsā, who
was the son of Dharmādhikārī Rāma Paṇḍita.*

For the manuscript see L. 1762.

Begins thus :

श्रीमान् सहस्रकिरणः श्रियमातनोतु

युग्मभ्यमभ्यधिकमानतिमात्रलभ्यः ।

मुक्तिं मुमुक्षुरधिगच्छन्ति यं प्रस्थाद्य

भक्त्या विभूतिमतलामपि मुक्तिकामः ॥ १ ॥

अथ ज्योतिःशास्त्रसमुच्चयः । तत्र प्रथमं प्रभवादिवर्षविचारः

etc.

अथायनविचारः । अधिमासविचारः । तिथिविचारः ।

नक्षत्रविचारः । प्रयोगः । चलकरणानि । स्थिरकरणानि ।

भद्राविचारः । चन्द्रविचारः । करणप्रस्तरः । ताराविचारः ।

मुहूर्त्तविचारः । लग्नविचारः । गोचरविचारः । वस्त्रादिपरिधान-

विचारः । व्रतारम्भः । विद्यारम्भः । नृत्यगीतप्रारम्भः ।

होमादिनक्षत्राणि । वेतालादिसाधनम् । अभिचारकृत्यं ।

धर्मारम्भः । सेवानक्षत्राणि । मद्यारम्भः । चूडाकर्म ।

अन्नप्राशनम् । सूर्येन्दुदर्शनिष्क्रमाणि । जलारम्भनक्षत्राणि ।

वृक्षरोपणं । गजकार्यनक्षत्राणि । सन्धिनक्षत्राणि । हल-

नक्षत्राणि । पञ्चकविचारः । सर्पदंशननक्षत्राणि । यात्रा ।

वधूवरजन्मग्रहविचारः । वच्चं । दृश्ययोगः । जीवचक्रं । etc.

Colophon :

इति श्रीपण्डितनन्दविरचितो ज्योतिःशास्त्रसमुच्चयः समाप्तः ।

7055.

5018. ज्योतिःशास्त्रसंक्षेपः । *Jyotiḥśāstrasamkṣepa.*

By Gopīśvara Nyāyālaṃkāra.

Substance, country-made paper. 15×3½ inches. Folia, 18. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Date, Śaka 1705 (?). Appearance, discoloured. Complete.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

प्रणम्य बालगोपालं यमुनाजलकोकिलम् ।

ज्योतिःशास्त्रस्य संचेपः सारमाकृत्य कथ्यते ॥

अथ राश्यादिनिर्णयः । etc. etc.

End :

अथ राज्ञदर्शनम् ।

जन्मसप्तान्तरिष्वाङ्गदशमस्थे निशाकरे ।

दुष्टोऽरिष्टप्रदो राज्ञः जन्मर्क्षे निधनेऽपि च ॥

चतुर्थे पञ्चमे चैव न कुर्याद्राज्जदर्शनम् ॥

Colophon :

इति महामहोपाध्यायश्रीयुतगोपीश्वरन्यायालङ्कारभट्टाचार्य-
विरचितेयं समाप्ता ।

Post-colophon Statement :

शकाब्दा १७०५ (?) इयं पुस्तो ज्यैष्ठ्यस्य षड्विंशतिदिवसे
शनिवारे पुस्तकं समाप्तम् ।

7056.

1830. ज्योतिःसागरः । *Jyotiḥsāgara.*

For the manuscript and the work see L. 2444.

Colophon :

इति ज्योतिःसागरग्रन्थः समाप्तः । शुभं भवतु । श्रीसंवत्
१८७६ । चैत्रकृष्ण ४ चन्द्रवार । शुभम् ।

A work on the general topics of astrology.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीलक्ष्मीव्यङ्कटेशाय नमः ।
 विघ्नराजं प्रणम्यादौ शारदां शास्त्रदेवतां ।
 दक्षिणामूर्तिमीशानं गर्गलक्षादिकान् मुनीन् ॥ १ ॥
 नानाग्रन्थान् समालोक्य गणकानां प्रसिद्धये ।
 करिष्ये बालबोधाय ज्योतिःसागरसंज्ञकम् ॥ २ ॥
 सतिष्ठन्त्या सुवृत्तिषु कृतिरेषैव गृह्यते ।
 सखित्वन्यासु गङ्गेव सम्यक् सर्वार्थदायिनी ॥ ३ ॥

Ends thus :

आकाशे च भवेन्मृत्युः पाताले सुखसम्पदा ।
 एवं भासयते क्लिंका कथ्यते अशुभांशुभं ॥

Colophon :

इति ज्योतिःसागरग्रन्थः समाप्ता ॥ शुभं भवतु ।

Post-colophon :

श्री संवत् १८७६ चैत्रकृष्ण ४ चन्द्रवार ॥ शुभं ॥

7057.

914. ज्योतिःसंग्रहः । *Jyotiḥsamgraha.*

An anonymous manual of astrology.

For the manuscript see L. 1826.

Begins thus :

ॐ स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ।

वर्णो वश्यं तथा तारा योनिश्च ग्रहमैत्रकम् ।
 गणकूटं भकूटं च नाडी चैते गणाधिकाः ॥ १ ॥
 विप्रा भगालिकर्का नृपविट्शूद्रास्ततः परे ।
 क्रमतः वर्णाधिक्यं बुद्ध्या अशुभप्रदमुच्यते मुनिभिः ॥ २ ॥

वश्या मृगेन्द्रवर्ज्यं भक्ष्या जलराशयो नृणां सर्वे ।

वश्या हरेवितानिं ज्ञेयं लोकादित स्वन्व(?)त् ॥ ३ ॥

Ends thus :

लंकाकुरुक्षेत्रसुरालयश्च

क्षामध्यरेखा-परपूर्वयोजनैः ।

पादो नितैर्हानयुतैर्निष्ठादले

वारप्रवृत्तिर्विषयेन्दुसंयुते ॥

वारप्रवृत्तिर्घटिकाद्वयं यत्

पुनः पुनः सार्द्धमितस्ववाचात् (?) ।

होरा भवेत् सूर्य-भृगुज-सोम-

ग्रनीज्यभौमेषु दिगोक्तकर्मः (?) ॥

इति शुभाशुभप्रकरणं तव (ममं) संमतम् । इति ज्योतिष-
संग्रहः समाप्तः । शुभमस्तु सर्वजगतां । रामाय नमः ।

7058.

7466. ज्योतिःसारः । *Jyotihsāra*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 7. Lines, 10 on a page. Character, modern Jaina Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

A modern compilation.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

तनुधनसहजसुहृत्सुतरिपुजायामृत्युधर्मकर्मआयव्यया इति
द्वादशभवन नाम ॥ १ ॥

सूर्यः भौमस्तथा राज्ञः प्रनिर्मूर्त्तौ यदास्थितः ।

सन्तापो रक्तपीडा च सौम्याः सर्वे निरोगता ॥ २ ॥

पापाः सर्वे धनस्थाने धनहानिः प्रजायते ।
 अन्ये सौम्या शुभाः सर्वे ऋद्धिद्विधनादिकम् ॥ ३ ॥
 पापैस्तृतीयगे सर्वे बान्धवैर् रक्षितो भवेत् ।
 सौम्यास्तु भ्रातृसंपूर्णं कीर्तियुक्तो धनप्रियः ॥ ४ ॥

7059.

3356. ज्योतिःसारसंग्रहः । *Jyotiḥsārasaṁgraha.*
By Hrdayānanda Vidyālaṁkāra.

Substance, country-made yellow paper. 13×2½ inches. Folia, 21.
 Lines, 5 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance,
 discoloured. Incomplete at the end.

See L. 3378.

Begins thus :

वन्देऽहं परमानन्दमज्ञानतिमिरापहम् ।
 भवसागरपाराय गौतं वेदान्तगैर्मुञ्जः ॥
 विद्यालङ्कारविख्यातहृदयानन्दशर्मणा ।
 ज्योतिःशास्त्रं समालोक्य क्रियते सारसंग्रहः ॥
 पण्डितैर्ज्ञायते सर्वं तदर्थं न परिश्रमः ।
 संचिन्तविशदो ग्रन्थो वालकैर्गृह्यते सुदा ॥
 अत्र वाच्यो विवाहस्तु निषेकनामनी तथा ।
 अन्नप्राशन + + + +
 गृहस्थानगृहचारम्भौ गृहसञ्चार एव च ।
 हलयोजनवद्बीजवपनं धान्यकर्त्तनं ।
 नवान्नजातके यात्रा विद्यारम्भः प्रकीर्त्यते ॥

The last verses on folio 21 :

सिंहे वा यदि गोघटे गतनरः कार्यार्थसिद्धिं लभेत् ।
 कन्यायां मिथुने भस्मे त्वभिमतं प्राप्नोत्यवश्यं फलम् ॥

प्रोद्भिन्नद्युतिस्फुटतटी प्राच्यां(?) भवेन्निर्मला ।
 किञ्चिद्यत्तसुलोहिताधवना देवैः सदा वन्दिता ॥
 न वारं न विधिं प्रहृष्टमपि तं चन्द्रश्च नापेक्षते ।
 इहा दोषसहस्रसंकुलदिनान्यूषा ... ..

7060.

8115. ज्योतिःसारसागरः । *Jyotiḥsārasāgara.**By Gaurinātha Śarmā.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 376. Lines, 7 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, old, discoloured and worn-out. Incomplete at the end.

Beginning :

ॐ नमो गणपतये । ॐ नमः सूर्याय ॥
 दिक्लीपतिर्जितो येन मलक्को नाम केतुना ।
 सोऽपि पलायितो यस्य प्रतापेन स जीवतु ॥
 श्रीमल्लराजस्य + + प्रतापार्कैः प्रकाशितम् ।
 दिक्पतेर्वल्लभावक्तपद्मं को भविता समः ॥
 प्रणम्य शिरसा सूर्यं संसारस्थितिकारिणम् ।
 यस्य चोन्मीलनात् सर्वं प्रकाशं जायते जगत् ॥
 नत्वाकं खा० त्म० प्रश्नो० १४ + शाके चक्रे हरिप्रभः ।
 श्रीलश्रीगौरीनाथप्रसादं ज्योतिषः सारसागरम् ॥
 हरेस्तनूजोऽय सनाथनामा गौरीपदं पूर्वपदेऽपि यस्य ।
 आरभ्यते तेन ससारसागरः सर्वस्य शास्त्रस्य विद्वद्य सागरम् ॥
 सुखवंशे हरेर्जातो गौरीनाथः श्रिया युतः ।
 करोति सारसंयुक्तं सागरं नाम पुस्तकम् ॥
 गुरोः पदभवां धूलिं निवेष्ट्य मस्तके ततः ।
 आरब्धं सागरं नाम पुस्तकं सारसंयुतम् ॥

समुद्रमथनाद्देवाः लेभिरे ते पृथक् पृथक् ।
 रत्नं तथास्य मथनात् लभन्ते वाञ्छितं जनाः ॥
 अन्येषु शास्त्रेषु विवादमात्रं न लभते तेषु फलं समयम् ।
 पदे पदे ज्योतिषमन्त्रवादे चिकित्सिते प्राणितिहेतुरस्ति ॥

The first leaf is a restoration and the second leaf (which is of the original manuscript) begins with—वादमात्रं in the last śloka quoted above.

विफलान्यन्यशास्त्राणि विवादस्तेषु केवलम् ।
 सफलं ज्योतिषं शास्त्रं चन्द्रार्कौ यत्र साक्षिणौ ॥
 यदुपचितमन्यजन्मनि शुभाशुभं तस्य कर्मणः पंक्तिः ।
 व्यञ्जयति शास्त्रमेतत् तमसि द्रव्याणि दीप इव ॥
 विधात्रा लिखिता या तु ललाटेऽक्षरमालिका ।
 दैवज्ञ एव तां पश्येत् होरानिर्मलचक्षुषा ॥
 मुहूर्त्ततिथिनक्षत्र मू + + श्वायनानि च ।
 सर्वाण्येवानुकूलानि स्युर्नस्यात् सांवत्सरो यदि ॥

दैवज्ञप्रशंसा ।

तमः स्तोमावृते विश्वे समन्ताज्जलभूते भूतलेऽकस्मात् ।
 उदितो भगवान् भानुः प्रकाशयन् स्वप्रकाशेन ॥

अपि च ।

तमः स्तोमावृते विश्वे जगदेतच्चराचरम् ।
 राशिग्रहोडुसंघातं सृजन् सूर्योऽभवत्तदा ॥

रव्याद्युत्पत्तिः ।

तत्र प्रथमतः स्वरचितसूर्यसिद्धान्तसमविवस्वत्सिद्धान्त-
 सारनामगणनशास्त्रमाह । आदौ शिष्टानुशिष्टशास्त्रसमुदय-
 कर्त्तव्यताकं निर्विघ्नेन परिसमाप्तिकामनया प्रारिप्सितस्य श्रीमद्भा-
 स्वदेकनिदानतया तन्मस्कारमङ्गलमादौ ग्रन्थकृत् शिष्यशिष्यायै
 निबध्नाति ॥ १ ॥

प्रबलतिमिरभूरिपङ्कममानहृह जनानवलोक्य सानुरागम् ।

निजकरनिकरैः समुद्धरन्तं कमपि तमेव मुञ्जर्नमस्कारोमि ॥

ततो बज्रविघ्नावगज्जक्षया(?) गुरुतमं नमस्कृत्य गुरुतरं गुरुञ्च
नमस्कुर्वन् शिष्यायैतदपि निबध्नन् प्रयोजनाभिधेयेन सम्बन्धानाह ।

गुरोः पदाब्जं पितरञ्च नत्वा तेषामनुधानविट्छुद्धिः ।

सन्देहदृष्टाज्वलनं विवस्वत्सिद्धान्तसारं स्फुटमातनोमि ॥ २ ॥

इदानीं खानौद्वयव्यापनेन स्वकीयग्रन्थस्य भ्रमप्रमादादिमूलकतां
निराकुर्वन्नाह ।

धौराः शृणुध्वमनुरञ्जयत प्रमोदैः

नापि प्रशंसत मनाक् पिशुना महान्तः ।

यत्ते कडी (?) हरितनूजनुरेष गौरी-

नाथः कृताञ्जलिकरः किमपीह वक्ति ॥

ननु प्राचीनग्रन्थेषु सत्सु कथमत्र विपश्चितामादरः स्यात्तत्राह—

श्रीवैद्यनाथनृपतेः शासनकल्पप्रतापिनौ प्रसरः ।

नवमुपनयामि किमियं विबुधानामोदयिष्यन्ति ॥

क्रेदे गुणे चैव मदीयशास्त्रे तद्वैद्यनाथेति पदं निगूढं ।

शकेन्द्रकालो ग्रहसप्तरूप रामेण ३१.७६ युक्तं कलिवत्सरः स्यात् ।

कलेरब्दानयनम् ।

कल्यब्दसङ्कोजनवाणपञ्चवेदैर्विहीनो ४५५४ भवतीह शास्त्रे ।

खाब्दस्तमेकं गुणयेत् कुरामनन्दैः ६३१ तदाष्टो जननन्दवाणः ॥

५६४ ॥

6B, इति श्रीगौरीनाथशर्मविरचिते ज्योतिःसारसागरे विवस्वत्सिद्धान्त-
सारनाम्नि मध्यादीनां ध्रुवाध्यायः प्रथमः । इदानीं स्फुटाध्यायो यथा ।

18B, इति श्रीगौरीनाथविरचिते विवस्वत्सिद्धान्तसारे स्फुटाध्यायो
द्वितीयः ।

20B, °ग्रहगत्यध्यायस्तृतीयः; 21A, °अधिकारः; 26B, °स्तिप्रश्नाधिकारः
 पञ्चमोऽध्यायः; 29B, °सूर्यचन्द्रग्रहणाध्यायः षष्ठः; 46B, इति श्रीगौरीनाथ-
 शर्मविरचिते ज्योतिःसारसागरे संज्ञानिर्णयाध्यायः सप्तमः; 52B, °वारफलादि-
 प्रकरणं नामाष्टमोऽध्यायः; 58B, °तिथिप्रकरणं नाम नवमोऽध्यायः; 64B,
 °करणप्रकरणं नाम दशमोऽध्यायः; 65A, °निन्द्ययोगप्रकरणं नाम एकादशो-
 ऽध्यायः; 68B, °योगावयोगोद्भवप्रकरणं नाम द्वादशोऽध्यायः; 75A, °संक्रान्ति-
 प्रकरणं नाम त्रयोदशोऽध्यायः; 84A, °कालाशौचप्रकरणं नाम चतुर्दशोऽध्यायः;
 89A, °चन्द्रताराप्रकरणं नाम पञ्चदशोऽध्यायः; 98A, °गोचरप्रकरणं नाम
 षोडशोऽध्यायः; 122B, °विवाहप्रकरणं नाम सप्तदशोऽध्यायः; 124A, °नव-
 वधागमनप्रकरणं नाम अष्टादशोऽध्यायः; 124B, °नवशयनप्रकरणं नाम
 ऊनविंशतितमोऽध्यायः; 127A, °आधानप्रकरणं नाम विंशतितमोऽध्यायः;
 129A, °गर्भाधानादिप्रकरणं नाम एकविंशतितमोऽध्यायः; 147A, °जातकप्रकरणं
 नाम द्वाविंशतितमोऽध्यायः; 157A, °आयुर्द्वयो नाम त्रयोविंशतितमोऽध्यायः;
 160B, °अष्टवर्गो नामाध्यायश्चतुर्विंशतिः; 162B, °ग्रहयोगो रिष्टयोगोद्भवः
 पञ्चविंशतितमोऽध्यायः; 171A, °राजयोगाः षड्विंशोऽध्यायः; 175A, °नाभस-
 योगः सप्तविंशोऽध्यायः; 190B, °सिंहासनादियोग तथा पूर्वस्थ केन्द्रगतचन्द्र-
 फनफारफाणुनफारकाकेमद्रुमयोग तथा उभयचरीयोगद्विग्रहादियोगादयो-
 ऽष्टविंशतितमोऽध्यायः; 198A, °प्रत्रज्यायोगाध्यायस्त्रिंशत्; 213B, °ग्रहचार
 एकत्रिंशदध्यायः; 236B, °सर्वग्रहदृष्टिफलं द्वात्रिंशदध्यायः; 251B, °त्रय-
 स्त्रिंशद्भावाध्यायः; 257B, °भाग्यर्क्षचिन्ता चतुस्त्रिंशदध्यायः; 260B, °कर्मजैव-
 पञ्चत्रिंशदध्यायः; 261B, °दीप्तादिग्रहाध्यायः षट्त्रिंशत्; 264A,
 °खगृहादिस्थग्रहफलमध्यायः सप्तत्रिंशत्; 269B, °दीप्तादिग्रहजातकलाध्यायः
 अष्टत्रिंशत्; 275A, °स्त्रीजातकाध्याय + + + त्रिंशत्; 281A, °अरिष्टा-
 ध्यायो नवत्रिंशत् (?); 282A, °निर्याणाध्यायो द्वात्रिंशत्; 291A, °नाक्षत्रिक-
 दशाप्रकरणं नाम एकचत्वारिंशदध्यायः; 303A, °शिशूनां दशकर्मनामा
 नवत्रिंशदध्यायः (?) समाप्तः; 327B, °वास्तुप्रकरणं + + + + चत्वारिं-
 शदध्यायः समाप्तः; 334B, °कृषिप्रकरणं नाम + + चत्वारिंशत्तमोऽध्यायः;
 359B, °त्रिचत्वारिंशत्तमोऽध्यायः समाप्तः; 362B, °अद्भुताध्यायो नाम
 चतुश्चत्वारिंशदध्यायः; 366B, °पञ्चचत्वारिंशदध्यायः; ... ..

Still the manuscript is incomplete. So it is a comprehensive work on Jyotiṣa with all its branches, composed in Śaka 1453 = 1531 A.D. In it *Vivasvatasiddhāntasāra*, a separate treatise by the author, is embedded as the first part, which is stated to be equal, in its merit and scope, to *Sūryasiddhānta*. Here, in the first part, the author mentions Vaidyanātha as his patron. As for the Mallas mentioned in the first obscure introductory verse, they are most likely, to hazard a conjecture, the Malla kings of Viṣṇupur, who might have once beaten back a raiding party or the like from the Delhi imperial army; and that is boasted of here as a victory over 'Dillīpati'. There are three stray leaves, one of which contains a letter addressed to Tārṅkacūḍāmaṇi (by which name commonly Raghunātha Śiromaṇi was known) by Maheśa [Thakkura], the founder of Dvārbhāṅga Rāj, which we quote below *verbatim* :

स्वस्ति सद्गौयमाननिरवधिसत्तर्काध्यापनोपार्जितयशोराशि-
खर्वीकृतविविधविपक्षविदत्तुर्गर्वश्रीमत्तार्किकचूडामणिभट्टाचार्य-
चरणारविन्दद्वन्द्वेषु श्रीमहेशशर्मणः प्रणामाः सहस्रशः । शमस्तु
भव[तां] कार्यमिदमन्यच्च । भवत्प्रहिता वार्त्ता समधिगता
किन्त्वस्माकमत्र किञ्चित् प्रयोजनं वर्त्तते इति कृत्वा तत्र न
गतमिदानीं । परन्तु ममापि वर्षद्वयं व्याप्य भवच्चरणसन्दर्शनेच्छा-
सन्ततिर्जा[ता] सा नाद्यापि पूर्णा भवति अतएव भाग्यरहितो +
+ + सेवानन्तरं भवच्चरणसन्दर्शने गन्तव्यं । अत्र सन्देहो
नास्तीति निवेदितं । किन्तु भवतां रामकृष्णचक्रवर्त्ती यादृशः
तादृ[शः] दिक्भाद्रस्यैकविंशेऽह्नि ।

+ + + + + वर्त्तिषु श्रीशुभाशीराश्वयः सन्तु । प्रयोजन-
चैतत् । वयं त्वदीया एव इति दिक् । इहैव श्रीरामदेव-
चक्रवर्त्तिषु शुभ + + + + + प्रयोजनचैतत् । श्रीकृष्णाय
नमः । श्रीरामाय नमः । श्रीहराय नमः । श्रीगोविन्दाय नमः ।

The following occurs in a different hand :

इहैव प्राणप्रतिमश्रीरामकृष्णचक्रवर्त्तिषु पाल्यश्रीपरशुरामशर्मणः
शतं नमस्काराः कार्यञ्चित् भ्रातः सन्दर्शनार्थे + + + + +

Among these leaves, again, there is the first half of the first original leaf of *Jyotiṣasārasāgara*.

Further, at the end of the MS. we have three leaves of an index to the work, covering foll. 27-190 (?).

7061.

168. ज्योतिःसागरसारः । *Jyotiḥsāgarasāra*.

By Mathureśa.

The same manuscript has been noticed by Dr. Rājendralāla Mittra under No. 489.

It also contains maxims from Khanā in Bengali.

Post-colophon Statement :

शुभमस्तु शकाब्दाः १७११ श्रीहरिनारायणशर्मणः स्वाक्षरमिदं ।

The manuscript is old in appearance.

The authorities quoted : (1) *Jyotiḥsāgarasamgraha*, (2) *Jyotiṣa*, (3) *Varāha*, (4) *Bhojarāja*, and (5) *Khanā*.

7062.

3346. ज्योतिःसागरसारः । *Jyotiḥsāgarasāra*.

By Bhoja.

Substance, country-made paper. $15\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 24. Lines, 5 on a page. Character, Bengali. Date, (?). In the 18th century handwriting. Appearance, discoloured. Incomplete.

It begins :

ॐ नमो गणपतये ।

जगदीशं रविं नत्वा लोकानुग्रहकारकम् ।

ज्योतिःसागरसारोऽयं श्रीमद्भोजेन रच्यते ॥

रविः सोमो मङ्गलश्च बुधो जीवः सितः शनिः ।

एतेषां नामतो वाराः सप्तैव कथिताः क्रमात् ॥

1B, इति वारगुणकथनम्; 2A, कालवैलाकथनम्; 2A, इति दग्धदिनकथनम्; 2B, इति मासदग्धदिनकथनम्; 3A, इति नक्षत्रदेवता-
कथनम्; 3B, इति नक्षत्रामृतकथनम्; इति विषययोगकथनम्; 4A, इति
यमघटयोगकथनम्; 4B, अथ राशिनक्षत्रविभागः; 5A, अथ राश्याधिपति-
कथनम्; 5B, इति चन्द्रस्य विशेषशुद्धिः; 6A, अथ ताराशुद्धिः;
7B, जन्ममासे क्षौरकर्मादिनिषेधः; 7B, इति ज्योतिःसागरसारे
प्रथमोऽध्यायः ।

8A, इति रविशुद्धिकथनम्; 9A, इति ज्योतिःसागरसारे प्रकीर्णकनाम
द्वितीयोऽध्यायः ।

9A, अथ विवाहः; 9B, इति पुरुषविवाहनिषेधः; 10A, शुभजोटक-
कथनम्; 10B, इति गणशुद्धिकथनम्; 12B, इति विवाहप्रकरणम्; 13A,
अथ घटीदानम्; 13B, अथ पञ्चामृतम्; 13B, इति ज्योतिःसागरसारे तृतीयो-
ऽध्यायः ।

14A, अथ जात-संज्ञादि; 18A, अथ उपनयनम्; 19A, अथ
समावर्त्तनम्; 19A, अथ तैलदानम्; 20A, अथ नौकागठनम्; 21A, इति
हलप्रवाहः; अथ बीजवपनम्; अथ अम्बुवाचि; अथ धान्यकर्त्तनम्; 22B, इति
ज्योतिःसागरसारे चतुर्थोऽध्यायः ।

23B, यात्रायां विहिताविहितनक्षत्रकथनम्; 24A, इति खलाटीयोगे
यात्रानिषेधः ।

7063.

6613. ज्योतिर्निबन्धसर्वस्व (?) । *Jyotirnirbandhasarvasva*.

This is a very old and worn-out manuscript, so much so that it does not bear handling. There are twenty leaves, ten of which are marked 91-100; the next ten have lost their leaf-marks. There are also fragments of a few leaves. But the writing is not very old; it would not go beyond the 18th century. Manuscript disintegrated and cannot be handled.

93A, अथ गणमुद्रिः; 95A, अथैकनाड्यपवादः; 95B, अथ दुष्टफल-परिहारः; 97A, अथ जातकप्रकरणम् ।

In the 2nd leaf without leaf-mark: इति जातकप्रकरणे आधानाध्यायः ।

In the 3rd leaf without mark: इति जन्माध्यायः ।

In the 5th of the leaves without marks: अथारिष्टाध्यायः ।

It is called *Jyotirnirbandhasāra* by the former owner of the MS., who writes, on the paper in which the manuscript wrapped in, that he would find more leaves of *Jyotirnirbandhasāra*. But we find no justification in the body of the leaves for calling it so.

7064.

3912. ज्योतिर्निर्णयः । *Jyotirnirṇaya*.

By Govinda Nyāyavāgīśa.

Substance, country-made paper. 16×4 inches. Folia, 49. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning :

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य वासुदेवस्य पादपद्मं जगद्गुरोः ।

ज्योतिर्ग्यान् समालोक्य विचार्य च पुनः पुनः ॥

गोविन्दन्यायवागीशभट्टाचार्येण धीमता ।

बालानामाशुबोधाय ज्योतिर्निर्णय उच्यते ॥

अथ राशिनिर्णयः ।

मेघदृषमिथुनकर्कटसिंहाः etc. etc.

A treatise on astrology, complete in four chapters, the last of which runs :

इति श्रीगोविन्दन्यायवागीशभट्टाचार्यविरचित-ज्योतिर्निर्णये
चतुर्थः परिच्छेदः ।

Post-colophon Statement :

समाप्तोऽयं ज्योतिर्निर्णयनामा ग्रन्थः ।

श्रीशम्भुनाथ आचार्यस्य अक्षरमिदमिति ।

7065.

6500. ज्योतिर्निबन्धः । *Jyotirnirbandha.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 96. Lines, 16 on a page. Character, Nāgara of the early 18th century. Appearance, old, discoloured and worm-eaten. Incomplete at the end.

This is to be differentiated from No. 6441. It agrees with IO. Catal. No. 3000. The IO. manuscript gives the author's name as Śivadāsa.

Begins thus :

विदाद्यं यान्तमर्धेन्दुभालयुक् विन्दु तत्पुनः ।

+ + + + मनुष्यस्य नमामि तम् ॥

अभीष्टफलदो देवः सर्वज्ञः परमेश्वरः ।
 आदधातु गणाध्यक्षः स्थितिं मनसि नः सदा ॥
 तिथ्यादिकालावयवस्वरूपां
 जगत्प्रसूत्यादिकहेतुभूताम् ।
 कालत्रयज्ञानविधायिनीं तां
 वन्देऽहमाद्यामिह शास्त्रवन्द्याम् ॥

नारदः ।

ब्रह्माचार्यवसिष्ठोऽचिर्मनुः पौलस्त्यरोमशौ ।
 मरीचिरङ्गिरा व्यासो नारदः शौनको भृगुः ॥
 चवनो यवनो गर्गः कश्यपश्च पराशरः ।
 अष्टादशैते गंभीरा ज्योतिःशास्त्रप्रवर्त्तकाः ॥
 वराहमिहिराचार्य श्रीपतिः सत्यभास्करौ ।
 लल्लः सूरिर्ब्रह्मगुप्तो वैद्यनाथश्च रेणुकः ॥
 एषां शास्त्राणि संवीक्ष्य सारमादाय यत्नतः ।
 तदुक्तवचनैः कुर्वे फलग्रन्थं मनोरमम् ॥
 यथैवारोपयत्येकं श्रेयोर्थं सं + मंपथि ।
 सत्साराभेषु शास्त्रेषु तथैनां विद्धि मत्कृतिम् । गर्गः ।
 etc. etc. etc.

7066.

10456. ज्योतिर्विदाभरणटीका (सुखबोधिका) ।

Jyotirvidābharanāṭīkā.

By Bhāvaratna.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 71. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

Copied from a defective MS., it begins with the comm. on st. 53 of ch. XV and goes to the end of the 22nd chapter.

2A, इति श्रीज्योतिर्विदाभरणटीकायां पञ्चदशोऽध्यायः ।

12B, इति श्रीपौर्णिमीयागच्छाधिराजभट्टारकपुरन्दर श्री ५ श्रीमहिमा-
प्रभसूरीश्वरचरणसरोरुहचञ्चरीकायमाणशिष्यभावरत्नविरचितायां कालिदासकृत-
ज्योतिर्विदाभरणस्य सुखबोधिकायां गृह्यारम्भाध्यायः षोडशः ; 20B, श्री० नव-
गृहप्रवेशामरप्रतिष्ठाध्यायः सप्तदशः ; 31A, इति श्री० अन्नप्राधानविशेषसंस्कार-
पुण्यसाधनाध्यायोऽष्टादशः । (The 19th col. is omitted.)

57B, ० विंशतितमोऽध्यायः ; 66A, ० एकाधिकविंशतितमोऽध्यायः ।

Last Colophon :

ग्रन्थाध्यायनिरूपणक्रमश्रीविक्रमार्कान्तपर्वणो नाम द्वाविंशति-
मोऽध्यायः सम्पूर्णः ॥

गच्छे श्रीमहिमाप्रभाख्यसुगुरोः श्रीपौर्णिमीयाभिधे
शिष्यः सूरिवरस्य माण्डणसुतो यो भावरत्नाभिधः ।

(?) वाङ्माकुतिसमुद्राद्भव सतूतवाजू श्रीपतिर्येस्यंक्रतो

(?) व्याकरणाभिधास्मरणतोलंकार युक्तापिया १ ॥

(?) चक्रवालधिभाख्यो वरज + सुहावलीन् सूखायतेत्र (?) पालो-
स्तराका पत्तकधारिरण २ ॥

Post-colophon :

अस्य मूलग्रन्थस्य सर्वाध्यायराशीकत संख्या १४१ श्लोकमानतः
अ सूत्रवृत्तिमिलने ग्र० ६४२० अनुष्टुभ्यां शिवः शरणं ।

Published already.

7067.

902. ज्योतिषकल्पतरुः (लौकिकस्कन्धः) ।

Jyotiṣakalpataru (Laukikaskandha).

By Kavicūdāmaṇi.

For the manuscript see L. 1754.

Post-colophon :

संवत् १८६६ ।

The authorities consulted :

- (1) रत्नमाला, (2) दैवज्ञचिन्तामणिः, (3) ज्योतिर्निबन्धः, (4) वराह-
संहिता, (5) वादरायणेनोक्ताः, (6) वशिष्ठः, (7) ज्ञेयं दीपकायाम्,
(8) मुहूर्तचिन्तामणि, (9) ज्योतिषचिन्तामणिः, (10) दैवज्ञकण्ठाभरणम्,
(11) वराहसंहितायां मिहिराचार्यः, (12) पितामहे, (13) एतदाह रविः
(35A), (14) अथ देशस्य शुभाशुभज्ञानपराशरादिकथनम् (?) (35B),
(15) गर्गाचार्य, (16) कश्यप, (17) वृद्धगर्गमत, (18) पराशरमत,
(19) पञ्चरात्र, (20) मण्डलशान्तिदीपिका ।

7068.

10576. ज्योतिषकौमुदी । *Jyotiṣakaumudī*.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 11. Lines, 11 on a page. The 2nd leaf is missing. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh. Incomplete.

On divination by questions.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ प्रश्नप्रकरणं निरूप्यते ।

अथ प्रश्नविचारप्रयोजनमाह वराहः ।

दैवज्ञस्य हि दैवेन सदसत्फलवाङ्मया ।

अवशो गोचरं मर्त्यैः सर्वं समुपनीयते ॥

अश्रौषीच्च पुरा विष्णोर्ज्ञानार्थं समुपस्थितः ।

वचनं लोकनाथोऽपि ब्रह्मा प्रश्नादिनिर्णयम् ॥

आदिशब्देन स्वरशकुनादिकम् ।

तस्मान्नृपः कुसुमरत्नफलाग्रहस्तः

प्रातः प्रणम्य रचये हरिदिङ्मुखस्यः ।

हेराङ्गशास्त्रकुशलान् हितकारिणश्च

संहृत्य दैवगणकान् सद्यदेव पृच्छेत् ॥ ३ ॥

It is called *Jyotiṣakaumudī* only on the obverse of the 1st leaf. The leaves of the MS. also are marked with the letters ज्यो० कौ०.

7069.

6344. ज्योतिषकौस्तुभटीका । *Jyotiṣakaustubhāṭikā*.

By Devīdāsa

The author's own commentary.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 43. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara. Date, Samvat 1841. Appearance, discoloured. Ch. VI only, relating to Vāstu.

Colophon :

इति श्रीदैवज्ञमुरलीधरात्मजगुरुदेवीदासरघुनाथचरणार्चन-
सावधानदेवीदत्तविरचितायां स्रक्तज्योतिषकौस्तुभटीकायां निकषा-
ख्यायां वास्तुमनस्कारमयूखोद्दीपनं षष्ठं ।

Post-colophon :

सं १८४१ ।

It begins :

अथ वास्तुमयूख उद्दीप्यते । गृहनिर्माणप्रयोजनं भविष्य-
पुराणे—

गृहस्थक्रियाः सर्वा न सिध्यन्ति गृहं विना ।

यतस्तस्माद् गृहहारम्भप्रवेशसमयौ ब्रूवे ॥

इति व्यासवचनादग्रास्तोक्तकाले निर्मातुमीप्सितं गृहं न सिध्यति
न फलति तस्मादत्र गृहहारम्भे यानि विचारणीयानि तान्याह ।
वर्णमिति ।

It often quotes Śrīpati and also *Candrāloka* among ancient authorities.

7070.

5506. ज्योतिषचन्द्रिका । *Jyotiṣacandrikā.**By Harikṛṣṇa, son of Sambhunātha.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 154. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1881 and Śaka 1744 (?). Appearance, fresh. Complete.

A treatise on astrology.

It begins thus :

श्रीगणेशं गुरुं खेटान् शम्भुश्च खेष्टदेवताम् ।
प्रणम्याञ्जानबोधाय कुर्वे ज्योतिषचन्द्रिकाम् ॥
तत्रादौ पञ्चाङ्गानि !

6B, इति श्रीज्योतिषचन्द्रिकायां पञ्चाङ्गाख्यः प्रकाशः; 12B, °कोषं नाम द्वितीयं समाप्तः; 15A, °संला(?) कोशप्रकाशं समाप्तमभूत्तृतीयम्; 26A, °त्याज्यात्याज्यप्रकाशश्चतुर्थः; 36B, °नक्षत्रप्रकरणं पञ्चमः; 42B, °संक्रान्ति-प्रकरणं नाम षष्ठः प्रकाशः; 51A, °गोचरप्रकरणं नाम सप्तमः प्रकाशः; 70B, °संस्कारप्रकरणं नामाष्टमः प्रकाशः; 96B, °विवाहप्रकरणं नाम नवमः प्रकाशः; 97A, °वधूप्रवेशाख्यो दशमः प्रकाशः; 98A, °द्विरागमनप्रकाश एकादशः; °अन्यजातीनां पुनर्विवाहाख्यो द्वादशः प्रकाशः; 99B, °स्मार्त्ताख्यप्रकरणं नाम त्रयोदशः प्रकाशः; 100A, °अग्राधानप्रकरणं नाम चतुर्दशः प्रकाशः; 101A, °राज्याभिषेको नाम पञ्चदशः प्रकाशः; 110A, °यात्राप्रकरणं नाम षोडशः प्रकाशः; 121A, °गृहारम्भप्रकरणं नाम सप्तदशः प्रकाशः; 124B, °वास्तु-प्रवेशनं नामाष्टादशः प्रकाशः; 154A, इति श्रीमच्छम्भुनाथात्मजज्योतिर्विद्वरि ऋष्यकृते ज्योतिषचन्द्रिकायां मिश्रप्रकाशो नामैकोनविंशः सम्पूर्णम् १६ ॥

Post-colophon Statement :

इशे मासे सिते पक्षे द्वितीयायां भृगुवासरे ।
गङ्गादत्तेन लिखिता पुस्तिकेयं शुभा भवेत् ॥
संवत् १८८१ शका १७४६ ।

The work ends thus :

गोत्रे गर्गाह्वयोऽभूत् सकलगुणयुतो मध्यहंसे च काश्यां
 श्रीमद्वीरेश्वराख्यो विबुधजनसभामण्डले चाग्रगण्यः ।
 शब्दे वैशेषिकाख्ये फणिपतिचरणोद्भूतशास्त्रे सुमेधाः
 श्रौते स्मार्त्ते पुराणे निगमतनुकलाज्योतिषे सुप्रसिद्धः ॥
 सदाशिवारख्यः खलु तस्य सूनुः तत्तुल्यविद्याकुशलः सुमान्यः ।
 तस्यात्मजः श्रीकृतिशम्भुनाथः सर्वज्ञपौराणकलाप्रसिद्धः ॥
 तत्पुत्रो हरिकृष्णारख्यो ज्योतिर्विकुलसम्भवः ।
 तेनायं निर्मिलो ग्रन्थः सर्वेषां सुखहेतवे ॥

The date of the composition of the work is Śaka 1744 :

श्राके सागरवेदचाद्रिशशिगे याम्नायने प्रावृषि
 मासे नाभसशुक्लगे यमतिथौ भानौ च मित्रर्क्षगे ।
 यामे कायगते च शङ्करपुरे श्रीमद्गुरोः पुण्यतः
 श्रीमज्ज्योतिषचन्द्रिकातिसुलभा ग्रन्थः समाप्तिं गतः ॥

So this seems to be the first copy of the work.

7071.

10141. **ज्योतिषचन्द्रिका ।** *Jyotiṣacandrikā.*

Forming part of Bālaprakāśa.

By Viśvanātha under the patronage of Bālacandra, son of Mahārājādhirāja Rāyadhola.

Substance, country-made paper. 10½ × 4 inches. Folia, 9 (by counting), marked 1-7, 21 and 24. The first half of the first leaf is missing. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured. A mere fragment.

2A, इति अमृतयोगादि; 2B, अथ योगापवादः; अथ मुहूर्त्ताः;
 3A, इति वारसंज्ञादिचन्द्रिका; 4A, अथ नक्षत्राणां योनिस्तत्र रत्नमाला; 7B,
 अथ पुष्यप्रशंसा; 21A, अथ यात्रायोगाः; 21B, इति यात्रानिरूपणचन्द्रिका ।

24A, इति श्रीमहाराजाधिराजश्रीरायडोलात्मजश्रीबालचन्द्रकारिते बाल-
प्रकाशे विश्वनाथविरचिते ज्योतिषमञ्जरी समाप्ता ।

गुरुभ्यो नमः ।

भास्वत्कीर्त्तिर्बालचन्द्रमेन्द्रो राज्ञा लब्ध्वा विश्वनाथस्तनोति ।

विद्वत्तोष्यो बालचन्द्रप्रकाशे विद्वच्छास्त्रे कर्मणां सदिपाकम् ॥१॥

तत्र प्रथमोल्लासनिरूपितचतुर्विधपरमपुरुषार्थसाधनीभूतदेवता-
र्चनसाधनीभूतमारोग्यविशेषणविशेषितं शरीरमिति प्रतीयते तत्र
चारोग्यविशेषणस्य विशेष्यशरीरवत् स्वातन्त्र्येण पुरुषार्थसाधनत्वेन
शरीरगुणवत्त्वया गुणानां रूपणार्थत्वात् असम्बन्धः समत्वं स्यात्
.. .. .

तथा लोहित + + ऋत्विजः प्रचरन्तीति अत्र ऋत्विग् विशेषणी-
भूत लोहितलीषत्वस्य प्रचरन्तीति भाव मा + + त्पर्यमस्तीति
विशिष्टे विधिनिषेधौ विशेषणमुपसंक्रमत इति न्यायादर्शितमित्यल-
मतिप्रसङ्गेन । परमकारुणिक + + + + + य-
चरणयुगलकमलवहलभक्तिविलाससदाचारसमाजपंजरराजित-
मानसमानसहंसश्रीमद्रायडोलाकुलकैरव + + + + वदान्या-
ग्रगण्यकीर्त्तिराजिराजितचरणपङ्कजपरमोदारचरितपरमोपकार-
रसिकद्विजराजचरणसरोजनिषेवित + + + + रश्रीमत्
श्रीबालचन्द्रस्य तथा परमभागवतोत्तमपरमोदारमैत्रीदारोदार-
नायककमनीयगुणकन्दर्पदर्पविस—Here ends the leaf.

7072.

5865. ज्योतिषमञ्जरी (जातकप्रकरणम्) ।

Jyotiṣamañjarī (Jātakaparakaraṇa).

By Raghunātha, son of Lakṣmaṇa Paṇḍita.

Substance, country-made paper. 9½ × 4½ inches. Folia, 12. Lines, 9
on a page. Extent in ślokas, 360. Character, Nāgara of the 19th century.
Appearance, fresh. Complete.

Beginning :

श्रीरामो विजयते ।

अथ जातकप्रकरणम् ।

विषमे विषमांशे च सूर्येन्दुगुरवस्तथा ।

पुत्रजन्मकराः सत्यं समांशे योषितां समे ॥

केन्द्रोपग्राह्यहाद्वारं लग्नाद्वा भवनस्य च ।

अर्कादीपं विधोस्तैलं लग्नाद्वर्त्तिं वदेत्सुधीः ॥

Colophon :

इति श्रीमत्पण्डितलक्ष्मणात्मजश्रीरघुनाथविरचितायां ज्योतिष-
मञ्जर्यां जातकप्रकरणं समाप्तम् ।

Post-colophon :

ॐ तत् सत् . . . ।

मास्यसिते पक्षे अमायां भृगुवासरे ।

ग्रहा + + न्दुके वर्षे जातकं लिलिखेदिदम् ॥

7073.

6364. ज्योतिषमञ्जरी । *Jyotiṣamañjarī.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 38. Lines, 6 on a page. Extent in ślokaś, 600. Character, Nāgara. Date, Samvat 1811. Appearance, discoloured. Complete.

The general topics of Jyotiṣa (Astrology) are dealt with here.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

असुरासुरपूजितमुनीन्द्रैः सेविता भक्तिनम्रैः ।

सकलभुवनजाद्यां लिलया स्युटति । (?) (?) (?) ।

अभयवरदा वीणां पुस्तकं धारयन्ती(ति)

सकलफलमभी(भि)ष्टं भारती(ति) मे ददातु ॥

अथ आनन्दादियोगमाह ।

आनन्दः कालदंडो धूमाख्योऽथ प्रजापतिः । etc. etc.

Topics :

1A, इति आनन्दादि अष्टाविंशतियोगाः लिख्यन्ते ; 4B, इति भुजंगदष्टः ; 7A, अथ ग्रहाणां दानम् ; 8A, अथ संक्रान्तिप्रकरणम् ; 10A, अथ हलचक्रम् ; 11A, अथ गर्भाधानम् ; 12A, अथान्नप्राशनम् ; 13B, अथ विद्यारम्भः ; अथ यज्ञोपवीतम् ; 16B, अथ विवाहप्रकरणम् ; 18A, अथ मैत्रीबलाबलमित्र-समश्च अघिमित्रचक्रम् ; 19A, अथ द्विंदादशः ; 21B, अथ चन्द्रशुद्धिः ; 22A, इति चन्द्रशुद्धिर्लक्षणसमये ; 24A, अथ कार्तिकनिर्णयः ; 24B, अथ अष्टादश दोषाः ; 24B, अथ दग्धातिथिः ; 25A, अथ नक्षत्रशुद्धिः ; 25B, अथ पञ्चश्लाघावेधफलम् ; 28A, अथ गोरजलममाह ; 29B, अथ वधूपवेशे ; 33A, अथ देवप्रतिष्ठा ; 38A.

Last Colophon :

इति द्वादशराशिफलम् ।

Post-colophon :

संवत् १७११ वर्षे शके १५७६ प्र० फाल्गुनसुदी १५ रवौ तद्दिने
लिखितम् । अविमुक्तवाराणसी ।

The last owner of the MS. gives the work the name—*Jyotiṣamañjarī*, which is, however, not found in the body of the manuscript.

7074.

2036. ज्योतिषमणिमाला । *Jyotiṣamañimālā*.

Anonymous.

For the MS. and for the work, see L. 4085. There are at the end some verses in old Bengali in the same style as the *Āryās* of Śubhankara.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

गणेशं भारतीं वंदे गुरुपादांबुजं तथा ।
वक्ष्ये वै पूर्वशास्त्रोक्तं ग्रहराशिगतं फलम् ॥ १

सहजदशमषष्ठे लाभगे याति सूर्ये
धनयशान्दपमान्यसर्वकार्येषु सिद्धिः ।
शुभमतिमखिलार्थं बंधुवर्गातिशौख्यं
सुतसुखधनलाभं पुण्यवृद्धिं करोति ॥ २ ॥

जन्मान्त्यसप्तद्विचतुर्थसंस्थाः
पञ्चाष्टगो वै नवमेऽपि भानुः ।
रोगं च शोकं भयमग्निपीडा-
व्याधिप्रवासं कुरुतेऽर्थहानिम् ॥ ३ ॥
इति रविफलम् ।

जन्मत्रिसप्तद्वयकर्मलाभे
षष्ठे विधुश्चापि करोति लाभं ।
द्रव्यागमं मित्रसमागमं च
सद्गुणवृद्धिं दिजदेवभक्तिम् ॥ ४ ॥
etc. etc. etc.

Ends thus :

दशमे शनिशुक्रौ चेदष्टमस्थो यदा गुरुः ।
राजस्त्वैव यदा लाभे बालकस्य षडाङ्गुलिः ॥
भयधनुर्धरपञ्चभागो प्रसवशौख्य * (कु)लं न च दृश्यते ।
+ + + + +
त्रिभिर्भागैर्विजानीयात् समे स्त्री विषमे नरः ।
दन्तिसन्तः शुभग्रहैर्दृष्टः समन्यते
सुख(स्व)त्वाख्यावातः प्रवदन्ति सन्तः ॥

7075.

10833. ज्योतिषवचनम् । *Jyotiṣavacana.*

Substance, country-made paper. 12 × 3½ inches. Folia, 19. Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

A collection of ślokas from astrological works. Very incorrect.

श्रीश्रीराधाकृष्णः । ॐ नमः सवित्रे ।

अथ यौतिसितोलावचन ।

सर्वकर्मानुपादेया विस्तृष्टिचन्द्रतारयोः ।

तच्छुद्धावेव सर्वेषां ग्रहाणां फलदाढता ॥

etc. etc. etc.

7076.

4781. ज्योतिषशास्त्रफलग्रन्थसमुच्चयः

Jyotiṣaśāstraphalagranthasamuccaya.

Substance, Nepalese yellow paper. 10 × 3½ inches. Folia, 34. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 414, as stated at the end of the manuscript. Character, Newari. Date, N.S. 971. Appearance, fresh. Complete.

पृथुयश

प्रारम्भवाक्यम् । ॐ नमः सूर्याय ।

गङ्गातीरे पुरे रम्ये कान्यकुब्जे निवासिनम् ।

भट्टं वराहमिहिरं पृच्छति स्म सुतोत्तमः ॥

पृथुयशा उवाच ।

द्वादशैव सहस्राणि चतुर्लक्षस्य मध्यतः ।

उद्धृतानि त्वया तात ज्योतिषाणां न संशयः ॥

तस्य विस्तरभीतेन किञ्चित् संचिन्तमेव च ।

बहुबालप्रबोधार्थं पुत्रप्रेम्ना प्रदर्शितम् ॥

अल्पग्रन्थं प्रभूतार्थं नानाहेतूपलक्षितम् ।
 शास्त्रं पृथुयशं नाम मम नामेति संज्ञितम् ॥
 तस्य विवरणं क्षिप्रं लोकानाञ्च हिताय वै ।
 पृच्छामि त्वामहं तात ग्रन्थविस्तरभौरुकः ॥ इत्यादि ।

अन्तर्वाक्यम् ।

तद् वै मया कृतं शास्त्रं प्रत्ययस्थानमुत्तमम् ।
 मेघावलीति विख्याता देवानामपि दुर्लभाः ॥

पुष्पिका ।

इति श्रीवराहमिहिराचार्यप्रोक्तः पृथुयशोभिर्धा ज्योतिषशास्त्र-
 फलग्रन्थसमुच्चयः समाप्तः ।

श्लोकसंख्या ४१४ । शुभ सम्बत् ६७१ फाल्गुन कृष्णया चौथि
 शुक्रवारपुनर्वसुकोमूलच्छेया श्रीवत्साचार्यमुकुटानन्दनखसज्जलिचाय-
 सिधयेकाजुल शुभं भूयात् सर्वदाकाले शुभम् । खसफलसुनानं
 लोभयायमदुलामपातसा महापापलायिखया संतानसन्तानभरजेल-
 जुयुजेजुल ।

7077.

6367. **ज्योतिषरत्नमाला ।** *Jyotiṣaratnamālā.*

By Śrīpati Bhaṭṭa

With the commentary by Mahādeva.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 131. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

Jyotiṣaratnamālā by Śrīpati is a well-known work on Jyotiṣa—as applied to Smṛti, for which see L. 1426 and IO. Catal. No. 2897.

The commentary begins :

अहं श्रीपतिनामा तं कालमभिवन्दे ।

The first and the last colophons in the incomplete MS. :

10B, इति श्रीमहादेवकृतरत्नमालाविवरणे संवत्सरप्रकरणं प्रथमम् ।

129A, इति श्री० वस्त्रप्रकरणमेकोनविंशतितमं समाप्तम् ।

Of the next chapter, we have here eleven ślokas and their comments.

The text begins thus :

प्रभवविरतिमध्यज्ञानबंध्या नितान्तं

विदितपरमतत्त्वा यत्र ते योगिनोऽपि ।

तमहमिह निमित्तं विश्वजन्मात्ययाना-

मनुमितमभिवंदे भग्नैः कालमीशम् ॥ १ ॥

विलोक्य गर्गादिमुनिप्रणीतं

वराह[ल?]लादिद्वयं च शास्त्रम् ।

दैवज्ञकण्ठाभरणार्थमेषा

विरच्यते ज्योतिषरत्नमाला ॥ २ ॥

शकेन्द्रकालः पृथगाकृतिभिः । (आकृति = २२)

शशाङ्कनन्दाश्रियुगैः समेतः ॥

शराद्रिवस्त्रिन्दु (१८७५) हृतः सलब्धः ।

षष्ठ्याप्तशेषे प्रभवादयोऽब्दाः ॥ ३ ॥

Then we have the enumeration of the names of the years of Jupiter.

It ends thus :

इति ललितसुवृत्तां निर्मलां रत्नमालां-

सुदहरदधिकाशीं सद्गुणां रत्नकोशात् ।

निजगुरुपदभक्तः श्रीपतिः शास्त्रदर्शी

चतुरगणककण्ठे राजतामुज्ज्वलश्रीः ॥

7078.

10435. ज्योतिषसंग्रहः । *Jyotiṣasaṅgraha*.

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, marked 30-109 of which that marked 70 is missing. Lines, 7 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete both ends.

Jyotiṣa, as applied to Smṛti.

Foll. 30 and 31 are marked with the letters ग० द०. The rest of the leaves are marked with the letters गण०.

In foll. 90A and 91B, the work is called *Jyotiṣa-saṅgraha* :

90A, इति ज्योतिषसंग्रहे गृहप्रकरणं सम्पूर्णम् ।

91B, इति ज्योतिषसंग्रहे गृहदशा अंशस समाप्तः ।

7079.

9305.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 110. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct. Incomplete.

This is an elementary treatise on astrology. This MS. gives neither the name of the author nor that of the work itself.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

गौरीश्रवः[ ] केतकपत्रभङ्गमाकृष्य हस्तेन ददन्मुखाग्रे ।

विघ्नं मुहूर्त्ताकलितद्वितीयदन्तप्ररोहो हरतु दिपास्यः ॥

7080.

10827. ज्योतिषरत्नम् । *Jyotiṣaratna.**By Keśava Tarkapañcānana.*

Substance, country-made paper. 16×3 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 420. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

On the general topics of astrology.

Colophon :

इति श्रीकेशवतर्कपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितं ज्योतिषरत्नं
समाप्तम् ।

Post-colophon :

लिपिरियं श्रीरामतारकदेवशर्मणः ।

Beginning :

श्रीरामः ।

श्रीकृष्णं सच्चिदानन्दं प्रणम्य जगदीश्वरम् ।
द्विताय ज्योतिषः श्लोकान् सच्चिनोमि यथोचितम् ॥
तत्र सर्वकार्येषु वर्जनौयत्वात् । प्रथमं वारवेला लिख्यते ॥

End :

ज्योतिःशास्त्रमहासिन्धोः सारात्सारतरं कृतम् ।
अभ्यस्यमेतत् सततं व्यवहारोपयोगि यत् ॥

7081.

7914. ज्योतिषसारग्रहबालबोधः ।

*Jyotiṣasāragṛhabālabodha.**By Mujādityācārya.*

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 18. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 370. Character, Nāgara. Date, Samvat 1835. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीसुजादित्याचार्येण विरचितं ज्योतिषसारोद्घवालाव-
बोधः सम्पूर्णः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु । लिखतं लक्ष्मिभक्तु स्वयं पाठार्थं । संवत् १८३५ ।
शके १७०० । वर्षे भादौ मासे सुक्लपक्षे अष्टमी ८ । रवि-
वासरे । शुभमस्तु ।

भाद्रिपुस्ति भ्रष्टा etc. etc.

An elementary treatise on astrology.

Beginning :

विघ्नेश्वरं नमस्कृत्य देवीं चैव सरस्वतीं ॥
गुरुं च देवतानां प्रसादात् + + रतो मया ॥
नानासांस्त्रिं समूहेन क्रियते बालबोधकम् ।
मुंज्यादित्येन विप्रेण सिद्ध्यर्थं सारसंग्रहम् ॥
विदुषां ब्राह्मणानां च गणकानां तथैव च ।
एतेषां वरलघोस्मिन् बालबोधं च विस्तरे ॥

7082.

8727. A. ज्योतिषसारोद्धारः । *Jyotiṣasāroddhāra.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 22. Lines, 9
on a page. Extent in ślokaś, 400. Character, Nāgara. Old. Incomplete.

Incomplete, from leaf 4 to the end in leaf 24.

B. षोडशाध्यायीव्याख्या । *Ṣoḍaśādhyāyīvyākhyā.*

Incomplete, eight leaves only.

C. जातकविवरणम् । *Jātakavivarana.**By Mahīdhara.*

Incomplete, from p. 39 to p. 76, end of the 23rd chapter. Seems to be a commentary on *Vṛhājāataka*, as the letters व. टौ. are found on the margin.

D. मुहूर्तचिन्तामणिः । *Muhūrtacintāmaṇi.*

From leaf 11 to leaf 38.

In leaf 12B occurs the following :

इति दैवज्ञानन्तस्त-दैवज्ञरामविरचिते मुहूर्तचिन्तामणौ गोचर-
प्रकरणं चतुर्थं ।

E. जातकविवरणम् । *Jātakavivarana.**By Mahīdhara.*

Six leaves only.

F. मन्त्रावलिः । *Mantrāvali.*

Tāntrik, complete in six leaves.

There are 91 verses in this work, at the end of which we find this colophon :

इति श्रीरुद्रयामलोक्तं योगिनीपटलं समाप्तम् ।

7083.

7911. ज्योतिषसारः । *Jyotiṣasāra.**By Śuka.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8 (by counting). Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

A mere fragment, relating to Jyotiṣa, as applied to Smṛti. The leaves are not connected, excepting the two marked by a later hand, 23 and 24.

Colophon :

इति श्रीज्योतिषसारे शुक्लविरचिते संस्कारप्रकरणं समाप्तं ।

Begins thus :

Commentary :

नत्वा गणेशं शिवमम्बिकां च रविं गुरोरंघ्रारवीन्दुयुग्मम् ।
श्रीबालकृष्णो द्रुतबोधकं तं ग्रन्थासु दृष्ट्वा विशदौकरोति ॥ १ ॥

Text :

भासयन्तं जगद्भासा नत्वा भास्वन्तमव्ययम् ।
क्रियते काशिनाथेन श्रीब्रबोधाय संग्रहः ॥
रोहिण्युत्तररेवत्यो मूलं स्वाती मृगो मघा ।
अनुराधा च हस्तश्च विवाहे तारकाः शुभाः ॥

7084.

3245. **ज्योतिषसारः ।** *Jyotiṣasāra.*

By Śuka.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 17 to 22, 43 to 78 and one more leaf marked 60. Character, Nāgara. Appearance, more or less discoloured.

The first batch of leaves 17 to 22 do not give the name of the work of which it is a fragment. The topics are :

17A, इति पुंसवनम्; 17B, इति क्षौरकर्म; 18A, इत्युपनयनम्, इत्यग्निहोत्रम्; इति विवाहहोत्रम्, इत्यग्निहोत्रम्; इति विद्यारम्भः, इति भैषज्यम्; 18B, इति कृपारम्भः; इत्यारामः, इति द्रव्यकर्म, इति हस्तिर्ना कर्म, इत्यश्वकर्म, इति गवां कर्म; 19A, इति पञ्चकामुकर्म; इति हलकर्म; 19B, इति बीजवपनम्; इति प्रेतकर्म; इति सर्पविषम्; 20A, इति रोगप्रश्नः, इति

रोगिणां खानम्, इति खानानिष्ठम्; 20B, इति राजदर्शनम्; 21A, इति संक्रान्तिफलम्; 21B, इति नष्टद्रव्यफलम्; इति नरनरेन्द्रयुद्धप्रश्नः; इति गन्तान्तप्रश्नः; 22A, इति मूलः; इत्यश्लेषा; इति खानप्रशान्तिः; 22B, इति पुष्पफलम् ।

The second batch—leaves 43 to 78—is called in colophons ज्योतिषसार. The author is Śukadeva.

43A, इत्यन्नप्राशनम्, इति ग्रहाणामुच्चनीचाः; 43B, इत्यष्टोत्तरी-वर्षदशा; 44A, अथ दिनदशा, अथ मासदशा; 45A, इति ज्योतिषसारे दशाप्रकरणम् चतुर्दशं समाप्तम् ॥ १४ ॥ अथ ग्रहगोचरप्रकरणम्; 54A, इति ज्योतिषसारे गोचरप्रकरणं पञ्चदशं समाप्तम्; 62A, इति शुकदेवविरचिते ज्योतिषसारे गर्भाधानादिविवाहप्रकरणम् । अथ वास्तुप्रकरणम्; 63A, इति ज्योतिषसारे वास्तुप्रकरणम्; 63B, इति शुकदेवविरचितं ज्योतिषसारे गृह-प्रवेशप्रकरणम्; 64A, इति यात्राप्रकरणे शुक्रोदयास्तादिनिर्णयः; 72A, इति शुकदेवविरचिते ज्योतिषसारे यात्राप्रकरणे मत्स्योक्तमङ्गलाध्यायप्रकरणम्; 74A, इति शुकदेवविरचिते ज्योतिषसारे यात्राप्रकरणे मत्स्यपुराणोक्तस्वप्नाध्याय-प्रकरणम्; 75A, इति ज्योतिषसारे पक्षीशरटपतनप्ररोहणम्; इति शुकदेव-विरचिते ज्योतिषसारे यात्राप्रकरणं सम्पूर्णम्; 77B, इति ज्योतिषसारे स्वप्नप्रकरणम्; 78B, इति ज्योतिषसारे वृष्टिप्रकरणम् ।

The isolated leaf marked 60 contains the following colophon :

इति शुकदेवविरचिते ज्योतिषसारे यात्राप्रकरणे नानायोग-
प्रकरणम् ।

7085.

3467. ज्योतिःसारः । *Jyotiḥsāra*.

By Tarkavācaspati.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 52. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 884. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, faded. Writing effaced. Complete in two chapters only.

Colophon :

इति श्रीतर्कवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचितो ज्योतिःसारः समाप्तः ।

Beginning :

श्रीगोविन्दपदाम्भोजं नत्वा ज्ञात्वा गुरोर्मतम् ।

ज्योतिःसारमहं वक्ष्ये अक्षसंज्ञानहेतवे ॥

Contents of the work :

राश्यादिनामकथनं तत्रर्क्षांशकानि च ।

लग्नध्यानं तस्य मानं ग्रहभावबलं तथा ॥

चन्द्रादेश्च प्रतिकारमृत्तयोगादिवर्णनम् ।

उदाहलनकथनं गर्भाधानविधिं तथा ॥

सवनं च तथा पुंसः सीमन्तं जातकानि च ।

जातकोष्ठं नामकञ्च निष्क्रमणान्नचूडकम् ॥

कर्णवेधोपनयने विद्यारम्भं गृहं तथा ।

वृष्यारम्भं बीजवापं वर्षादिनिर्णयस्तथा ॥

यात्रां दुर्गोत्सवश्चैव औषधस्य च भक्षणम् ।

सर्वमेतत्तथान्यच्च यथायोग्यं विचार्य च ॥

संदोषात् कथयिष्यामि यथाश्रं विदुषां भवेत् ।

अत्र सर्वं विचार्यैव कार्यमित्यब्रवीद्बुधः ॥

अथ राश्यादिनामकथनम् ॥ इत्यादि ।

It ends :

सुभिदां क्षेममारोग्यं बज्रशस्या च मेदिनी ।

बज्रक्षीरास्तथा गावो वृक्षाः फलसमन्विताः ॥

Colophon :

इति ज्योतिःसारे द्वितीयः परिच्छेदः ।

Post-colophon :

श्रीलक्ष्मणदेवशर्मणः स्वाक्षरं पुस्तकञ्च ।

7086.

3889. ज्योतिःसारः । *Jyotihsāra.**By Rāmasatya.*

Substance, country-made paper. $14 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 82. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,376. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

An astrological compilation, containing quotations also from works in Bengali.

It begins :

नमो गणेशाय ।

वागीश्वरीं हरिं शम्भुं प्रणिपत्य मुञ्जमुञ्जः ।

स्वेच्छया रामसत्येन ज्योतिःसारो निगद्यते ॥

क्वचिदा कोमलैः श्लोकैः क्वचिदा डाकभाषणैः ।

बालकानाञ्च बोधार्थं क्रियते ग्रन्थसंग्रहः ॥

अथ दिनपञ्जिकाज्ञानार्थमङ्गकथनम् ।

प्रथमाङ्कप्रभृति अङ्कबाहुल्यं ज्ञेयम् ॥ etc. etc.

It ends thus :

गुरुतोऽभिकाला ई३ राहोः खवेदाः ४० भृगुतः खशैलाः;
३० राहोरेकदेहत्वात् केतुपरमिति ॥ तेन राज्जकेत्वोर्विंशति-
विंशति ॥ इति वर्षफलम् ।

Colophon :

इति श्रीरामसत्यविरचिते ज्योतिःसारे ग्रहदशापताका ।
समाप्तञ्चायं ग्रन्थः ॥ श्रीश्री ।

Post-colophon :

श्रीमुखनामसंवत्सर आषाढ शुद्ध एकादशी स्थिरवार ज्योतिः-
सारपुस्तकं श्रीजगन्नाथाचार्येण लिखितवान् । सुसमाप्तं ।

7087.

10812. ज्योतिषसारः । *Jyotiṣasāra*.

Substance, country-made paper. Folia, 34 (of different sizes). Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured.

A vademecum of astrology.

Beginning :

ॐ नमो गणेशाय ।

ज्योतिषसारो लिख्यते । अथ राश्यादिनिर्णयः । मेषवृष-
मिथुनकर्कटसिंहाः etc.

Along with it, there is the last leaf of *Pañcapakṣi-śakuna*.

Colophon :

इति श्रीश्रीमहादेवविरचितं पञ्चपक्षीशकुनं समाप्तं ।

7088.

3918C. ज्योतिष्मती । *Jyotiṣmatī*.

By Gaṇapati Bhaṭṭa.

Substance, palm-leaf. 9×2 inches. Folia, 26 by counting; folia 5 to 7 having lost their leaf-marks are doubtful and so are the leaves 20, 21, 23, 24, 25, 26 (the last leaf). Lines, 5 on a page. Character, Bengali of the early 17th century. Appearance, old, soiled, effaced and worn-out.

It begins thus :

नमः सूर्याय ।

न स्वतन्त्र वर्मयुद्ध क्रौर्याध्वन्यैर्धनाद्यमुद्यमिनम् ।

ख्यातं बह्वप्रताप्य शुभदरविदशा नवङ्गुरते ॥

There is a colophon in the 23rd leaf :

इति ज्योतिष्मत्यां वर्षाधिपादिस्थभाग्याधिकारः ।

The last colophon runs thus :

इति महामहोपाध्यायदाक्षिणात्यश्रेष्ठगणपतिभट्टकृतायां ज्योति-
ष्मत्यां मण्डलनिर्णयाधिकारः समाप्तः ।

समाप्ता चेयं । श्रीरस्त्र मयि लेखके ॥

The condition of the manuscript does not admit of a thorough examination.

7089.

3466. ताजिकम् । *Tājika*.

By Nilakantha.

Substance, country-made paper. 12 × 3½ inches. Folia, 47. Lines, 6 on a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1758 and B.S. 1243. Appearance, fresh.

The first part comes to an end in leaf 22A and the second in 47A. Leaf 47B contains notes in Bengali on Varṣaphala, the subject-matter of the second part.

The date and scribe of the MS. :

शकाब्दाः १७५८ वाङ्माला सन १२४३ साल तारिख १७५ चैत्र
जेला वर्द्धमान परगणे अम्बिका गामिने ऊदा वडवहरकुनिमध्ये
मौजे कुटनीग्रामे श्रीमाधवचन्द्र अधिकारी

स्वाक्षरे लिखितं ग्रन्थं । चौरैण यदि नीयते ।

तत् पुरुषान्नरके यान्ति दशपूर्वान् दशापरान् ॥

श्रीकृष्णात्मजश्रीदर्पनारायणशर्मणः पुत्रश्रीमाधवचन्द्रशिरोमणे-
र्ग्रन्थोऽयम् ॥

Begins thus :

ॐ नमो गणेशाय । अथ ताजकः ।
 प्रणम्य हेरम्बमथो दिवाकरं
 गुरोरनन्तस्य तथा पदाम्बुजम् ।
 श्रीनीलकण्ठो विविनक्ति सूक्तिभिः
 सत्ताजकं सूक्तिमनःप्रसादकत् ॥ १ ॥
 पुमाञ्चरोभिः सुदृढश्चतुष्पात्
 तित्तोष्णपित्तोतिवचोदृगुयः ।
 पीतोदितं प्राक् विषमोदयाऽन्या-
 सङ्ग प्रजा रुक्म नृपः समोजः ॥ २ ॥
 वषस्थिरस्त्रौक्षितिशीतस्त्रौ
 याम्येष्टस्त्रौर्वाशुनिशा चतुष्पात् ।
 श्वेतोति शब्दोऽपि समोदयश्च
 मध्यप्रजासङ्गशुभोऽपि वैश्य ॥ ३ ॥
 etc. etc. etc.

Printed and published in the Chowkhamba Sans. Series, Benares.

7090.

4381. ताजिकम् । *Tājika.*

By Nīlakaṇṭha.

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 47. Lines, 6 on a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1775 (1705 ?). Appearance, fresh. Complete.

Well-known and printed.

Post-colophon Statement :

पञ्चाभ-समेन्दुमिते शकाब्दे पूर्णं गतं स्त्रीयकपुस्तकम् । लिखितं
 श्रीराजनारायणदेवशर्मणा पुस्तकम् ।

7091.

5504. ताजिकम् । *Tājika*.*By Nīlakanṭha.**With the commentary entitled Śrīphalavardhinī
by Harṣadhara, son of Sudhādhara.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 130. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured.

The first leaf has been restored. But it does not contain the first verse of the text, which, evidently, was in the original leaf. It contains the text and the commentary on the 1st section, *Samjñātānta*, only.

The commentary begins thus :

अथ नीलकण्ठी टिप्पनं लिख्यते ।
सिद्धीश्वरं नमस्कृत्य श्रीमत्त्रिपुरसुन्दरीम् ।
फलशास्त्रविदां प्रीत्यै वक्ष्ये श्रीफलवर्द्धिनीम् ॥
काश्यां हर्षधरो विप्रो नीलकण्ठमहोदधेः ।
सद्वाणीलहरीरूपां व्याख्यां सिद्धिं (?) करोति हि ॥
अत्राक्षरार्थो बद्धभिर्निरूपितो
गुरोः कृपालोः कृपया सुगच्छ ।
अतो न तत्रास्ति मम प्रयत्नः
शेषन्तु किञ्चिद्विलिखामि सन्मुदे ॥

अथ ग्रन्थपरिसमाप्ति प्राकटहेतुफलकल्पद्रुमयोष्टदेवतानमस्कारा-
त्मकं मङ्गलमाचरन् अभिधेयं प्रतिजानीते प्रणम्येत्यादिना ।

Colophon :

इति त्रिपुराप्रसादाप्तविद्यावरिष्ठसुधाधरपण्डितात्मज-हर्षधर-
विरचितनीलकण्ठीव्याख्यायां श्रीफलवर्द्धिन्यां गृह्यग्रहयोगान्तर-
प्रकरणं संज्ञातन्त्रं समाप्तम् ।

7092.

4307. ताजिकम् । *Tājika*.*By Nīlakaṇṭha.*

With the commentary on the first part (Saṃjñātāntṛa) by Viśvanātha, son of Divākara Daivajña, and with the commentary on the second part called Varṣa-tāntṛa by Mādhava Jyotirvid, son of Govinda Jyotirvid.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 66. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 2,500. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, fresh.

For the text see IO. Catal. No. 3045. It has been repeatedly published in India.

Viśvanātha's commentary on *Saṃjñātāntṛa* comes to an end in leaf 44B :

इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथविरचिते नीलकण्ठ-
ज्योतिर्वित्तकृतसंज्ञातन्त्रे सहमाध्यायस्य व्याख्योदाहृतिः समाप्ता ।

See IO. Catal. No. 3050. For Mādhava's commentary see IO. Catal. No. 3053. It is not complete in the present manuscript (?).

60A, इति श्रीविद्वदैवज्ञमुकुटभूषणगोविन्दज्योतिर्वित्तु-
माध्वज्योतिर्विद्विरचितायां समाविवेकटीकायां शिशुबोधिण्यां
वर्षाधीशमुखस्थारिष्टभङ्गफलात्मकं प्रकरणं समाप्तिमगमत् । (?)
सम्पूर्णग्रन्थसंख्या ५२० ।

Then we have the following :

ॐ गणनायकं हृदयवाञ्छितदं

प्रणिपत्य तातपदयुग्ममपि ।

बुधमाधवः प्रकुरुते विवृतिं

प्रमिताक्षरां शरदि भावतत्त (?) ॥

ॐ अथ द्वादशभावफलाध्यायं वक्तुकामः प्रथमातिक्रमे कारणा-
भावात् प्रथमभावप्रकरणं वदन् सामान्यतः समस्तभावफलादेशं
युगपदेवानुष्टुभमाह यो भाव इति अथ भावविचारः ।

This is not complete.

7093.

5564. नीलकण्ठताजिकम् । *Nīlakaṇṭhatājika.*
With Viśvanātha's commentary.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 56 + 46.
In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance,
fresh.

Samjñātāntra is complete in 56 leaves. *Varṣātāntra*
has 46 leaves. It is not complete.

See IO. Catal. Nos. 3050 and 3052. Of both parts
there are several Indian editions with this commentary.

7094.

1847. ताजिकभूषणम् । *Tājikabhūṣaṇa.*
By Gaṇeśa, son of Dhunḍhirāja.

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 9
on a page. Extent in ślokaś, 750. Character, Nāgara. Date, Samvat
1682. Appearance, old. Complete.

Colophon :

इति श्रीदैवचन्द्रगिराजात्मज-गणेशविरचिते ताजिकभूषणे
भोजनचिन्ताविचारः समाप्तः ।

Post-colophon :

शुभमस्तु जगतः । श्रीसंवत् १६८२ समच्च द्वितीयचैत्रवदि
बुधे लिखितमिदं ।

For a full description of the work see IO. Catal. No. 3063.

In L. 554 the work is attributed to the father, not to the son. The manuscript does not contain the prologue and epilogue of the work. The only colophon attributes the work to Dhunḍhirāja.

In Bik. Cat., p. 343, No. 743, the authorship is attributed to the son in the last colophon. That manuscript, too, is wanting in the prologue and the epilogue.

In the introductory verses the science of astrology is attributed to Brahma in the Satyayuga, to Vādarāyana in the Tretāyuga, to Garga in Dvāpara and in Kali Tārtiyaka or the third system is attributed to the Turks, though they are opposed to Brahma. He advises Brāhmaṇas to study this system, though the Yavanas and the Turks are the founders.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

भक्तिर्भक्तजनस्य यस्य भवति प्रीतिप्रतीतिप्रदा

स्नेहो वंशपरम्परापरिगतः सर्वाभिलाषप्रदः ।

सोऽयं सर्वसुरासुरेन्द्रनिकराराध्यो + लम्बोदरो

धीरो दुर्जनविघ्नतर्ज्जनकरः श्रेयस्कारो नः सदा ॥ १ ॥

तूर्णं यत्करुणाकटाक्षकणिकासंपूर्णसिद्धौ भवे-

त्तां वाणीं प्रणिपत्य सत्यनिरतं श्रीदृगिद्वाराजं गुरुम् ।

सारं ताजिकवारिधेर्निरवधेः प्रोद्धृत्य पौयूषवत्

कुर्वे ताजिकभूषणं गणपतेर्भक्तो गणेशः सुधीः ॥ २ ॥

गर्गाद्यैर्वनैश्च रोमकमुखैः सत्यादिभिः कीर्तितं

शास्त्रं ताजिकसंज्ञितं निरवधिं तद्वारिधिं दुस्तरम् ।

एतत्ताजिकभूषणं नवतरातप्तं समर्था तरि

व्यक्तार्थामलकोमलोक्तिविलसत्कार्यानुकीर्णा भृशम् ॥ ३ ॥

ब्रह्मदेवितुख्यसम्भवमिदं तार्त्तीयकं वर्त्तते

शास्त्रं यद्यपि सद्विज्ञैरपि तथाप्यध्येतुमर्हं भवेत् ।

यस्माद् यत्सदसत्फलन्ति गदितं सत्यहि किं पङ्कजे

शङ्कापङ्कभवाथवा फणिफणोत्पन्ने मणौ भूषणम् ॥ ४ ॥

etc. etc. etc.

Ends thus :

श्रीमन्मङ्गलमूर्त्तिपादकमलद्वन्दातिसेवोद्भवं

स्फूर्त्या दामलवाग्विलासविलसत्पद्यानवद्यं भृशम् ।

एतत्ताजिकभूषणं सुगणकप्रीत्यै चकारादरा-

दालोक्याद्यद्यतौर्गणेशगणकः श्रीदुर्गिराजात्मजः ॥ ८ ॥

7095.

10467. ताजिकदर्पणः । *Tājikadarpaṇa.*

By Jivanātha, son of Śambhunātha Gaṇaka.

Substance, country-made paper. 13×4 inches. Folia, 42. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 680. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीमन्मैथिलशम्भुनाथगणकात्मजश्रीजीवनाथविरचिते
ताजिकदर्पणे दशान्तर्दशामासप्रवेशाध्यायः समाप्तः ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः

गुणातीतोपीशः सकलभुवनानां नगधरो

घनश्यामो रामः ललितनटलीलासु चतुरः ।

पुमर्थानां दाता जलधितनयानन्दजनकः

क्षपापारावारो भवतु मम भव्याय सततम् ॥ १ ॥

The object of the work :

2A, नानाताजिकमालोक्य दैवज्ञानां मनोमुदे ।

तन्यते जीवनाथेन विदा ताजिकदर्पणः ॥

The work ends :

आसीन्मैथिलभूसुरो बुधवरो वेदाङ्गविद्याकरः

श्रीश्रीश्रीकरुणाकरः कविकुलान्याभूषय[न्] तर्कवित् ।

तत्पुत्रः क्षितिपालवन्दितपदः श्रीशम्भुनाथः कृतौ

शम्भुध्यानबलेन शम्भुसमतां काश्यामगादादरात् ॥

तज्जेन नानामतमादरेण पुरातनां प्रविलोक्य रम्यं ।

श्रीजीवनाथेन विलोकनार्थं विदां कृतस्ताजिकदर्पणोऽयम् ॥

7096.

6363. ताजिकरत्नम् । *Tājikaratna.*

By Gaṅgādhara, son of Bhairava Daivajña.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 51. Lines, 9 on a page. The first leaf is missing. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Date, Samvat 1857. Appearance, fresh. Complete in 51 leaves.

9B, इति ताजिकरत्ने वर्षस्वामिफलाध्यायः; 14B, •मुखाफलाध्यायः;

16A, •लघ्वेशफलाध्यायः; 16B, •रिष्टारिष्टभङ्गाध्यायः; 20A, •सहमाध्यायः;

27A, •भावविचाराध्यायः; 29A, •दशाफलाध्यायः।

Last Colophon :

51A, इति श्रीसकलदैवज्ञगुडा(?)लंकारश्रीभैरवदैवज्ञसुत-
गङ्गाधरकृतं ताजिकरत्नं संपूर्णम् ।

Post-colophon :

संवत् १८५७ चैत्रवदि १० दिनवेहै ।

It ends with an account of the author's family and the date of the composition of the work :

श्रीमन्माहपुराणिके भुवि परं ख्यातं पुरं वाटनं

तत्रासौज्जमदग्निजो द्विजवरः सर्वानवद्याग्रणीः ।

जातस्तस्य सुतः क्षमा(मौ)पतिनुतो विद्यावतां धुर्यगो

गोविन्दः खरशास्त्रकृत् मुनि(उनि)वरः शिष्यैश्च(व्यौच)

सर्वैः(र्वै)स्तुतः ॥

तद्रूपाकृतिविद्यकाः समभवंस्तस्माच्चतुःसंमिताः

पुत्रा वेदविदो विचक्षणधियस्तेषां चतुर्थोऽनुजः ।

श्रीकृष्णोखिलशास्त्रसागरमुनिः भूनाथसंचार्चितः

तत्पुत्रो भुवि भैरवो विजयते काश्यां स्वपित्रा समः ॥

शके पञ्चनगाक्षभू १५७५(?) परिमिते मासे शुचौ + + +

वारे देवगुरोरनेकविधिना ग्रन्थान् विलोक्यादिमान् ।

श्रीमद्भैरवदेववेदितनयो गङ्गाधरस्तद्गुण-

ग्रन्थं ताजिकरत्नसंज्ञममलं पूर्णं चकाराद्भुतम् ॥

7097.

10381. ताजिकरत्नम् । *Tājikaratna.*

By Gaṅgādhara, son of Bhairava Daivajña.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 48. Lines, 10, 11 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1712. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीसकलदेवज्ञानुगतालङ्कारश्रीभैरवदेवज्ञानुगङ्गाधरकृतं
ताजिकरत्नं संपूर्णम् ॥

Post-colophon :

संवत् १७१२ चैत्र बदि १ ॥

Beginning :

उद्यद्दन्तसिताग्रभिन्नशिखरिस्वामिन्मरुन्ध्रभू-
 विम्बा + + मणिप्रभावलिमहास्तम्भे भ्रमाद् गण्डयोः ।
 कण्डूं स्वामपनेतुमिच्छति मुञ्जर्देवो गजेन्द्राननः
 सोयं संहसितः प्रसुप्रभृतिभिः प्रीत्यास्तु नः श्रेयसे ॥
 ... ..

The object of the work :

नत्वा स्वं पितरं समस्तजडधौसद्बुद्धिसिद्धिप्रदं
 श्रीमद्भैरवसंज्ञकं गुणिवरं स्वीयं गुरुं चादरात् ।
 पूर्वैस्ताजिकशास्त्रमत्र रचितं नात्र क्रमो विस्तरं
 तस्मात्तद्वचितुं कृतोद्यम इहाहं जात इच्छावशात् ॥
 यद्यज्जातकस्तुक्तिजं फलमिदं तत्स्थूलकालोद्भवं
 नैवात्र स्फुरति प्रविज्ञसुमतिस्तस्मात् सुसूक्ष्मात्मकम् ।
 एतत्ताजिकशास्त्रस्तुक्तिरचितं विज्ञाय सारं मुञ्ज-
 र्वक्ष्ये ताजिकरत्नमत्र समुदे गंगाधरोहं विदाम् ॥
 ज्ञात्वा जन्मभुवं च सूक्ष्मसमयं तत्र स्फुटान् खेचरान्
 प्रत्यब्दं जननार्कतुल्य इह वै ज्ञेयः स्फुटो भानुमान् ।
 तद्भास्वद्विशतो हि रव्युदयतः कालोत्र लभं स्फुटं
 भावाश्चाभ्यतथा समस्तगणितं तत् पञ्चवर्गीमुखम् ॥

*The author's ancestors :**End :*

श्रीमन्मातृपुराङ्किते भुवि परं ख्यातं पुरं वाचनं
 तत्रासौज्जमदभिजो द्विजवरः सर्वानवद्याग्रणीः ।
 जातस्तस्य सुतः क्षमापतिनुतो विद्यावतां धुर्य्यगो
 गोविन्दः स्वरशास्त्रकृत् गुणिवरः शिष्योऽसर्वस्तुतः ॥
 तद्रूपाकृतिविद्यकाः समभवंस्तस्माच्चतुः + मिताः
 पुत्रा वेदविदो विचक्षणधियस्तेषां चतुर्थोनुजः ।
 श्रीकृष्णोखिलशास्त्रसागरमुनिर्भूनायसङ्घार्चितः
 तत्पुत्रो भुवि भैरवो विजयते काश्यां स्वपित्रा समः ॥

The date of the composition of the work :

शके पञ्चनगाक्षभू (१५७५) परिमिते मासे शुचौ + तिथौ
 वारे देवगुरोरनेकविधिना ग्रन्थान् विलोक्यादिमान् ।
 श्रीमद्भैरवदेववेदितनयो गङ्गाधरस्तद् + + +
 ग्रन्थं ताजिकरत्नसंज्ञममलं पूर्णं चकाराद्भुतम् ॥

7098.

6339. ताजिकरत्नाकरः । *Tājikaratnākara.*

*By Cirañjīva (Daivajña Ratnākara), son of
 Śatāvadhāna Bhaṭṭācārya.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 21. Lines, 7 to 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. A fragment.

The author is well known as a voluminous writer of Bengal in the beginning of the 18th century. He was patronized by Yaśovanta Siṃha, the Naib Nazim of Dacca.

For the beginning of the work see Ulwar Extr. No. 503.

The contents of the work :

Fol. 1,

कालो व्योमचरोदयो व्यवहृतिर्यात्रा प्रवेशः स्वराः
 तिथ्याद्यानयनं च वत्सरफलं भूव्योमगोलाकृतिः ।
 पञ्चाज्जातकताजके शुक्रनकां प्रश्नश्च संकीर्णकं
 रत्नैरेभिरितस्तुर्दशमितैर्देवज्ञरत्नाकरः ॥

The authorities consulted :

दृष्ट्वा ताजिकभूषणं गणपतेर्गौडस्य चूडामणोः
 सारं कल्पतरोस्तथैव गदितं श्रीनीलकण्ठस्य च ।
 अन्येषां कृतिनां कृतानि बह्विधः संवीक्ष्य निष्कृष्य च
 श्रेयो यद्बहुसम्मतं मतमिह ब्रूमः स्वपद्येन तत् ॥

It contains also explanations of difficult passages :

10A, द्वैताद्वैतमतादिनिर्णयविधिप्रोद्बुद्धिः श्रुतो
भट्टाचार्यश्रुतावधान इति यो गौडोद्भवोभूत्करिः ।
नानाशास्त्रविदा तदात्मजचिरंजीवेन यन्निर्मितं
दिव्यं ताजकरत्नमस्य समभूत् पूर्णैयमनिदप्रभा ॥
इति श्रीचिरंजीवभट्टाचार्य-दैवज्ञरत्नाकरोदाहृते ताजकरत्ने
वर्षादिप्रकाशिका प्रथमप्रभा ।

13A, द्वैताद्वैत० समभूदेष्टा द्वितीयप्रभा ।
इति श्री वर्षेष्टफलप्रकाशिका द्वितीयप्रभा ।

16A, द्वैताद्वैत० समभूदेष्टा तृतीयप्रभा ।
इति श्री० मुंयष्टाफलप्रकाशिका तृतीयप्रभा ।
अथ ग्रहाणां प्रतिभावफलानि

We have only 48 verses of the fourth *prabhā*, from the beginning.

The Ulwar MS. referred to above goes to the end of P. X, where the author is stated to be a native of Navadvīpa and a resident of Benares for a long time.

7099.

7811B. ताजिकसारः । *Tājikasāra*.
By Hari Bhatta.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 19-33. Lines, 10 on a page. Character, modern Jaina Nāgara. Date, Samvat 1910. Appearance, fresh. A mere fragment.

Colophon :

इति श्रीपंडितहरिभट्टविरचितं ताजिकसारशास्त्रं संपूर्णं ।

Following the colophon, we have seven ślokas (ending with the col. इति सुधेशफलं) and four (ending with the col. इति पंचांगफलप्राप्तिफलसंपूर्णं इति औताजिकसार संपूर्णम्). After all these comes the date :

खपूर्णं अंकेंदुमिते च वर्षे मासे शुभे आवाणशुक्लपक्षे ।

तिथौ च षष्ठ्यां महिजे च वारे श्रौत्रं लिखेत्ताजिकसारमेव ॥

ऋषिणा (the name is blurred over with ink) ताजिकं लिखितं स्फुटम् ।

आदिनाथालये स्थित्वा भूपतीनां पुरे वरे ।

लिपीकृतं ऋषि (again the name blurred over with ink) बृहन्नागोरौलुंकागच्छे ॥ राजपुरनगरे ॥

Printed and published in Benares.

7100.

8723. ताजकीयारिष्टविचारः । *Tājakīyāriṣṭavicāra.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

Four leaves only.

7101.

7811A. ताजिकसारः । *Tājikasāra.*

By Nīlakaṇṭha.

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 26. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1862. Appearance, old and worn-out. Leaves joined together. Complete.

Last Colophon :

इति औताजिकनीलकण्ठ संपूर्णं

Post-colophon :

संवत् १८६२रा वर्षे मिति वैशाख सुदि ८ दिने ।

The work has been repeatedly published in India.

7102.

6504. ताजिकसारः । *Tājikasāra*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 14-41. Lines, 15, 16 on a page. Character, Nāgara of the early 18th century. Appearance, old and discoloured. A fragment.

The only colophon in the fragment is in fol. 27A :

इति श्रीताजिकसारे रिष्टकाध्यायः ।

7103.

623. ताजिकसारटीका । *Tājikasāratīkā*.

By Sāmanta.

For the MS. see L. 1354.

The name of the patron of the commentator is read by Rājendralāla as Śrīpati Viṣṇudāsa. But it is not Śrīpati but Śrīmati—thriving—an adjective to Rājya.

The only information given here about Viṣṇudāsa was that he was a lion to the elephants of Kheri, a district in Oudh.

7104.

6416. ताजिकसारटिप्पणी । *Tājikasāraṭippaṇī*.

Written under the dictation of Pracara Sāmanta.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 31. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 540. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1771. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीताजकसारटिप्पणी ।

प्रचरसामन्तमुखादवगत्य लिखिता ॥

समाप्तेयं ताजकसारटिप्पणी ॥

Post-colophon :

संवत् + श्वाचलाभद्र संवत् १७७१ चवार वदि ३० सोमे कौ
लिषि शंपूर्ण परोपकाराय कायस्थगुरचरणशेवकं ।

Then there are two lines more.

It begins :

श्रीगणेशाय नमः ।

ताज(जात)कसारटिप्पणी प्रस्तूयते । श्रीरामस्येति ।
श्रीमन्नृपतिविक्रमार्कसमयातीतसंवत् १६३६ शाकः १५०१
प्रवर्तमाने मार्गशीर्षमासे कृष्णपक्षे एकादश्यां तिथौ शनिवासरे
घटिकाः ५६ पल ४८ ... ..
... ..
तत्काले जन्म ।

अथ ब्रह्मसिद्धान्तोक्तरीत्या ग्रहानयनम् । तत्र गताब्दाः ३६६
अधिमासाः १४७ ... ..
(2A) यथा जन्मशाकः १५०१ वर्तमानशाकः १५२४ तस्माज्जन्मशाकः
पातितः शेषं गताब्दाश्चतुर्विंशतितमाब्दप्रवेशः । अथाहर्गणा-
नयनमाह—जातो वर्षगण इति ।

See our MS. No. 617 and L. 1482.

7105.

3062. ताजिकसारटिप्पणिका । *Tājikasāratippanikā.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent in ślokaś, 85. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, discoloured. Very corrupt.

It begins :

अथ तौरदशाकरणप्रकारमाहः—

सा दशा मासप्रवेशज्ञानेन ज्ञाता भवतीति मासप्रवेशज्ञानेन
स्पष्टा भविष्यति । परं प्रलोकार्थं यथा पश्यन्तीति । ये ग्रहा
यावन्तो ग्रहा वर्षलभं पश्यन्ति तावन्तो ग्रहादीनां स्वमार्गेण
स्थाप्या तत्पञ्चादधिकः स्थाप्यः ।

It ends :

ततो भावास्ततो दृष्ट्यादि ततः सहस्रं पञ्चवर्गं ततो ह्रीनांशा
यात्यांशा क्रमेण दशा साध्याः ।

Colophon :

इति ताजिकसारटिप्पणिकायां समाप्तं संपूर्णं । शुभम् ॥

7106.

3442.

Substance, palm-leaf. $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 111. Lines, 3, 4 on a page. Extent in ślokas, 2,100. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, fresh.

It contains three Tājika works.

(I) *Tājikasāra* by Haribhadra. Complete in 50 leaves.

Colophon :

इति श्रीहरिभद्रविरचितः ताजिकसारः समाप्तः ।

The concluding verse is marked 404.

Post-colophon :

श्रीकृष्णदासशर्मणः स्वाक्षरम् ।

For the work see L. 2796 and IO. Catal. No. 3058. The MSS. described there give the author's name as Hari Bhaṭṭa. In our MS. it is Haribhadra.

(II) ताजिकोक्त वर्षफलपद्धतिः by Keśava Daivajña.

Colophon :

इति केश[व]भट्टविरचिते ताजिकोक्तवर्षफलपद्धतिः समाप्ता ।

Complete in 25 verses of various metres.

For the beginning of the work see IO. Catal. No. 3060.

Our MS. ends thus :

(?) लभेशांशपती मिथस्तनुवेट + म्यंशपौ यौ तयोः

सौम्यं स्नेहं दृगिन्दृग्पुतिरिहोचस्थौ च दृष्टौ तथा ।

देहस्वामिषु सौख्यदौ च विपरीतो भवेद्दृष्टप्रदा

वर्द्धय सुधगुण्यैः प्रकल्पतौ मासेऽत्र वेद्यात् फलम् ॥ २५ ॥

After the verse marked 15, occurs the name of the scribe :

श्रीकृष्णदासशर्मणा लिखितमिदमिति ।

(III) ताजिक by Nilakantha.

See IO. Catal. No. 3045.

See printed copy of Sanskrit College.

7107.

4306. ताजिकसारः । *Tājikasāra.*

By Hari Bhatta.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 22. Lines, 16 on a page. Extent in ślokas, 770. Character, Nāgara. Date, Samvat 1851. Appearance, old, effaced and damaged. Complete.

Post-colophon Statement :

संवत् १८५१ मिति ज्येष्ठ वदी जीवदिने ।

See L. 2796.

7108.

6401. ताजिकसारः । *Tājikasāra.**By Hari Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 35. Lines, 12 on a page. Extent in ślokaś, 800. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1849= Śaka 1714. Appearance, discoloured. Complete.

It ends :

आलोक्य नानामुनिसम्मतानि
सम्यक्कृतं ताजिकसारमेवम् ।
स्वल्पं विचित्रं हरिणा-सुखार्थं
ज्योतिर्विदां तद्विविधैः सुपदैः ॥ ३६६ ॥

Colophon :

इति श्री[हरि]भट्टविरचिते दिनप्रवेशप्रकरणम् ।

Post-colophon :

संवत् १८४६ शाके १७१४ ।

चैत्रकृष्ण १४ चन्द्रदिने लिखितम् । मिश्रज्वालादत्त शुक्लवंशे
रारिप्रस्थमध्ये वास्तव्यं । शुभं मङ्गलं भवः । यादृशं पुस्तकं etc.

For descriptions of the work see L. 2796 and IO.
Catal. No. 3058.

7109.

7762. ताजिकसारः । *Tājikasāra.**By Hari Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 35. Lines, 4 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1869. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीहरिभट्टविरचिते ताजिकसारे दिनप्रवेशप्रकरणं सम्पूर्णं ।
इति ताजिकसारं सम्पूर्णं ।

Post-colophon :

श्रीरस्तु । लिषतु ब्राह्मणधर अणीधर अहं पठनार्थं अहं
निमित्तं भकरी मध्ये सं १८६६ शाके १७४४ मीगसरसुद १२
मंगलवार सुषं रस्तु ॥

A well-known work on astrology, especially horoscopy.
See IO. Catal. No. 3058.

7110.

8511. ताजिकसारः । *Tājikasāra.**By Hari Bhatta.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 44. Lines, 7,
8 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara. Date, Samvat
1834. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीहरिभट्टकृतताजिकसारे दिनप्रवेशः ।

Post-colophon :

दीनानाथ प्रसीद त्वमाशुलेय पुस्तकं । ... ..
संवत् १८३४ मार्गशुद्धत्रयोदशी शुक्ले ॥ शुभं भूयात् ॥

A treatise on astrology, especially horoscopy. See
IO. Catal. No. 3058 and L. 2796.

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीरामस्य पदारविन्दयुगलं नत्वाथ योगेश्वरीं

हेरम्बं तपनादिकं ग्रहगणं रुद्रं यशोदासुताम् ।

वक्ष्ये ताजिकसारसत्त्वसुगमं रम्यं सुबोधप्रदं

नानाताजकतो विलोक्य रचितं दैवज्ञहर्षप्रदम् ॥ १ ॥

यत्पूर्वार्जितमात्मदेहजनितं दैवं शुभं वाशुभं
 तत्सर्वं हि विपाकमेति नियते वर्षाधि[दि]के निश्चितं ।
 सवैः संमतमत्र जन्मनि परं जन्तोस्फुटं सूरिभि-
 स्तस्मात् तत्परिचिन्त्य वर्षजनितं वक्ष्ये फलं स्फूर्तिमान् ॥ २ ॥
 etc.   etc.   etc.

Ends thus :

आलोच्य नानासुनिसम्मतानि सम्यक्मतं ताजिकसारमेव ।
 स्वल्पं विचित्रं हरिणा सुखार्थं ज्योतिर्विदां तद्विविधैः सुपद्यैः ॥ ६६ ॥

Printed and published in Bombay.

7111.

7930. ताजिकसारः । *Tājikasāra.*
By Hari Bhatta.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia. 21. Lines, 7, 15 on a page. Character, Nāgara of the 17th century. Appearance, old and discoloured.

The leaves are from two different MSS., 1-16 belonging to one and the rest to the second. But there is a considerable gap between the two batches of leaves.

The last leaf ends abruptly; but there is a colophon in the 4th line : इति दिनचर्यायां भावाध्यायः ।

All the leaves from 1-21 are marked, on the left hand upper margin, with the letters ताजि०. And the beginning is that of Haribhadra's *Tājikasāra*, a treatise on horoscopy.

7112.

7817. ताजिकसारः । *Tājikasāra*.*By Hari Bhatta.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10-21. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1699. Appearance, old and discoloured. Defective in the beginning.

Last Colophon :

इति श्रीहरिभट्टविरचिते ताजिकसारे दिनचर्याप्रकरणं सप्तमं ।

Post-colophon :

यादृशमित्यादि । संवत् १६९९ वर्षे श्राके १५६४ प्रवर्त्तमाने
फाल्गुनमासे कृष्णे पक्षे द्वितीया तिथौ श्रानिदिने अद्येह लवणपुर-
वास्तव्यउवाडी हरदेवसुतेन लिखितं । श्रीरस्तु ॥

See IO. Catal. No. 3058.

7113.

No. 10206 contains *Tājikasārasudhānidhi* with fragments of other works.

A.

ताजिकसारसुधानिधिः । *Tājikasārasudhānidhi*.*By Nārāyaṇa, son of Mādhava.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 42. Lines, 11, 12 on a page. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, old and discoloured.

For a full description of the work see Oxf. No. 784.

Although the leaves are consecutively marked 1-42, it seems to be composed of fragments of different MSS., leaving gaps here and there and sometimes repeating matters twice over.

I. 5A, इत्यत्र ताजकसुधानिधिनामधेये नारायणेन रचिते प्रियशिष्यतुष्टौ ।
अध्याय एष कथितः प्रथिताद्यसंज्ञो राशिस्वरूपखगरूपदृकाणरम्यः ॥

II. 15A, इत्यत्र० अध्याय एष कथितः प्रथितो द्वितीय-
वर्षे दयादिगणिताभिधमत्र रम्यः ॥

Between foll. 28 and 29, there is apparently a gap.

III. 33A, ० अध्याय एष रचितः प्रथितस्तृतीय-
सद्भादिवर्षफलान्तविचाररम्यः ॥

Between foll. 36 and 37, there is a repetition of three stanzas.

IV. 40B, ० अध्याय एव ऋतुसंज्ञकमासवेश-
मासेशपाकफलचारुविचाररम्यः ॥ (?)

(The above col. is not found in the Oxf. MS. referred to above.)

There appears to be a large gap between foll. 40 and 41.

VI. 41B, इत्यत्र० अध्याय एष कथितो गमिनो(?)तु सम्यग्
धमप्रवेशफलचारुविचाररम्यः ॥

VII. 42A, इत्यत्र० अध्याय एष गजसंज्ञक अन्यभूत
आखेटकस्य विधिचारुविचाररम्यः ॥

In the subsequent śloka (quoted in the Oxf. Cat. quoted above) the author gives his genealogy and speaks of four other works by himself:

होरासारसुधानिधिर्विरचितः पूर्वं मया जातके

व्याख्या वै नवजातकस्य रचिता दैवज्ञसन्तोषिणी ।

प्रश्ने वै गणकप्रिया निगदिता युद्धादिसिद्धौ तथा

प्रोक्तो हि खरसागरस्तदनुताकीर्णे सुधाया निधिः ॥

(Not properly quoted in the Oxf. Cat.)

Last Colophon :

इति श्रीग्रामकरोपनामकमाधवात्मजनारायणकृतस्ताजिकसार-
सुधानिधिः समाप्तः ॥

Post-colophon :

ग्रन्थसङ्ख्या १३०० ॥

7114.

2930. ताजिकसुधानिधिः or ताजिकसारसुधानिधिः ।

Tājikasudhānidhi or Tājikasārasudhānidhi.

By Nārāyaṇa.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 40. Character, Nāgara. Date, Samvat 1880. Appearance, fresh.

The manuscript contains the third chapter only. For a full description of a complete work see Oxf. No. 784.

It ends :

इत्यत्र ताजिकसुधानिधिनामधेये
नारायणेन रचिते प्रियशिष्यतुष्टौ ।
अध्याय एष रचितः प्रथितस्तृतीयः
सद्भादिवर्षफलान्तविचाररम्यः ॥

The date and the scribe of the MS. :

लिखितं जयकृष्णमिश्रेण संवत् १८८० शुद्धचैत्र शुक्ल १ शनौ
“श्रीरवचे नमः” श्रीसूर्यादिनवग्रहेभ्यो नमो नमः ॥ श्रीः ॥

7115.

6433. ताजिकालंकारः । *Tājikālaṃkāra.*

By Vidyādhara.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 11. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1743. Extent in ślokas, 200. Appearance, discoloured. Complete.

Maṅgalācaraṇa

सकलसमयनित्यं सर्वकर्मैकहेतुं
 सकलसुवनसत्यं सर्वभूताधिपत्यम् ।
 विशदकिरणजालैर्भूषितं भानुमेकं
 निगमभणितकीर्त्तिं नौमि विद्याधरोहम् ॥
 विकचकमलनेत्रं सर्वभूतैकवीर-
 मभिमतमदनं तं राघवं संप्रणम्य ।
 गिरमगतनयानं वासुदेवं गुरुञ्च
 स्फुटकृतिमिह वक्ष्ये ताजिकालंकृतञ्च ॥

The object of the work :

चिरतरसमयादौ दुर्यहं जातकीयं
 फलमहमवलोक्य प्रस्फुटं ताजकीयम् ।
 निखिलमिह समाजं तत्फलं संब्रवीमि
 रघुपतिचरणाम्भः सम्भवाप्तावबोधः ॥

2A, इति श्रीगणकगोपालात्मजविद्याधरविरचितायां ताजिकालंकृतौ
 वर्षसाधनाध्यायः; 3B, ०गृहभावस्यष्टीकरणाध्यायः; 4A, ०भावगतग्रहाणां
 फलाध्यायः; 5A, मुंथासाधनाध्यायः; 7A, बलसाधनाध्यायः; 9A, ०योग-
 वियोगाध्यायः; 10A, ०सहसासाधनाध्यायः; 11A, ०दशासाधनाध्यायः ।

Last Colophon :

०मासवेशसाधनाध्यायः ।

Post-colophon :

संवत् १७४३ वर्षे माघवदि १० भगौलधिजो जगन्नामसुत
 मोहनमुंजि लषितं । शुभं भवतु ॥

7116.

9457. ताजिकालङ्कारः । *Tājikālaṅkāra.*

By Sūryya.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 19. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 360. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1867. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct. Complete.

It is an astrological treatise by Sūryya Daivajña, who wrote, besides the work under notices, commentaries on लीलावती and बीजगणित—a Vijaganita based on Śrīpatipaddhati—and बोधसुधाकर, a treatise on spiritualism. Aufrecht.

Colophon :

इति श्रीदैवज्ञवर्यपण्डितसूर्यविरचिते ताजिकालङ्कारे सह-
माध्यायः ॥ १० ॥ संवत् १८६७ ।

Beginning :

अगणितगुणकीर्तिः स्मृति + + हताति-

स्वरुणकिरणवर्णो मत्तमातङ्गतुङ्गः ।

दलितदनुजपत्नो भक्तिनिर्विघ्नसिद्धौ

स जयति गणनाथो पार्वतीमोहरूपः ॥ १ ॥

श्रीज्ञानराजनिजतातपदप्रसाद-

संसाधिताखिलविशेषकलाकलापः ।

सत्यखिलाननसरोजविकाशहेतुः

सूर्योद्दमार्थकृतिमौल्य वदामि किञ्चित् ॥ २ ॥

आद्यैर्यद्यपि गद्यपद्यरचनामाधुर्यधुर्याक्षर-

प्रक्षेपैरमृतोपमं समुदितं धार्याभिरायरपि ।

तत्र ओढसमुत्थमोद्दमहिमध्वंसेन सञ्जायते

तस्मादस्मि कृतौ कृतादतिरहः श्रीताजिकालङ्कृतिः ॥ ३ ॥

इत्यादि ।

It ends thus :

सहमेष्टसहमयोरन्तरे भागन्न-लभ्योदयः ।

भाज्यः खण्डगुणैर्लब्धं सहमानां दिनानि च ॥ ४ ॥

गोतम्युत्तरतीरचारवसतिः श्रीपार्थसंज्ञं पुरं

तत्रत्यो गणकायणीः पृथुयक्षाः श्रीज्ञानराजाभिधः ।

पुत्रस्तस्य महोदयो मतिभरोत्कर्षादकार्षीदिमां

सूर्यः सुज्ञविधिज्ञपण्डितमुदे श्रीताजिकालङ्कृतिम् ॥ ५ ॥

टौकेवासनयान्विते गणितयोर्लीलावतीबीजयो-

स्तद्वत् श्रीपतिपद्धतेश्च गणितं बीजं तथैकं यधात् ।

एतत्ताजिकमच्युतार्थमपरं काव्यात्मकं प्रौढधीः

सूर्यो बोधसुधाकराख्यमकरोदध्यात्मशास्त्रे परम् ॥ ६ ॥

7117.

5530. तोडलानन्दः (व्यवहारसौख्यम्) ।

Todālānanda (Vyavahārasaukhyā).

Belonging to the series of works on Smṛti included in Todāramalla's encyclopaedic work, the Todārānanda.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 70. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 1,750. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1699. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति श्रीमन्महाराजाधिराज-श्रीसदासमरविजय-श्रीटोडरमल्ल-
विरचिते टोडरानन्दे व्यवहारसौख्यं सम्पूर्णम् । समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :

शुभमस्तु संवत् १६९९ वर्षे मार्गशिरमासे कृष्णपक्षे त्रयोदश्यां ।

In a much later hand :

पण्डितरघुनाथमालवीयस्य इदं पुस्तकम् ।

हर्तुमिच्छति यः पापी तस्य वंशक्षयो भवेत् ।

It relates to astrology.

The beginning of the work :

श्रीगणेशाय नमः ।

नमस्यामो महेशानं वाग्देवीं भास्करादिकान् ।

ग्रहान् शास्त्रप्रणेतृंश्च गर्गसत्यपुरःसरान् ॥

हेरम्बमम्बामपिच प्रणम्य गोविन्दपादाम्बुजनिष्ठचेताः ।

जगद्धिताय व्यवहारसौख्यं ब्रूते स्फूटं टोडरमल्लभूपः ॥

ब्रह्मात्रिनारदवशिष्टप्रमुखैः प्रणीत-

मालोद्य शास्त्रजलधिं सुमतिप्रगल्भः ।

सारं ब्रूवे किमपि लल्लवराहसत्य-

श्रीश्रीधराद्युदितशास्त्रमतानुसारी ॥

तत्र हेतुमाह सत्याचार्यः ।

शुभक्षणक्रियारम्भजनितपूर्वसम्भवाः ।

सम्पदः सर्वलोकानां ज्योतिस्तन्त्रप्रयोजनम् ॥

7118.

7880. त्रिकालज्ञानाक्षरचिन्तामणिः ।

Trikālaññānākṣaracintāmaṇi.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 220. Character, Nāgara. Date, Samvat 1813. Written in a scribbling hand. Appearance, old and discoloured. Complete.

It relates to prognostication.

Last Colophon :

इति श्रीशिवविरचितायां त्रिकालज्ञानाक्षरचिन्तामणौ खरादि-
निर्णयप्रकरणं समाप्तं ।

Post-colophon :

संवत्सरे द्वादश अष्टचन्द्र चैत्रे अमावश्याजुक्बुधाहे त्रिकाल-
ज्ञानाक्षर प्रश्न वेद्येति लिखते ॥ शुभं [भू]यात् ॥

लघ्नस्याधिपतिर्यत्र तत्र तिष्ठन्ति ये ग्रहाः ।

+ + + + +

संवत्स[र] १८१३ मिति पौष सुदी २ कासीमध्ये लिखितं
सदारामेण इदं पुस्तकं ।

Beginning :

प्रणम्य शारदां देवीं लम्बोदरविनायकम् ।
लोका कौतुकहेतुञ्च त्रिकाल[ञ्च] महेश्वरम् ॥
अंधकस्य वधार्थाय त्रिपुरस्य निपातने ।
ईश्वरेण कृतं ग्रन्थं षट्शु यत्नेन पार्वति ॥ २ ॥
किं कुर्वन्ति हि दैवज्ञाः एकः प्रश्नो भवेदिह ।
सिध्यन्ति सर्वकार्याणि सत्यमुक्तं वरानने ॥ ३ ॥
सर्वजीवे यथा (वेती) सिंहस्तथा प्रश्नेषु ज्योतिषम् ।
प्रसिध्यन्ति लोकेषु शिवस्य वचनं यथा ॥ ४ ॥
न जानन्ति हि मम ग्रन्थं ज्योतिषं सारं किं करोति च ।
सर्वप्रश्नेष्विदं सारं सारं चिन्तामणि परिस्रुटम् ॥ ५ ॥
सर्वेषु ज्योतिषं सारं सर्वशास्त्रप्रधानकम् ।
सर्वग्रन्थेष्विदं सारं चिन्तामणीपरिस्रुटम् ॥ ६ ॥
लुकाचिन्ता तथा मुष्टि श + जा वस्यादि कौतुकम् ।
एतत् सर्वं तथा चान्यत् चिन्तामणीपरिस्रुटम् ॥
प्रश्ने याचासु युद्धेषु मांगल्ये च महोत्सवे ।
विवाहेषु च यज्ञेषु प्रासादगृहदुर्गयोः ॥
वापिकूपतडागेषु ग्रामारंभेषु मंदरे ।
वाणिज्ये व्यवहारे च शुभाशुभं स्फुटं वदेत् ॥
च्छिक्काचक्रं प्रवक्ष्यामि यथोक्तं सिवभाषितम् ।
येन विज्ञानमात्रेण + + +
मृत्युशोकस्तथा हानिः संतोषश्च घनागमः ।
+ स्वर्यकलहं चैव सर्वसिद्धिः प्रजायते ॥
काकश्च पिंगलश्चैव मार्जारश्चानमेव च ।
प्रवेशे वामभागे च निर्गमे + क्षिणो शुभाः ॥

काकस्य वचनं श्रुत्वा पादच्छाया तु कारयेत् ।
 त्रयोदश पद दत्त्वा यङ्भिर्भाग समाचरेत् ॥
 लाभं खेदं तथा सौख्यं भोजनं च घनागमम् ।
 शेषस्य मरणं चैवमेतत् काकस्य लक्षणम् ॥
 संपूर्णकलशं विप्रा वृषं कुं रोचनदधिचंदनम् ।
 श्वेतं च पुष्पमित्यादि शङ्खशब्दादिकं शुभम् ॥
 कर्पस लवणं तैलं गुडं शुष्कघनादिकम् ।
 कषयवासा दिग्बसा जयवान् शुभो मता ॥
 पश्यन् च शकुनं त्वाय ततः कार्यं विचिंतयेत् ।
 दुतलक्षणमालोक्यं चिंतामणिपरिस्तुटम् ॥
 + + कंडूयते यत्र पृच्छाकाले तु पृच्छकः ।
 निर्मलं त विजानियात् सर्वसिद्धिः प्रजायते ॥ etc. etc.

4B, इति श्रीशिवविरचितायां त्रिकालज्ञानाक्षरचिन्तामणौ संज्ञाप्रकरणं;
 8A, लुकाप्रकरणं

The last colophon quoted above.

End :

रविमध्यगतश्चन्द्रो चन्द्रमध्यगतो रविः ।
 ज्ञातव्यं गुरुतः शास्त्रं न भेदैः शास्त्रकोटिभिः ॥

7119.

7840. चैलोक्यदीपकप्रश्नः or दण्डज्ञानगोष्टि (?) ।

Trailokyadīpakapraśna or Daṇḍajñānagoṣṭhi.

By Ādinātha.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 3. Lines, 11
 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete
 at the end.

On divination from the hours of the day, which are fancied to be of different colours.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा गुरुं समासाद्य सर्वशास्त्राणि सर्वशः ।
 क्रियते आदिनाथेन प्रश्नं त्रैलोक्यदीपकम् ॥
 सारात् सारतरं ज्ञात्वा दण्डज्ञानप्रकाशकम् ।
 सर्वजंतूपकाराय कीर्त्तये तत्त्वरूपकम् ॥
 सूर्योदयात् समारभ्य सर्वतत्त्वं प्रकाशितम् ।
 पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ॥
 पीतं धरा जलं श्वेतं आरक्तं वह्नितत्त्वकम् ।
 हरितं वायुतत्त्वं च श्यामं गगनमुच्यते ॥
 पृथिव्याद्येकतत्त्वस्य एकैकाषट्कोदयात् ।
 तस्मात् शुभाशुभं सर्वं पृच्छ[च्छ?]कस्य प्रकाशितम् ॥
 पीतं द्विजविनिर्दिष्टमारक्तं क्षत्रियोच्यते ।
 श्वेतन्तु भवेद्वैश्य हरित् शूद्रः श्याममन्यजः ॥ ६ ॥
 प्राचीदिशि स्थितः पीतः श्वेतन्तु दक्षिणोच्यते ।
 प्रतियां रक्तवर्णं स्याद्धरिता कौबेरकौ दिशः ।
 मध्यस्थितेषु श्यामं स्यादित्युक्ता कोणसेधितैः ॥ ७ ॥
 पित्तञ्च वर्तुलाकारं खेतं चतुःकोणकम् ।
 त्रिकोणं रक्तवर्णं च हरितं धनुषाकृति ॥ ८ ॥
 श्यामकं तु विजानीयाद् बज्रकोणं बुधैः सदा ।
 त्रैलोक्यदीपकं प्रश्नं ज्ञात्वा सम्यक् प्रकाशितम् ॥ ९ ॥
 अथ जीवमूलधातुज्ञानं

1B, इति श्रीआदिनाथकृतौ दंडाख्ये ज्ञानगोष्ठौ प्रथमोऽध्याय—अथ रत्ननिर्णयः

2A, इति श्रीआदिनाथकृतदंडज्ञानगोष्ठौ मिश्रिकाध्यायो द्वितीयः ॥ २ ॥
 अथ संताननिर्णयः

2B, व्यापारद्वारा लाभालाभप्रश्नः; विवाहनिर्णयः; दुर्भिक्षसुभिक्षविचारः;
जयपराजयः; वृष्टिनिर्णयः;

3A, वीजरूपप्रश्नः; चौरनिर्णयः

3B, इति श्रीआदिनाथकृतौ दंडज्ञानगोष्ठके तृतीयोऽध्यायः—प्रवासि-
जीवनमरणप्रश्नः; राज्यप्रश्नः.....Ends abruptly.

7120.

6439. दशापञ्चकम् । *Daśāpañcaka.*

Substance, country-made paper. 8×5 inches. Folia, 28. Lines, 11
on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Appearance, old
and discoloured. Copied in Samvat 1838.

A good compilation for casting nativity. Here we
have five stages of a planet, influencing human destiny.

Beginning :

तत्रादौ रवेर्मूलदशाफलम् ।

क्षोभं करोति स्वजनैर्विरोध-

मुद्गेगरोगार्थविनाशनञ्च ।

प्रवासपौडामभितोभिघातं

रवेर्दशा देहभृतां तनोति ॥

1A, इति मूलदशाफलम्; 2A, इति रविमध्येऽन्तर्दशाफलानि; 2A, अथ
विदशाफलानि; 2B, अथ सूर्यदशाफलानि; 3B, अथ प्राणदशाफलम्;
4A, इति सूर्यदशापञ्चकम् ।

7A, इति चंद्रदशापञ्चकम्; 10A, इति भौमदशापञ्चकम्; 13A, इति
राहोर्दशादिपञ्चकम्; 16A, इति गुरुदशापञ्चकम्; 19A, इति शनिदशा-
पञ्चकम्; 22A, इति बुधदशापञ्चकम्; 25A, इति केतोर्दशापञ्चकम् ।

Last Colophon :

इति शुक्रदशापञ्चकं सम्पूर्णम् ।

Post-colophon :

संवत् १८३८ आश्विन शुक्लपञ्चम्यां शनिवासरे महादेवेन
लिख्यतं कथितं च सरस्वति । श्रीरस्तु ।

कल्याणमस्तु । शुभं भवतु ।

विंशोत्तरि दशा समाप्तम् ।

7121.

8720. दशाफलम् । *Daśāphala.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 15. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

Fifteen leaves only.

It begins :

गणेशानं नमस्कृत्य महः सर्वतमोपहम् ।

स्वरशास्त्रानुसारेण वक्ष्ये चार्थदशाफलम् ॥

नक्षत्रस्य गता नाड्यो वेद (४) ब्राह्म त्रिभाजिताः ।

लब्धं तु खार्कतः (१२०) शोध्यं शेषमायुस्फुटं भवेत् ॥

अन्यच्च

परमायुप्रमाणेन (१२०) गुणयेद् गतनाडिकाः ।

नक्षत्रस्य हरेद् भागं नवत्या (६०) मं विप्रोधयेत् ॥

परमादायुषः शेषं जन्तोरायुस्फुटं भवेत् ॥

7122.

7925.

Substance, country-made paper. 7×7 inches. Folia, 5+12+7+14+44 (2-45). Lines, 16 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured.

I. (Complete in five pages.)

Colophon :

इति श्रीमत्सुकलगुणाभिरामश्रीकृष्णरामज्योतिर्विन्मुनिवृतौ
दशापञ्चकानयनं समाप्तं ।

Post-colophon :

स्वस्ति श्रीसंवत् १९१२

Beginning :

प्रणम्य सर्वार्थकरं उमासुतं

तथा महेशं गिरिजासमन्वितम् ।

कृष्णाद्यरामेण दशाक्रमं लघुं

विरच्यते(?) बालहिताय शोभनम् ॥

II. (Complete in twelve pages.)

Colophon :

इति श्रीमहेश्वरगौरीसंवादे विंशोत्तरी दशा समाप्ता ।

Beginning :

श्रीपार्वत्युवाच ॥

हिताय सर्वसत्त्वानां जातकं ब्रूहि शङ्कर ।

आयुर्दायनिधानेन दशाफलक्रमेण च ॥

एवमुक्तस्तु पार्वत्या शङ्करः प्रत्यभाषत ।

उवाच वचनं प्रीत्या षट्शु पार्वति निर्णयम् ॥

III. (Complete in seven pages.)

Colophon :

इति श्रीजातकाभरणे यवनाचार्यमते निर्वाणाध्यायः ।

Beginning :

गुणाभिरामः सततं देवब्राह्मणपूजकः ।

कौत्सशाकल्यभोक्ता च ताम्रविस्तृतलोचनः ॥

End :

इति श्रीजातकाभरणे यवनाचार्यमते निर्याणाध्यायः ।

This is an extract from *Jātakābharana*, a well-known work on horoscopy, by Dhundhirāja. (See IO. Catal. No. 3075.)

IV. (Complete in fourteen pages.)

Colophon :

इति चमत्कारचिन्तामणिः सम्पूर्णः ।

A well-known work on horoscopy by Nārāyaṇa Ācārya. (See L. 2666.)

V. (In pages marked 2-45.) Contains *Uḍudāya-pradīpa* with the commentary by Bhairavadatta, son of Harirāma Śarmā. Defective at the end.

The text, which commonly goes under the name of Pārāsarī Horā, is well known. For the commentary see L. 3232.

7123.

दशाशुबोधः (विंशोत्तरीदशाफलम्)

Daśāśubodha (Viṃśottarīdaśāphala).

6338.

I.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 1-5. Lines, 14, 15 on a page. Character, Nāgara of the early 19th century. Appearance, discoloured. Fragment.

A treatise on the planetary influences on human destiny.

The *maṅgalācaraṇa* and the object of the work :

प्रणम्य सर्वज्ञमनन्यतेजसं

लसत्तमज्ञानमनोमहोदधिम् ।

दशाफलं वच्मि महर्षि-भाषितं

सुबोधरूपं स्वगुरुपदेशतः ॥

2B, इति रविदशापञ्चकफलम्; 3B, इति चन्द्रदशापञ्चकम्; 4B, इति भौमदशापञ्चकफलम्; 5B, इति राजदशापञ्चकफलम् ।

II.

Substance, etc. the same as of 6338. I. Folia, 11-17. Lines, 14-17 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, new.

A portion of a commentary on some work on horoscopy.

13B, अथ भौमादीनां चेष्टावलं सार्द्धवृत्तेनाह मध्यस्य स्पष्ट + + +
रविवरे इति.....and so on.

Cf. MS. No. 2910.

7124.

151. दिव्यचूडामणिः । *Divyacūdāmaṇi*.

By Keralācārya.

The manuscript has been noticed by Dr. Rājendralāla Mitra in No. 431, and for another notice of the work see L. 350.

The MS. is written in two different hands, the first five leaves in one, the rest in another.

Begins thus :

नमो गणेशाय ।

यदुपहितमन्यजन्मनि शुभाशुभं तस्य कर्मणः पंक्तिम् ।

व्यञ्जयति प्रास्त्रमेतत् तमसि द्रव्याणि दीप इव ॥ १ ॥

लोकस्य च हितार्थाय दिव्यचूडामणिर्मया ।

वक्ष्येऽत्र विविधानर्थान् शृण्वन्तु स्थिरचेतसः ॥ २ ॥

सुस्थे चित्ते धातुनिबन्धो स्थिरचित्ते धातुविनाशः ।

तस्मात् सुस्थं चित्तं पालनीयं । सुस्थचित्ते बुद्धयः संगच्छन्ते ॥

अज्ञानान्धस्य लोकस्य तत्त्वज्ञानप्रलाकया ।

चक्षुषी रञ्जिते येन तस्मै सर्वविदे नमः ॥

ज्ञानदीपकमादाय वर्त्तिं कृत्वा सदक्षरैः ।

+ र सर्वं हि जानीयादुत्तराधरैः ॥

7125.

7822. द्वादशभावफलम् । *Dvādaśabhāvaphala.*

(According to Kerala.)

Being in a dialogue between Bhrgu and Garga.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 3. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 120. Character, Nāgara. Date, Samvat 1890. Appearance, fresh. Complete.

A short treatise on horoscopy.

Colophon :

इति श्रीभृगुगर्गसंवादे द्वादशभावफलं समाप्तं केरलोक्तम् ।

Post-colophon :

संवत् १८९० शक १७५५ पौषकृष्ण ६ श्रीरामो विजयते ।

श्रीगङ्गायै नमः ।

अथास्तिनास्तिप्रश्नः—अथ लाभालाभप्रश्नः—अथ प्रवासिकुशलप्रश्नः—
 अथ नष्टलाभप्रश्नः—कास्यादिगगतप्रश्नः—अथ चौरज्ञातिप्रश्नः—2A, अथ नष्ट-
 स्थानज्ञानम्—अथ दानानि—अथ देवपूजा—अथ प्रवासिचरस्थिरप्रश्नः—अथ
 गमनप्रश्नः—अथ अकालज्ञानम्—अथ वर्णज्ञानम्—2B, अथ धातुज्ञानम्—
 अथ भूषणज्ञानम्—अथ कन्यापुत्रजन्मप्रश्नः—अथायुःप्रश्नः—अथ मुष्टिप्रश्नः—
 अथ धातुमूलजीवप्रश्नः—3A, अथ शूचोरागमनगमनप्रश्नः—अथ यायिस्थायि-
 जयपराजयप्रश्नः—अथ सत्यमिथ्यावार्ता—अथ दृष्टिप्रश्नः—अथ स्त्रीलाभप्रश्नः—
 अथ व्यवहारप्रश्नः—अथ नौकाप्रश्नः—3B, अथ राज्यप्रश्नः—अथाधिकारप्रश्नः—
 अथ ग्रामप्रश्नः—अथ व्यवहारप्रश्नः—वन्दिमोक्षप्रश्नः—अथ कालनिर्णयः—अथ
 दिनस्वामी—

Colophon :

इति श्रीदिनकृतप्रश्नः ॥ समाप्ताः ॥

7127.

52. दैवज्ञचिन्तामणिः । *Daivajñacintāmaṇi.*

By Yaśodhara, son of Kaṇsāri Miśra.

For a notice of this MS. see L. 787.

Post-colophon :

सं १८७० । पुस्तकलीषी मजलशमिअसारखतिब्राह्मेण खयं

पठनार्थेदं ।

7128.

10417. दैवज्ञचिन्तामणिः । *Daivajñacintāmaṇi.*

By Yaśodhara, son of Kaṇsāri Miśra.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 46. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

The MS. begins with the 5th *prakāśa* :

3A, इति श्रीकंसारिमिश्रात्मजमिश्रयशोधरविरचितायां दैवज्ञचिन्तामणौ
शान्तिगोचरफलकथनो नाम पञ्चमः प्रकाशः

7A, °प्रभवादिवर्षकथनो नाम षष्ठः प्रकाशः

9A, °नक्षत्रविभागो नाम सप्तमः प्रकाशः

11A, °वर्षाधिपतिकथनो नाम अष्टमः प्रकाशः

14A, °प्रकाशः

15B, ° + ट चारकथनो नाम दशमः प्रकाशः

17A, °कूजसंचारो नाम एकादशः प्रकाशः

18B, °बुधादित्यसंचारो नाम द्वादशः प्रकाशः

19A, °भृगुसंचारो नाम त्रयोदशः प्रकाशः

22B, °शुक्रचारो नाम चतुर्दशः प्रकाशः

25B, °शनिसंचारो नाम पञ्चदशः प्रकाशः

28A, °राजसंचारो नाम षोडशः प्रकाशः

37B, °इति यशोधरविरचिते चैत्रादिमासफले

40B, इति दिग्दाहः

41B, इति परिवेशः

42B, इति निर्घातफलम्

Last Colophon in the MS. :

इति श्रीकान्तमिश्रात्मजमिश्रयसोधर(?)विरचितायां दैवज्ञ-
चिन्तामणौ दिव्यान्तरीक्षभौमोत्पातकथनो नामैकविंशतिमः प्रकाशः

अथ + + देववीचारः । The MS. ends abruptly.

Cf. No. 787 which describes a MS. of Yaśodhara's
Daivajñacintāmaṇi in 14 *prakāśas*.

Post-colophon :

इति श्रीकंसारि-यसोधर-विरचिते.....

समाप्त सं १७६५ वैशाखशुदि १

7129.

8147. **दैवज्ञवल्लभा ।** *Daivajñavallabhā.**By Śrīpati.*

Substance, palm leaf. $8 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 4, 5 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Written in a small, neat hand. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

Beginning :

ॐ नमः सूर्याय

नत्वोद्गिरन्तमनलं मैरवमद्वैतमीश्वरं नृहरिम् ।

श्रीपतिनैषा क्रियते प्रश्ने दैवज्ञवल्लभा रचना ॥

दीप्ताद्यं दशभेदं व्योमचराणां निरूप्य भावफलम् ।

पृष्ठो यो यत् कथयति शुभाशुभं तस्य नान्यथोक्तं तत् ॥

दीप्तो दीनः सुस्थो मुदितः सुप्तः प्रपीडितो मुषितः ।

परिह्रीयमानवीर्यः प्रबुद्धवीर्योऽधिवीर्यश्च ॥

दीप्ते सिद्धिरनुत्तमा नरपते दीने च दैन्यागमः

सुस्थे खं मनसि स्थितस्य भवति श्रीकीर्त्तिसौख्यादिकम् ।

आमोदो मुदिते यथेक्षितफलप्राप्तिः प्रसप्ते विपत्

पौडा शत्रुघ्नता प्रपीडिततनौ मोघं गतेऽर्थक्षयः ॥

भवति प्रबुद्धवीर्ये गजतुरगसुवर्णावाप्तिः ।

तद्वदधिवीर्ययुक्ते शक्तित्रयशालिता राज्ञः ॥

पुष्पैः फलैः कनकरत्नयुतैः सभूषौ

नक्षत्रजातसहितं ग्रहराशिचक्रम् ।

अभ्यर्थं भक्तिभववल्लभकन्धराग्रं

शुद्धां विधाय निजचेतसि निर्विकल्पे ॥

प्रातः पुमान् विहितदैवगुरुप्रणामः

पाणौ वहन् कुसुमरत्नफलाक्षतानि ।

संपूज्य दैवविदमादरमादधानः

पृच्छेत् सकृत् शुभमनाः शुभदिङ्मुखस्य ॥

प्रश्नाक्षरैरुदयहेतुभिरुल्लसद्भि-

र्वाह्यस्थितैश्च शकुनैरवगम्य सम्यक् ।

प्रष्टुः शुभञ्च यदिवाप्यशुभं ततः स्यात्

तत्कालजं तदिह दैवविदाभिधेयम् ॥

फलभरकुसुमाभिरामभूमौरुहगोमयपुष्पतोयवत्याम् ।

चरणमुखकृति प्रष्टुक्तां स्यादभिमतसिद्धिरसंशयेन पुंसाम् ॥

दृक्चेतसोः शुभकरौ यदि भूमिरस्ति

मङ्गल्यवस्तुविषये श्रुतिदर्शने चेत् ।

ष्टुक्काविधौ शुभमुपस्थितमादरेण

तत्रापि वाच्यमिति वक्ति मुनिमुनिश्चः(?) ॥

इति श्रीदैवज्ञवल्गुभायां प्रश्नावतारः प्रथमः ;

6B, इति श्रीदैवज्ञवल्गुभायां शुभाशुभोद्धायो द्वितीयः ; 7B, °लाभा-
लाभाध्यायस्तृतीयः ; 8B, °साधारणो गमागमाध्यायश्चतुर्थः ; 10B, °शत्रु-
गमागमाध्यायः पञ्चमः ; 12B, °प्रवासाध्यायः षष्ठः ; 16A, °जयपराजयाध्यायः
सप्तमः ; 17B, °रोगिशुभाशुभाध्यायोऽष्टमः ; 19B, °लाभालाभाध्यायो नवमः ;
21B, °मनोमुष्टिचिन्ताध्यायो दशमः ; 22B, °दृष्टिनिर्णयाध्याय एकादशः ;
24B, °विवाहाध्यायो द्वादशः—It ends abruptly in the 13th adhy.

It is an authoritative work on divination from
'*Praśnas*', which, we have it on the authority of Aufrecht,
is quoted in *Suddhikāumudī* and *Nirṇayasindhu*. In
Cat. Cat. the author's name is given both as Nilakanṭha
and Śrīpati.

7130.

620. दैवज्ञबान्धवः । *Daivajñābāndhava*.

For the manuscript see L. 1477.

It ends thus :

रेवत्यादिमृगान्तश्च यावत्तिष्ठति चन्द्रमाः ।

तावच्छुक्रो भवेद्व्यन्धः सम्मुखे दक्षिणे शुभः ॥

शौनकसंहिता

अस्तं गते भृगोः पुत्रे तथा सम्मुखमागते ।

नष्टे चन्द्रे निरंशे च नैव सञ्चालयेद्वधूम् ॥

श्राके १७६८

There is nothing to shew that the work ends here, and nowhere in the present manuscript the author's name appears.

7131.

8406. **दैवज्ञालंछतिः ।** *Daivajñālaṁkṛti.*

By Teja Simha, son of Vijaya Simha.

Substance, country-made paper. 10×3½ inches. Folia, 22. Lines, 7-9 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Samvat 1639. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीमन्नीविजयसिंहसुतमन्त्रीतेजसिंहेन कृतं दैवज्ञा-
लंछतिनाम वर्षफलं समाप्तं ।

Post-colophon :

वृत्तश्लोकग्रन्थसंख्या २८५ तथा ग्रन्थ अनुष्टुप् श्लोकसंख्या
५६३ श्रीमन्नृपविक्रमार्कराज्यातीतसंवत् १६३६ समये फाल्गुन
वदि ६ भौमे श्रीप्रयागमिश्रेण लिखितमिदं पुस्तकं । भवानी-
शङ्कराभ्यां नमः ॥

After the post-colophon statement, a few ślokas are quoted.

A treatise on horoscopy, composed in Samvat 1393=
A.D. 1337.

Beginning :

कार्योद्गमेऽमरगणैरपि मान्यमूर्तिं
 नत्वा पुरा गणपतिं प्रणतेरितार्तिम् ।
 भक्तात्मनां मनसि कामदुषामरूपां
 वागौश्वरीमिह नतोऽस्म्यवबोधरूपाम् ॥ १ ॥
 प्रायोऽत्र जातकफले वज्रकालसाध्ये
 बुद्धिर्दृग्मां स्फुरति नो खलु दुःखबोधे ।
 तत्ताजिकोक्तमनुवच्चाप्रभुय पूर्व
 संक्षिप्तवार्षिकविलम्बफलं स्फुटार्थम् ॥ २ ॥
 अत्राब्दमानमिषष्टत्रिदिनानि ३६५ सैक-
 त्रिंशत्पला ३१ स्थिति १५ कला विकला दलञ्च ३० ।
 यद्वांशकादिसवार्कसमाब्दकाले
 त्वब्दं विलम्बमुदयात्तदिहाब्दलम्बम् ॥ ३ ॥

It ends :

लक्ष्मीर्यस्य प्रतेने स्वयमचलमिहाचन्द्रतारं निवेशं
 यस्मिन् मुक्ता फलन्ति प्रगुणगणनरा दोषपन्तया वियुक्ताः ।
 यस्मिन् विश्रामभाजः परमपृथुतरं श्रेणयः सज्जनानां
 सोऽयं प्राग्वाटवंशो जगति विजयतेऽनल्पशाखा-
 विशाली ॥ २६ ॥
 स्फूर्जच्चालुक्यवंशोद्भवन्तपतिनतेर्भूषणोभूतकीर्तिः
 श्रीमत्सारङ्गदेवाह्वयपुरु + पतेः पादपद्मप्रसादात् ।
 सर्वव्यापारपारं सुखमुपगतं सद्गुणैकपात्रं
 तत्र श्रीविक्रमाह्वोऽजनि विजितरिपुं मन्त्रिणः
 सत्सुमित्रम् ॥ २७ ॥
 मन्त्री तस्मादथादौ धृतविजयपदां सिंहसंज्ञां दधानो
 जज्ञे विद्वज्जनानां हृदयकुमुदायि वाक् चन्द्रिकाभृत्(?) ।
 साहित्यन्यायवादप्रमुखपरिलसत् सर्वशास्त्राब्धिपारं
 प्राप्तः सौख्यैकपात्रं विनयनयमुखैः सद्गुणैर्गीतकीर्तिः ॥ २८ ॥

तस्योच्चैर्मान्यवन्धस्तनुजनिरधनि ख्यातमादौ च तेजः

प्रान्ते सिंहेति नाम प्रदधदवनतः सर्वदा सद्गुरुणाम् ।

किञ्चिल्लब्धप्रबोधः पृथुमिति विदुषां पादपद्मप्रसादात्

स्नेहौकः सज्जनानां विनयनययुतो लोकदुर्वाक्यभीरुः ॥ २६ ॥

दैवज्ञालंकृतीति प्रथितमवितथं संज्ञया संप्रतेने

तेनेदं वत्सरीयं फलमिह सकलं सर्वलोकोपकृत्यै ।

हृज्जीवांतर्विभूषाभरणगणनया विभ्रते ये ग्रहज्ञाः

शश्वद्भूभृत्सभार्याः श्रुतिधनगुरुता मैत्रभाजोऽत्र ते स्युः ॥ ३० ॥

श्रीभूभृद्विक्रमस्य त्रिनिधिप्रिखिधरासम्मिते १३६३ऽब्दे तपस्ये

मासेज्यर्क्षे कवौ + सितमदनदिनेऽत्रागतं सद्गुरोर्यत् ।

पारंपर्याद्युतेऽपि स्वयमनुभवग्रन्थजातार्थस्य सम्यक्

पूर्णाब्दीयं फलं सद् ग्रहगणितविदामञ्चिरेणोः प्रसादम् ॥

श्रद्धस्याङ्गोद्भवेन ग्रथितमिदमतो नात्र श्रैथिल्यमेतत्

विप्रेन्द्रैर्देवविद्भिः ग्रहगतिविदुषामुत्तमैरप्यवज्ञा ।

धार्थाचक्षुस् + सुविद्याप्यपरपुरुषतो गृह्यते ह्युद्धृतं तत्

ग्रन्थाद्यैस्ताजकीयात्स्मृतफलमणिवत्विमुष्ठा(?) कल्पमेतु ॥

7132.

10024. नवरोजाप्रकाशः । *Navarajāprakāśa.*

By Śivalāla Pāthaka.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Forecast of a year from planetary positions on the new year's day.

Beginning :

श्रीगौरीसुतमीडे देवीं तां चाशु यत्कृपया ।

मुखरङ्गे परिन्दत्यति वाणी सद्भारतीव सदा ॥ १ ॥

हैयतजीवमिजस्तीरोमकयवनादिगदितशास्त्राणाम् ।

मतमवलोक्य शेषं वक्ष्ये किञ्चित् फलं रम्यम् ॥ २ ॥

+ त् कृतिधेना १७२६ शाकः शेषमधौ धस्तु पञ्चधा ।

गुणयेत् सोमनरेन्द्रैश्च सुरैर्नगैरदै १ । १४ । ३० । ७ । ३२ ।

भजयेत् षष्ठ्या ६० ॥ ३ ॥

It consists of 20 verses, the last of which runs :

श्रीगौरीपतिनगरे यवनेशोत्साहमानदं सुफलम् ।

शिवलालपाठकेन प्रकाशितं शिष्यजनतुष्टौ ॥

इति नवरोजाप्रकाशः

इति नष्टप्रश्नकशास्त्रे ग्रन्थेदं परिसमाप्तं ॥

श्रीगौरीपतिनगरे लिखितमिदं माधवेन मगदिजेन । सं १८८३

मा ११ ।

7133.

7838. नवरोजप्रकाशः । *Navarojaprakāśa*.

Substance, country-made paper. 12 × 4½ inches. Folium, one. Lines, 15, 10. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Beginning :

हिजरीसन्नप्रवेशो मोहोरम्भत्चान्द्रमासात् । फसिलीसन्न-
प्रवेशोऽश्विनकृष्णप्रतिपदात् १ चान्द्रमासात् । यवनज्ञातीनां
नवीनवर्षारम्भः सौरमासात्तस्य नवरोजसंज्ञा । स एव मेषायन-
सन्निकटे यवनमते शकगणना मेषार्कसंक्रमादुपरि नतु मेषार्कात्
पञ्चाङ्कगणना कार्या यथा शाके १७६४ चैत्रशुक्ल १ मेषार्कस्तत्र
गताब्दः ३८ नवरोजप्रवेशः फाल्गुनशुक्लैकादशी ११ रवौ षट्ठी
५६ । ६ । ४ । ल ११ । १ कालहोरेणो बुधः । अत्र लग्नग्रहौ
सायनौ कार्या ल ११ । २३ सू ११ । ८ सायन सू । ० । ०
भौमादि पञ्चतारा सायनो लेख्यः अयनांशाः २२ । ०

The above is written by way of preface in a later hand in three lines above, and in two lines below, the original writing, which begins :

श्रीगौरीसुतमीडे देवीं तां चाशु यत्कपया ।

सुखरंगे परिन्दत्यति वाणी सद्भारतीव सदा ॥ १ ॥

हैयतजीजमिजस्ती रोमक यवनादिशास्त्राणाम् ।

मतमवलोक्याशेषं वक्ष्ये किञ्चित् फलं रम्यम् ॥ २ ॥

उत्कृतिघनो १७१६ शाकः शेषमधोघस्तु पञ्चधा गुणयेत् ।

सोम्येनेत्रै १४ स्य सुरै ३३ नागै ७ रदै ३२ भाजयेत् षष्ठ्या ॥ ३ ॥

There are 20 ślokas, relating to the construction of a calendar, written by Śivalāla.

End :

भुजगे नृपजनमरणं वर्षप्रांते सुखं तुरगे ।

भूपो नीतिकरोऽजे तस्करभीर्वानरं विद्यात् ॥ १८ ॥

चरणायुधे फलधिर्मषके परिपयि साध्वसं वाच्यम् ।

भूमिभूमिपति पौडा भवति वराहे जनश्रुतिर्दृष्टा ॥ १९ ॥

श्रीगौरीपतिनगरे यव + त् साह' सुफलम् ।

शिवलालपाठकेन प्रकाशि शिष्यजनतुष्ट्यै ॥ २० ॥

Colophon :

इति नवरोजप्रकाशः

Post-colophon :

सं १८८२ मार्गे २ रविवासरे

7134.

7841. नवरोजफलविचारः । *Navarajaphalavicāra.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 2. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1890. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीनवरोजफलविचारः संपूर्णः

Post-colophon :

संवत् १८६० शक १७५४ चैत्रशुक्ल १२ रवौ ।

अत्र नवरोजविषये साधनलघुश्लो राजा ज्ञेयः । कालहोरेणो
मन्त्री ज्ञेयः । अनयोर्मध्ये यो बली तस्य फलं वक्तव्यम्

Three lines more written in a later hand.

It relates to the same subject as 7838.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीगौरीशसुतं गिरं गिरिसुतानाथं गिरौशात्मजा-

मार्थार्थं रविमुख्यखेचरगणं नत्वा गुरुं ज्ञानदम् ।

वक्ष्ये श्रीनवरोजसंज्ञकमहोत्साहस्य वर्णादिवा(?)

हादीनां(?) फलमद्भुतं यवनवर्योक्तं सुपदैर्मुदा ॥ १ ॥

There are 24 ślokas in this.

End :

रचितमिति श्रीनवदिवसौयं

यवनप्रहर्षप्रदं सुफलं वै ॥ (?) २४ ॥

7135.

6422. नक्षत्रचूडामणिः । *Nakṣatracūdāmaṇi.*

With a commentary.

Substance, country-made paper. 12×4 inches. Folia, 14. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Śaka 1711. Appearance, fresh. Complete.

It consists of 27 ślokas.

Colophon :

इति नक्षत्रचूडामणिः समाप्तः ।

Post-colophon :

शके १७११ सौम्यनाम संवत्सरे शुक्रमासि वृषाषष्ठे भूततिथ्यां
इंदौ रघुनाथपटवर्द्धनेन लिखितम् ।

Beginning :

(Text) :

हस्त्यश्वबन्धरथयानपुरप्रवेश-

भैषज्यमन्त्रगृहहर्म्यसुरप्रतिष्ठा ।

यात्रा-विवाह-यमदीक्षण-चौलमुञ्जी(?)

कुर्वन्ति शान्तिकविधानमथाश्विनौष ॥

(Commentary) :

अर्कं नत्वाथ नक्षत्रचूडामणिमरीचिका ।

तदनुक्तार्थसंयुक्ता विशेषार्था विरच्यते ॥

हस्त्येति ।

End :

(Text) :

उपनयनक्षुरकर्मविवाहपुरनगरवास्तुनिवेशनम् ।

करितुरगाद्यधिरोहणमुक्तं तत् सकलं विदधाति च पौष्णे ॥ २७ ॥

(Commentary) :

उपनयनेति—रेवतीद्वात्रिंशतारा स्त्रीलिङ्गं तिर्यङ्मुखमंधकं मृदु

गजयोनिः देवगणं यात्रायां गुडोदनं त्रिंशद्वटिकोर्द्धविषनाड्यश्च

यतः रेवत्यन्ते षटिकाद्वयं गन्तान्तम्.....etc. etc.

.....संक्रमे मध्याह्नम् ॥ २७ ॥

7136.

6896. नारचन्द्रज्योतिषम् । *Nāracandrajyotiṣa.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 26. Lines, 15 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

See our No. 6625.

7137.

6625. नारचन्द्रज्योतिषम् । *Nāracandrajyotiṣa.*

Being a Jaina work on astrology.

By Naracandra.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 56. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 392. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, discoloured. Complete. With interlineal notes in Hindi.

It relates to auspicious and inauspicious moments.

Beginning :

श्रीअर्हन्तं जिनं नत्वा नरचन्द्रेण धीमता ।

सारमुद्घ्रियते किञ्चिज्ज्योतिषक्षीरनीरधे ॥

तिथि १ वार २ धिष्णा ३ योगा ४ राशि ५ तारका ६ वलभद्रा ७ कुलिको ८ पकुलिक ९ करटक १० अर्द्धप्रहर ११ कालवेला च १२ स्थाविर १३ शुभा १४ शुभ १५ रव्य पं १६ । कुमार १७ राजादि १८ योगगंडांत २० (?) पंचक २१ चन्द्रावस्था २२ त्रिषुक्कर २३ यमल २४ करणानि २५ ।

इति सामान्यदिनशुद्धिः (2A); 3B, अर्कदग्धा; 4B, इति तिथयः; 5A, इति सप्तवाराः; 6B, इति चार; 8A, अथ नक्षत्र; 10A, इति राशयः; 10B, अथ अश्विन्यादि पाया; 13A, इति अदोडाचक्रं; 14B, इति राशयः; 15A, इति चंद्रविचारः; 16A, इति कालचंद्र; 18A, इति भद्रामुखं; 19B, इति भद्रा; 21A, इति कर्कटयोगः; 21B, इति यमघण्टयोगः;

इति अमृतसिद्धयोगः; 22A, इति मृत्युयोगः; 22A, स्थिरयोगः; 23A, रवियोगः; इति सम्बर्त्तकयोगः; 24A, इति शुभयोगः; 25B, इति अशुभयोगः; 26A, इति रवियोगः; 27A, इति उपयोगः; 27B, इति कुमारयोगः; 27B, इति राजयोगः; इति सिद्धयोगः; 28B, इति जन्मनक्षत्राणि; 31A, इति चन्द्रावस्था; इति त्रिपुष्करयमलयोगः; 32B, इति करणानि; 34A, इति संक्रान्तिवारफलं; 34B, इति पंचांगदिनविचारः; 36B, प्रस्थानक्रमः; 37A, इति दिक्शूलदोषः; 37A, विदिक्शूलः; 37B, इति नक्षत्रशूलः; इति कौला; 38B, इति योगिनीविचारः; 39A, इति राजकलह; 39B, इति हंसविचारः; 40B, इति रविविचारः; 41B, इति शुक्रगतिः; 42A, रोगि-
स्नानं; 43A, इति स्नानकर्म; 43B, इति देवांगनामुहूर्त्तः; 43B, इति बधू-
प्रवेशमुहूर्त्तः; 43B, टीकाकौ मुहूर्त्तः; 45A, इति नक्षत्रयोगि; 45B, इति वर्गः;
47B, इति यमदंष्ट्रा; 48A, इति नामकरणं; 48B, इति विद्यारम्भमुहूर्त्तः;
48B, इति क्षौरकर्म; 49B, इति वस्त्रपरिधानं; 50A, परिभोगमुहूर्त्तः;
52A, इति रोगनाशः; 52B, प्रेतक्रिया; 54A, इति गृहारम्भः; 54B, सत्ता-
वीसनक्षत्रचक्रविचारः; 55B, चंद्रोदयफलं; 56A, इति संक्रान्तिफलं—इति
श्रीग्रहणे राजफलम्—

इति नारचन्द्रयोत्तिक संपूर्णं ।

Printed and published. Vide Meherchand and Lachmandas's Classified Catalogue.

7138.

6342. निषेकाध्यायविवृतिः । *Niṣekādhyāyavivṛti*.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Copied in Samvat 1879 and Śaka 1744. Appearance, discoloured and worm-eaten. Complete.

On the casting of nativity from the moment of impregnation. The text *Niṣekādhyāya* is known only

from the commentary. It was written in support of the views of the Roman astrologers.

Beginning :

श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ।

नमस्कृत्य गुरोः श्रीमत्यादपद्मं शुभप्रदम् ।

निषेकाध्यायविवृतिं द्रुतबोधाय लिख्यते ॥

यवनमतविसंवादि पूर्वं पूर्वैः कृतं व्याख्यानम् ।

तदवलोक्य तन्निरसनय ग्रन्थस्य जनसुगमपदैरादित एव व्याख्यानमारभते ।

विज्ञयत इति । ज्ञानिभिः परप्रणीतवेलातो लग्नसाधनपरैरत्र जगति पुंसां जनानां जन्मतः शुभाशुभफलं वेत्ति विल[ग्रा]देव ज्ञायते । ततस्तस्मात् विलग्नशुद्धे-
आवश्यकत्वात् सत्यादिराचार्यैरनुक्तत्वाच्च इह अस्मिन् ग्रन्थे ताजकनायकैः खत्तरवृत्त-
रोमकादिभिरुक्तं कथ्यते ।

4B, इति निषेकाधिकारः ।

Then follows a śloka—apparently a quotation, after which we have a number of ślokas with their explanations, under the heading of अथ सारणीकर्तव्यताश्लोकाः ।

Foll. 5-8 are taken up with these ślokas.

Post-colophon :

संवत् १८७६ शके १७४४ अधिकाश्विन कृष्ण ७ चन्द्रवासरे
ज्योतिर्विद्वामनाथेन लिखितं श्रीगौडजातीयभट्टोपनामकश्रीरघु-
नाथपुत्रेण ।

7139.

6423. पाराशरी होरा । *Pārāsarī Horā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 13. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 234. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1888=Saka 1753. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

इति श्रीपाराशरमुनिविरचिते केरलशास्त्रोक्तं सूत्रसम्पूर्णं ॥

Post-colophon :

शुभमस्तु । यादृशं etc. etc.

संवत् १८८८ । शके १७५३ । समय भाद्रपदमासि कृष्ण-
पक्षे तिथौ त्रयोदश्यां रविवासरे इदं पुस्तकं लिखितम् राधेकृष्ण-
ब्रह्मचारी अयोध्यावासी लिखितं मंगलं भूयात् ।

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पाराशरी होरा लिख्यते ।

अथ मेषादीनां स्वभाव उच्यते ।

मन्दसौम्यसिताः पापाः शुभौ गुरुदिवाकरौ ।

न शुभं योगमात्रेण प्रभवेच्छनि-जीवयोः ॥

परतन्त्रेण जीवस्य पापकर्माणि निश्चितम् ।

कविः साक्षान्निहन्ता स्यान्मारकत्वेऽपि लक्षितः ॥ २ ॥

2B, इति लग्नशुभाशुभफलम्; 3A, इति द्वादशनामानि; 5B, अथ
द्वादशभावफलम्; 9A, इति पराशरविरचिते केरलशास्त्रे द्वादशभावविचारः;
अथ दशानिर्णयः क्रियते; 9B, अथ ग्रहेभ्यो द्रव्यफलानि; 10B, अथ
ग्रहदानानि; 11A, इति ग्रहदानानि; 11B, अथ सामान्ययोगा उच्यन्ते;
12A, अथायुर्दीयः; 12B, अथ भुक्तिलक्षणमुच्यते ।

Then comes the last colophon.

7140.

351. पराशरहोरा (उत्तरभागः) । *Parāśarahorā*
(*Uttarabhāga*).

For the manuscript see L. 1515.

This is the second half of the work, consisting of
20 adhyāyas. The 19th adhyāya gives the contents of

the whole work in two parts, and it appears that the first half has 80 chapters.

The Post-colophon Statement :

श्रीकृष्णार्पणमस्तु । इदं पुस्तकं मेहदेले इत्युपनामक
गोविन्दात्मजनारायणेन लेखा संवत् १८३१ शके १७८६ व्ययनाम
संवत्सरे दक्षिणायने शरदृतौ आश्विने मासे कृष्णे पक्षे
त्रयोदश्यां तिथौ भृगुवासरे प्रातःकाले श्रीगङ्गाकाशीविश्वेश्वर-
सन्निधौ समाप्तः ।

को देवो यो मनःसाक्षी मनो मे दृश्यते मया ।

तर्हि देवस्त्वमेवासीः एको देव इति श्रुतेः ॥ etc.

7141.

10650. पञ्चपक्षिशकुनम् । *Pañcapakṣiśakuna.*

Substance, country-made paper. 15 × 3½ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Bengali. Date, Śaka 1672. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति श्रीमहादेवविरचितं पञ्चपक्षिशकुनं समाप्तम्

Post-colophon :

शकाब्दाः १६७२ ॥

ॐ नमः पद्मासने एं क्लीं शब्दरूपिणि वद वद वाग्वादिनि
साहा । अस्य मन्त्रस्य २४००० चतुर्विंशतिसहस्रमात्रेण पुरश्चरणं ॥

प्रणम्य श्रीमहादेवं सर्वशास्त्रविप्रारदम् ।

भविष्यदर्थबोधाय पप्रच्छुर्मुनयो मुदा ॥

तेषां वचनमाकर्ण्य निजगाद महेश्वरः ।

त्रिकालज्ञानबोधार्थं पञ्चपक्षीं प्रदृश्यते ॥

A well-known treatise on divination by means of five letters (considered as birds) put in a diagram.

आगतं पृच्छकं दृष्ट्वा दैवज्ञः सावधानतः ।
 यद्यत् करोति कर्माणि तस्मात् सर्वं विचारयेत् ॥
 अक्षरं पक्षिभूतञ्च दिग्देवता + + नि च ।
 कालं वर्णं बलं मिश्रं धातुलिङ्गादिकं क्रमात् ॥
 प्रश्नादिजातिवर्णञ्च देहसङ्कल्पनादिभिः ।
 चिन्तितान्यपि सर्वाणि वक्ष्यन्ते वर्णकैः क्रमात् ॥

The diagram is to be found on the reverse of the last leaf.

End :

तावद् गर्जन्ति शास्त्राणि शकुनानामनेकशः ।
 यावन्न श्रूयते पक्षिशकुनं शङ्करोदितम् ॥

7142.

10799. पञ्चपक्षिशकुनम् । *Pañcapakṣīśakuna.*

Substance, country-made paper. 15 × 2½ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 72. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured and old. Complete.

A work on divination.

Colophon :

इति वराहमिहिराचार्यकृतौ प्रश्नविषये शिवमुनिसंवादे
 पञ्चपक्षी समाप्तः ।

Beginning :

नमः श्रीसूर्याय ।
 अभिगम्य महादेवं सर्वशास्त्रविशारदम् ।
 भविष्यदर्शबोधाय पप्रच्छुर्मुनयो मुदा ॥

तेषां वचनमाकर्ण्य निजगाद महेश्वरः ।
 त्रिकालज्ञानबोधार्थं पञ्चपक्षी प्रदृश्यते ॥
 अनेन शास्त्रसारेण लोके कालत्रयं प्रति ।
 बलावलानि दृश्यन्ते सर्वशास्त्रेषु निश्चितम् ॥
 प्रश्नशास्त्रात् समुद्भूतं लोकानां हितकाम्यया ।
 फलाफलानि सर्वाणि प्रवक्ष्यामि समासतः ॥
 आगतं प्रच्छकं दृष्ट्वा देवज्ञः सावधानतः ।
 यद् यत्करोति कर्माणि तत्तत्सर्वं विचारयेत् ॥
 अक्षरं पक्षरूपं च दिग्दैवतदिनानि च ।
 कालं वर्णं बलं मैत्रं धातुलिङ्गादिकं क्रमात् ॥
 आरूढात् प्रश्नलभे तु प्रश्नाक्षरतोऽपि वा ।
 प्रच्छकस्य वचः श्रुत्वा ग्राह्यो वर्णः स्वरस्तथा ॥
 स्वरेण कल्पयेद्धारं वारात् पक्षी प्रजायते ।
 पक्षिणो जायते वाक्यं वाक्याच्च फलसम्भवः ॥

The five birds are the five vowels (अ, इ, उ, ए, ओ)—a fact which indicates Greek origin of the work.

अकारादि ओकारान्ताः स्वराः पञ्च प्रकीर्तिताः ।
 भक्त्यर्थं कल्पयेद्रूपं स्वरास्ते पक्षिरूपिणः ॥
 शकुनात्तीर्थयात्रायां द्यूते युद्धे जयाजयौ ।
 ज्ञातव्या चेष्टया चैते खगानां गतिरुत्तमैः ॥
 डजणाक्षरकांस्थत्वा ककारादींश्च विन्यसेत् ।
 यस्य नामाक्षरस्यादौ स्वरमारूढमुच्यते ॥
 अकारादिषु वर्णानां पञ्चानां च विचारयेत् ।
 नन्दा भद्रा जया रिक्ता पूर्णा च तिथयः क्रमात् ॥
 अकारे मेघसिंहालि इकन्यायुग्मकर्किणे ।
 उकारे धनुर्मीनौ च एकारे च तुलावृषौ ॥
 ओकारे मृगकुम्भौ च एवं राशि स्वरे स्मृताः ।

7143.

4612. पञ्चपक्षिशकुनम् । *Pañcapakṣīśakuna.**With an anonymous commentary.*

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 6. In Tri-pāṭha form. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, discoloured and worn-out. Incomplete at the end.

Well-known and printed.

7144.

2799. पञ्चपक्षिशकुनम् । *Pañcapakṣīśakuna.*

Substance, country-made paper. $19 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent in ślokaś, 90. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

This is a work on prognostication by means of a skilful combination of five vowels which represent five different birds. The number of vowels indicates the Greek origin of the augury.

Beginning :

प्रणम्य श्रीमहादेवं सर्वशास्त्रविशारदम् ।

भविष्यदर्थबोधाय पञ्चकुर्मुनयो मुदा ॥

तेषां वचनमाकर्ण्य निजगाद महेश्वरः ।

त्रिकालज्ञानबोधार्थं पञ्चपक्षी प्रदर्शयते ॥

अनेन शास्त्रसारेण लोककालत्रयं प्रति ।

बलावलानि दृश्यन्ते सर्वकार्येषु निश्चितम् ॥

... ..

The five vowels represent the five birds.

स्वरेण कल्पयेद्वारं वारात् पक्षी प्रजायते ।

पक्षिणो जायते वाक्यं वाक्याच्च फलसम्भवः ॥

अकाराराद्योकारान्ता स्वराः पञ्च प्रकौर्त्तिताः ।
 तदर्थं कल्पयेद्रूपं स्वरास्ते पक्षिरूपिणः ॥
 अकारः श्येन आख्यातः इकारः पिङ्गलस्तथा ।
 उकारो वायसश्चैव एकारस्ताम्रशेखरः ॥
 ओकारो नीलकण्ठश्च स्वरास्ते पक्षिसंज्ञकाः ॥

It ends :

इत्युक्तं पञ्चपक्षिणां लाभालाभं जयाजयम् ।
 येन विज्ञानमात्रेण त्रिकालज्ञो भवेद्रूपम् ॥
 तावद्गर्जन्ति शास्त्राणि वागीशानामनेकशः ।
 यावन्न श्रूयते पक्षिशकुनं शङ्करोदितम् ॥

Colophon :

इति महादेवविरचितं पञ्चपक्षिशकुनं समाप्तम् ॥

For the MS. see L. 4239 and for the work, IO. Catal.
 No. 3124.

7145.

4377. पञ्चपक्षिशकुनम् । *Pañcapakṣīśakuna.*

With a commentary by Vāmadeva.

Printed in *pothi* form in Bengali character on yellow
 paper in B.S. 1251 in the Samācāra Candrikā Press of
 Calcutta by orders of Bhairava Candra Cakravartī.

7146.

621. पञ्चस्वरः वृत्तिसहितः । *Pañcasvara.*

For the MS. see L. 1478.

On divination by Prajāpatidāsa with the five vowels.
 With the glosses of Appaya Dīkṣita.

Begins thus :

अरिष्टविचारणं पताकीचक्रे—

ऊर्द्धरेखात्रयं लेख्यं तिर्यग्रेखात्रयं तथा ।

वेधास्तिर्यक्क्रमादेया द्वाभ्यां द्वाभ्यां परस्परम् ॥ १ ॥

षड्रेखास्तु [स]मालेख्या पताकीवेधनिर्णये ।

etc. etc. etc.

Ends thus :

ज्योतिर्विदः प्रपश्यन्तु ग्रहाणां सुविचारकाः ।

पञ्चस्वरादितो यदै संग्राहनिधनं कृतम् ॥

इति श्रीप्रजापतिव्रते अप्ययदौक्षितकृतविवृतिसहितपञ्चस्वराख्यो

नाम ग्रन्थः समाप्तः ।

Printed and published in Benares.

7147.

7863. पञ्चस्वराग्रन्थः । *Pañcasvarāgrantha.*

By Parama Sukhopādhyāya.

Substance, country-made paper. $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The leaves are marked, on the left-hand upper margin, with the letters प० श०.

It relates to horoscopy. The five svaras or vowels are अ, इ, उ, ए, ओ as in *varṇasvara* cakra or *samvatsara* cakra, shewn in the last leaf. The fact points to the foreign origin of the work.

Beginning :

श्रीगणेशं नमस्कृत्य सिद्धिबुद्धिप्रदायकम् ।

पञ्चाशराभिधानस्य क्रियते ग्रन्थसंगतिं ॥(?)

परमादिसुखेनापि ग्रन्थं दृष्ट्वा सुविस्तरम् ।
 असमंजसे समालोक्य क्रियते ग्रन्थसंगतिम् ॥
 श्रीगुरौ चरणौ नत्वा परमादसुखाभिधः ।
 पंचशराभिधानस्य कृतं ग्रन्थसंगति ॥ (?) ३ ॥
 अपास्य सरणं जीवं वाहयन्ति शुभाशुभम् ।
 मरिष्यन्ति यदा दैवात् को भुंक्ते हि शुभाशुभम् ॥
 बालस्य जन्ममात्रे तु जन्मारिष्टं विचारयेत् ।
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन आयुर्दायं विचिन्तयेत् ॥
 ऊर्द्धरेखात्रयं लेख्यं तिर्यग्रेखात्रयं तथा ।
 वेधे तिर्यक्क्रमादेयं द्वाभ्यां द्वाभ्यां परस्परम् ॥ etc. etc.

4A, इति सनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृतेयं पंचाशरायां बालपताकौ
 समाप्तः । प्रथमोऽध्यायः ।

6B, ०द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः

Post-colophon :

शुभम् । सं १६१७ मार्ग शुक्ल ति १ लिपिरियं विद्याधरस्य ।

7148.

5088. पञ्चस्वरा । *Pañcasvarā.*

Substance, country-made paper. 16½ × 3 inches. Folia, 5 to 18 of which again the 6th, 7th, 8th, 13th and 15th are missing. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured. A mere fragment.

On divination by five letters.

Colophons :

5A, इति पञ्चस्वरानिर्णये शिशुरिष्टिनाम प्रथमोऽध्यायः; 9A, इति
 चतुर्थोऽध्यायः; 10B, पञ्चमोऽध्यायः; 12A, षष्ठोऽध्यायः; 18B, इति
 पञ्चस्वरानिर्णये मृत्युज्ञानो नाम सप्तमोऽध्यायः ।

There is one more leaf, marked one, containing the beginning of *Tājikasāra* :

ॐ नमो गणेशाय ।

श्रीरामस्य पदारविन्दयुगलं नत्वा च वागीश्वरीं
हेरम्बं तपनादिकं ग्रहगणं रुद्रं यशोदासुतम् ।

वक्ष्ये ताजिकसारमल्पसुगमं रम्यं सुबोधप्रदं

नाना ताजिकतो विलोक्य रचितं दैवज्ञहर्षप्रदम् ॥

7149.

6354. पञ्चस्वराटिप्पनम् । *Pañcasvarāṭippana*.

By Gauḍa Bhaṭṭācārya.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 170. Character, Nāgara. Date, Samvat 1927. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :

इति गौडभट्टाचार्यकृतं पञ्चस्वराटिप्पनम् ।

Post-colophon :

माघस्य सितपक्षद्वादश्यां सोमवासरे लिखितं + + + +
संवत् १८२७ ।

After the date there are five lines. A treatise on divination by five vowels.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । अथ पञ्चस्वराटिप्पनम् । मृत्युवर्षज्ञानम् ।
गणयित्वेति ।

वयोराशिस्वरान् एकैक्य गणनां कृत्वा मृत्युवर्षं ज्ञेयम् ।

Aufrecht enters this as a commentary on *Pañcasvarā* by Prajāpatidāsa, described by Rājendralāla in L. 1478, which does not, however, begin गणयित्वा . . . etc. etc.

7150.

1843. पद्मकोषः । *Padmakōṣa*.

For the manuscript and the work see L. 2447, and for the work, Bik. 323.

A brief treatise on the influence of the planets on human destiny. It is anonymous.

Post-colophon Statement :

श्लोकसंख्या १६० । श्रीसंवत् १८६३ माघकृष्ण ७
तिथौ शुक्ल ।

Begins thus :

श्रीगणेशाय नमः ।
गणेशं हरिं पद्मयोनिं च नत्वा
हरं भारतीं खेचरान् सूर्यपूर्वान् ।
विलोक्याखिलताजिकं पद्मकोशं
प्रवक्ष्ये फलवर्धलभे ग्रहाणाम् ॥ १ ॥
अतः प्रवक्ष्ये यवनादिसंमतं
तत्वादिकानां रविपूर्वकानाम् ।
सामान्यतो भावफलं खगानां
कौतूहलात् खेटविदां हिताय ॥ २ ॥
तत्रादौ रविभावफलम् ।
रविर्लभ्यो वातपित्तं करोति
कलत्रादिपौडां शिरो(?)रक्षिरोगान् ।
विवादं जनानां भवेद्गुप्तचिन्ता
दशा नेष्टकारी भवेद्वायनेऽस्मिन् ॥ १ ॥
etc. etc. etc.

Ends thus :

स्थानभ्रंशो भवति पव (?) स्योदरश्चैय यस्य
सिंहोपचो भयमथवा मर्त्यमृत्यु विधत्ते ।
श्रीर्षे व्यथन (?) मुदरे नेत्ररोगं नराणां
लक्ष्मीहानिं स्वजनकलहं कामिनीनां च पीडा ॥ १२ ॥
इति राजभावफलं ॥ इति पद्मकोशे भावाध्यायः ॥

Printed and published in Benares.

7150A.

2909. पद्मकोषः । *Padmakōṣa.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 7-9 on a page. Extent in ślokas, 160. Character, Nāgara. Date, Samvat 1902. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :

इति पद्मकोषे वर्षभावफलानि ।

Post-colophon :

संवत् १९०२ मितौ ज्यैष्ठ शुक्ल १ गुरुवासरे लिखितं
विष्णुमित्रेण ।

See our No. 1843.

7151.

378. पृच्छाज्ञानम् । *Pr̥cchājñāna.*

By Kṛṣṇa Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 23. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 352. Character, Nāgara. Date, Samvat 1900. Appearance, tolerable. Verse. Incorrect. Complete.

Questions and answers on astrological subjects.

It begins thus :

ॐ श्रीभुवनेश्वर्यै नमः ।

जितेन्द्रियं सत्यरतं सदा शुचिं

निर्मलरं स्वस्थमरोगकर्षितम् ।

गुरुप्रियं ज्ञानगुरोरलङ्कृतं

दैवज्ञमायादविकारमानसः ॥ १ ॥

करहाट १ कच्छ २ कौकण ३ काश्मीर ४ विदेशतः समायातम् ।

कुटिलचरित्रं धूर्तं दैवज्ञं न सुवन्दिततत्त्वज्ञा ॥ २ ॥

निशीथमध्याह्नज्योगसन्ध्या-

मुत्सृज्य पृच्छेत् स्वगुरुं विवेका ।

संग्रामरोगातुरदौप्तकार्ये

शंसंचित्ताः खलु दैववेला ॥ ३ ॥

क्षुद्रपाशखिद्युर्तेषु रिक्तहस्तो प्रहासके ।

ज्ञानं न तथ्यतामेति यदि ग्रन्थः स्वयं वदेत् ॥ ४ ॥

Contents :

गर्भपृच्छा 3A. विवाहपृच्छा 5B. विवाहे शुभाशुभपृच्छा 5B. सम्भोग-
पृच्छा 5B. आगमनपृच्छा 6B. युद्धपृच्छा 8A. जयपराजयपृच्छा 8A.
सन्धिविग्रहपृच्छा 9A. चौर्यपृच्छा 9B. वेष्टितदुर्गपृच्छा 9B. परदुर्गप्राप्ति-
पृच्छा 10A. अन्यदुर्गपृच्छा 10B. विवादपृच्छा 10B. सेवापृच्छा 11A.
आश्रयपृच्छा 11A. नृपदर्शनपृच्छा 11B. गौरवपृच्छा 11B. पदलाभ-
पृच्छा 11B. अधिकारप्राप्तिपृच्छा 12A. धातुवादपृच्छा 12B. चौर्यपृच्छा
12B. सौख्यपृच्छा 12B. भयपृच्छा 13A. अग्निभयपृच्छा 13A. अकाल-
वृष्टिपृच्छा 13A. स्त्रीविग्रहपृच्छा 13A. दृताविवाहिताभार्यापृच्छा 13B.
बन्धनपृच्छा 13B. मृत्युयोगपृच्छा 13B. मृत्युभङ्गपृच्छा 14A. गताप्तिपृच्छा
14A. नष्टविस्मृतस्थापितवस्तुप्राप्तिपृच्छा 14A. चौरो भवति न वेति पृच्छा
14B. वस्तुग्रहणपृच्छा 14B. सुभिन्नपृच्छा 15B. वृष्टिपृच्छा 15B.
कपपृच्छा 16B. नौकापृच्छा 16B. रोगपृच्छा 17B. स्वस्थरोगीपृच्छा 17B.

मृत्युपृच्छा 18A. दोषपृच्छा 18B. शल्यज्ञानपृच्छा 19A. निधिपृच्छा 19A.
 मृगयापृच्छा 20A. अथ लेखपत्रपृच्छा 20B. वार्त्तासत्यालौकापत्तिपृच्छा
 21A. रिपुं हन्तुं गमिष्ये पृच्छा 21A. अभिचारपृच्छा 21A. काव्यपृच्छा
 21B. स्वप्नपृच्छा 21B. भोजनपृच्छा 21B. भुक्तिपानपृच्छा 22A. वाटिका-
 पृच्छा 22B. अर्थपृच्छा 22B. दशभगपृच्छा 22B. आयुःपृच्छा 23A.
 नष्टजन्मपृच्छा 23A. तालुमुष्टिज्ञानपृच्छा 23A. फलकालनिर्णय 23B.

/ End :

लभ्येशो विक्षिते कार्यं कार्येशो लभ्यमौक्षते ।
 कार्यसिद्धिर्भवेदिन्दु कार्यमेति तदा स्फुटम् ॥ १ ॥
 लभ्येशो विक्षिते कार्यं कार्येशो लभ्यमौक्षते ।
 तस्य कार्यस्य संसिद्धिरिन्दुलभं वदेति च ॥ २ ॥
 कार्ये कार्येशमध्यांशास्तन्मिते वर्षमासकैः ।
 दिनैर्दण्डो यथायोग्यं योयं कार्यस्य सिद्धये ॥ ३ ॥

Colophon :

इति कृष्णभट्टविरचिते प्रज्ञाज्ञानं सम्पूर्णम् ।

The Post-colophon Statement :

संवत् १९०० मासानां मासोत्तमे मासे कार्तिकमासे शुक्लपक्षे
 चतुर्दश्यां रविवा .....

7152.

10083. प्रश्नकल्पद्रुमः । *Praśnakalpadruma*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 5 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

On divination by means of questions.

Beginning :

अथ प्रश्नकल्पद्रुमः प्रारभ्यते ।

पुण्यात्पण्यो नामपुण्यैर्दुरापः

सिद्धेः सिद्धिः शुद्धधीभिः सुसाध्यः ।

ज्योतिःशास्त्राम्भोधितो निःसृतोऽयं

दद्यात् सिद्धिं प्रश्नकल्पद्रुमो नः ॥ १ ॥

अथ तावत् प्रश्नकरणोचितरीतिर्निगद्यते ।

प्रष्टा सति प्रष्टुमियादभीष्टं सति स्वमध्वनिं निर्म्मलेद्भि ।

फलादिना शून्यश्रयो द्विजेषां कदापि वावश्यककार्यपाते ॥

अथ संज्ञाकल्पो निरुच्यते ॥

तत्रादौ वर्गाणां संज्ञादिकम् ।

शस्ताशस्ता वारणैश्च वर्गास्तुल्या दिक्षु प्रष्टुरास्यास्यवर्णात् ।

अष्टासैन्द्यासैर्दिशो वीर्यवन्तो वाचं विद्भिर्नेष्टुमिष्टं फलम्बै ॥

15A, इति श्रीप्रश्नकल्पद्रुमे संज्ञाकल्पः प्रथमः । अथ बला-
बलकल्पो निरुच्यते ।

7153.

10427. **प्रश्नकल्पलता ।** *Praśnakalpalatā.*

From the Rudrayāmala.

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 9-11 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Colophon :

इति श्रीरुद्रयामले उमामहेश्वरसंवादे प्रश्नकल्पलता नाम्ना(?)
समाप्तिमगात् ।

Post-colophon :

श्रीहनुमते नमः । श्रीरामो जयति । शुभं भूयात् सं १९४१ ।

On divination by questioning.

Beginning :

धनुर्मौनश्च मिथुनं च कन्यागर्भ इति स्मृता ।

अजकर्कतुला चैव मकरदारसंस्मृता ॥

7154.

8118. **प्रश्नचण्डेश्वरः** or **प्रश्नविद्या** । *Praśnacandēśvara* or
Praśnavidyā.
By *Candēśvara*.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{4} \times 3$ inches. Folia, 55. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 2,700. Character, Bengali of the 18th century. Appearance, discoloured. Complete.

A work on horoscopy and kindred subjects. There are altogether 24 chapter colophons; but they are not correctly numbered.

Beginning :

नमस्ते परमात्मैकरूपाय परमात्मने ।

स्वेच्छावभासिताशेषदेहाभिन्नाय शम्भवे ॥

चन्द्रालूम्नात्(?)कृतं पूर्वेः प्रश्नशास्त्रं समाकुलम् ।

दृष्ट्वा निराकुलं वक्ष्ये वोद्धा(?)वाप्यैः क्षितेः पतिः ॥

अधीतगालतोयः स्याज्जातकेतुकृतश्चमः ।

सोऽधिकारी भवेदत्र प्रश्नशास्त्रे निराकुलः ॥

राशिग्रहस्वरूपं यच्चिन्ताप्रकरणे पुनः ।

विस्तरात् कथितं सर्वं ग्रहमैत्री प्रकथ्यते ॥

4A, इति प्रश्नचण्डेश्वरे संज्ञाध्यायः प्रथमः; 5B, इति प्रश्नचण्डेश्वरे
लग्नविचारो नाम द्वितीयोऽध्यायः; 7B, इति प्रश्नचण्डेश्वरप्रश्नविद्यायां शुभा-
शुभोऽध्यायस्तृतीयः; 9B, इति प्रश्नचण्डेश्वरे लाभालाभोऽध्यायश्चतुर्थः; 10B,
•आश्रयणीयशक्रस्यानयोश्चिन्ताध्यायः पञ्चमः; 11B, •पदलाभः षष्ठाध्यायः;

15A, °धातुवादचिन्ताध्यायोऽष्टमः; 20B, कन्यालाभपुत्रलाभाध्यायो नवमः;
 27A, प्रश्नदशाध्यायो दशमः; 35B, इति चण्डेश्वरप्रश्नविद्यायां त्रेकाणवशेन
 द्वादशभावफलाध्यायो द्वाविंशः; (no colophon between X and XII,
 excepting those of Cakra, such as Hayacakra, Rāhucakra
 and so on); 36B, इति प्रश्नचण्डेश्वरविद्यायां लाभालाभरहस्यफलचिन्ता-
 ध्यायस्त्रयोविंशः; 37A, इति प्रश्नचण्डेश्वरे प्रव्रज्यायोगाध्यायश्चतुर्विंशः; 37B,
 भोजनचिन्ताध्यायः; 39A, इति प्रश्नचण्डेश्वरे दिनवृत्तं नाम षड्विंशोऽध्यायः;
 40B, इति प्रश्नचण्डेश्वरे प्रश्नविद्यायां प्रववर्षणाध्यायः सप्तविंशः; 43B, इति
 प्रश्नचण्डेश्वरकालज्ञानाध्यायः; 44B, इति प्रश्नचण्डेश्वरे नष्टजातकाध्यायस्त्रिंशत्तमः;
 47B, चिन्तान्तकमुष्टिविवोधो नाम एकत्रिंशत् (विंशति) तमोऽध्यायः; 49B,
 °चन्द्रावस्थाध्यायो द्वात्रिंशत्तमः; 50B, °कालवेलानिरूपणाध्यायस्त्रयस्त्रिंशत्;
 52B, °इति प्रश्नचण्डेश्वरे शल्यनिधे विचारणाध्यायश्चतुस्त्वारिंशत्; 54B,
 °नामानुचक्राध्यायः पञ्चत्रिंशः; (last colophon) इति महाराजाधिराज-
 श्रीचण्डेश्वराचार्यविरचितायां चण्डेश्वरप्रश्नविद्यायां त्रेकाणवस्वरूपनिरूपणाध्यायः(?)
 षड्विंशः—

It ends :

चन्द्रस्य वित्तागालतो विवेक्ता

तङ्गोले (?) रक्षास्तुतकर्मकर्त्ता ।

मन्त्रेण सर्वं गालतं ब्रवीति

चण्डेश्वरो मन्त्रकृतां वरिष्ठः ॥

भोगीन्द्रस्य महाप्रमाणपटुता मासस्य पक्षग्रहः

शैलाय प्रतिवादितावनिवहं पुत्रावलेवग्रहः ।

विष्णोरेव सरस्वतीविलसितां किंवा बज्र ब्रूमहे

चण्डेशे चरति क्षितौ कविबुधव्यातिग्रहाणां यदि ॥

Printed and published in Benares.

7155.

189. प्रश्नकौमुदी । *Praśnakaumudī.**By Vibhākarācārya.*

Folia, 10. 18½ × 3 inches. Lines, 7 on a page. Character, Bengali.

The same manuscript is noticed in L. 488.

Begins thus :

शक्त्या युक्तं प्रणम्यादौ शिवं सन्तोषतः सताम् ।
 श्रीमान् विभाकराचार्यः करोति प्रश्नकौमुदीम् ॥
 प्रश्ने चेन्मौलिनः सर्वे सन्तः सर्वगुणान्विताः ।
 शिवशक्तिप्रभावेन प्रश्नं वक्तुं ममोद्यमः ॥
 भौमशुक्रज्जचन्द्रार्काः सौम्यशुक्रारजीवकाः ।
 रविजार्कान्वकाः खेटा मेघादीनामधीश्वरा ॥

क्षेत्राधिपकथनं

रविः शुक्रः कुजो राज्ञः शनिश्चन्द्रो बुधो गुरुः ।

etc.

etc.

etc.

Contents :

क्षेत्राधिपकथनम् 1A. ककुभाधिपं 1A. जलचरादिकथनम् 1A. तिर्यक्-
 दृष्ट्यादिकथनम् 1A. खादुकथनम् 1A. द्विपदादिकथनम् 1A. इत्यधिप-
 कथनम् A. नृपादिकथनम् 2A. स्थूलादिकथनम् 2A. दिवारात्रिकथनम्
 2A. वयःप्रमाणकथनम् 2B. केन्द्रादिकथनम् 2B. इति प्रश्नकौमुद्यां
 संज्ञाध्यायः 2B. ०वाचनिकः प्रश्नाध्यायः 3A. चिह्नकथनम् 4B. इति
 प्रश्नकौमुद्यां धातुमूलजीवचिन्तानाम् तृतीयोऽध्यायः 5A. इति प्रश्नकौमुद्यां नष्ट-
 प्राप्यध्यायस्वतुर्थः 5B. ०शुभाशुभाध्यायः पञ्चमः 5B. ०प्रवासिनामागमनं नाम
 षष्ठोऽध्यायः 6A. द्रव्यमूल्यज्ञानं 7A. ०प्रकीर्णाध्यायः समाप्तः 7A. ०मृगया-
 कथनम् 7A. ०गमनागमनं अष्टमोऽध्यायः 7B. ०जयपराजयो नाम नवमो-
 ऽध्यायः 7B. ०शल्योद्धारो नाम दशमोऽध्यायः । ०नष्टकोष्ठोद्धारो नाम एका-
 दशोऽध्यायः । ०धनोद्धारो नाम द्वादशोऽध्यायः ।

Printed and published in Benares.

7156.

7282. प्रश्नचूडामणिः (सारोद्धारः) । *Praśnacūḍāmaṇi*
(*sāroddhāra*).

(*With a commentary in Hindi.*)

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 18. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Jaina Nāgara. Date, Samvat 1901. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :

16B, इति प्रश्नचूडामणौ सारोद्धार संपूर्णम् ।

The rest of the manuscript contains notes in Hindi, mantras and other quotations, at the end of which we have the date, etc.

संवत् १९०१ वर्षे शाके १७६६ प्रवर्त्तमाने मासोत्तममासे मार्ग-
श्रीर्धमासे शुक्लपक्षे त्रिथौ त्रयोदश्यां १३ रविवासरे ॥

लिपीकृतं ऋ (the name blurred over with ink).

स्वपठनार्थं ॥ ग्राम राजपुर बनेडानगरे ॥ श्रीरस्तु ॥
कल्याणमस्तु ॥

The *maṅgalācarana* and the object of the work :

ससेदुश्च(?) पिता प्रचोर्भार्या पुत्रं नमाम्यहम् ।

सारात्सारं समुद्धृत्य प्रश्नचूडामणिं स्फुटम् ॥ १ ॥

The contents of the work :

अतीतानागतं चैव वर्त्तमानं शुभाशुभम् ।

लाभालाभं च रोगं च जयं चैव पराजयम् ॥ २ ॥

मनोमध्ये तु या चिन्ता मुष्टिसैन्यं चलाचलम् ।

लोहपातं पारिधी च गर्भं च प्रसवस्त्रियः ॥ ३ ॥

वृत्रभंगं राष्ट्रभंगं ग्रामं च दुर्गभंगकम् ।

परोक्षमंत्रभूपानां वर्षाकाले जलागमम् ॥ ४ ॥

तत्कारं च सभाचौरं कामार्थं वंदिमोक्षकम् ।

सत्या शुभा च वार्त्ता हि राजकार्यस्य वा न वा ॥ ५ ॥

नृपा चैव कृपा राज्यं अधिकारा स्थिरास्थिरम् ।

आगमानागमं चैव शत्रोरागमनं तथा ॥ ६ ॥

नृपपृच्छागमफलं पदप्राप्ते शुभाशुभम् ।

कार्ये विलम्बं शीघ्रं च ग्रामे चैव शुभाशुभम् ॥ ७ ॥

आदौ पुंवा स्त्रियः मृत्युः उदाहं पत्रलेखकम् ।

वंध्या सुतान्विता चैव कार्यार्थे प्रेषैतागमम् ॥ ८ ॥

शुभाशुभं विवाहे च धान्योत्पत्तिश्च वा न वा ।

विमिश्रीमात्मजेनैव(?) सारात्सारं समुद्धृतम् ॥ ९ ॥

इति प्रश्नचूडामणौ सूचिकाप्रकरणं ॥ १ ॥

2A, इति भूतभविष्यद्वर्त्तमानप्रकरणं; 2B, अध्वन्यागमनप्रश्नप्रकरणं;
5B, इति सुष्टिभेदप्रकरणं; 7A, इति प्रश्नचूडामणौ(?)सारोपारधौ प्रकरणं
and so on.

7157.

7071. (1) प्रश्नज्ञानम् । *Praśnajñāna.*

By Jyotirbrahmārka.

(2) प्रश्नशास्त्रम् । *Praśnaśāstra.*

By Bhaṭṭotpala, son of Varāhamihira.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 7. Lines, 18 on a page. Character, Jaina Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured.

Two works on divination.

I

6A, इति श्रीज्योतिर्ब्रह्मार्कविरचिते प्रश्नज्ञाने देवपितृदोषप्रकरणं
षोडशं समाप्तं ।

See IO. Catal. No. 3011, which is a much better MS. than the present one which omits the first four introductory verses, omits the 15th chapter entirely (the last chapter in the IO. MS. being marked 17) and omits also the concluding verse. The omitted verses (to be found in the IO. Catal.) give the author's father's name as Mokṣeśvara and his family name as Bālabha.

Beginning :

रक्तः श्वेतः शुकपिच्छः पाटलो धूमपाण्डुरौ ।
चित्रोसितः सुवर्णाभिः पिंगकर्वुरवस्त्ववः(?) ॥ १ ॥
(मेघादीनां वर्णाः)

End :

रसाग्निचन्द्रैर्ललितैर्मनोज्ञैः
वृत्तैर्विचित्रैर्गदितं मुनीनाम् ।
विलोक्य शास्त्राणि हिताय सिद्धिः
सर्वार्थकामाय शिष्याय दापयेत् ॥ (?)

(The last two lines from the IO. MS.)

विलोक्य शास्त्राणि हिताय दैव-
ज्ञानां मया धारयमेव शिष्यैः ॥

(The last but one verse in the IO. MS.)

II

इति श्रीवराहमिहिरात्मज(?) भट्टोत्पलविरचितं भट्टोत्पलीनामप्रश्नशास्त्रं
संपूर्णं ।

Post-colophon :

पंडित सकलकीर्तिना लिपीकृतम् ॥

Beginning :

रविशशिकुजबुधगुरुष्वेत-

(शित in 7503) रविज(?)गणेशान् प्रणम्यादौ ।

वक्ष्येऽहं स्पष्टतरं प्रश्नज्ञानं

(सम्यग्ज्ञानं in 7503) हिताय देवविदाम् ॥

The object and scope of the work :

आगमज्ञानविधानं धातुं मूलं च जीवचिंता च ।

स्वप्ने भोजनप्रश्नं गमागमं पराजयं विजयम् ॥ २ ॥

वर्षाराजविधानं स्वस्थं दुःस्थं च जीवितं मरणम् ।

आधानं पुंस्त्रीणां जन्मविधानं जातकानाम् ॥ ३ ॥

उत्पलचूडामणिना भाषितं निरीक्ष्य सर्वशास्त्राणि ।

दिवसं मासं वर्षं ज्ञातव्यं सर्वं देवज्ञैः(ज्ञैः) ॥

It consists of 76 verses. The concluding verse runs :

भट्टोत्पलेन शिष्यानुकम्पया विलोक्य सर्वशास्त्राणि ।

आर्यासप्तत्यावेदं प्रश्नज्ञानं समासतो रचितम् ॥

7158.

5172. प्रश्नप्रकाशिनी । *Praśnaprakāśinī.*

By Lauhityaravasena.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 10-22. Lines, 9 on a page. Character, Bengali of the early 19th century. Appearance, discoloured. A fragment.

On divination by questions.

Colophons :

1B, इति लौहित्यस्वसेनविक्रतायां प्रश्नप्रकाशिन्यां परमो-
नाम षष्ठोऽध्यायः ; 13B, ०सन्धिविग्रहजयपराजयदुर्गभङ्ग-
दुर्गचिन्ताज्ञानं सप्तमोऽध्यायः ; 17B, ०हृतनष्टलाभालाभोऽष्टमो-
ऽध्यायः ; 20A, विमिश्रकाध्यायो नाम ; 22B, ०रोगज्ञानं नाम
द्वादशोऽध्यायः ।

7159.

7503. प्रश्नज्ञानम् । *Praśnajñāna.**By Bhaṭṭotpala.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 17
on a page. Extent in ślokas, 80. Character, Jaina Nāgara of the 17th
century. Appearance, old and faded. Complete.

See our No. 7071 II, with which the present manu-
script differs in readings and in the number of ślokas.

Beginning :

ॐ नमः श्रीवाग्वादिन्यै ॥

रविप्रशिकुजबुधगुरुसित(?) रविजगणेशान् ।

प्रणम्य भक्त्याहं वक्ष्येहं स्पष्टतरां सम्यग्ज्ञानं हिताय दैवविदाम् ॥१॥

दशभेदं ग्रहगुणितं जातकमवलोक्य निरवशेषमपि ।

यः कथयति शुभमशुभं तस्य न मिथ्या भवेद्वाणी ॥

रस्यतले भूभागे संपूज्य ग्रहगणं सनत्तत्रम् ।

पश्चात् प्रश्नविधानं कुर्यात् हि नाप्नुयात् सिद्धिम् ॥

प्रष्टा मुनिकनकयुतैः फलकुसुमैः राशिक्रमभ्यर्च्य ।

पृच्छेद्यथाभिलिखितं भक्त्या विनयान्वितः प्रश्नम् ॥

उदयनिमित्तैर्वर्णैः प्रश्नोद्भूतैः व्यवस्थितैः ।

शकुनैर्वक्तव्यं शुभमशुभं प्रष्टुस्तत्कालजातं तत् ॥

End :

भट्टोत्पलेन शिष्यानुकम्पयावलोक्य शास्त्राणि ।
आर्यासप्ततिसैकं(?) प्रश्नज्ञानं समाप्तो रचितम् ॥

Colophon :

इति श्रीभट्टोत्पलविरचितं प्रश्नज्ञानं समाप्तम् ॥

After the colophon, there are a few faded lines.

Printed and published in the Chowkhamba Sans. Series, Benares:

7160.

6427. **प्रश्नप्रदीपः ।** *Praśnapradīpa.*

By Kāśīnātha.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Begins thus :

तिमिराम्बुनिधौ मग्ने करैरुद्धृत्य यो जगत् ।
प्रीणायन्त्यातुरं प्रीत्य तस्मै सर्वात्मने नमः ॥ १ ॥
मिहिरेऽस्तमुपायाते तमसान्धे धरातले ।
प्रश्नगेहे प्रदीपोऽयं काशीनाथ + + + ॥ २ ॥
उच्चनीचादिकं भावं शत्रुमित्रग्रहादिकम् ॥
विचार्य संपातकं च प्रश्ने ब्रुहि विचक्षणः ॥ ३ ॥

Contents :

सुतप्रश्नः । त्रिप्रश्नसप्तभवनविचारः । स्त्रीजातकं । रोगप्रश्नः ।
जीवनमरणप्रश्नः । परस्त्रीगमनप्रश्नः । अगमागमप्रश्नः । वृद्ध-
रोपणचिन्ताप्रश्नः । नौकाप्रश्नः । स्त्रीलाभप्रश्नः । नष्टद्रव्यप्रश्नः ।
लाभप्रश्नः । राज्यप्राप्तिप्रश्नः । जयपराजयप्रश्नः । भोजनचिन्ता ।

See H.P.R., Vol. II, No. 133.

16B, इति श्रीकाशीनाथकृतौ प्रश्नप्रदीपे भोजनप्रश्नः समाप्तः ।

Here ends the MS. of H.P.R. The present manuscript has five lines more, ending with the colophon :

इति श्रीकाशीनाथकृतौ प्रश्नप्रदीपे जन्मपत्रिकाज्ञानं १६ ।
सम्पूर्णं । समाप्तः । शुभमस्तु ॥

**SHORT LIST OF BIBLIOGRAPHICAL WORKS RELATING
TO SANSKRIT AND ALLIED LITERATURES
PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.**

1. **A Catalogue of Palm-Leaf and Selected Paper Manuscripts** belonging to the Durbar Library, Nepal,
Vol. 1. By H. P. Shāstri. With a Historical Introduction by C. Bendall, 1905. (Issued as an extra No. to the Notices of Sans. MSS.) Rs. 3-0-0
Vol. 2. By H. P. Shāstri, 1915 .. .. Rs. 3-0-0
2. **Descriptive Catalogue of Sanskrit MSS. in the Library of the Asiatic Society of Bengal. Part I. Grammar.** By R. L. Mitra, 1877.
X, 172, 58. Boards .. .. Rs. 4-0-0
3. **The Sanskrit Buddhist Literature of Nepal.** By R. L. Mitra, 1882 .. .. Rs. 5-0-0
4. **Report on the Search of Sanskrit Manuscripts.**
By H. P. Shāstri. fol. .. ..
Report for 1895 to 1900, 1901 .. .. Rs. 0-8-0
Report for 1901/2 to 1905/6, 1905 .. .. Rs. 0-8-0
Report for 1906/7 to 1910/11, 1911 .. .. Rs. 0-8-0
5. **Notices of Sanskrit Manuscripts.** By R. L. Mitra and H. P. Shāstri.
[First Series] Vols. I-XI, 1870-1895.
[Second Series] Vols. I-IV, 1898-1911.
Issued in 34 parts at varying prices.
6. **An Alphabetical List of Manuscripts noticed by the late Rāja Rajendralala Mitra.** By H. P. Shāstri, 1895. (Issued as Vol. XI of the Notices of Sans. MSS.) (Available only in complete sets of Notices of Sans. MSS.)
7. **Catalogue of Inscriptions and Copper-plates in the collection of the Asiatic Society of Bengal.** By Rakhal Das Banerjee, 1910.
(Reprinted from J.P.A.S.B., VI, 9, 1910) .. Rs. 0-6-0
8. **An Alphabetical List of Jaina Manuscripts belonging to Government in the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal.** Compiled by Kunjavihari Nyāyabhūṣaṇa, 1908. J.P.A.S.B., IV, 8, 1908 .. Rs. 1-8-0
9. **Catalogue of Printed Books and Manuscripts in Sanskrit belonging to the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal.** Fasc. 1-4, 1904 .. Rs. 8-0-0
10. **Preliminary Report on the Operation in Search of MSS. of Bardic Chronicles.** By H. P. Shāstri. fol., pp. 52, 1913 .. .. Rs. 1-8-0
11. **Bardic and Historical Survey of Rajputana.**
A Descriptive Catalogue of Bardic and Historical Manuscripts. By L. P. Tessitori.
Sec. I. Prose Chronicles, pt. 1 (Jodhpur State), 1917 Rs. 1-4-0
Do. do. pt. 2 (Bikaner State), 1918 Rs. 1-4-0
Sec. II. Bardic Poetry, pt. 1 (Bikaner State), 1918 Rs. 1-4-0
12. **A List of Kharoṣṭhi Inscriptions.** By N. G. Majumdar .. .. Rs. 1-2-0
(From Journal and Proceedings, A.S.B., Vol. XX, No. 1, 1924.)

**DESCRIPTIVE CATALOGUE OF THE SANSKRIT
MANUSCRIPTS IN THE COLLECTIONS OF THE
ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL**

BY

MM. HARAPRASĀDA SHĀSTRĪ,
M.A., D.Litt., F.A.S.B.

Volume I.	Buddhist Manuscripts	..	..	Rs. 3-0-0
Volume II.	Veda	..	..	Rs. 17-8-0
Volume III.	Smṛti	..	..	Rs. 15-0-0
Volume IV.	History and Geography	..	..	Rs. 2-8-0
Volume V.	Purāṇa	..	..	Rs. 15-0-0
Volume VI.	Vyākaraṇa	..	..	Rs. 12-8-0
Volume VII.	Kāvya	..	..	Rs. 10-0-0
Volume VIII.	Tantra (in two parts)	..	..	Rs. 16-4-0
Volume IX.	Vernacular Manuscripts	..	..	Rs. 10-0-0
Volume X.	Astronomy, Part I	..	..	Rs. 5-0-0

THE MSS. OF THE FOLLOWING VOLUMES HAVE BEEN
PREPARED AND WILL BE PRINTED AS PREVIOUS
VOLUMES ARE ISSUED.

- Volume X. Astronomy, Part II.
Volume XI. Philosophy.
Volume XII. Jaina.
Volume XIII. Vaidyaka.
Volume XIV. Miscellaneous.
Volume XV. Addendum, Supplement.

